Map catalog
1973 apf

DE GEDENKWAARDIGE REIZEN

vanden beroemden Capiteyn

JOHAN SMITH

NA

VIRGINIEN;

Gedaan in den Jare 1606. en vervolgens.

Waar in een nauwkeurige beschrijving dier Plaatsen, desselfs Inwoonders, hunne Godsdienst, Zeden, Gewoontens, manieren van Regeering, Planten, Vrugten, enz. omstandig vertoond werd,

Mitsgaders des Schrijvers wonderlijke gevallen met de Wilden; en verdere zeldzame ontmoetingen.

Nu aldereerst uit het Engels vertaald,

Met nodige Konst-printen en Registers voorzien.

TE LEYDEN,
By PIETER VANDER AA, 1707

Met Privilegie.

INLEIDING,

Behelzende een

BEKNOPT VERHAAL

VAN DE

Togten derwaarts te voren gedaan.

De gedenkschriften van Wallis verhalen, dat in den jare 1170. eenen Madok, zone van Owen Quineth, Prince van Wallis, ziende zijn twee broeders om het bezit hunner landgoederen twisten, eenige schepen uitruste, wel voorzien van manschap en oorlogstuig, zijn land verliet om avonturen ter zee op te zoeken. In zee gestoken zijnde, liet hy Yrland ten Noorden leggen, en zeilde zoo lang Westwaards aan, tot hy aan een onbekend, en te gelijk onbewoond land aankwam. Wanneer hy wederom te huiswaards keerde, verhaalde hy, wat vermakelijke en niet min vruchtbare landen hy gezien hadde, doch zonder inwoonders, daar hy zijne broeders en landgenoten noch om eenen woesten grond vond twisten, en de een den anderen om den hals brengen; waar op hy we-

derom eenige schepen toetakelde / en met hem voerde zodanige mannen en vrouwen / die begeerig waren / om in rust te leven / en hunne dagen over te brengen / die met hem in dit nieuw gevonden land in den jare 1170. aankwamen. Hy liet veele van de zijne daar / en ging wederom rugwaarts / om meerder volk over te halen. Maar waar deze plaats eigentlijk was / word in de Historie niet aangehaalt.

1492. De Spanjaards zeggen dat eenen Hanno Prins van Carthago de eerste was / en na hem Christoffel Columbus, een Genouees, die door hun gezonden wierd / om dit onbekende wereldsgedeelte te ontdekken.

1497. Maar wy vinden door verscheidene aangetekent / dat Columbus in den jare 1488. Koning Hendrik de zevende zijn dienst heeft aangeboden / doch by toeval voor de Spanjaards werkstellig maakte; onderwylen verleende Koning Hendrik aan John Cabot en zijne drie zonen / Sebastiaan, Lowijs, en Sautius een Commissie. John, en Sebastiaan wel uitgerust / geraakten t' zeil / en doorzwurven een groot gedeelte van deze onbekende wereld / in den jare 1499. En alhoewel Columbus, eenige Eylanden ontdekte / zo was het nochtans in den jare 1498. aleer hy dit gedeelte des wereldts zag / het welke 's jaars daar aan was / na dat Cabot die ontdekt hadde. Niet tegenstaande Americus Vesputius een lange tijd daar na aldaar aankwam / zo is echter deze gehele Landstreek / tot op dezen dag noch na zijnen name America genoemt / alschoon Sebastiaan Cabot, veel meer daar van ontdekt heeft dan zy alle / want hy zeilde ontrent 40. Graden bezuyden, en 67. benoorden de Linie: waar voor Koning Hendrik de achtste hem Ridder sloeg / en een der Pairs van Engeland maakte: en wanneer hy nu wel bedaagt was / begiftigde hem Koning Eduard de VI. met een jaarlijkze rente van 166. p. 13. s. 4. gr. Sterlings. Door zijn bestel wierd Sir Hugh Wil-

Willousby uitgezonden om der Ruslen landstreek te ontdekken/ dog hy wierd het volgende jaar met al de zijne in zijn Schip dood gevrozen gevonden.

Mr. Martin Frobisher wierd door Koninginne Elizabeth in den jare 1576. uitgezonden / om de passagie ten Noordwesten/ en Meta-incognita te ontdekken; waar voor hy Ridder wierd gemaakt/ en wel vergolden. 1576.

Sir Humphrey Gilbert, een aanzienlijk Ridder/ ondernam een volkplanting in een dier delen op te rechten/ en verkreeg ten dien einde op zijn verzoek een Octroy, dog onder zodanige voorwaarde/ waar door de ondernemers al eer die ondernomen wierd/ in verwerringe raakten/ zoo dat die onderneminge gestaakt wierd/ eer die was begonnen. 1583.

Dog in den jare 1584. vergunde en gaf de zeer vermaarde Koninginne Elizabeth aan Sir Walter Raleigh Octroy tot het ontdekken van die onbekende landen en volkplantinge/ dewelke als nog in een dadelijke bezittinge der Christenen zijn/ uit krachte van welk Octroy hy tot zijne medeuitvoerders nam/ den dapperen Richard Greenville, Mr. William Sanderson, die grote beminnaars waren van zulke edelmoedige ondernemingen/ nevens verscheide andere Edellieden en Koophandelaars/ dewelke in allerhaast twee kleine Barken onder het gebied van de Capiteins Philip Amidas en Barlow uitrusten/ en met alle noodwendigheden wel voorzien wierden. Het was den 27. van April des zelven jaars dat zy van de Riviere de Theems zeilden / en passeerde den tienden May de Canarize Eylanden / en den tienden Juny de West-Indies, welke onnodige en gedurige Zuyder Cours ('t geen men als doen niet beter wist) hun in dat jaarsaisoen veele ziektens veroorzaakte. Dog eindelijk kwamen zy den 2. July op de kust van Florida in ondiep en bankagtig water/ alwaar zy een zeer zoete lugt gewaar wierden/ dog zagen doen nog geen land/ 't welk zy echter haast 1584.

gewaar wierden. Het eerste land dat zig opdeed daar ankerden zy / en begaven hun / dog met veel moeite derwaarts / en na God gedankt te hebben / bezigteden zy het alles daar om heen / en namen dat voor hare Hoogloffelijke Majesteit in bezittinge. Het nieuws van deze ontdekking was zoo aangenaam in Engeland, dat het hare Majesteit behaagde die landstreek eerst Wingandacoa nu Virginia te noemen / welke naam het tot nog toe heeft behouden; en in de volgende beschryvinge voortaan zal genoemt worden / waar in men zien zal op wat wyze het wierd bevolkt / weder verlaten / op nieuws ingenomen / en uitgebreid is geworden.

1585. Den 9. April zeilde Richard Greenville uit ordre van de Heer Walter Raleig, van Pleymouth met 7. schepen derwaarts / maar ontmoettede op de Kust / wegens verscheiden banken en ondieptens / vele zwarigheden / tot zo verre dat 'er somtyds van hunne schepen in gevaar raakten van te blyven / dog na veel zwervens voet aan land gezet hebbende / maakten zy Roanoack, tot hunne woon- en voorname handelplaats / van waar Capt. Johan Arundel, nevens den Generaal wederom naar Engeland overstaken / latende eenige schepen / nevens 't geen nootwendig was daar blyven / en arriveerden des zelven jaars op den 18. Septemb. weder tot Pleymouth, dog die gene die daar gebleven waren / hadden weinig voorspoet; niettegenstaande zy's jaars daar aan door François Draak, die met 23. zeilen op de kust kwam / met nog een schip van 70. ton / houderd man / vier maanden victalie / twee kleine Pinassen / vier roeiboten / nevens twee ervarene Schippers en eenige Matrozen voorzien wierden.

Dog door een opkomende storm van vier dagen wierd dien onderstant / nevens die geheele vloot zodanig gehavent / dat 'er geen andere gedachten waren / of die gehele Vloot zoude vergaan hebben: verscheide schepen bleven 'er / ook dat van 70. ton

met

met volk en al / waarop alle die daar gebleven waren / raad hielden / wat best in zo een geval van zaken te doen stond; alles kwam door een algemeene toestemming daar op uit (vermits men wanhoopte aan de wederoverkomst van den Heer Richard Greenville, en uit overweginge van de voorgaande elende en ongemakken die 'er geleden waren) dat zy alle met hem wederom overstaken naar Engeland. François Draak had ook zijn deel van de storm geleden / en in meerder peryhel geweest / dan in alle zyne edelmoedige daden / die hy tegen de vyanden gevoert hadde / zoo dat ook zylieden in den jare 1586: den 27. July tot Portsmuyden weder aankwamen.

Het was in den jare 1586. dat de Heer Walter Raleig, en zijne medegeselschap / op nieuw een schip van hondert tonnen uitrustede / dat van alle noodwendigheden overvloedig voorzien was / 't geen ontrent Pinxter in zee raakte. 't Zelve arriveerde tot Hatorask, en bestede een geruimen tijd met die landstreek landwaards in te doorsnuffelen / doch dewijl zy niet konden opdoen tot het bereik van hun oogmerk / zeilden zy met al hun voorraad wederom naar Engeland. Het was ontrent 14. of 15. dagen daar na / dat de Heer Richard Greenville, met drie andere schepen vergezelschapt / daar aan kwam / die volgens zijne verwagtinge dat voorn. schip daar niet vond / veel minder eenig nieuws van 't volk / 't geen zig aldaar hadde nedergeslagen / en (gelijk gezeit is) in den jare 1585. aldaar was gebleven / de zelve landstreek op en neder zeilden om hun op te zoeken / dog mits hy van hun niets konde vernemen / en hunne woonplaatze vond verlaten / en echter genegen zijnde om de bezittinge van dat land niet te verliezen / vond (na rijpe overweginge) raadzaam / op dat Eyland van Roanoak, 50. man daar te laten / en voorzag de zelve met allerley voorraad voor de tijd van twee jaren / waar op hy wederom naar Engeland overstak. 1586.

1587. In den jare 1587. wierden'er wederom drie schepen / gecommandeert door Mr. White, naar de Virginies gezonden om de daar geblevene 50. mannen te ondersteunen / dewelke by zich tot Piloot hadden eenen Simon Ferdinand, die door eene loutere misstelling de Caap Vreze voor Virginia nam / waar door het niet veel scheelde / of zy zouden daar gebleven zyn / indien het niet door de wakkerheid van Capt. Stafford ware verhoed geweest / die dan den 22. van July met 40. van zyn beste manschap tot Hatorask voet aan land zettede / met voornemen om die 50. mannen die tot Roanoack door de Hr. Richard Greenville des vorigen jaars daar gelaten waren / op te zoeken; doch zy vonden aldaar niets dan de beenderen van een mensch; en daar de plantagie geweest was / de huizen wel in haar geheel / doch overgroeit met onkruid / en het Fort zeer beschadigt / het welke hun alle geweldig ontstelde.

By het gedenkschrift blykt het / als of het dien Piloot Simon Ferdinand gemunt hadde / om die tocht vruchteloos te maken / niet tegenstaande zy echter alle tot Hatorask wel aankwamen; onderwijlen hoorden zy dat tot Croatan de Wilden van die 50. daar geblevene mannen eenige omgebragt hadden / en van de rest die met eenig vaartuig daar van daan raakte / wistmen niet waar dat die gebleven waren / vermits men nooit van hun gehoort hadde.

Ondertusschen gebeurde het dat terwijl hunne schepen tot het verreizen vaardig gemaakt wierden / dat'er zoo een storm opreeş / dat den Admiraal genootzaakt wierd zijn kabels te kappen / en wel zes dagen verliepen'er / aleer hy zijn voorgaande ree weder konde bekomen / 't geen de meeste van zijn manschap die aan land waren zeer verlegen maakte / om zyne behoudenis.

Terwyl deze dingen voorvielen groeide het misverstand / onder den Gouverneur en zijne onder

der-Officiers niet wijnig aan / wegens den voorslag om iemand naar Engeland als eene afgezondene over te zenden; eindelijk was het besluit dat men den Gouverneur zelve derwaarts zoude zenden / wijl zy dochten dat niemand na waarheid hunne nootwendigheden en gebrek beter zoude konnen voorstellen dan hy zelve / waar van hy zoo veel als mogelijk was / zig dagt te verschonen. Nochtans vielen zy hem zeer lastig / en hielden niet op / tot dat hy zulks aannam / mits zy alle zouden ondertekenen dat hy daar toe was gedwongen / en dat de nootwendigheid hun daar toe genootzaakt hadde / waarop den Gouverneur wederom onder veele rampen en tegenspoed nog dat zelve jaar tot Portsmuyden aankwam.

In den jare 1589. staken wederom van Pleymouth drie schepen in zee / dog hadden niet veel beter voorspoed dan de voorgaande / die eindelijk na veel omzwervens daar op de kust aankwamen / en met 2. boten / en 19. perzonen tot Hatorask voet aan land zette / met voornemen om die daar geblevene planters op te zoeken; het was des avonds laat aleer zy daar landen: zy zagen door 't Bos wel een groot vuur / waarom zy op een trompet gelupt maakten / dog kregen geen antwoord. Des anderen daags 's morgens gingen zy Boswaart in / kruisten 't Eyland op en neer / en vonden eindelijk drie Romeinze letters als C. R. O. 't geen zy aanstonts wisten dat de plaats betekende daar zy zouden te vinden wezen / volgens het zein dat'er tussen hun en Capt. White beraamd was / te weten / dat zy de naam van die plaats daar zy te vinden zouden zijn / op een boom / post / of iets anders zouden snijden: en indien zy in eenig ongemak mochten geraakt wezen / het zelve door het teken van een kruys daar by te zetten / zouden te kennen geven / vermits zy op zijn vertrek voornemens waren nog 50. mijlen hoger op te gaan. Dog zy vonden geen teken van eenig ongemak: zoo dat zy voorttrokken 1589.

naar een plaats daar in zy verscheide huizen gelaten hadden / dog zy vonden die alle omvergehaald / en die plaats zeer wel omringt met hoge pallissaden / na de wijze van een Fort, en in een der voornaamste posten / met zeer goede Capitale letteren gesneden CROATAN, zonder eenig teken van ongemak : ook vonden zy aldaar eenige staven yzer / twee baren loot / vier gotelingen / eenige yzere kogels / en diergelyke zware dingen / die zoo hier en daar ter neder waren geworpen en met gras en onkruyt overwassen. Zy voegden hun naar de zeekant / om te zien of zy eenige booten / of geschut konden vinden 't geen daar gebleven was. Eindelijk vonden eenige bootslieden verscheide kisten met aarde bedekt / dezelve wierden ontgraven / dog alles was bedorven / 't geen hun zeer smertede ; dog het vertrooste hun dat zy wisten dat hunne landslieden op Croatan waren. Zy keerden wederom na hunne schepen / en raakten door een opkomende storm die den gehelen nacht duurde / in groot gevaar van alle te blijven.

Des anderen daags morgens ligten zy het anker / met mening naar Croatan over te steken / dog 't zelve was zoo haast niet opgehaald / of het kabeltou brak / en zoo verloren zy op die zelve wijze een ander : en latende het derde vallen / zoo ging het zelve echter met zulk een sterken drift door / dat het weinig scheelde of zy zouden het schip verloren hebben / dog Gods goedheid bracht hun eindelijk in 't diep ; en wanneer zy overwogen / dat zy nog maar een anker hadden / en hunne victalie by na ten einde / zoo sloegmen voor na St. Jans Eyland / Hispaniola of Trinidado te zeilen / om te ververzingen / en daar te overwinteren / om in de naaste voortijd wederom te komen / en hunne landslieden op te zoeken. Dog den Vice Admiraal die daar niet na luisterde / wende zijn cours recht streeks naar Engeland, alwaar zy in Septemb. 1590. aankwamen. Zoo dat deze volkplanting in

in Virginia daar mede voor dat maal ten eynde raakte/ daar so veel tijd/ arbeyd en onkosten alreede aan besteed was/ en die ook gedurende 12 jaren niet weder herbat wierd: Als wanneer Kapiteyn Gosnol met een geselschap van 32 man/ den 26 Maart van Dartmouth met een kleyne 1602.
Bark wederom derwaarts zeylde / dog na eenitijd om-swervens/ en so hier en daar/ op dese en geene Eylanden/ met de Wilde wat gehandelt en gereuylt te hebben / keerden die ook wederom na Engeland, alwaar sy des selven jaars aanlanden.

In den jare 1603. bragten verscheyde Edelen en 1603.
Kooplieden een aansienelijke somme Gelds t' samen/ en rusten 2 Barken uyt met al 't geen / daar toe van nooden was / dog voerden niet anders uyt / dan de voorgaande.

So ook George Weymouth, die door het bestel 1605.
van den regt eerwaarden Heer Thomas Arundell, Baron van Warder, onder de Regeering van Koning Jacobus, derwaarts voer / dog die al mede op de Kust dese en geene Eylanden besag / en met de Wilde eenige handel dreef / maar al vrugteloos/ om daar een gesette Volk-planting te maaken.

Tot dat eyndelijk Johan Smith in den jare 1606. 1606.
na een ander gedeelte van Virginia zeylde / daar hy na veel moeyte / en dikmaal gevaar van sijn eygen leven / onderstont een Volk-planting op te regten / 't geen hem ook / in weer-wil van sijne Benijders/ tot so verre gelukte / dat de Engelse daar tot nog toe dese Volk-planting hebben behouden; welke ontdekking door den selven Johan Smith gedaan en beschreeven / den Leser in des selfs volgende Scheeps-Togt sien sal / en daar in de beschrijvinge dier plaatsen/des selfs Gods-dienst/ wijse van Regeeringe / Planten / Vrugten / &c. sijne wonderlijke Gevallen met de Wilde , en sijne verdere ontmoetinge omstandelijk sal konnen lesen.

SCHEEPS-TOGT VAN JOHAN SMITH NA VIRGINIA.

In het Jaar 1606. *en vervolgens.*

I. HOOFD-STUK.

Van de Voort-gangen en Toevallen der *Engelsse* Volk-planting in *Virginia*.

1606

Aanspraak des Schrijvers aan den Leser.

En soude konnen seggen; dat een Landschap / so schoon als Virginia is / en een volk so handelbaar / dat die al lang voor-heen gerustelijk / ten genoegen der Opsoekeren / en tot hunner eeuwiger gedagtenisse beseeten soude zijn geweest. Maar dewijl de geheele wereld daar in een gebrek siet / so sal dese volgende verhandeling / omtrent de toevallen der saken / aan alle onverschillende Lesers voldoeninge geeven; waar in sy ongetwijffelt gemakkelijk sullen konnen begrijpen / 't geen ter sake dient / en van waar het quam / dat 'er omtrent geen beter geluk nog agtervolginge en geschiede in die onderneemingen.

Kapiteyn Bartholomeus Gosnol, een der eerste voor-

SCHEEPS-TOGT VAN JOHAN SMITH NA VIRGINIA.

In het Jaar 1606. *en vervolgens.*

I. HOOFD-STUK.

Van de Voort-gangen en Toevallen der *Engelsse* Volk-planting in *Virginia.*

1606

Aanspraak des Schrijvers aan den Leser.

En soude konnen seggen; dat een Landschap / so schoon als Virginia is / en een volk so handelbaar / dat die al lang voor-heen gerustelyk / ten genoegen der Opsoekeren / en tot hunner eeuwiger gedagtenisse beseeten soude zijn geweest. Maar dewijl de geheele wereld daar in een gebrek siet / so sal dese volgende verhandeling / omtrent de toevallen der saken / aan alle onverschillende Lesers voldoeninge geeven; waar in sy ongetwijffelt gemakkelyk sullen konnen begrijpen / 't geen ter sake dient / en van waar het quam / dat 'er omtrent geen beter geluk nog agtervolginge en geschiede in die ondernemingen.

Kapiteyn Bartholomeus Gosnol, een der eerste voor-

Uytgevoerd te LEYDEN door PIETER VANDER AA met Privilegie.

2de Iohan Smith.

72

kock

Sanhis

kqueshov

Matovann

oeck

nex

caronck

Bar

E

R

1606

voorstelders van dese Volk-planting / had jaren lang by sijne Vrienden daar toe aansoek gedaan / en aangehouden; maar vond weynig gehoor; eyndelijk de saak overweegende met Lieden van aan-sien / mijn Persoon / Mr. E. Wingfield, Mr. Robert Hunt, en verscheyde andere / so dat wy wel een jaar lang onse ontwerpen hadden opgestelt / dog konden tot geen uytslag geraken / tot dat door onse groote neerstigheyd en kosten / eenige van den grooten en kleynen Adel / en Koopлieden / een begrip daar van begonden te verkrijgen / so dat sijne Majesteyt / door sijne opene Brieven / en Octroy, een Commissie verleende tot een Raads-vergaderinge / om de saken hier te bestieren / en een uytvoerende Regeeringe aldaar. Ter uytvoeringe hier van verliep nog wel een jaar / tot dat eyndelijk 3 Scheepen toegetakelt wierden; een van 100 / een van 40 en een Pinas van 20 tonnen. De bestieringe van Schip en Volk wierd Kapiteyn Christoffel Newport aanbevoolen / een Zee-man / die in de Westerlijke gedeeltens van America wel bedreeven was: dog d' ordre van Regeering aldaar wierd in een Doos gesiooten / die niet soude geopent worden / nog de Regeering kenbaar gemaakt / voor en al-eer dat wy in Virginia souden aangelant zijn.

Gosnol soekt Virginia eerst te bevolken. Pleegt daar met eenige raad over.

Daar de Koning Octroy toe verleent.

Een Vloot van 3 Scheepen gereet gemaakt onder Kapiteyn Newport.

Op den 29 December 1606. zeylden wy van Blakwal; dog door tegen-wind / bleeven wy wel by de 6 weeken in 't gesigt van Engeland; in welke tijd Mr. Hunt, onsen Predikant / so ziek en swak was / dat men aan sijne herstellinge wanhoopte. En alhoewel hy niet meer / dan omtrent 8 / of 9 mijlen van sijne woon-plaats af was / (mits wy ter dier tijd in Duyns lagen) so konde hy egter / niet tegenstaande het aanhoudende storm-agtig weder / nog de schandelijke onbeschaamtheyd van eenige weynige onder ons / en dat wel van de grootste rang / niet veel beter dan Atheisten, die hem sulks ingaven / ooyt bewoogen worden / om self een schijn daar toe te geeven /

Vertrek van de Vloot.

Ziekte van Mr. Hunt.

1606 van begeerig te zijn / om de saak te laten steeken / nits hy den dienst Gods in so een reys niet wilde laten / veel min / dat hy soude genegentheyd toonen / om met eenige muytende aan te spannen / wiens lasterlijk voornemen was / (indien sy het hadden konnen te boven koomen) van de geheele begonne saak weder om-ver te stooten / nits so veel twist en ongenoegen ter dier tijd op-rees / indien hy niet met het water der lijdsaamheyd / en sijne God-vrugtige vermaningen / maar voornamelijk met sijn opregt Godsalig voorbeeld / dien vlam van nyd en twist geblust hadde.

Voornemen van eenige Muytemakers.

Koomen aan de Canarise Eylanden.

Wy quamen dan eyndelijk aan de Canarise Eylanden / daar wy water haalden / handelende met de Wilde van Dominica ; en versleeten 3 weeken / tot verfrissing van ons selven / omtrent dese West-Indise Eylanden ; in Guardaloupe vonden wy een Bad-water so heet / waar in wy ons Varkens-vlees kookten / so wel als over 't vuur. En op een kleyn Eylandje / genaamt Monica , namen wy van de Hagedoorn in de tijd van 3 / of 4 uuren met onse handen omtrent 2 Oxhoofden vol gevogelte. In Mevis , Mona , en de Virginise Eylanden / versleeten wy eenige tijd / alwaar wy met een traag beest / by-na als een Crocodil / en met Schild-padden / Pellikanen / Papegayen en Vis / dagelijks gastereerden.

Guardaloupe.

Monica.

Mevis. Mona.

't Volk heel troosteloos.

Van daar gaande in 't opsoeken van Virginia, was het volk seer troosteloos / dewyl de Zee-lieden wel 3 dagen buyten hunne gissinge raakten / en wy geen Land vonden / so dat Ratcliffe , Kapiteyn van de Pinas / dreygde het Roer in de hand te willen nemen / om weder rug-waarts na Engeland te keeren / dan met het opsoeken van Virginia voort te varen. Maar God / den bestierder van alle goede saken / dwong den selven door eenen geweldigen storm / die den geheelen nagt duurde / op sijne genade te drijven / so dat wy door sijne voorsienigheyd daar door buyten alle verwagtinge geraakten tot de Haven van onse begeer-

Storm brengt haar in goe Ree.

geerte; want niemant van ons hadde die Kust oopt voor-heen gesien. 1607

Het eerste Land/daar wy ons op begaven/ en en in-namen/ noemden wy Henriks Kaap; alwaar 30 Mannen van ons/ sig selven aan strand vermakende/ door 5 Wilde besprongen wierden/ die van de selve 2 Engelsse gevaarlijk quetsten.

Henriks Kaap.

2 Engelsse van de Wilde gequetst.

Ter deser tijd wierd de versegelde Doos/ daar de orders in waren/ geopent/ om de selve te lesen/ in 't welke wy bevonden/ dat Bartholomeus Gosnol, mijn Persoon/ Edward Wingfield, Christoffel Newport, John Ratcliffe, John Martin, en George Kendall, tot Raads-lieden aangestelt wierden/ die uyt hen eenen President souden verkiesen, en dat voor een jaar, die nevens den Raad de Regeering soude uytmaken. Saken van belang souden door geswoorene ondersogt worden; dog door de meeste stemmen van den Raad besllooten hebbende, den President 2 stemmen.

Doos met beslootene orders geopent.

Tot den 13 Mey 1607. sogten wy na een bequame plaats/ om ons ter neder te stellen. Als wanneer de Raaden hunnen Eed afleyden/ en Mr. Wingfield tot President verkooren/ die een reden voerde/ waarom dat ik/ nevens de andere/ tot geen Raad konden aangenoomen werden.

Mr. Wingfield tot President aangestelt.

Thans viel yeder aan den arbeyd/ den Raad ontwierp het Fort/ de rest hieuwen Boomen ter neder/ om plaats te maken tot het oprigten hunner tenten/ sommige bereyden Klap-boord/ tot Scheeps-behoeftens/ wederom andere maakten hunne Hooven. Ook eenige breyden Netten/ en voorts sloeg men hand aan werk/ voor 't geen men noodig agte. De Wilde quamen ons dikmaal seer vriendelijk besoeken. Des Presidents verwaanthevd/ en jalousye maakten hem agteloos/ so dat'er geen Krijgs-oeffeninge gedaan wierd/ nog Sterktens opgeworpen/ dan alleen door de buyten-gewoone moeyte en neerstigheyd

Den arbeyd wakker voort-geset.

Agteloosheyd van den President.

1607 van Kapiteyn Kendall, wierden de Takken der Boomen halve-maans-gewyse t' samen gevlogten.

Newport en Smith op een Togt gesonden.

Newport, en ik/ nevens nog 20 mannen wierden op-waarts aan gesonden / om het hoofd der Rivier te ontdekken; wy passeerden verscheyde kleyne buurten: na omtrent 6 dagen quamen wy by een vlek/ genaamt Powhatan, van omtrent 12 huysen / seer schoon geleegen op een berg/ waar voor sig 3 Eylandjes vertoonden / waar op/ en omtrent/ veele van hunne Koorn-akkers waren / de plaats in sig selve is seer vermakelijk / en van natuur seer sterk; na de naam dier plaats word hunnen Vorst Powhatan genaamt / en des selfs volk Powhatans; tot dus verre is de Rivier vaarbaar; maar hooger op / omtrent 1 mijl / is de selve / ter sake van de Klippen en Eylanden / niet vaarbaar / selfs niet met een kleyne Boot; dit werd by hen genoemt de Falles, het volk handelde ons over-al seer vriendelijk; dog in onse te rug-komst / omtrent 20 Engelsse mijlen van Jacobs-stad, kreegen wy regtvaardige oorsaak van agter-denken; want had God de saak der Ontdekkers niet beter begunstigt / dan die van het Fort / het hadde met onsen geheelen toeleg der Volk-planting gedaan geweest: want by het Fort/ daar wy des anderen-daags arriveerden / vonden wy door de Wilde 17 man gequetst / en een jongen gedood / en had by geval de schoot van een Ketting-koegel / die van 't Schip quam / een der gevlogte Takken der Boomen / die digt by hen was / niet aan stukken geschooten / 't geen hen alle deed vlugten / al 't volk was geslagen geweest / dewijl de meeste van ons sonder agterdogt aan het werk waren / en hunne wapenen in houte kassen hadden opgeslooten.

't Vlek Powhatan.

Daar de Vorst en het Volk hunne naam van dragen.

Gevaar der Engelsse wegens de Wilde.

Voorsorg hier tegen gedaan.

Nu was het/ dat den President gedwongen wierd/ het Fort te palissadeeren / sijne ordre te veranderen / sijn manschap te wapenen / en hen daar in te oeffenen / want veelvuldig waren de aanvallen/

1607
len / en hinderlagen der Wilde, en ons volk door hen onordentelijk hier en daar loopende / wierd dikmaal gequetst / daar de Wilde in tegen-deel door de geswindheyd hunner voeten / het t' elkens ontvlugteden. Wat moeyte en arbeyd wy hadden met so weynig magt / ons werk-volk dagelijks te beschutten / des nagts te waken / onse Vyanden te wederstaan / onse voornemens uyt te voeren / de Scheepen te herladen / Boomen ter neder te vellen / en de grond tot het planten van Koorn te bereyden / en wat dies meer is / laat ik aan het oordeel van den Leser.

Engelsse moeten veel ongemak uytstaan.

Na dat wy op die wijse 6 weeken hadden versleeten / stond Kapiteyn Newport, die alleen maar tot een Transport-schip gehuurt was / met de Scheepen wederom te vertrekken.

Newport gereet om te vertrekken.

Onderwijlen was ik den geheelen tijd / sedert ons vertrek van de Canarien, als een gevangen gehouden / en dat door een Godde'oos voorgeeven van eenige der voornaamste / die mijne agtinge / die ik hadde / benijdden / en voorgaven; dat ik voor hadde de Regeering te ondermijnen, en aan my te trekken, den geheelen Raad te vermoorden, en my selven als Koning op te werpen, dat ik mijne mede-makkers op alle 3 de Scheepen hadde; ja dat verscheyde der t' samen-geswoorne het ontdekt hadden, die sulks wilden gestant doen; om alle het welke ik als een gevangene wierd gehouden.

Smith als een gevangene gehouden.

Sijn beschuldiging.

Dertien weeken verliepen 'er / dat ik dus verdagt bleef; in welke tijd de Scheepen vervaardigt wierden / tot de te rug-reys / onderwijlen gaven mijne beschuldigers voor; dat sy, uyt kragt van hunne *Commissie* my aan den Raad van *Engeland* wilden overleveren, om aldaar mijne straffe te ontfangen, 't geen, sy seyden / liever te willen doen, dan mijn voornemen 't geen ik gehad hadde, openbaar te maken, waar door ik by 't gemeen so hatelijk soude worden, dat mijn leven in gevaar soude loopen, of wel, dat ik mijne geheele agtinge

Voornemen der Beschuldigers van Smith.

1607 soude verliesen. Maar ik / die dese hunne vriendschap veragtede / en openbaar alle hunne wreedheyd uyt-tartede / voor-quam seer wysselyk hunne heers-sugt / en staat-kunde / alhoewel ik hunne nyd niet konde te boven koomen / verantwoorde my selven egter so wel / dat yeder een myne onnooselheyd genoegsaam konde bemerken / en de quaad-aardigheyd van myne tegen-partyders gewaar wierd; so dat selfs dese opgemaakte beschuldigers / beschuldigden myne beschuldigers / van opgemaakt en omgekogt te weesen; veelerley onwaarheeden wierden tegens my by-gebragt / maar dewyl de selve so kragtelyk wederlegt wierden / so bewerkte dit een algemene haat in de herten van al het volk / tegens sulke onregtveerdige Regenten / so dat de President gedwongen was / my 200 Pond toe te wysen / dewyl al het geene / dat ik hadde / tot voldoeninge was aangeslagen / het welke ik aanstonts ten gebruyk van 't algemeen / en ter opregtinge van dese volk-planting over-gaf.

Sijn onverfaagtheyd hier tegen in sig te verantwoorden.

Word vrygekent.

Veelerley waren de onheylen / die dagelyks door de ontweetenheyd (en nogtans eer-sugtige zielen) voort-quamen; dog de goede onderrigtinge en vermaningen van onsen Leeraar Mr. Hunt, vereenigde hen te samen / en bragt te weege / dat ik in den Raad wierd aangenoomen; des volgenden daags ontfingen wy alle het Sacrament; en des anderen daags / begeerden de Wilde vrywillig de Vreede / en Kapiteyn Newport keerde na Engeland, met tydinge van ons / en ons wedervaren / latende des jaars 1607. den 15. Juny, by ons 100 Mannen.

Smith in den Raad aangenoomen.

Newport keert na Engeland.

1607

II. HOOFD-STUK.

Wat de *Engelsse* ontmoete, tot 'er tijd, dat sy onderstand kreegen.

Zijnde dus aan 't geval overgelaten/ sogebeurde het/ dat binnen de 10 dagen naauwelijks yemand van ons gaan/ of staan konde/ sulk een buyten-gewoone ziekte en swakheyd overviel ons; waar over niemand sig behoefde te verwonderen/ indien sy de oorsaak en redenen daar van maar aanmerken/ die dese was; want terwijl de Scheepen hier lagen/ so was ons onderhoud vry wat beter/ door het dagelijks bekoomen van 't bischuyt 't geen de Zee-lieden ons of gaven/ verkogten/ of verreuylden/ voor geld/ Sassefras, bont/ en een seeker soort van wortel: maar die vertrekkende/ so bleef 'er nog wijn/ nog bier/ nog verblijf-plaats/ nog yets tot onser verfrissinge over/ dan slegts de gemeene ketel. En/ indien wy so vry waren geweest van alle andere sonden/ als wel van overdaad en dronkenschap/ wy souden voor Heyligen hebben konnen gecanoniseert geworden. Sware Ziekte. Des selfs oorsaak.

Want onsen President wilde ons nooyt yets geeven van al 't geene hy voor sig selfs/ tot sijn eygen gebruyk/ had na sig genoomen/ als Sort/ Seek/ Oly/ sterken-drank/ Vlees/ Eyeren/ en wat niet al/ daar wy ons moesten behelpen met de ketel/ en wat de Kok schafte. En waarlijk/ dat geene/ het welke hy toestont/ dat aan ons uytgedeelt soude worden/ was voor yeder man des daags een half pint water/ daar gerst en terwe in gekookt was/ en dewijl die wel 26 weeken (geroostert zijnde) binnen Scheeps-boord gelegen hadde/ so waren 'er wel so veel wormen/ als graan-korlen in/ waar door men met waarheyd wel soude moogen seggen/ dat 'er so veel zemelen als koorn was; onse drank was water/ onse huys-vesting kasteelen in de lugt. Sodanige woo- Quaad-aardigheyd van de President. Slegte uytdeeling van drank.

1607 ningen / en voedsel / daar-by dat geduurig torssen en dragen der Pallissaden / de welke wy planteden / en die ons kneusden en verrekten / en onsen geduurigen arbeyd in de uytstekentheyd dier hitte had ons sodanig afgemat / dat / al hadden wy in onse eygen Vaderland geweest / of in eenig ander deel des Werelds / het genoegsaam soude zijn / om ons ellendig te maken.

Sware ongemakken.

Van Mey tot aan September, leefden de geene / die de dood ontvlugteden / op Steur en Zee-krabben; in die tijd stierven van ons 15 mannen / de overige siende / dat den President van voornemen was / om dese ellende / men onse Pinas door de vlugt te ontsnappen (die in al die tijd nog gebrek nog ziekte gevoelt hadde) ontroerde onse by-na doode geesten sodanig; dat wy hem affetteden / en stelden Ratcliffe in sijn plaats / zijnde Gosnol dood / Kendall mede ontvoogt. Ik / die nu hersteld was / had door mijne sorge Martin en Ratcliffe bewaart / en de meeste van onse Soldaten wierden door de kennisse en naarstigheyd van onsen Opper-Chirurgijn Mr. Thomas Notton, wederom tot voorgaande gesontheyd gebragt.

Slegt voedsel.

Den President af en een ander in sijn plaats gestelt.

Maar wanneer nu alle onse voorraad op was / de Steur weg / en wy van alle hulp verlaten / verwagteden alle uur de woede der Wilde, so niet God / die den voorstander is van alle goede ondernemingen / in dat droevig uyterste de herten der Wilde so hadde verandert / dat sy ons een overvloed van hunne vrugten en voorraad bragten / so dat niemant yets ontbrak.

Wilde brengen onverwagt levens-middelen.

Sommige waren 'er / die seyden; dat het van den Raad seer qualijk gedaan was / om volk / dat so slegt voorsien was / uyt te senden: dese onwedersprekelijke reden sal hen klaarlijk vertoonen / hoe qualijk sy onderregt waren / om sulks te seggen. Voor eerst de oorsaak van ons derwaarts gaan / was ons eygen voornemen / en alles / wat bedagt konde werden / 't geen ons noodsakelijk was / hadden wy; maar wat wy souden vinden / of

Beschuldigingen van eenige tegens den Raad.

of wat ons soude ontbreeken / of waar wy souden zijn / was voor ons onbewust / en wy / die gedagten maakten onse overtogt in 2 Maanden te doen / en daar toe gevictalieert waren / en het voordeel van de Lente dagten te hebben / waren wel 5 Maanden op Zee / waar door beyde onse voorraad op raakte en de gelegentheyd des tijds verlooren was / om in 't regte jaar-getijde te zaapen ende te planten / en dat alles door het onverstandig vermoeden / van onse onweetende overboerders / die gants niet verstonden van 't geene sy ondernamen. 1607

Die wederlegt worden.

Sodanige saken zijn / sedert het beginsel des Werelds / sulke gevallen onderhevig geweest / en yeder saak van gewigt is altijd vol swarigheyd bevonden / dog egter niet swaarder / dan een Gemeenebest op te regten / so verre af van volk en middelen / en daar de gemoederen der menschen so verkeert zijn / om wel te doen aan hen selven / en te gelijk andere / die het goede be-oogen / niet konnen verdragen; maar om voort te gaan.

Alle saken van belang zijn gevaar onderworpen.

Den nieuwen President / en Martin, die weynig bemint waren / wegens hunne lafhartigheyd in gevaar / en het weynig vernuft en wakkerheyd in breedens-tijd / beveelden al het bestier der sake op andere plaatsen aan my / de welke door mijn eygen voorbeeld / goede woorden / en schoone beloften somnige stelde aan 't maayen / andere om riet en stroo te binden / sommige tot opslaan van huysen / en wederom andere om de selve te dekken / terwijl ik onderwijl het moeyelijkste werk voor mijn deel op my nam / so dat ik in korte tijd / de meeste van hen een wooning versorgde / sonder dat ik self een voor my bouwde.

Smith het bestier van veele saken aanbevoolen.

Stelt elk aan sijn werk.

Dit gedaan zijnde / en siende / dat den overvloed der Wilde begon af te nemen / so voer ik nevens sommige mijner werklieden met de sloep uyt landwaarts in / om te sien / of 'er eenige Koopmanschap te doen was. Het gebrek van de kennisse dier taal / de onkunde om de boot sonder zeyl-

Vaart Lande-waarts in.

tuyg

1607 tuyg te bestieren / 't gebrek van een genoegsame magt / (dewijl my de menigte der Wilde niet onbewust was) kleeding voor mijn volk / en veel meer andere nood-wendigheeden waren on-eyndige verhinderingen / nogtans ontbrak my geen moed.

Komt te Kecoughtan. Met ons 6 / of 7 de Rivier opwaarts varende quamen wy tot Kecoughtan, daar sy my in 't eerst bespotteden / als een uytgehongerd Mensch / en boden my in veragtinge een hand vol koorn / en een stuk van hun brood aan / voor onse degens en musquetten / en diergelijke dingen / voor ons tuyg en andere Koopmanschap. Maar siende / dat 'er door beleeftheyd met hen niet was te handelen / nog te verkrygen / so nam ik de stoutheyd (alhoewel tegens mijn last) om sodanig een besluyt te nemen / daar my de nood toe dwong: wy losten dan onse roers / en bragten de boot aan land / waar op sy alle in de wildernisse vlugteden. Ons marcherende na hunne huysen / sagen wy veele koorn-hoopen. Veel had ik te doen / om myne hongerige Soldaten tegen te houden / dat sy het niet terstont weg-namen / verwagtende (gelijk het ook-geschiede) dat de Wilde op ons souden aanvallen / gelijk ook niet lang daar na sy onder een schrikkelijk geluyt deeden. Met hun 16 / of 17 sommige swart eenige rood / andere wit / en wederom andere op verscheyde wijsen gekouleurd / quamen sy in een vierkante ordre / al singende en danssende uyt de wildernisse / met hunnen Okee (het welke een afgod van hen is / gemaakt van vellen / en verciert met mosch / over-al beschildert / en met ketens en koper behangen) die sy voor hen dragen: en op dese wijse zijnde wel gewapent met knodsen / aardig slag van schilden / boog en pijlen schooten sy op ons / die hen met onse musquetten met hagel geladen / wederom so vriendelijk ontfingen / dat hun God ter aarden viel / en verscheyde van de hare spartelende op de grond: de overige vlooden aanstonts na de wildernisse / en sonden eerlang een van hunne Qui-

Daar hem de Wilde bespotten.

Geeft vuur op de Wilde.

De Wilde vallen op hem aan.

Afgod Okee.

Valt op de aarde en in handen der Engelsse.

Quiyoughkasoucks, die ons de Vreede aanbood/ en dat wy hunnen Okee wilden weder-geeven. 1607

Daar op seyde ik hen/indien 'er 6 van de hunne ongewapent wilden over-koomen; om mijn boot te helpen laden, so wilde ik niet alleen henlieder vriend zijn, maar ook hunnen *Okee* weder ter hand stellen, en daar beneven ook bedden, koper, en andere dingen geeven; welke accoord weder-zijds na ons genoegen volbragt wierd/ waar op sy ons harte-vlees/ kalkoenen/ vogels/ brood/ en 't geen sy meer hadden/ bragten/ dansende en singende tot teeken van vriendschap/ tot dat sy scheyden. In ons weder-keeren ontdekten wy de Stad en 't Landschap van Warraskoyack. Aanbieding van Smith. Ververssing aan de Engelsse gebragt.

Ik ondertussen bemerkende (niet tegenstaande ons onlangs geledene ellende) dat nergens op agt wierd geslagen; maar/ gelijk men segt/ het ging, van de hand in de tand; 't geselschap herstelt zijnde/ maakte ik/ dat de Pinas voorsien wierd/ met sodanige dingen/ die 't volgende jaar ons provisie souden konnen verschaffen; ondertussen deede ik 3/ of 4 reysen/ en ontdekte het land en volk van Chickahamania; dog al 't geene ik sorgvuldig vergaderde/ wierd van den anderen hoop sorgeloos doorgebragt. Wingfield en Kendall, die in ongunst waren/ siende/ dat in mijn afweesen alles in 't wilde liep/ mits het volk de onbequaamheyd van hunnen President mishaagde/ en kleyne genegentheyd toonde voor Martin, die weynig sorge droeg voor de zieke/ versterkten sig selven met het boots-volk/ en andere t' saam verbondene/ om hun voorgaande gesag en gunst weder te krijgen/ of ten minsten sulke middelen aan te wenden/ dat men met de Pinas (die zeyl-reede lag/ om te koopmanschappen/ so als men met my had afgesprooken) van kours soude veranderen/ en het weder na Engeland wenden. Pinas door Smith met het noodige voorsien. VVingfield en Kendall maken een t' samen-sweering.

Ik dus onverwagt gekoomen zijnde/ kreeg kennis van dese t' samen-spanning/ ik had veel te doen/om sulks voor te koomen/ tot so verre/ dat Die door Smith vernietigt werd.

1607 ik my versag/ en met groot en kleyn schiet-geweer hen dwong/ of te blijven, of in de Rivier te sinken, welke stribbeling het leven koste van den Kapiteyn Kendall. Dese en diergelijke ontmoetingen zijn so onsmakelijk/ dat sommige seyden; dat het beter was, die in 't vergeet-boek te stellen, nogtans so sullen alle verstandige oordeelen/ dat het beter is/ dese hunne snoodheyd wereld-kundig te maken; dog die saken dragen de bespottinge en schaamte van hunne snoode wan-ordre en uytvlugten met sig.

Gedagten van eenige hier over.

Niet tegenstaande die alles/ so was den President/ nevens den Kapiteyn Archer niet lang hier na wederom van voornemen/ om dese kust te verlaten/ welk ontwerp van gelijken door my geteugelt en verydelt wierd. De Spanjaarden waren veel greetiger/ om Goud/ dan om voorraad/ te vergaderen/ en mijne Soldaten begeeriger/ om 't Land te verlaten/ dan te behouden; dog vindende op de Rivier van Chickahamania een overvloed van koorn/ alwaar honderden van Wilde in verscheyde plaatsen met hare manden stonden/ die onse overkomst verwagteden; terwijl de Winter-tijd vast naderde/ die de Rivieren met swanen/ gansen/ eynd-vogels en kranen als bedekte/ so hielden wy dagelijks Feest/ met goed brood/ Virginise erweten/ pompoenen/ visch/ vogels/ en verscheyde soorten van wilde beesten/ die so vet waren/ dat wy de selve naauwlijks konden eeten/ so dat daar door geen van die onrustige geesten wederom begeerten hadden/ om na Engeland over te steeken.

De President van voornemen de de Kust te verlaten.

Overvloed van Koorn en Gevogelte gevonden.

Maar onse Bly-speelen duurden niet lang/ sonder Treur-speelen; want eenige snoode menschen begonden tegen my te twisten/ om dat ik tot nog toe het hoofd van de Rivier Chickahamania niet ontdekt had/ en verweeten den Raad; dat sy te traag waren, in so een noodigen aanslag. De naaste Voyagie dan/ geraakte ik met veel arbeyd/ van Boomen ter neder te vellen/ tot

Oproer van eenige wargeesten.

tot so verre / dat ik my een doortogt maakte; maar wanneer ik met de Boot niet verder konde geraken / so liet ik die in een breede Baay / daar sy buyten perykel en schoot-vry waren / bevelende ; dat niemant voor mijn weder-komst aan Land soude treeden : ik begaf my self met 2 Engelsse , en 2 Slaven in een Canoe hooger op ; maar niet lang was ik afweesig / of mijn volk ging tegen mijn bevel aan Land / de welke door gebrek van Bevel-hebber / aan de Wilde, beyde gelegentheyd en oorsaak gaven / om eenen George Cassen te overvallen / dien sy dood-sloegen / en weynig scheelde het / dat sy de Boot en de rest van 't volk niet afgesneeden hadden. 1607

Smith begeeft sig met 2 Engelsse en 2 Slaven in een Canoe.

George Cassen dood-geslagen.

Ik geensints droomende van dat toeval / zijnde in mijn marsch na het hoofd der Rivier / wel 6 mijlen weegs door die Wildernis / vond myne 2 mannen verslagen (so men vermoede) die by de Canoe sliepen / terwijl ik selfs op de Vogel-vangst voor hen de kost sogt / so sag ik my selven door wel 200 Wilde beset / waar van ik 'er 2 ter neder-velde / geduurig mijn selven beschermende nevens de bystand van een Wilde , die ik tot mijn geleyde had mede-genoomen / dien ik met mijn Kousse-banden aan myn arm bond / en gebruykte hem / als een Schild / nogtans wierd ik een weynig in mijn Dye gequetst / en veele pijlen staken in mijne kleederen / dog die my geen hinder hadden toegebragt ; eyndelijk kreegen sy my gevangen. Wanneer dese tyding in Jacobs-stad quam / so waren sy alle seer bedroeft over dat verlies / veele verwagteden wel / 't geen daar op is gevolgt.

Die door Smith gevonden word.

Raakt met 200 VVilde in schermutseling.

VVaar van hy gevangen word.

Ses / of 7 weken hielden dese Barbaren my gevangen / veele vreemde vertooningen / en bestweeringen deeden sy met en over my ; nogtans gedroeg ik my selven sodanig onder hen / dat ik hen niet alleen verleyde / om op 't Fort aan te vallen / maar bragt ook selve mijn eygen vryheyd te weeg / en verkreeg daar nevens voor my en de

Hoe hy van dit volk gehandelt word, en hoe hy sig gedraagt.

mijne

1607 mijne sodanig een agting / dat dese Wilde my meer agteden / dan hun eygen Quiyoukosucks. De wijse / hoedanig sy my handelden / en my weder mijn vryheyd schonken / is / als volgt.

Manier van sijn gevangen nemen. De Wilde, na dat sy George Cassen, met wien ik gegaan was / overvallen en gedood hadden / setteden dese gelegentheyd voort / en vervolgden my met 300 mannen / gewapent met Pijl en Boog / geleyd zijnde door de Koning van Pamaunkee, die in verdeelde partyen / de bogten der

2 Engelsse gedood. Rivier naspeurde / en Robinson en Emry by een vuur vonden sitten / die sy vol Pijlen schooten en alsoo doodeden; en my daar op vindende / so als gesegt is / den Wilde, mijnen Leyds-man / tot een Schild gebruykende / versloeg ik 3 van hen / en quetste verscheyde / waar door de rest my niet

Smijt sijne wapens van sig. dorst naderen. Waar op ik na de Boot dagte weder te keeren / so vervolgden sy my op 't spoor / en quamen my voor / en dreeven my met nog een Wilde, die by my was / in 't midden van een moerassige poel / egter dorsten sy my niet naderen / tot dat ik by-na dood van koude / mijne Wapens van my smeet. Waar op sy voorts op my aan-vielen / en dreeven my voor hen heen / na het vuur / daar sy mijne andere 2 Makkers verslagen hadden. Seer naarstig waren sy doende / om mijne verkleumde leden te verwarmen.

werd voor der VVilden Overste gebragt. Voorts bragten sy my voor hun Overste Opechankanoug, Koning van Pamaunkee, den welken ik een dubbeld rond Yvoiren Compas gaf. Seer verwondert waren sy over de beweeging van

Die met de sijne seer verwondert is over een Compas. des selfs Naald / en het selve naauw-keurig beschouwende / dorsten sy het egter niet aanraken / ter sake van het glas / dat het bedekte. Maar hen uytleggende door dien ronden Globe / de Kring der Aarde / de Lugt / 't Gewelf / Son / Maan en Sterren / en hoe de Son rond-om de wereld gedurigiglijk liep / waar die scheen / de duysternisse des nagts verdreef; de grootheyd van Zee en Land / de verscheydenheyd der Volkeren / en gesteltenisse

en

en hoe wy als tegen-voeters (Antipodes) van hen-lieden waren / en diergelijke saken meer: so stonden sy alle door verwondering als opgetoogen. 1607

Dog niet tegen-staande dat alles / bonden sy my omtrent een uur daar na aan eenen boom / en so veele / als 'er konden / stonden rondom my / hen veerdig makende / om my te doorschieten; dog de Koning het Compas in sijne hand opheffende / so leyden sy alle hun boog en pylen ter neder / en geleyden my in Zege-praal naar Orapaks, alwaar ik op hunne wijse vriendelijk onthaalt en gehandelt wierd. Smith aan een boom gebonden, om doorschooten te worden.

De manier / hoe sy my in triumph omvoerden / was aldus; sy stelden hen selven in ryen en gelederen / en hunnen Koning in 't midden / voor den welken sy al hun wapen-tuyg droegen. Ik wierd door 3 groote Wilde agter my geleyd / die my by yeder arm vast hielden / en ter weder-zijde van my gingen'er 6 in een gelit / met hunne gespanne boogen: gekoomen zijnde aan de Stad (de welke alleen uyt 30 / of 40 draagbare huysjes van Matten bestont / die sy / als wy onse tenten doen vervoeren) so waren daar alle de vrouwen en kinderen / om my te besien / de Soldaten stonden alle in gelederen en hadden hun weder-zijds so goed als sy konden / in de buytenste ryen gestelt / en aan yeder Flank / Officiers als Sergeanten / om hen in ordre te houden. Een geruyme tijd / duurde dese hunne Wapen-oeffening / waar na sy hen rings-gewijse stelden / al danssende onder het maken van verscheyde vreemde postuuren / singende en uytschreeuwende seer verbaarlijke helsche noten en galmen / zijnde daar nevens seer vreemd geschildert en geverwt / te gelijk ook yeder sijn pylkoker / hebbende op hun rug een knods / en onder hun arm 't vel van eenen Vos / of Otter / of yets diergelijks voor een arm-wapen; hunne hoofden en schouderen waren rood geverft / met Oly en Pocones te samen gemengt / welke scharlakie Op wat wijse in Zege-praal wierd omgevoert. Schikking hunner Soldaten. Opschik en wapenen der VVilde.

1607 kouleur / een seer aardige vertooning maakte / terwijl yeder sijn boog in de hand / en 't vel van een vogel met des selfs vleugelen / die gedroogt waren / om hunne hoofden gebonden hadde / nevens een stuk koper / een witte schulp / een lange veder / met een kleyne ratel / die aan de staart van een slange-huyd was gebonden / en diergelyke op-toopsels meer.

Middelerwijl stond ik en de Koning in het midden / geleyd zynde / so als gesegt is / en na sy drie-maal op sodanigen wijse gedanst hadden / so scheyden sy. Sy bragten my na een hunner huysen / alwaar ik van 30 / of 40 van de hunne / die my geleyden / bewaart wierd / en niet lang daar na bragten sy my so veel brood en wild-braad / dat genoeg was / om wel 20 Menschen te spijsen / alhoewel mijn eet-lust ter dier tijd niet heel groot was ; al 't geen ik over-gelaten hadde / deeden sy in manden / knoopende die t' samen en stelden die op mijn hoofd.

Smith na een hunner Huysen gebragt.

Omtrent ter midder-nagt / stelden sy dat eeten my weder voor / dog niemant van hen wilde een beet met my eeten ; den naasten morgen / bragten sy my nog so veel / en als doen aten sy al het oude / dat overgebleeven was / en bewaarden het versse / gelijk sy 't andere gedaan hadden / het welke my deede denken / dat sy my wilden vet maken / om my te slagten en te eeten. Nogtans so quam in al dese hoopeloose staat / een Maocassater, die my mijn rok bragt / om my voor de koude te beschermen / in vergelding van eenige koralen en andere snuysteringen / die ik hem had gegeeven / op mijn eerste aankomst in Virginia.

Hoe de VVilde omtrent het eeten met hem handelen.

Trouwhertigheyd van een VVilde.

Twee dagen daar na soude my yemand by-na ter neder-gevelt hebben (indien dat mijne bewaarders sulks niet belet hadden) om de dood van sijn Soon / tot den welken sy my geleydden / om den selve / die reeds ziel-togende lag / te herstellen. Ik seyde hen / dat ik tot *Jacobs-stad* een watertje hadde, waar mede ik sulks doen konde, indien

Smith in gevaar van omgebragt te werden.

dien sy my maar vryheyd wilden geeven, om het te gaan halen, dog waar toe sy niet verstonden; maar maakten alle toebereydselen, die sy konden, om op die Stad aan te vallen; waar toe sy my om raad en bystand baden, my beloovende; dat ik in vergelding mijn leven, vryheyd, land en vrouwen soude hebben.

De Wilde maken toestel, om Jacobsstad te vermeesteren.

In een gedeelte van een Tafel-boekje maakte ik aan die van 't Fort hun voornemen bekent, en wat'er besloten was; en hoe sy mijn onderrigtinge souden opvolgen, om de aanvallers af te schrikken, en dat sy my souden sien te beschikken sodanige dingen, daar ik om schreef, daar nevens een opteckening van alles. Aan de andere zijde vertoonde ik aan de Wilde de groote swarigheyd, die hen soude ontmoeten, so van de mijnen, groot en kleyn schiet-geweer, en diergelijk krijgs-gereedschap, 't geen hen niet weynig af-schrikte; egter op mijn versoek gingen sy na Jacobs-stad, in een bittere koude, van vorst en sneeuw, en binnen 3 dagen keerden sy met een antwoord wederom te rug.

't welk Smith aan die van 't Fort bekent maakt.

Soekt ook de Wilde de onderneming af te raden.

Wanneer sy nu quamen tot voor Jacobs-stad, en siende, dat die van de Stad op hen aanvielen, gelyk ik hen gesegt hadde, so vlooden sy; dog ter midder-nagt quamen sy wederom ter selver plaatse, alwaar ik gesegt hadde, dat sy een antwoord souden verkrygen, en sodanige dingen, als ik hen belooft hadde, 't welk sy ook also bevonden waar mede sy ook, als yets groots verrigt hebbende, weder-keerden, tot groote verwondering van hen alle, die het hoorden, seggende; dat ik konde waar-seggen, of dat het papier konde spreeken. Sy bragten my tot de Youthtanunds, Mattapaments, Payankatanks Nantaughtacunds en de Onawmanients langs de Rivier van Rapahanock en Patowomek, over alle die Rivieren, en so wederom rug-waarts, by verschеyde bysondere volkeren, na des Konings wooning tot Pamaunkee, alwaar sy my onderhielden, met

De Wilde worden van de Stad afgedreeven;

Smith voor een Waarsegger gehouden.

Langs wat volkeren hy geleyd word.

1607 seer vreemde en schrikkelijke beswerringen.

Niet lang hier na maakten sy seer vroeg in den morgen-stond / in een lank-werpig huys een seer groot vuur / en spreyden ter weder-zijden een groote mat; op welker eene sy myn bevoolen te gaan sitten / en alle mijne bewaarders gingen ten huyse uyt / waar op aanstonts een groote barsse vent quam in-stuyven / geheel en al over beschildert / met houts-kool / gemengt met Oly / omhangen met veel Slangen en Wesels vellen / die met mosch opgevult waren / welkers staarten waren te samen gebonden / en tot een kroon met een afhangende quast op sijn hoofd gestelt / rondom dien quast was een krom-hoorn / versien van verscheyde vederen / de vellen hongen rondom sijn hoofd / rug / en schouderen / die hem by-na sijn aangesigt bedekten / makende met een ratel / die hy in sijn hand hadde / en sijn stem / een vervaarlijk helsch geluyt; en met vreemde gebaarden en beweegingen / begon hy sijne Goden aan te roepen en omringde het vuur / met een cirkel van meel; 't welk gedaan zijnde / quamen 3 diergelijke Duyvels inspringen / even sodanig behangen zijnde / die half rood en swart geschildert waren; dog hunne oogen waren alle wit geverft / met roode streeken langs hare wangen; welke helsche geesten een wijl rondom my dansten / waar op'er nog 3 in quamen / also afschuuwelijk als de rest / met roode oogen / en witte streeken over hunne swarte aangesigten / eyndelijk saten sy alle regt over my ter neder / waar van 3 aan de eene en 3 aan de andere zijde van hunnen Priester saten: daar op begonden sy alle met hunne ratels een gesang op te heffen / 't welk gedaan zijnde / leyde den Opper-priester 5 koorn-ayren ter neder / waar over hy sijne handen en armen / met sulk een geweld beweegde / dat het sweet hem aan alle kanten afliep / en sijne aderen opswollen; waar na hy een korte reden voerde; tot slot / gaven sy alle een kleyne sugt / en leyden nog 3 kor-

werd in een groot Huys gebragt.

Verschijning van een wonderbaarlijke Vent by hem.

Nog 3 diergelijke.

Dansten rond-om Smith.

werden van nog 3 andere gevolgt.

Opper-priester stelt sijn betoovering in 't werk.

koren graans meer ter neder; waar na ſy alle wederom begonden te ſingen/ en wat te prevelen/ waar op yder van gelijke weder ſo veel koren ter neder leyde/ als voor-heen/ tot dat ſy het vuur twee-maal omringt hadden; dat gedaan zijnde/ namen ſy een bondel van kleyne ſtokjes/ die ſy ten dien eynde bereyd hadden/ plegende ſo geduurig hare devotie/ en op het eynde van yder geſang en reden/ leyden ſy een van die ſtokjes tuſſen de koorn-ayren/ tot der midder-nagt; nog ſy/ nog ik/ aten of dronken yets/ dog doen waren ſy ſeer vrolijk met die voorraad/ die ſy hadden.

Drie dagen lang duurde deſe plegtigheyd/ de oorſaak daar van/ ſeyden ſy tegens my/ was/ om te weeten, of ik wel tegen hen genegen was, of niet. Den kring van meel/ ſeyden ſy/ beteekende hun Landſchap/ de kringen van koorn/ de palen der Zee/ en de ſtokjes/ mijn Landſchap. Sy verbeelden hen ſelven/ dat de Wereld/ gelijk een tafel-bord vlak en rond was/ en dat ſy in 't midden ſtonden. Oorſaak en Reden, waarom dit geſchiede.

Na alle deſe beſweeringen bragten ſy my een ſak met boskruyd/ 't welk ſy ſeer ſorgvuldig bewaarden tegens de aankoomende Lente/ om 't ſelve als-dan/ gelijk ſy hun graan deeden/ te zaayen/ om dat ſy kenniſſe wilden hebben van de eygenſchap van dat zaad. Opitchapam, des Konings broeder/ beſogt my in mijn huys/ alwaar hy met verſcheyde ſchootels van brood/ vogels/ en wild-gedierte/ waar mede hy omringt was/ my verwelkomde; dog niemand wilde met my een mond vol eeten/ maar vergaderden al het overſchot in manden. Gedagten der Wilde van het Boskruyd. Smith van Opitchapam beſogt.

Op mijn weder-komſt tot Opechancanoughs, quamen alle des Konings Vrouwen/ en ſijne Kinderen rondom my te ſamen/ om yder met ſijn deel/ ſo als ſy gewoon waren/ vrolijk te zijn/ met de over-geſchootene brokken. Eyndelijk ſo bragten ſy my tot Weromocomoco, alwaar den Powhatan hunnen Keyſer was/ en nevens hem Des Konings Vrouwen en Kinderen beſien Smith.

1607 wel 200 van dese barsse Hoovelingen / die sig alle over my verwonderden / even als of ik een Monster was / tot 'er tyd / dat den Powhatan en sijn geheelen stoet / sig in hunne grootste praal hadden ter neder gestelt. Hy sat voor een vuur op een stel gelyk een Bed-steede / omhangen met een groote Tabbaard / gemaakt van Rarowcuns vellen / met neder-hangende staarten. Ter wederzijden van hem sat een jong hoertje / van omtrent 16 / of 18 jaren / en langs yeder zyde van het huys een ry Mannen / en agter de selve so veel Vrouwen / die alle hunne hoofden en schouders rood geschildert waren / waar van veele hunne hoofden met witte vogel-veederen bedekt waren / voorts de rest met het een / of 't ander ding / en een groote keten van witte koralen rondom haar nek.

In wat gestalte hy den Powhatan vind.

So haast ik voor den Koning verscheen / so maakte het volk een groot geluyt. De Koninginne van Appamatuck was geschikt / om my water te brengen en mijne handen te wasschen / en een ander bragt my een bos veederen / in plaatse van een hand-doek om die te droogen. En my na hunne beste Barbaarse wyse onthaalt hebbende / so hielden sy t' samen een lang gesprek / waar van het slot was / dat sy 2 groote steenen voor den Powhatan bragten / waar na 'er so veele / als 'er konden / hunne handen aan my sloegen / en sleepten my derwaarts / leyden mijn hoofd op een dier steenen / waar op / terwijl sy gereet waren / om met hunne Knodsen / my het hoofd te vermorselen / Pocahontas, des Konings liefste Dogter siende / dat al haar bidden en smeeken niet konde helpen / nam mijn hoofd in haar armen / en leyde haar hoofd op het mijne / om my also van de dood te bevrijden; waar op den Keyser / of opperste over hen alle beval; dat ik soude in 't leven blijven, om voor hem Bylen te maken / en voor haar Bellen / Koralen / en kopere snuysteryen / want sy van gedagten waren / dat ik tot

Hoe den Koning gedient word.

Is in gevaar des doods.

word door Pocahontas verlost.

1607

tot alles bequaam was. Wat belangt de Koning / die maakte sijn eygen Rokken / Schoenen / Boogen / Pylen / Potten; hy plantede / en ging op de jagt / of deede yets anders / so wel als de geringste / die onder hen was.

Koning der Wilde maakt sijn eygen kleederen.

Twee dagen hier na vermomde den Powhatan sig selve / op de aller-verschrikkelijkste wijse / die hy konde / en gebood; dat ik in een groot Huys, staande in een afgelegen Bos, soude gebragt worden, en daar alleen gelaten, om op een Mat neder te sitten by een groot vuur. Niet lang daar na so wierd van agter een Mat / die het huys verdeelde / het alder-jammerlijkste gelupt gemaakt / dat oyt gehoort was / waar op den Powhatan selve meer een Duyvel gelijkende / dan een Mensch / voor den dag quam / met omtrent 200 Man so verbaarlijk swart als hy selve / en seyde / tot my koomende; dat wy nu goede Vrienden waren, en dat ik aanstonts na *Jacobs-stad* soude gaan, en hem van daar senden 2 groote stukken Kanon, en een Slijp-steen, waar voor hy my het geheele Landschap van *Capahowsak* wilde geeven, en my voor altijd als sijn eygen Soon *Nantaquand* wilde schatten. Waar op den Powhatan my met 12 Leyds-lieden na Jacobs-stad affond. Dien nagt hielden wy halte in de Bosschagie / verwagtende geduurig (gelijk ik den geheele tijd van mijn gevangenis gedaan hadde) dat sy my nog d' eene / of d' andere dood souden aandoen / niet tegenstaande / dat sy my nog so wel onthaalden. Maar den almagtigen God had (door sijn Goddelijke voorsienigheyd) de herten van dese wreede Barbaren sodanig vermurwt / dat sy met mede-lijden geraakt wierden.

Vermomming van Powhatan.

Doet een Aanspraak aan Smith.

Smith na Jacobs-stad gesonden.

Des anderen-daags 's morgens seer vroeg / quamen wy by het Fort / alwaar ik de Wilde, mijne Leyds-lieden / met sodanigen vriendschap handelde / als ik immers konde; ik vertoonde aan Rawhunt, den Powhatans getrouwste Dienaar / een halve Kartouw / en een Moolen-steen /

Komt aan het Fort.

1607 om het het selve na den Powhatan te brengen; dog sy bevonden het vry wat swaar-wigtig; maar wanneer sy 't selve / (geladen zijnde met steenen) tegens de takken van een boom / die van Ys-kegels wel voorsien was / sagen afschieten / so dat Ys / Takken en al ter neder-storteden / waren de arme Wilde so bevreest / dat sy dood van schrik weg-vlooden. Dog eyndelijk quamen wy t' samen in een onderhandeling / en gaven henlieden veele snupsterpen / en wy sonden den Powhatan, sijne Vrouwen en Kinderen sodanige presenten / die hen alle een volkoomen genoegen gaven.

Verwondering der VVilde over het Geschut.

Ik vond op mijn weder-komst in Jacobs-stad alles in verwerringe en oproer / de sterkste party maakte ander-maal een toestel / om met de Pinas weg te vlugten; dog ik / met gevaar van mijn leven / dwong hen door groot en kleyn schiet-geweer ander-maal te blijven / of te sinken. Sommige / die niet beter waren / dan de rest / hadden een verbintenisse gemaakt met den President / om des anderen-daags my door een opgeworpen Volks-regt ter dood te vonnissen, ter sake van het omkoomen van *Robinson* en *Emry*; voorgeevende; dat het mijn schuld was, dat sy aan haar eynd gekoomen waren, maar ik stelde aanstonds sulke ordre met sodanige Regts-geleerde / dat sy wel haast het spoor bijster waren / sendende eenige van hen als gevangene na Engeland.

Smith vind Jacobs-stad in verwerring.

Is in gevaar des doods by de Engelsse.

Onderwijlen bragt Pocahontas, door haar toedoen / so veel te weeg / dat sy binnen 4 / of 5 dagen ons so veel voor-raad beschikten / dat veele van ons daar door hun leven bewaarden / die anders / sonder dat / door honger souden hebben moeten sterven.

Levens-middelen door Pocahontas gebragt.

Mijn verhaal van den overvloed / die ik gesien had / en wel bysonder tot Weramocomoco, so ook wegens den staat / goedheyd / en mildadigheyd van den Powhatan (het welk tot dier tijd by haar nog niet was bekent geweest / en wel bysons

Verhaal van Smith verblijt de Engelsse.

sonder van de liefde van Pocahontas, des Konings Dogter / deed hunne doode geesten sodanig herleven / dat alle menschelyke vreese geheel en al scheen te verdwijnen. So dat men sien kan / wat al swarigheeden / een goede onderneminge wel kan draay-boomen / en den goeden uytslag van dese saak / die so dikmaal tot op het uytterste raakte / geheel en al te vernietigen / ja daar en boven kan men ook sien / door wat vreemde middelen God de Heer ons steeds verloste.

Wat belangt de misslagen / die door de onbequaamheyd van hen / die tot het bevel wierden toegelaten / konden door de verkiesers niet wel voor-gekoomen worden / mits 'er geen andere keur was / en sy alle vreemt van elkanders opvoedinge / hoedanigheyd / en gesteltenisse. En indien yemand het melden van dese swakheeden / als tot een schande voor onse Natie / soude soeken aan te wrijven / laat de sodanige / de History van de ontdekking der Spanjaarden van hunne Plantagien eens door-blaberen / alwaar gy sien sult hoe veele muyteneringen / on-orders en on-eenigheeden de selve verselt hebben / en hunne aanslagen gedwarsboomt / 't welk / als bekent is / bysondere menschen hunne misdaden waren / 't geen dan wegneemt die algemeene veragtinge / en smaat / die de quaad-aardigheyd / vermoeden / gierigheyd / en onweetenheyd souden moogen voortbrengen / tot schande en verwijt van die geene / wiens daden en manhafte ondernemingen / een waardigen niem en eerbied verdienden. Verschooning van Smith wegens de on-eenigheeden.

Of het nu voor my beter hadde geweest / die verscheydene ontwerpen / om het Land te verlaten / mede toegestemt te hebben / niet 10 / of 12 van de onse / die nog van die party de beste waren / en Mr. Hunt, onsen Predikant / Mr. Anton Gosnol, een seer eerlijk / prijs-waardig / en verstandig Heer / Mr. Thomas Motton, en nog omtrent 27 andere over te geeven aan de woede der Vilde, honger en dorst / en allerley soort van Des selfs bedenkingen over het verlaten van dit Land.

1607 onheyl / en ongemakken (want wy in al niet meer / dan met ons 40 waren / om dese ruyme Land-streek in besittinge te nemen) of met de selve te sterven / door gebrek van huys-vesting / of Land-waard in te trekken / en voor ons alle goede voor-raad op te socken / en de Wilde sien tot ons genoegen te krijgen / en de ontworpene saak te hand-haven / en voor ons aller leven en wel-weesen te sorgen / dat laat ik aan 't oordeel van alle eerlijke menschen.

III. HOOFD-STUK.

De aankomst van het eerste onderstand met des selfs gevolg, en de weder-komst der Scheepen.

2 Scheepen uyt Engeland na Virginia gesonden.

Mits nu ter deser tijd onse sorge so veel niet was / om 't Land te verlaten; so was den Thesaurier en Raad in Engeland seer naarstig en sorgvuldig / om ons te ondersteunen. Twee wel voorsiene Scheepen wierden ons toegesonden / met omtrent 100 Man / die met alles / 't geen men konde bedenken / wel voorsien waren / so wel voor haar / als ons; het eene wierd gecommandeert door Kapiteyn Newport; het andere door Kapiteyn Francoys Nelson, een eerlijk / en wel-ervaren Zeeman. Maar sodanig was de trage bereylt-heyd van dat Schip / dat / alhoewel hy in 't gesigt van Henriks Kaap was / dat hy genootsaakt was / dewijl door storm en tegen-wind / so ver Zee-waard in gedreven wierd / dat hy het naaste land van de West-Indiën moest aandoen / om sijne maten te herstellen / en sig te versien van hout en water. Maar Newport geraakte binnen / en arriveerde tot in Jacobs-stad, niet lang na dat ik wederom in vryheyd raakte / by wien de Wilde, gelijk gesegt is / yeder dag met so veel voorraad qua-

Nelsons Schip raakt in gevaar.

Levens-middelen door de VVilde aangebragt.

quamen / dat genoegsaam was tot ons dagelijks onderhoud / waar van sy my myn deel / als tot een present van hun Koning en Pocahontas bragten: voor de rest settede ik self de prijs daar op / waar voor sy het souden verkoopen / tot so verre had ik die arme zielen ingenoomen / terwijl ik onder hen haar gevangen was. 1607

Prijs daar op gestelt.

Newport nu / dien ik myn vader noemde / arriveerde dan / by na ter selver tyd / als ik hen voorsegt hadde / de Wilde agteden my als hun Orakel, en ik bragt hen alle tot so eene onderwerping / dat ik hen na myn lust konde gebieden / die God / die alles geschapen had / bekenden sy / was myn God / en noemden hem in hunne praat / de God van Kapiteyn Smith.

Smith als een Orakel by de wilde geagt.

Maar den President en den Raad benijden de agting / dien ik onder de Wilde had so seer / (alhoewel dat sy alle gelijk met my deelden van 't geene sy bragten) dat sy 't verstand der Wilde so veel te weeg bragten / (mits sy door hunne verkeerde goedheyd wel vier-maal meer voor de waaren gaven / dan ik daar op gestelt hadde) dat henlieder grootheyd en gesag / haar-lieder goedheyd en mildadigheyd verre overtrof.

Nijd van den President en Raad hier over.

De aankomst nu van dit ons eerste onderstand overstelpte ons sodanig van vreugde / dat wy niet genoeg konden versinnen / om de boots-luy te behagen. Wy gaven hen vryheyd / om te handelen / reuylen ende te koopmanschappen na hun believen. Maar tot ons Leed-weesen / dewyl in 't korte het gevolg daar van was / dat wy voor een pond koper niet konden krijgen / 't geen ons voor-heen voor een once verkogt was; so dat en heers-sugt en toelatinge / den draad onser handelingen geheel afsneed; en bevestigde der Wilden gedagten / van de grootheyd van Kapiteyn Newport (die ik den Powhatan had ingeboesemt) bysonder door de groote geschenken / die Newport hem so dikmaals toesond / so dat dese worstelingen ook een begeerte hadden / om hem te sien / al-

Vryheyd van Handel aan de Boots-luy veroorsaakt duurte.

1607 al-eer hy met de Pinas soude vertrekken.

Newport begeeft sig na Powhatan.

Een groot werk wierd'er gemaakt / om hem derwaarts te doen vertrekken. Wanneer hy dan gong / wierd hy vergeselschapt met my en Mr. Scrivener, een seer wijs en verstandig Heer / eerst nieuwlings aangekoomen / en in den raad toegelaten / 30 / of 40 Man dienden ons voor een lijf-guarde. Op sijn aankomst tot Werowocomoco, so bragt den waan / die Newport van desen ruuwen Vorst hadde / veelerhande twijffel-moedigheyd in ons en een vermoeden van verraad / dien hy omtrent ons soude pleegen / 't welk ik noodeloos agte / om te doen blyken / want met 20 man wel uytgerust / so ondernam ik hen te ontmoeten / daar quam af / wat het wilde / aan strand koomende / quamen wy by veele inhammen / of sleuven / over de welke wy moesten passeeren / waar over seer slegte bruggen geslagen waren / die alleen van eenig stroo / dat t' samen gestuuwt was / en 3 / of 4 lange stokken daar onder / die met eenige basten van boomen waren t' samen gebonden / gemaakt waren / waar door wy vermoeden kreegen / dat dese bruggen / niet anders / dan val-strikken voor ons waren ; 't welke oorsaak gaf / dat ik verscheyde Wilde daar eerst over liet gaan / houdende eenige der voornaamste als gijselaars / tot dat de helft van mijn manschap daar over was / maar alles wel bevindende / so wierden wy door 2 / of 300 Wilde seer vriendelijk ontfangen / die ons voorts Steede-waarts geleyden / alwaar den Powhatan alle sijne kragten hadde ingespannen / om ons / nevens 't vertoonen van sijn grootheyd / te onderhouden : met een groot vreugden-geluyd / of eerder geschreeuw / en blijken van een groote vergenoeging wierden wy ontfangen / en een grooten overvloed van eetwaaren / so veel als hy konde bekoomen / hadde hy daar laten brengen / om ons wel te onthalen. Hy sat op een bed van matten / sijn lederen kussen was geborduurt / na hunne woeste manier /

Smith begeeft sig met 20 man na Powhatan.

Ontmoet slegte bruggen.

word van de wilde wel ontfangen.

Als mede van Powhatan.

In wat gestalte den Powhatan vind.

1607

wier / met Paarlen en witte Koralen / sijn gewaat was een schoone Tabbaard van vellen / so groot / als een Yerse mantel / aan sijn hoofd-en voet-eynde / sat een fraay jong vrouw-mensch / en ter weder-zijden van sijn huys saten 20 van sijne Concubynen / welkers hoofd en schouderen rood geverft waren / waar van yeder een groote keten van witte Koralen om haren hals hadde. Voor de selve sat een sijner voornaamste bediende / op gelijke wijse in een groen bewassen gallery 's gewijse Priceel / en meer dan 40 schootels / met schoon brood / stonden in 2 ryen aan yeder zijde van de deur geschaart. Vier of 500 man maakten een lijf-guarde / die agter hem stond / door den welken wy passeerden; en op straffe des doods wierd'er afgekondigt; dat niemant sig soude verstouten, ons eenige onheusheyd, of ongelijk aan te doen. Veelerley soete discoursen / tot hernieuwinge van de oude kennis / voerde desen grooten Koning met my / om de tyd te verdrijven / tot 'er tijd / dat de Ebbe onse bargie op droog liet sitten. Als-doen hernieuwden sy hunne Gasteryen met het maken van vreemde grimatsen / danssen en singen / en diergelijke vreugde-bedrijven meer: wy hadden onse verblijf-plaats dien nagt naast aan den Powhatan.

Des selfs Lijf-guarde.

Vreugde-Bedrijven der wilde.

Des daags daar aan quam Newport aan land / en ontfing desgelijks so veel vergenoeginge / als dat volk hem konde geeven; een jonge / genaamt Thomas Salvage, zijnde een Wilde, wierd den Powhatan geschonken / den welke Newport sijn Zoon noemde / door den welken Powhatan hem weder schonk Namontack, sijnen getrouwen dienaar / van een doortrapte / en schrandere bevattinge. Drie / of 4 dagen bragten wy nog door in gastereeren / danssen / en handelen / waar in den Powhatan sig selven so groots droeg / nogtans seer beschepden (wel verstaande in sijne woeste manier) so dat wy ons alle verwonderden / over sijn natuurlijke gaven / niet tegenstaande sijne

Komst van Newport by den Powhatan.

Groote vreugde aldaar bedreeven.

1607 sijne opvoedinge. Hy / die den handel van sijne onderdanen veragtede / sprak Newport in deser voegen aan; Kapiteyn *Newport* het is niet overeen-komstig met mijne grootheyd, op sulk eene wijse, om beuselingen met u te handelen; ik schatte u ook een grooten *Werowance* te zijn; en daarom legt alle uwe Koopmanschap hier neder; wat my gelijkt, sal ik na my nemen, en in vergelding u, 't geen my dunkt, de waarde te zijn, wederom geeven. Ik, die de vertolker was / en Newport agtede als mijn vader / en kennende den aart van den Powhatan het aller-beste / seyde aan onse Engelsse mijne meening; dat hy alleen daar maar op uyt was, om ons te bedriegen, nogtans dagt het Kapiteyn Newport goed / desen woesteling te overwinnen door ydele eere van groot-moedigheyd / en hem te betooveren / met sijne goedheyd / hem geevende / wat hy begeerde; dog het viel so uyt; dat den Powhatan syn koorn op sulk een prijs stelde / dat het na onse gedagten / in Spanjen veel beter koop was / want hy hadden geen 4 Scheepels voor dat geene / daar wy wel 20 Oxhoofden voor dagten te krijgen. Dit baarde eenige verwijdering tussen ons tween / mits Newport sogt de onversadelijke begeerte van desen woesten Mensch te versadigen / en ik / dat men hem soude socken te wil te koomen; maar ik smoorde mijn ongenoegen / om eenig quaad vermoeden / dat dien Mensch mogte opvatten / te vermyden / ten dien eynde bragt ik in de Oogen des Powhatans hervoort eenige weynige blaauwe Koralen / waar op hy seer geset scheen te zyn: langen tijd begeerde hy die seer onbeschaamdelijk / dog ik in tegendeel scheen daar seer veel mede op te hebben / als zijnde t' samen gestelt en gemaakt van een seer deftige stoffe / so wegens de kouleur / als des selfs hemels-blaauwe glans / en niet gedragen diende te worden / dan by de grootste Koning des Wereldts. Dit maakte hem by-na half dol / om de Eygenaar van sodanige rare en vreemde Juweelen te zijn: so

Aanspraak van den Powhatan aan Newport.

Die toegestaan wierd.

Verwekt eenige verwijdering tussen Newport en Smith.

Begeerte van Powhatan.

Daar Smith sig wel van bedient.

1607

so dat/ al-eer wy scheyden / wy hem daar toe vragten/ dat hy ons voor een pond / of 2 van die blaauwe Korralen 2/ of 300 Scheepels Koorn gaf/ en daar en boven als goede vrienden scheyden. De selve ontmoeting hadden wy by Opechankanoug, Koning van Pamaunkee, dien wy ook alsoo met blaauwe Korralen opschikten / ten selve prijse/ door welk middel / hunner hoog-agting / niemand die dorst dragen / dan hunne grootste Koningen / Wijven en Kinderen.

Jacobs-stad verbrand.

Wy keerden dus wederom alle naar Jacobs-stad, alwaar dit nieuwe onderhoud / by de rest van onse voorraad / gebragt zijnde / die plaats door ik weet niet wat toeval in de brand geraakte/ en so voort de Stad / welkers huysen alleen met stroo en riet gedekt zijnde / het vuur so geweldig voort-dreef/ dat selfs de Pallissaden (alhoewel die wel omtrent 18/ of 20 ellen daar van daan stonde) nevens meest al ons wapen-tuyg / beddinge/ huysraad / kleederen / en veel opgeleyde voorraad / verbrande. Den goeden Mr. Hunt, onsen Predikant/ verloor hier alle sijne boeken / nevens al 't geene / dat hy had / behoudende niets / dan het geene hy aan hadde / nogtans was de selve so geduldig / dat niemant hem / over dit sijn verlies hoorde klagen. Dit geschiede in de Winter / in die uytsteekende Vorst van den Jare 1607.

Daar Mr. Hunt groote schade by lijd.

Veel mond-kost onnoodig verteert.

Alhoewel wy nog Victualie genoeg hadden / te weeten / alleen havere-gort / meel en koorn / so verslond het Scheeps-volk een groot gedeelte van 't selve / en wel by-na al de rest / 't geen voor ons aan land was gesonden / mits dat sy wel 14 weeken hier bleeven leggen / daar sy in 14 dagen weder hadden konnen vertrekken. Op hun vertrek lieten sy ons niet anders / als dat hunne beschheydenheyd ons tot overschot liet blijven / om slegts een gering maal / of 2 te doen / het geen wy Gasteryen noemden / en alleen maar diende / om onse monden wat te verfrissen; van elks lieten

sy

1607 sy ons yets; dog die geene / die of geld / of goed geloof / betaling / of goude Ringen / Bont-werk / of diergelijke Koopmanschap hadden / waren wel-kom by dese weder weg gaande gasten / tot so verre was onse lijdsaamheyd gekoomen / dat wy sodanige snoode Bevel-hebbers moesten gehoorsamen / ja koopen ons eygen nood-druft voor wel 15 maal de waarde / lijdende / dat sy gastereerden / en wy de kosten droegen / en egter niet klagtig dorsten zijn.

Dat de Engelsse in groote benaauwtheyd bragt.

Nu de tijd daar was / dat sy met hun Lading souden vertrekken / so lieten sy ons ontbloot van alles / self van dat / 't geen ons so noodig tot ons gebruyk was / gaande Mr. Wingfield en Kapiteyn Archer met hen / die na een ander ampt haakten.

worden in een slegte staat gelaten.

IV. HOOFD-STUK.

De Aankomst van het Schip de *Phenix*: Desselfs Wederom-reys, en eenige andere gevallen.

HEt gesag nu wierd gevoert by Kapiteyn Martin, en den gedurig ziek zijnde President / die van den verkoop der opgeleyde Koopmanschap sijn staat onderhield / even als of 't sijn vast-gestelde inkomst was. Met het aannaderen der Lente / en des Schips vertrek / so verdeelde Mr. Scrivener en ik / onder hen de herbouwing van Jacobs-stad, met het herstellen der Pallissaden; het neder-vellen der Boomen; het weder opmaken van de Kerk / en 't Pakhuys: onderwijlen bereyde men het Land / en zaayde Koorn. Wanneer yeder dus besig was met sijn bysonder werk / so arriveerde Meester Nelson met het verlooren Schip de Phenix (verlooren seg ik) mits wy het alle voor verlooren gerekent hadden. Al sijn volk dan behouden aan land gekoomen zijnde / so hadde

Jacobs-stad word wederom herbouwt.

Aankomst van 't Schip de Phenix.

1607

de hy in dit ongelukkig geval sig so wel weeten te behelpen / dat hy in de Indiaanse Eylanden/ werwaards hy door den Storm na toe gedreeven was / sijn volk so onderhouden hadde/ dat sijne Victualie / by dat geene / dat wy (so als gesegt is) te vooren hadden gekreegen / genoegsame voorraad hadden/ om een half jaar te bestaan. Hy had niets / of deelde het vry-willig mede / welke eerlijken handel (wijl hy een Zee-man was) ons alle tot verwondering strekte / wy konden van hem niet meer wenschen / als hy voor ons deede.

Dat veele Levens-middelen mede-bragt.

Om nu dit Schip met eenige goede tijding te laten vertrekken / so gaf den President ordre aan mij (wijl hy 't voor sig selven niet raadsaam dagt / en ook beneeden sijne waardigheyd scheen / het Fort te verlaten) om te ontdekken en na te speuren de Koopmanschappen van het Landschap der *Monacans*, dat beneden de *Falles* was geleegen. 60 Knappe maats wierden my toegestaan / de welke ik in 5 dagen so wel met het geweer en in de krijgs-kunde oeffende / dat sy geen vreese hadden / met wien sy ook souden te strijden hebben : maar het weder / volgens het Jaar-getijde / was ons als nog niet gunstig / gelijk ook Kapiteyn Martin, die tegens alles / 't geene men voorstelde / sig aankantede / en alleen sijn Schip sogt te bevragten naar sijn eygen-sinnige inbeeldinge / daar in tegen-deel ik het met Cederen-hout dagt te laden ('t welk een gereede Koopmanschap was) dan met een groote menigte stof en aarde / of met de hoop en 't verhaal van eene onseekere ontdekking / 't welk hy in 't werk wilde stellen / wanneer sy minder onkosten hadden te maken / en meerder ledig tijd overig.

Smith met 60 man, om te ontdekken, uytgesonden.

Quaad-willigheyd van Martin.

Daar Smith sig tegen aan-kant.

Terwijl nu desen toeleg vast gestelt wierd / so gebeurde het / dat den Powhatan (om sijne genegentheyd / die hy tot Newport hadde / uyt te drukken) hem op sijn vertrek vereerde met 20 Kalkoenen / met versoek / dat hy hem 20 Degens wederom wilde senden, 't welke aanstonds ge-

Vereeringen tussen Newport en den Powhatan.

1607

Dat Smith weygerde na te volgen.

Voornemen en stoutheyd der Wilde.

Scherpe last der Engelsse.

Smith valt op de wilde aan.

2 Engelsse van de wilde gevangen.

Dreygementen der wilde.

daan wierd; naar sijn afscheyd nu / sond hy aan my het selve present / maar vindende sijn genegentheyd sodanig niet gestelt / om hem op te volgen / en sodanige wapenen te senden / als hy begeerde / sond hy sijn volk met verscheyde listige aanslagen / om de selve te verkrijgen. Eyndelijk leyden sy eenige hinder-lagen / selve tot na by onse Havens / om die met geweld te krygen / soekende ons op allerley wijse in ons werk te verhinderen: en mits wy hen so veel toegelaten en ingewilligt hadden / wierden sy so stout / dat het buyten den regel was; onsen last / die wy van Engeland hadden / was seer scherp / van hen niet te beledigen, en onse gesag-voerders (die binnens huys bleeven) wilden eerder alles wagen / dan vreede-breekers zijn; dese vreede-lievende gemoederen hadden den boven rang; dog 't viel seer wel uyt / dat sy met my te doen hadden; want ik / sonder verder overleg / sodanig op hen aanviel / dat ik verscheyde het Eyland op en neer jaagde / andere door het dreygen van te wippen / slaan / en gevangenis / seer afschrikte / waar over sy in weer-wraak 2 van onse Soldaten / die buyten order waren gaan moese-koppen / gevangen namen / en hebbende hunne kragten by-een versamelt / dreygden sy ons voor onse havens / en sogten my te dwingen / dat ik 7 *Wilde*, die wy om hare schelmery gevangen hadden, soude ontslaan, of dat wy anders alle doode Menschen souden zijn.

Daar Smith een proef van neemt.

Smith ondervraagt de gevangene wilde.

Maar om hare snorkery eens te beproeven / viel ik op hen aan / en in minder dan een uur / dempte ik hunne moed-willigheyd sodanig / dat sy my onse 2 mannen / die sy gevangen hadden / weder bragten / versoekende vreede / sonder eenige vorderen aansoek van de hunne / die wy gevangen hadden. De selve ondervraagde ik / en deede hen alle gelooven / door verscheyde schooten / die wy gedaan hadden / dat wy eene van hunne makkers dood geschooten hadden / om dat hy niet wilde bekennen hun-lieder voornemen / en 't samen-span-

ninge

ninge van de schelmery/ die sy van sints waren uyt te voeren. En hier quamen sy alle in overeen/ dat sy door den *Powhatan* bevel hadden, om te sien onse wapens magtig te worden, en ons daar mede om hals te brengen; teffens/ op wat wijse/ hoe/ en wanneer/ het welk ons alle bleek waarschijnelijk te zijn; nogtans sond hy ons eenige van sijn volk/ nevens sijn liefste dogter Pocahontas met last/ om hem te verschoonen, van de moed-willigheeden, die'er gedaan waren, door eenige van sijn onbedagte Kapiteyns, sijne onderdanen; en versogt vorder voor dees tijd/ dat wy hen souden ontslaan, met verseekering van sijn altijd duurende genegentheyd.

1607

Hunne bekentenis.

Verschooning en versoek van den Powhatan.

Na dat ik dan de gevangens een dag/ of 2 wel getracteert hadde/ en een scharpe bestraffinge gegeeven/ so als my dagt goed te zijn/ leverde ik de selve aan Pocahontas over/ veynsende alleen om harent wil hun leven behouden te hebben/ en schonk hen aldus hunne vryheyd.

Smith levert de Gevangene aan Pocahontas over.

Onse lijdsame Raads-vergadering/die selfs geen beweeging wilde maken/ om met de Wilde te oorlogen/ soude gaarne met my een krakeel aangevangen hebben/ wegens mijne wreedheyd/ alhoewel'er nogtans niemant by yemants weeten gebleeven was; egter bragt het hen in sulk een vreese en gehoorsaamheyd/ dat mijn naam selfs by hen genoegsaam was/ om hen te doen vreesen en af te schrikken; daar wy voor-heen/ in een dag/ of 2/ somtijds vreede en oorlog met hen hadden/ en selden was'er een week/ dat sy ons niet de eene/ of d'andere schelmery aandeeden.

Smiths naam hond de wilde in toom.

Het wierd dan vast gestelt/ dat wy het Schip met Cederen-hout souden bevragten/ en door de naarstigheyd van den Schipper/ en my/ wierd sulks wel haast uytgevoert. Mr. Scrivener was ondertussen niet leuy nog ledig/ om alles tot herstelling van het Fort waar te nemen. Kapiteyn Martin, die steeds siek/ en nergens toe bequaam

Eén Schip met Cederen-hout bevragt.

Waar mede Martin na Engeland gaat.

1608 was / wierd seer gewillig toegelaten / dat hy weder met het Schip naar Engeland soude oversteeken.

V. HOOFD-STUK.

De Gevallen, die de *Engelsse* overquamen in 't ontdekken van de Baay *Chisapeack.*

Verquisting des Presidents geregelt.

DE verquisting / die den President in sijnen staat pleegde / raakte so diep in onse weynige voorraad / dat ik en Scrivener, hem en sijne plupmstrykers en panlikkers bonden / aan de regelen van even-gelykheyd.

Eygensinnigheyd des Presidents.

Wanneer ik nu op myn vertrek stont / so overheerste des Presidents gesag / de bescheydenheyd van Mr. Scrivener sodanig / dat onse voorraad / onse tijd / onse kragten en arbeyd / vrugteloos geconsumeert wierden / tot voldoening van sijne ydele eygen-sinnigheyd.

Smith gaat met 14 man een Togt doen.

Den 2 Juny 1608. verliet ik het Fort / om de vordere ontdekkinge van het Land op te soeken. Dog maar met een geselschap van een Geneesheer / 6 Edele en 7 Soldaten: wy begaven ons in een open Bark van omtrent 3 tonnen / latende de Phenix aan Henricks Kaap. Wy door-kruysten de Baay tot aan het Ooster-strand / en quamen aan eenige Eylanden / die ons volk Smiths Eylanden noemden / na de naam van my hunnen Kapiteyn. Het eerste volk / dat wy sagen / was op Kaap Charles, 't waren 2 barsse en stoute Wilde, met lange stokken / gelyk javelijnen / die aan 't hoofden-eynde met been versien waren / sy vraagden ons stoutelijk / wie wy waren, en wat wy doen wilden? dog aan de verdere omstandigheeden scheenen sy seer vriendelijk / en weesen ons na Accomack, de woon-plaats van hunnen Werowance, alwaar wy vriendelijk van hem onfangen

Smiths Eylanden.

Gesprek met eenige Wilde.

Hun Werowance en sijn Land beschreeven.

gen wierden. 't Was de gemeensaamste / welgemaakste Wilde / die wy oopt ontmoet hadden. Syn Landschap is een vermakelijke / vrugtbare kley-grond / en eenige kleyne kreeken / en sleuven; goede Havens zijn'er / voor kleyne Barken / maar voor geen Scheepen. Hy verhaalde ons een vreemt geval / 't geen onlangs daar gebeurt was / van 2 overledene Kinderen; eenige buytengewoone drifren / of dromende verschijnselen / inbeeldingen / of genegentheeden / beweegden de Ouders / om dese doode lijken / eens wederom te beschouwen / wiens verstijfde lighamen / so een aangenaam gesigt gaven aan de aanschouwers / als of sy hunne levendige geesten wederom hadden verkreegen; dit als een mirakel zijnde / trokken 'er verscheyde derwaarts / om dat te besigtigen / alle welke besigtigers / zijnde een groot deel van sijn volk / storven niet lang daar na / en weynige waren 'er van die / welke de dood ontsnapten. *1608* *Vreemt voorval van 2 gestorvene Kinderen der Wilde,*

Sy spreeken de Taal des Powhatans, in de welke sy sodanig een beschrijvinge van de Baay / Eylandjes en Rivieren maakten / dat het ons dikmaal groot vermaak toe-bragt / passeerende langs de kust / ondersogten wy yeder Inham en Baay / om te havenen / en te woonen. Siende verscheyde Eylandjes in 't midden der Baay / door-boorden wy de selve; dog eer wy die konden krygen / so overviel ons sodanig een werbel-wind / regen / donder en blixem / dat wy met groot gevaar dien onbermhertigen woede van dat by-na Oceaan-waater ontsnapten. Het voornaamste hoogland is egter seer laag / wy noemden het selve Keales-Berg, en die onbewoonde Eylandjes / Russels Eylanden. *Spraak deser Volkeren.* *Storm.* *Keales-Berg Russels Eylanden.*

Des anderen daags sogten wy naar versch water / dog vonden niets / het gebrek daar van noodsaakte ons / het naaste Oosterse Kanaal op te volgen / het welke ons bragt aan de Rivier Wighcocomoco. Het volk scheen in 't eerst niet *Rivier Wighcocomoco.*

1608 een groote furie op ons te willen aanvallen; dog ten laatsten wierden sy door hun gesang en dansſen/ en 't bedrijf van veel vreugde seer handelbaar/ wy doorsogten hunne wooningen na versch water/ maar konden niet meer vinden/ dan 3 kruyken/ en dat so modderig/ dat wy noopt/ dan doenmaals/ het gebrek van goed water kenden; wy graafden/ en doorsogten veelerley plaatsen; maar al-eer 2 dagen voor-by waren/ souden wy nog wel goud voor yets van dat modderig water hebben willen geeven.

Te vergeefs na versch water gesogt.

Dese Eylanden/ die 'er veel in getal waren/ gepasseert zijnde/ dog onbequaam ter wooninge/ quamen wy op het voornaamste hoog-land/ daar wy een groote Vijver met versch water vonden/ maar so uytsteekende heet/ dat wy oordeelden het een Bad te weesen/ 't geen wy Ployers-Punt noemden ter eere van dat seer eerwaardig huys van Mousay in Brittanje, 't geen eens in een uyterste verlegentheyd onsen Kapiteyn verloste. Van Wighcocomoco, ter deser plaats is de geheele Kust laag/ en gebrooken Eylandjes/ omtrent een Engelsse mijl/ of 2 in de breedte/ en 10/ of 12 in de lengte seer goed om in de Somer hooy te maayen/ en in de Winter vis en vogelen te vangen/ maar het beneeden Land/ gelijk ook meest dien geheele streek/ is al over-wassen met boomen.

Vijver met heet water, Ployers-Punt genaamt.

Ons verfrist zijnde/ so overviel ons weder in 't door-kruyssen van die Eylanden/ sodanigen wind en regen/ vermengt met donder en weer-ligt/ dat onse mast en zeylen over boord woeyen/ en de water-golven stooven so geweldig in ons kleyn vaartuyg/ dat wy groote moeyten hadden/ om met hoosen ons voor 't sinken te bewaren. Twee dagen wierden wy gedwongen in dese onbewoonde Eylanden te blijven/ de welke wy/ wegens de buyten-gewoone werbel-winden/ donder/ regen/ stormen/ en vuyl weder Limbo noemden.

Swaar weder.

't Vaartuyg in nood.

Limbo.

Wy

1608

Wy herstelden ons zeyl-tuyg met onse hembden / gingen t'zeyl / en quamen Oost-waarts aan in een bequame Rivier / genaamt Cuskarawaok, het volk liep als verbaast by troupen van de eene plaats naar de andere / en sommige klommen in de toppen der boomen / van waar sy niet spaarsaam waren / om een vlugt pijlen naar ons toe te schieten / en de grootste drift van quaadheyd tegens ons uyt te drukken. Langen tyd schooten sy op ons / daar wy voor een Anker lagen / dog buyten scheuts / terwijl wy alle teekenen van vriendschap beweesen / die wy konden.

Rivier Cuskarawaok.

Alwaar van de wilde beschooten worden.

Des daags daar aan quamen sy ongewapent / hebbende yeder eene mande / en danssende in 't ronde / soekende ons so aan land te krijgen; maar siende / dat in hen niets en was / dan booshеyd / so schooten wy uyt onse Musquetten met een vlugt hagel op hen / waar op sy alle ter neder tuymelden / kruypende sommige dese / geene een andere weg / tot in een groot bosch van riet / 't geen daar naast aangelegen was / alwaar hun ander geselschap in een Hinder-laag lag.

De wilde soeken de Engelsse te bedriegen.

Daar vuur op gegeeven wierd.

Op den avond wenden wy / en naderden het Land / schietende 5/ of 6 schooten omtrent het rietbosch; daar wy waren sagen wy een menigte van manden / en veel bloed / maar niet eene Wilde, aan de over-zijde van de Rivier sagen wy eenigen rook opgaan / wy roepden derwaarts / daar wy 2/ of 3 kleyne huysjes vonden / waar dat in yeder vuur aan lag / aldaar lieten wy eenige snuysteringh / als so wat stukjes koper / korralen / bellen / en spiegeltjes / waar op wy het weder naar de Baay wenden / maar wanneer het donker was keerden wy wederom.

Snuysteringen in de Huysen der wilde gelegt.

Seer vroeg in den morgen-stond quamen 'er 4 Wilde by ons in een Canoe, die wy met sodanig een minnelijkheyd bejegenden (die ook niet wisten / wie wy waren / of wat wy gedaan hadden / mits sy in de Baay hadden weesen vissen) dat sy ons baden / wat te wagten, en dat sy seer haast souden

4 wilde koomen met een Canoe by de Engelsse.

1608 den wederom koomen, 't welke sy deeden / en met die wel 20 meer; met de welke wy na een korte over-en weer-spraak / wel 2/ of 3000 Menschen/ so Vrouwen als Kinderen/ sagen aankoomen / die alle by trossen om ons heen swierden / biedende ons alle 't een / of 't ander aan / 't geen wy met een weynigje Koralen weder vergolden / in 't kort wy wierden sulke vrienden / dat yeder twiftede / wie ons het eerste soude water halen / en by ons als Gijselaar blijven. Sy leyden ons over-al / en gaven ons de beste vergenoeginge / die sy konden.

Die wel door 3000 gevolgt wierden.

waar mede goede vrienden worden.

Hier woonen de volkeren van Sarapinagh, Nause, Arseek en Nantaquak, de beste handelaars van alle de Wilde. Sy zijn veel beter / dan de volk-rijke Natie / genaamt Massawomekes: in 't opsoeken van die keerden wy weder te rug na Limbo; dese Rivier is alleen aan den inkomst seer naauw / en het volk kleynder van statuur / als die van Wighcocomoco, maar het Land is laag / nogtans leyd het seer bequaam / om dat het maar een reeks land is / dat tussen de Baay en den Oceaan gelegen is. Wy bevonden desen Oosterhoek ondiep / en veel gebrooken land / en ten meeren-deele brak water; wy passeerden langs de streek Limbo naar den Wester-hoek; so breed is de Baay hier / dat wy naauwlijks aan de ander zijde die groote en hooge steyltens / die daar lagen / konden beschouwen / aldaar ankerden wy dien nagt / en noemden de selve Riccards Steyltens.

wat volkeren dese plaats bewoonen.

Gelegenheyd des Lands.

Riccards Steyltens.

Dertig Engelsse mijlen zeylden wy Noordwaarts; verlatende den Ooster-hoek / dat in 't geheel lage Eylanden waren / alle overwassen met boomen / gelijk ook de geheele kust was / so verre wy sien konden: den Wester-hoek / langs de welke wy zeylden / bevonden wy water-rijk / dog seer bergagtig en woest / de valleyen seer vrugtbaar / maar by uytstek vol kreupel-bosch / en boomen / en wel voorsien van Wolven / Beyren / Har=

Gaan weder onder zeyl.

Sien veelderley wilde Beesten.

Harten en andere wilde gedierten. Wy passeerden verscheyde ondiepe kreeken/ dog de eerste bevonden wy een vaarbaare Rivier te zijn/ en noemden de selve Bolus-Rivier, dewijl de kley op veele plaatsen/ onder de klippen/ die door 't hooge water was opgeworpen/ tot witte en roode knobbelen groeyde/ even als de Gom uyt de boomen/ en op sommige plaatsen so te samen gevoegt/ als of het van een natuur was/ uytgesondert de kouleur/ de rest van de aarde ter weder-zyden die Rivier was hart keselagtig zand/ 't geen ons deed denken/ dat het Bolus Armena, of Terra Sigillata mogt weesen. 1608 Bolus Rivier. Verscheydenheyd van grond aldaar.

Wanneer wy aller-eerst t' zeyl gingen/ dagten sommige van onse voornaamste/ dat ik te haastig soude wederom keeren/ dog hebbende nog maar omtrent 12/ of 14 dagen in dese kleyne Bark gelegen/ leiden sy my aan de ooren; dat sy vermoeyt waren van 't roeyen, dat het brood nat was, en by na aan 't rotten (al schoon hunne magen nog so goed waren/ dat sy daar een afkeer van hadden) egter waren sy nog so onbeschaamt/ dat sy my/ om wederom te keeren/ geduurig lastig vielen; 't geen my oorsaake gaf/ hen aldus aan te spreeken. Murmureering des Volks.

Goede vrienden! indien gy u te binnen brengt de gedenk-waardige History van de Heer *Ralph Layne*, hoe dat sijn geselschap hem aandrong, om voort te varen in 't ontdekken van *Moratico*, by-brengende; *dat sy nog een hond hadden, wanneer sy die met* Saffefras *bladeren souden kooken, dat die genoegsaam was, om hen in de wederom-reys te voeden*; wat een schande sou het voor u alle zijn (Gy, die so agterdenkendende van mijne week-hartigheyd geweest zijt) my te dwingen, om weder te keeren, met nog so veel voorraad, als wy hebben, en nog naauwlijks in staat, om yets te seggen, waar wy geweest zijn, en by-na nog niets gehoort van dat geene, waarom wy uytgesonden zijn, om te ontdekken. Gy kunt niet anders Daar Smith een Aanspraak op doet.

1608 seggen, of ik ben nevens u deelagtig geweest aan 't slimste, dat ons is overgekoomen; en van al 't geene, dat ons nog sal koomen te ontmoeten, so van slaap-plaats, voedsel, of wat dies meer is, ik ben vergenoegt, dat het allerslimste van u alle my toegelegt worde. En wat belangt uwe vreese, *van in dese onbekende water-streek te verdwalen, of door een storm, of wervel-wind verswolgen te worden*, verban dees kinderagtige vrees; 't geen over is, gelijkt niet, dat ons weder sal ontmoeten, en 'er is so veel gevaar in 't weder keeren, dan om verder te gaan. Vernieuw derhalven uwe vervallene gemoederen, want rug-waarts te keeren, sal ik als nog niet doen, tot dat ik (so God wil) de *Maßawomeks* gesien hebbe, *Patawomek* gevonden, of het hoofd van dit water, 't welk gy-lieden u inbeeld eyndeloos te weesen.

Smith gedwongen weder te keeren.

Maar na 2/ of 3 dagen/ dat wy na wind en weder lagen te wagten/ wiens bysondere tegenheyd sodanig een kleyn-moedigheyd maakte/ dat 'er 3/ of 4 van de onse ziek raakten/ wiens jammerhartig klagen ons dwong/ om wederom te keeren/ daar wy de Baay omtrent 9 Engelsse mijlen breed lieten/ op 9 en 10 vadem water.

Komt in de Rivier Patowomek.

Den 16 Juny, quamen wy in de Rivier Patowomek; wanneer onse vreese over was/ en onse zieken herstelt/ so quamen wy alle daar in over-een/ eenige moeyten te doen, om de naam van die 7 *Engelsse* mijls breede Rivier te weeten. Na omtrent de 30 Engelsse mijlen zeylens/ konden wy geen Inwoonders bespeuren: Wy wierden als doen begeleydet door 2 Wilde na een kleyne Baay/ die een sleuf hadde/ na Onawmanient, alwaar de geheele Bosschagie vol Wilde was/ die daar in Hinder-laag lagen/ wel ten getale van 3/ of 4000/ so vreemt beschildert/ en op sulk een barsse wijse vermomt/ schreeuwende/ huylende/ roepende en misbaar makende/ even als of sy so veel helsche geesten waren/ die geen verschrikkelijker geluyt konden maken. Sy maakten

Voornemen der Engelsse.

Treffen een Hinder laag van 4000 Wilde aan.

1608

ten verschepdene Brabades / dog om hun gevaar en furie te stillen / bereyde ik my so wel / als sy / om op hen aan te vallen. Maar 't gehuyl onser koegels van 't water (mits wy vrugteloos schooten / op dat sy sulks hooren / en sien souden) welkers weer-klank niet weynig in de bosschen rammelde / verbaasde hen sodanig / dat sy hunne boogen en pijlen neder-waarts hielden / en wy met hen eenige Gyselaars verwisselden. James Watkins wierd 6 mijlen bosch-waart in gebragt / naar de Woon-plaats van hunnen Koning. Wy wierden vriendelijk gehandelt van dese Wilde, uyt de welke wy verstonden; dat hen door het beleyd van den Powhatan, belast was/ om ons te verraden, by-brengende het ongenoegen / dat wy hem tot Jacobs-stad gegeeven hadden / om dat wy de sijnen daar deeden blijven tegens sijnen wil.

Schrik der wilde voor de Koegels.

Watkins na hunnen Koning gebragt.

Diergelijke ontmoetingen vonden wy ook tot Patowomek, Cecocawonee, en verschepde andere plaatsen: maar tot Moyaones, Nacotchtant, en Toags, deede het volk hun best / om ons vergenoeginge te geeven. Wy voeren so hoog met de Boot / als wy konden / en ontmoeteden verschepde Wilde in hunne Canoes, wel geladen met Beyren / Harten-vlees / en van andere Beesten / waar van sy ons mede-deelden; hier vonden wy verschepde steen-klippen / die op sommige plaatsen boven de grond wiessen / omtrent so hoog / als lage stam-boomtjens / en meer andere digte steengroeven van verschepdene verwe: en op verschepde plaatsen sagen wy / wanneer het water van de hoogte der Bergen gevallen was / dat het selve daar een uyttreksel gelaten hadde / als kleyne dunne lovertjes / waar door dat sommige bloote plaatsen als verguld scheenen. Wanneer wy de grond in de hoogste rotsen / of steen-klippen omgroeven / sagen wy / dat het kley-zand was / gemengt met geele dunne stukjes metaal / even als of het vijlsel van spelden was.

Ontmoetingen aan de Engelsse door de wilde gedaan.

Steen-klippen en Steengroeven.

In

1608 In ons weder-keeren vraagden wy t'elkens na de Matchqueons; de Koning van Patowomek gaf ons leyds-lieden / om ons in een kleyne Rivier / genaam Quiyough den weg te wijsen / die wy so hoog op roepden / als wy konden / wy lieten de boot / met 6 schooten en eenige Wilde, en ik marcheerde 7 / of 8 Engelsse mijlen / wanneer ik quam by een Mijn; leydende myne Ostagiers met een kleyne keten / die sy souden hebben voor hunne moeyten / waar mede sy seer hoveerdig waren / dus rijkelijk verciert zijnde.

Leyds-lieden door Patowomek aan de Engelsse mede-gegeeven.

Dese Mijn is een groote rots-agtige Berg gelijk Antimonie (spies-glas /) waar in de Wilde met groote schelpen en bijlen groote hoolen maken / digt daar by is een klaar-vlietende beek / so helder als krystal / daar sy den schuym / van 't geene sy gegraven hebben / weg-wassen / en bewaren het overschot / 't welk sy in kleyne houte bakjes leggen / en verkoopen dat langs 't land / om daar mede hunne Lighamen / Aangesigten / en Afgoden te beschilderen; waar door sy'er uytsien / als swarte Mooren, die met silver-stof zijn bestooven. Met so veel / als wy konden mede-voeren / keerden wy na onse Boot / vergeldende seer vriendelijk desen minsamen Koning / en sijn volk

Een Mijn, na Spies-glas gelijkenende.

Hoe de Wilde sig hier van bedienen.

De Oorsaak / om dese Mijn te ontdekken en te ondersoeken / was / om dat Newport ons verseekert hadde / dat hy dese kleyne aarde klompjes (die wy hem gegeeven hadden) in Engeland bevond / wel by-na de helft Silver te houden: daar wy in tegen-deel alles / wat wy daar van gebragt hadden / bevonden / van geen waardy te weesen. Derhalven sogten wy na bont / waar van het beste is tot Cuscarawaoke; dog daar worden van die vellen so veel rokken gemaakt / verciert met witte Koralen / 't geen so veel oorsaak van twist onder hen geeft / als onder de Christenen geschiet wegens Goud en Silver; wat belangt hunne andere Mijn-stoffen / Rivieren / Volkeren / Bosschen / Visseryen / Vrugten / Spyse / en wat het

wat hen bewoog dese Mijn te ontdekken.

Bont by de Wilde hoog geagt.

het Land meerder mogt voort-brengen; en tot hoe verre de Baay sig uytstrekte: so ook wegens de Mijnen/ van dat alles/ waren wy onkundig/ dog wy vonden'er eenige weynige Bevers/ Otters/ Beyren/ Apen en Meer-katten/ en op verscheyde plaatsen een overvloed van Vis/ leggende in so een menigte met de hoofden boven 't water/ dat wy/ uyt gebrek van netten (mits onse boot in 't midden der selve dreef) de selve sogten te vangen met een fruyt-pan/ 't geen ons/ als geen slegt vis-tuyg/ niet gelukte; nogtans was 'er nergens beter/ nog overvloediger Visch/ en meerder verscheydenheyd/ nooyt had yemant van ons op eenige plaats/ meer in eenig water sien swemmen; ook sagen wy verscheyde Kabeljauwen/ digt aan 't Land by Smiths-Eylanden; waar van wy verscheyde dood aan strand vonden leggen. 1608 Veel Vis gevonden.

Alle onse twistinge/ verraderye/ en gevegt/ dat wy onder dese Wilde hadden/ soude te verdrietig zijn/ om te verhalen; dog in 't kort/ t' aller tyd/ dat wy op hen aanvielen/ om hunne ongeregeltheeden te teugelen/ beslooten sy eyndelijk/ met eenige giften/ om de Vreede te verkrijgen; egter verloozen wy niet een man; dog de ordre/ die wy/ in de eerste ontmoeting hadden/ was/ dat wy hunnen boogen en pijlen/ degens/ rokken en bont/ nevens hun soort van schilden/ en een Gijselaar of 2 af-eyschten/ waar door wy dadelijk konden bemerken/ of sy eenige schelmery in 't sin hadden/ of niet. De Wilde versoeken de Vreede. Voorsorg der Engelsse.

Hebbende dus onse ontdekking ge-eyndigt (en al schoon onse Leef-togt by-na ten eynde was) was ik begeerig/ om op de Rivier Rapahanock (andere noemen hem Toppahanock) mijne bekende te sien/ daar ik gevangen geweest was/ maar onse Boot/ ter sake van de Ebbe/ raakte aan de grond in den ingang dier Rivier; wy sagen veelerley Visch/ suygende aan 't riet; ik al voertende/ sogt eenige der selven aan mijn degen te rijgen/ 't geen so wel lukte/ dat ik 't geheele geselschap Boot raakt aan de grond. Visch met den degen gevangen.

1608 schap op die wijse aan 't vissen settede/ waar door wy in een uur meer vongen/ dan wy in een geheelen dag konden eeten.

Smith raakt in gevaar van sijn leven door een Visch.

Hier bejegende ons een vreemt geval/ ik trekkende een Vis van myn degen (en die des selfs aart niet kende) zijnde by-na van gedaante als een Roch/ met een lange staart/ gelijk een roede/ in welker midden was een vergiftigen angel/ omtrent 2/ of 3 duymen lang/ ter weder-zijde gebaart gelijk een zaag/ 't welke dien Visch sloeg in 't dikk van mijn arm/ omtrent ander-half duym diep/ nog bloed/ nog wond konden wy bemerken/ dan alleen een kleyn blaauw vlakje; maar aanstonts was de pijn so geweldig/ en in omtrent een uur/ of 4 tyds/ was mijn hand/ arm en schouder sodanig geswollen/ dat myn volk alle met groote droefheyd dagten/ dat mijn eynde gekoomen was/ ja ik bereyde selfs mijn graft op een Eyland/ so als ik self bevoolen hadde: dog het behaagde God/ door een kostelijken Oly/ die den Genees-Heer Russel (die in ons gesel schap was) by sig had/ so haast ik de selve daar op leyde/ en met een tent-yser ingestooken hadde/ dat/ eer den avond quam/ mijn pijn sodanig versagt was/ dat ik nog van dien selfden Visch voor mijn avond-maal at/ 't welk ons geselschap geen kleyne vreugde en vergenoeginge/ en my geen kleyn gemak toebragt; waarom wy dat Eyland Stingray, na de naam van desen Visch noemden.

word door een Oly geneesen.

Stingray-Eyland.

Vertrekken en koomen te Kecoughtan.

En dewijl wy nog Heel-meester/ nog Genees-middelen by ons hadden/ dan dien kostelijken Oly/ so besloten wy aanstondts na Jacobs-stad te zeylen/ passeerende de monden van de Rivieren Payankatank en Pamaunkee, des volgenden daags quamen wy behouden tot Kecoughtan.

Gedagten der Wilde over de bebloede Engelsse.

De onnoosele Wilde siende my gequetst/ en andere bebloet/ door 't dooden der Vissen/ en daar by ons getal van boogen en pijlen/ rokken/ en bont/ verbeelden hen/ dat wy in een gevegt geweest

1608

weest waren (de waarheyd van ons geval niet geloovende) vielen ons so onbeschaamt lastig / om te seggen / met wien wy te doen hadden gehad. Dewijl wy dan bevonden / dat sy bequaam waren / om te glooven / wat wy hen wijs maakten / so misten wy niet / om als een groot geheym hen te seggen alles / wat hen konde bevreest maken / wat buyt wy hadden verkreegen / en gemaakt van de Massawomeks.

Daar sig de Engelse van bedienen.

Dit gerugt ging met meer haast de Rivier op / dan onse Bark / waar mede wy den 20 July tot Waraskoyack aanquamen. Dien wy optooyden met geschilderde water-golven / en sodanige uytbindingen / als wy konden bedenken / so dat selve die van Jacobs-stad daar door in argwaan geraakten / (denkende / dat het een Spaans Fregatje was) daar wy God dankende op den 21. July behouden aanquamen; alwaar wy ons volk meest alle ziek vonden / sommige als lam / andere gequetst / in somma alle onbequaam / om yets te doen / klagende over den trots / onredelijkheyd / en noodeloose strengheyd van den dwasen President / die in sijne baldadigheyd den voor-raad verteert hadde / en om sijne brood-dronkenheyd te vervullen / hem een onnoodig gebouw voor sijn vermaak in de Wildernis had doen bouwen / waar door sy alle tot dese ellende gebragt waren; en dat sy / indien wy niet aangekoomen waren / hem op een vreemde wijse souden tot wraak mishandelt hebben: maar het goede nieuws van onse ontdekking / en de goede hoop / die wy hadden door 't verhaal der Wilde, dat onse Baay sig tot in de Zuyd-Zee uytstrekte / of daar seer na-by / stilde hunne woede. Maar gesamentlijker hand wierd Ratcliffe van sijn Ampt afgeset / en van alle versogt / dat ik de Regeering, en onser aller belang op my beliefde te nemen. Hun versoek billijk geoordeelt zijnde / so stelde ik mijnen waarden vriend / Mr. Scrivener, aan tot het Presidentschap / om de nog heymelijke voorraad / die sy na

Engelsse schikken hun Bark op.

Koomen te Jacobs-stad, alwaar hunne makkers ziek vinden.

Daar de President de oorsaak van was.

Ratcliffe van sijn ampt afgeset, en Smith de Regeering opgedragen.

1608 na hen genoomen hadden / even-matig onder hen alle uyt te deelen / en meer eerlijker bediende aan te stellen / om Mr. Scrivener te assisteren / (die als-doen aan een heete koorts seer ziek lag) en in opsigt van de swakheyd des volks / en de hitte van 't jaar-getijde / waren sy alle onbequaam / tot eenig werk / ik liet hen alle rusten / ter herstellinge hunner gesondheyd / terwijl ik my selven gereet maakte tot verder ontdekkinge.

Scrivener President gemaakt.

't Volk tot rust gelaten.

VI. HOOFD-STUK.

'tGeen in de tweede Voyagie, in 't ontdekken der Baay aan de *Engelsse* gebeurde.

Smith onderneemt verder ontdekking te doen.

WAnneer nu het Gouvernement aan Mr. Scrivener was opgedragen / so sette ik het den 24 July met 12 man wederom voort / om de voorgenoomene ontdekkinge te eyndigen.

word wel van den Koning van Kecoughtan onthaalt.

De Wind ons tegen zijnde deed ons 2/ of 3 dagen blijven tot Kecoughtan. De Koning dier plaats onthaalde ons / met veel vrolijkheyd / sijn volk verbeelde hen vastelijk / dat wy ten dien eynde wederom uytgingen / om ons over de Massawomeks te wreeken.

Schrik der VVilde voor de vuurwerken.

In den avond-stond / staken wy eenige vuurwerken aan / de welke in de lugt vliegende / de arme Wilde sodanig verschrikten / dat sy vermoeden / dat 'er voor ons niets onmoogelijk was / om'er een aanslag op te maken / en boden derhalven ons hunne bystand aan.

Ankert by Stingray-Eyland.

Den eersten nagt ankerden wy by Stingray-Eyland: des volgenden daags doorkruysten wy de Rivier van Patowomek, en haasteden ons / om by Bolus Rivier te koomen. Wy waren niet veel verder genadert / of wy ontdekten de Baay / die wy dagten dat sig in 2 hoofden soude verdeelen; dog daar koomende / bevonden wy; dat de selve

sig

sig wel in 4 hoofden verdeelde/ al het welke wy na-speurden/ tot so verre/ als wy konden zeylen. Twee van de selve vonden wy bewoont; de Baay door-kruyssende/ sagen wy 7/ of 8 Canoes vol Massawomeks, die sig toebereydden/ om op ons aan te vallen/ wy leyden onse riemen binnen boord/ en maakten ons zeyl-reede/ om hen te bevegten; alhoewel wy niet meer dan met ons 5 waren/ die weer konden bieden/ dewijl na 2 dagen/ dat wy Kecoughtan verlaten hadden/ de rest van ons volk tot 'er dood toe siek was geworden/ mits sy die Land-lugt niet konden verdragen. Wy leyden de selve onder onse dek-kleeden/ en stelden hunne hoeden op stokken/ langs de zijde van onse Bark/ en tussen de 2 hoeden een man met 2 stukjes/ om ons veele in getal te doen schijnen/ 't geen ons gelukte/ mits de Indianen dagten/ dese hoeden Menschen te weesen/ waar door sy met alle moogelijke spoed weder na strand toe vlooden/ daar sy staan bleeven/ star-oogende naar 't zeylen van onse Bark/ tot dat wy/ regt over hen/ ons anker lieten vallen.

1608 Verneemen 2 Canoes met Wilde. waar tegen sig gereet maakten, om te vegten. List der Engelsse. Die van een goede uytwerking is.

Lang waren wy doende/ al-eer wy hen tot ons konden doen koomen/ eyndelijk sonden sy 2 van de hunne ongewapent in een Canoe, die van hen alle gevolgt wierd/ om hen/ des noods zijnde/ te hulp te koomen. Dese 2 begiftigden wy yeder met een bel/ die daar op alle hunne mede-makkers aan boord bragten/ en ons/ harte- en beyre-vleys/ vissen/ boogen/ pijlen/ knodsen/ schilden en beyren-huyden vereerden. Wy konden hen in 't geheel niet verstaan/ dan alleen door teekens/ waar door sy ons beduyden/ dat sy in oorlog geweest waren met de Tockwoghes, 't geen sy bevestigden met hunne versche wonden/ die sy ons vertoonden; waar op de nagt ons scheyde; wy verbeelden ons/ dat sy des anderen daags weder by ons wilden koomen/ dog wy sagen hen naderhand nooyt weer.

2 Gesanten door de Wilde gesonden. Ververssingen door de Wilde gebragt. Die de Engelsse nooyt wederom sagen.

Wy wendden ons naar de Rivier van Tock-

1608

Komt aan de Rivier Tockwogh.

wogh, daar wy de Wilde alle in een Vloot van Schuytjes gewapend vonden / die ons na hunne Barbaarse manier alle omringden; waar van 'er een / so het ons toescheen / de taal der Powhatans konde spreeken / die hen alle bewoog / om met ons tot een vriendelijk gesprek te koomen: dog wanneer sy ons alle versien sagen / met der Massawomeks Wapenen / so veynsden wy / gelijk wy by die van Kecoughtan gedaan hadden / dat wy die alle van hen met geweld hadden genoomen: sy geleyden ons naar hun gepallissadeerde Stad / bemanteld met schorssen van boomen / met stellagies als bergen / die hen als tot borst-weeringen verstrekten / de Mannen / Vrouwen en Kinderen met danssen / en singen / met hunne vrugten / bont en alles / wat sy hadden / verwelkomden ons seer vriendelijk / spreydende matten voor ons / om op te sitten / deeden sy alles / wat sy konden / na hunne beste bequaamheeden / om hunne liefde voor ons uyt te drukken.

Alwaar met de Wilde in gesprek raken.

Beschrijving van der selver Stad.

Veelerley Bijlen / Messen / stukken Yser en Koper / sagen wy by hen / de welke sy seyden van de Saquesahanocks te hebben / een magtig volk / en doodelijke vyanden met de Massawomeks. De Saquesahanocks woonen op den voornaamsten uyt-kijk / van die 4 Takken / of Hoofden / die de Baay hadde / 2 dag-reysens hooger / dan onse Bark / ter oorsake van steen-klippen / konde koomen; des niet tegenstaande quamen wy met onsen Tolk over-een / hem bewoogen hebbende; dat hy een anderen Tolk nevens hem soude mede nemen, om die van *Saquesahanock* te overreden, om tot ons te koomen, dewijl hunne taal by ons onbekent was.

Saquesahanocks doodelijke Vyanden van de Massawomeks.

Daar de Engelsse mede soeken te spreeken.

Na dat wy 3 / of 4 dagen na hun wederkomst gewagt hadden / quamen 'er 60 van dese menschen / die wel Reusen geleeken / neder-waarts de Rivier afsakken / beladen met Harten-vlees / Tabaks-pijpen / die wel 3 voet lang waren / Manden / Schilden / Boogen en Pijlen. Vijf van

waar van 60 by de Engelsse koomen.

van hunne voornaamste Werowances quamen stoutelijk binnen boord / om met ons de Baay van Tockwhogh te doorkruyssen / verlatende hunne manschap en Canoës , dog mits de sware wind / dorsten wy de selve niet opzeylen. 1608

Onse dagelijksse gewoonte was een gebed te doen/ en een Psalm te singen / over welke plegtigheyd de arme Wilde seer verwondert waren ; een lange wijl waren sy beesig / en in beraad / om te bedenken / wat sy doen souden ; tot dat sy eyndelijk op een seer beweeglijke wijse / hunne handen op-beurden na de Son / met een seer erbarmelijk gesang / waar na sy my omhelsden / en op hun wijse begonden aan te bidden / waar over ik hen scherpelijk bestrafte / nogtans voeren sy voort / tot dat hun gesang geeyndigt was ; 't welk gedaan zijnde / begonden sy met vreemde gebaarden / en een helsche stem / een Reden-kaveling van hunne liefde tot my te voeren ; en eyndelijk overdekten sy my met een groote geschilderde Beyrenhuyd / terwijl 'er een gereed stond / die my een groote keten van witte koralen / weegende ten minsten 6 / of 7 pond / om mijn hals hing / en een ander hadde wel 18 Mantels van verscheyde soorten van vellen te samen genaayt / nevens veelerhande beuselingen / die sy voor mijne voeten nederleyden / streelende my met hunne eerbiedende handen omtrent mijn hals / tot een inhuldiging van hunne Gouverneur en Beschermer te zijn / beloovende my hulpe en bystand ; en dat al hun voorraad , ja al 't geene sy hadden, het mijne souste weesen , indien ik maar by hen wilde blijven , om hen te beschermen , en te wreeken van de *Massawomeks*.

De VVilde verwondert over de God-vrugt der Engelsse.

Die Smith aanbidden en met geschenken vereeren.

Doen groote beloften aan hem.

Maar wy lieten hen tot Tockwhogh , seer bedroeft over ons vertrek: met belofte / van hen het naaste Jaar wederom te koomen besoeken. Veelerley beschrijvinge en verhaal deeden sy ons van Atquanachuck , Massawomeck , en andere volkeren / beduydende ons ; dat sy by een groot water

De VVilde seer bedroeft over 't vertrek der Engelsse.

1608

woonden, beneden de Bergen, 't welke wy verstonden te zijn een groot Meyr / of wel de Rivier van Canada, en dat sy van de Fransse hunne Bijlen en andere Waaren hadden gehandelt. Dese hadden geen andere kennisse van de Landpalen des Powhatans, dan alleen syn naam / en sy ook alsó weynig van hen; maar de Atquanachucks waren aan de groote Zee geleegen.

Dese hebben geen kennis van Powhatan.

Den hoogsten Berg / die wy Noord-waard van ons sagen / noemden wy Perigrines Berg, en een klip-agtige Rivier / langs welke de Massawomeks woonden Willougby 's Rivier, ter eere van die Stad / in welke ik was gebooren / en van dat eerwaardig huys / den Heer Willougby mijnen so seer geagten / en goeden briend.

Perigrines Berg.

VVillougsby 's Rivier.

De Sasquesahanocks Rivier noemden de onse Smiths Rivier. Den naasten uytstek / of punt / Pisings-Punt, den naasten daar aan is Bourne-Punt. Powells-Eylanden, en Smals-Punt leggen by de Rivier Bolus, en de kleyne Baay aan het hoofd van die Rivier / Profits-meyr, Watkins, Reads en Comfords-punten, leggen ter weder-zijde van Limbo, Ward, Cantrell, en Sicklemore tussen Patowomek en Pamaunkee, alle genoemt na de namen der Ontdekkers.

Smiths-Rivier. Pisings-punt en verscheyde andere.

In alle dese plaatsen / en die wy nog vorder die Rivieren opquamen / sneeden wy in de Boomen soo veele kruyssen / als wy wilden / en op veele plaatsen maakten wy hoolen in de Boomen / waar in wy merken schreeven / en in sommige plaatsen kruyssen van koper / om eenige / die daar na ons mogten koomen / te bewijsen / dat aldaar Engelsse geweest waren.

Kruyssen en merken in de Boomen gesneeden.

Hebbende dus ondersogt alle de Inhamnen en de Rivieren / bevonden wy die van geen bysondere opmerkinge te weesen; wy wenden ons derhalven om de Rivier Pawtuxunt te ontdekken; welkers volkeren wy seer handelbaar bevonden / en veel beschepdener / dan eenige andere / wy beloofden hen / even als die van Patowomek, hen te wreeken over de Massawomeks.

Pawtuxunt-Rivier.

In

In de ontdekking van die Rivier / de welke by eenige Rapahanock genaamt word / wierden wy by 't volk van Moraughtacund vriendelijk ontfangen; hier ontmoeteden wy onsen ouden vriend Mosco, eenen braven Wilde van Wighcocomoco, op de Rivier van Patowomek, wy verbeelden ons / dat hy een Fransmans Soon was / ter sake / dat hy een dikke swarte baard hadde / en de Wilde zyn selden gebaart / waar over hy seer moedig was / siende so veele / die hem daar in gelijk waren / en die hy sijne Lands-lieden noemde. Hy haalde ons Hout en Water / en geleyde ons over-al / daar wy wilden weesen / ja wat meer is / hy beweegde verscheyde van de sijne / om onse Boot tegen wind en gety, van plaats tot plaats te helpen voort-trekken, tot dat wy quamen tot Patowomek, alwaar hy bleef rusten; wanneer wy van het hoofd der Rivier wederom gekeert waren / geleyde hy ons wederom na de Mijn / die wy vermoeden Antimonie te zijn / en ter dier plaatse weygerde hy niet / ons al het goed te doen / dat hy konde / hy sogt ons verder te overreden / om niet na die van Rapahanock te gaan / want (seyde hy) sy souden ons dood slaan, om dat wy Vrienden met die van *Moraughtacund* waren, de welke nog onlangs 3 van des Konings Vrouwen hadden gestoolen; dit deede ons denken / dat hy en de sijne maar alleen met ons wilden handelen: egter door-kruysten wy de Rivier / en wenden ons na die van Rapahanock.

1608

Mosco een wilde komt by de Engelsse.

Die de Engelsse veel vriendschap bewijst.

Begeeven sig na de wilde van Rapahanock.

Wy vonden omtrent 12 / of 16 man van de hunne aan strand staan / die ons na een kleyne kreek weesen / daar het seer bequaam was te landen; alwaar sy in 3 / of 4 Canoës van hunne waaren hadden / die wy daar sagen; maar volgens onse gewoonte / so eyschten wy een man van hen / tot teeken van vriendschap / waar op / na dat sy een langen tijd raad gepleegt hadden 4 / of 5 van de hunne tot aan de middel toe in 't water by ons quamen / om van ons een man te halen /

Alwaar 12 man aan Strand vinden.

Koomen aan boord van de Engelsse.

1608 len/ en een van hen daar te laten / vertoonende met eene / dat wy niet hoefden te vreesen / dewijl sy nog Knodsen / Boogen / nog Pijlen by hen hadden.

Anas Todkill werd belast op sijn hoede te zijn.

Nogtans Anas Todkill, die aan land gegaan was / belasten wy / dat hy soude toesien, of'er niet eenige in een hinderlaag lagen, en wat sy hadden; wy versogten hen; dat sy over de vlakte eenig hout souden halen: waar toe sy onwillig waren / ten zy dat wy in die kreek wilden koomen / alwaar de Boot 't Land konde naderen. Todkill, die allengskens/ omtrent 2 steenworp ver / over die vlakte gegaan was / sag / dat 'er wel 2 / of 300 mannen (so 't hem toescheen) agter de Boomen lagen / so dat / wanneer hy wederom na de Boot wilde keeren / so vielen de Wilde op hem aan / die hem met kragt wilden weg-voeren / waar door hy ons toeriep / dat wy verraden waren, en met dat hy dat woord gesprooken hadde / sprong onsen Ostagier over boord; maar Watkins, die hem bewaarde / doode hem in 't water. Aanstonts schooten wy op hen / waar door sy alle vlooden / Todkill ontvlugte het; dog sy schooten so sterk na hem / dat hy op de grond viel / al-eer hy de Boot konde krijgen.

De wilde vallen op hem aan.

Komt weder aan de Boot.

Schilden tot een Borst-weer gebruykt.

Hier quamen ons de Schilden der Massawomeks seer wel te pas; want op Moscos Raad / stelden wy die op het voorste gedeelte van onse Boot / gelijk een Borst-weering / van waar wy de Wilde seer veylig / sonder eenige hinder / van de vlakte deeden wijken / alhoewel sy wel meer / dan 1000 pijlen na ons geschooten hadden / waar na sy alle Bosch-waart in vlugteden. Wy wapenden ons selven met dese ligte Schilden / die gemaakt zijn van dunne smalle stokjes / die doorvlogten zyn met strengen van hun-lieder Hennep/ en Zee-gras / maar so digt en hegt / dat geen pijl daar kan door-dringen.

Der selver maaksel.

Todkill quam by ons / geheel bebloed / door

1608

eenige / die hem vast hielden / en wy gequetst hadden / dog het beliefde God / dat hy selve niet getroffen was / en hen vervolgende in het Bosch / vonden wy 'er eenige dood / en op verscheyde plaatsen veel bloed. Het scheen ons / of alle hunne pijlen verschooten waren / mits wy niet meer van hen hoorden. Wy namen hunne Canoes, de pijlen / die wy vonden / waren meest stukken / die nog goed waren / bewaarden wy voor Mosco, aan wien wy ook gaven alle de Canoes, wegens sijne vriendschap / die ons onthaalde op de beste overwinnende wijsse / en oorlogs-manier / wegens de overwinninge / die wy behaalt hadden over de Moraughtacunds.

Verscheyde VVilde gedood en gequetst.

De rest van den dag besteeden wy met het herstellen van onse Boot; in plaats van Roey-pennen / maakten wy stokken / als Bed-stokken / aan de welke wy so veele van die Massawomeks Schilden hingen / die ons omringden als wasse kleederen.

De Boot weder herstelt.

Des anderen-daags 's morgens wenden wy het de Rivier op-waarts aan / en onsen vriend Mosco volgde ons langs het strand / waar in wy hem eyndelijk versogten by ons te koomen / wy passeerden langs Pisacak, Matchopeak, en Mecuppom, 3 Steeden / geleegen op hooge witte Kley-klippen / ter andere zijde was het al laag / en moerassig / en de Rivier daar seer naauw. 30 / of 40 van die Rapahanocks hadden sig selven sodanig weeten toe te stellen / dat wy hen aansagen voor kleyne Hage-doorn struykken / aan de Zee-gewassen / wy sagen / dat sy geduurig hunde pijlen streeken aan dat slag van Schilden / doppende die t' elkens in de Rivier / 't welke Mosco siende / viel in de Boot vlak ter neder op sijn aangesigt / roepende de Rapahanocks, 't welk wy aanstonts sagen / dat dit die Riet-bossen waren / de welke op ons eerste vuur-geeven in dat Zee-gewas ter neder-vielen / wanneer wy wat nader by hen quamen / vertoonden sy hen selven dans-

De Engelsse varen de Rivier opwaarts.

Aardige vond van de Rapahanocks.

Door Mosco ontdekt.

1608 sende en singende / en waren seer vrolijk.

Drie Koningen onthalen de Engelsse seer wel.

De Koningen van Pissasack, Nandtaughtacund, en Cuttatawomen handelden ons seer vriendelijk / en al hun volk versuymde niet / alles aan Mosco te geeven / om het tot ons te brengen. Tusschen Secobek en Massawtek, zijn 2 kleyne Eylandjes / 't welk de Rivier daar breeder / dan na gewoonte / maakte ; daar beliefde het God / ons een van ons geselschap te berooven / genaamt Mr. Fetherstone, die al die tijd / met ons in dat Gewest geweest was / en sig selven / als een eerlijk / moedig en naarstig man gedragen had / wy begroeven hem in een kleyne Baay / onder een algemeene los-branding van ons schiet-geweer / en noemden de selve na sijn naam Fetherstones-Baay. De overige der onse / niet tegenstaande hunne slegte kost / en ongemakkelijke Herberg / gedrongen in een so kleyne Boot / en onder so veele gevaren weynig rustende / maar over en weder sollende / hadden egter hun voorgaande gesontheyd wederom gekreegen.

Dood van Fetherstone.

Baay na hem genoemt.

Kruyssen en merken op de Boomen gesneeden.

Des anderen-daags zeylden wy so hoog op / als onsen Boot vlotten konde / daar stelden wy eenige kruyssen op / en sneeden onse namen in de boomen. Onse Schild-wagt sag een pijl digt by hem ter neder-vallen / alhoewel wy ons meer / dan een uur op en neer hadden besig gehouden / so in 't om-graven der aarde / het besien der steenen / kruyden / en wellen / so konden wy egter niet bemerken / waar sig een Wilde daar soude hebben konnen verschuylen.

De VVilde schieten op de Engelsse.

Op dien alarm hadden wy onse wapenen weder gekreegen / en sagen omtrent 100 onnoosele Indianen, springende van d' eene boom na de ander / schietende onderwijlen met hunne pijlen so vaardig / als sy konden ; die Boomen dienden ons so wel voor Borst-weeringen / als hen-lieden. Alhier deed ons Mosco meer dienst / als wy verwagtende waren / want hebbende sijn koker met pijlen verschooten / snelde hy na de Boot / om

meer-

meerder te halen. De pijlen van Mosco deeden hen ten eersten op hunne saken letten / mits sy dagten / siende sijn geraas en gehuppel / dat 'er meer Wilde waren nevens ons / dan hy. Na dat dit omtrent een half uur geduurt had / so vlugteden sy so schielijk / als sy gekoomen en aangevallen waren. Mosco volgde hen so ver / als hy ons konde in 't oog houden / tot dat sy alle uyt sijn gesigt waren. 1608 Daar Mosco groote diensten tegen deed.

Op ons weder-keeren sagen wy een Wilde so goed / als dood / ter aarde leggen / die gequetst was in sijn knye / maar hem opbeurende / bevonden wy / dat hy nog in 't leven was / 't welk Mosco siende / so was noynt geen Hond verwoeder tegen een Beer / dan Mosco, die hem sijn kop soude vermorselt hebben / indien wy 't niet verhindert hadden. Wy bragten hem in onse Boot / alwaar dien selve Wond-heeler / die my van des Stingray 's steek geneesen had / en in ons geselschap was / dien Wilde van sijn wond sodanig herstelde / dat hy binnen een uur met ons sprak / en wat begonde te eeten. Een gequetste wilde gevangen genoomen. Die weder genesen wierd.

Onderwijlen hielpen wy Mosco de verschootene Pylen oprapen / die so veele waren / als hy in sijne armen konde houden / waar mede hy niet weynig zege-praalde. Wy versogten Mosco, dat hy hem soude vragen, *wien hy was, en wat voor Landschappen dat 'er lagen beneden de Bergen;* die armen Wilde antwoorde seer demoedig; dat hy en alle de sijne van *Hasinninga* waren, daar nog 3 Koningen woonden, gelijk de sijne, als de Koning van *Stegora*, de Koning van *Tauxuntania*, en de Koning van *Shakahonea*, en dat sy-lieden gekoomen waren tot *Mohaskahod*, 't welke maar alleen een Stad was, om te gaan jagen; en dat de Grens-palen tussen het Koningrijk van de *Mannahocks*, en de *Nandtaughtacunds*, daar na by was, daar wy geweest waren. Vraag door Mosco aan hem gedaan. Daar hy op antwoord.

Wy vraagden hem / waarom sy quamen, om ons te verraden, daar wy tot hen in Vreede quamen, Nader ondervraging.

 men,

1608 men, en hunne genegentheyd sogten? Hy antwoorde; dat wy een Volk van onder de Wereld waren, en dat wy daarom daar waren gekoomen, om hunnen Wereld te nemen. Wy vraagden hem, van hoe veel Werelden dat sy kundschap hadden? Hy antwoorde; dat hy van geen wereld meer wist, dan die, welke onder die lugt was, die hem bedekte, 't welke de *Powhatans* en de *Monacans* waren, en de *Massawomeks*, die hooger op in de Bergen woonden. Wy vroegen hem verder; wat beneden de Bergen was? hy seyde, de Son; maar van yets anders wist hy niet, dewijl de Bosschen niet afgebrant waren.

Daar hy weder op antwoord.

Wy vroegen hem verscheyde saken; belangende de *Massawomeks* en de *Monacans* hun eygen Landschap, en waar dat de Koningen van *Stegora*, *Tauxuntania* en de rest waren? de *Monacans*, seyde hy, waren hunne Nabuuren en Vrienden, en woonden als sy, in berg-agtige Landschappen, langs kleyne Rivieren, levende by wortelen en vrugten, dog voornamentlijk by 't jagen. En de *Massawomeks* woonden by een groot water, en hadden so veel Schuytjes, en so veel Volk, dat sy de geheele Wereld den Oorlog aandeeden, en dat hunne Koningen over-al een bysondere weg insloegen met hun Volk, om te jagen; maar die by hem waren, quamen daar om te vissen, het geen sy gedaan hadden, tot dat sy ons sagen, nogtans wilden sy alle nog dien nagt weer tot *Mahaskahod* zijn.

Verhaal wegens eenige Volkeren door hem aan de Engelsse gedaan.

Voor syn verhaal gaven wy hem verscheyde beuselingen, en sogten hem te bewegen, om met ons te gaan, dog hy versogt ons ernstelijk; dat wy de komst dier Koningen souden inwagten, en om dat wy hem so wel gehandelt hadden, dat hy hen tot onse Vrienden soude maken, mits hy de Broeder was van *Hasinninga*. Maar Mosco ried ons; dat wy maar voort souden vertrekken, mits sy alle ondeugende menschen waren, dog wy wilden niet voor-al-eer het nagt was. Wy maakten

Waar voor hy eenige vereeringen krijgt. Sijn vertrek.

ten ons gereet / om alle / die maar quamen / wel te ontfangen / onderwijlen was Mosco beesig / om sijne pijlen klaar te maken. 1608

De Avond-stond gekoomen zijnde / gingen wy alle t' scheep / want de Rivier was daar so naauw / dat / indien het ligt geweest was / en 't Land daar so hoog zijnde / vreesden wy / dat sy ons veel hinder souden gedaan hebben. In al die tijd versamelde de Koning Hasinninga het overige van sijn volk / en hield een lange tijd Raad / wat hy doen soude. Maar verstaande van sijne Spions / dat wy vertrokken waren / so duurde het niet lang / of wy hoorden hunne pijlen / ter weder-zijde van de Boot in 't water / wy seyden aan onse Wilde; dat sy tot hen souden roepen, maar door hun geschal en geraas / dat sy maakten / konden sy ons niet hooren; maar so nu en dan een stukje afschietende / doelende so na als wy konden / hoorden wy t'elkens een groot gelupt; meer van 12 Engelsse mijlen volgden sy ons op die wijse.

De Engelsse gaan weder t'scheep.

Pijlen op de Engelsse gelost.

Wanneer den dag aanquam / bevonden wy ons in een breede Baay / vry van 't gevaar hunner pijlen / alwaar wy ankerden / en vielen met lust aan den ontbijt. Wy spraken tot onse vervolgers niets / die wy met het aanbreeken van den dag sagen: wy / die nu verfrist waren / ontbonden onse Schilden / die ons tot een overdeksel gedient hadden / en wy vertoonden ons voor hen alle / yeder met een Schild aan onsen arm / en een Degen in onse hand; onsen gevangen / genaamt Amorolek, had een lang gesprek met syne Lands-lieden / en seyde hen; hoe goed dat wy waren, en hoe wel wy hem gehandelt hadden, en dat wy een *Patowomek* by ons hadden, die ons beminde, als sijn selve, en die hem soude gedood hebben, indien wy hem niet bewaart hadden, en dat hy sijn vryheyd soude verkrijgen, indien sy maar Vrienden van ons wilden zijn, en ons niet de minste hinder deeden.

De Engelsse bevinden hen in een breede Baay.

Amorolek houd een gesprek met sijne Vrienden wegens de Engelsse.

Waar op sy alle hunne Boogen en Pijl-kookers

1608 kers aan de Boomen hingen. Een der hunne quam aan ons boord swemmen / hebbende sijn Boog aan sijn hoofd gebonden / en een ander met een pijl-kooker met pijlen / 't welke sy als een present aan my gaven / waar over ik hen ook so vriendelijk handelde als ik konde / sy seyden my / dat de 3 andere Koningen 't selfde souden doen, so maar die groote Koning van onse Wereld ook so wilde doen, van wiens Volk, sy seyden / dat wy waren.

Waar op een der selve aan Boord komt. Des selfs Versoek.

Dat belooft wierd.

So haast was sulks niet geeyst / of 't wierd belooft / waar op wy op een laag moerassig Land te Land traden / alwaar dese 4 Koningen quamen / en ontfingen onsen gevangenen Amorolek, niets hadden sy / dan Boogen en Pijlen / Tabaks-doosen en Pijpen; alles / wat wy begeerden / weygerde niemant van hen / aan ons te geeven / verwondert zijnde over al het geene / dat wy hadden / en van ons verrigt was; onse Pistolen sagen sy aan voor Tabaks-pijpen / daar sy seer groote begeerte toe hadden; maar wy stelden hen te vreeden / met hen yets van onse waaren te geeven / en so verlieten wy omtrent 4 / of 500 van die vrolijke Mannahocks, singende en danssende / en veel vreugde bedrijvende / terwijl wy t'zeyl maakten / en ons wenden na Moraughtacund.

De Engelsse vertrekken wederom.

De Engelsse besoeken hare Vrienden.

In ons weder-keeren besogten wy al onse vrienden / die seer verblijd waren / met onse overwinning / die wy gehad hadden over de Mannahocks, waar mede sy so dikmaal Oorlog gehad hadden / maar nu waren sy vrienden geworden / en versogten ons; dat wy ook vriendschap souden houden met de *Rapahanocks*, gelijk wy waren met de *Mannahocks*. Ik seyde hen; dat sy twee-maal op my aangevallen waren, daar wy nogtans in vriendschap tot hen quamen, om hen goed te doen, en daarom so wilde ik nu al hunne huysen verbranden, en hun koorn verderven, of dat sy my moesten vergenoeging geeven. Sy versogten te weeten / waar in dit bestaan soude. Ik seyde / daar

Gesprek tussen Smith en eenige wilde.

daar in, dat sy my tot een present des Konings boog en pijl-kooker moesten geeven, en nooyt, waar ik was, gewapent koomen; en dat sy souden vrienden zijn met de *Moraughtacunds*, mijne vrienden, en dat sy my hun Konings Soon, tot een onderpant souden geeven, tot vervulling van hunne beloften, en dan soude al het volk van Koning *Jacob* hunne vrienden zijn. 1608

Hier op sonden sy aanstonts naar de Rapahanocks; om my te ontmoeten / daar sy aller-eerst gevogten hadden / alwaar de Koningen van Nantaughtacund en Pissassac souden weesen; de welke ook / volgens hunne beloften / daar so dra waren / als wy: alwaar de Rapahanock my sijn boog en pijlen aanbood / en ons geheel versoekt toestont van al 't geen / dat wy begeerden / uytgesondert sijn Soon / dewijl hy'er geen meer / dan die alleen hadde / sonder de welke hy niet soude konnen leven / maar in de plaats van sijn Soon / so soude hy ons geeven die 3 Vrouwen / die Moraughtacund genoomen hadde. Dit wierd aangenoomen / en in 3 / of 4 Canoes gingen'er so veele / als'er konden met ons naar Moraughtacund, alwaar Mosco hen sulk een verhaal deede / en aan sijne vrienden so veele boogen en pijlen gaf / dat sy hem niet minder beminden / als sy haar over ons verwonderden / de 3 Vrouwen wierden by my gebragt / aan de welke ik yeder een keten met koralen gaf: en versogt; dat *Moraughtacund*, *Mosco*, en *Rapahanock* voor my souden staan, aanbiedende den Rapahanock dien te nemen / die hy 't best beminde / en Moraughtacund had de keur daar aan / en aan Mosco gaf ik de derde.

Rapahanock staat het versoek van Smith toe.

3 Vrouwen door Smith aan 3 wilde geschonken.

Hier op raakten alle hunne Canoes te water / om voor ons wilt / en so veel voorraad te halen / als sy konden krijgen / sommige / by gebrek van booten / swommen over de Rivier / terwijl de duysterheyd ons tot rust riep.

wild-braad door de wilde voor de Engelsse. gesogt.

Des anderen daags quamen 'er so Mannen / Vrouwen / als Kinderen / na onse gissing wel omtrent

Verscheyde wilde koomen danssende.

1608 trent 6/ of 700 by-een/ danssende en singende/ dog geen boog/ of pijl wierd by hen vernoomen.

Mosco verandert sijn naam.

Mosco veranderde sijn naam in Uttasantascugh 't welk so veel als Vreemdeling is/ want so noemden sy ons. Sy beloofden voor altijd onse vrienden te willen weesen/ en ten dien eynde beloofden sy voor ons Koorn te zaayen; en wy hen van Bijlen/ Koralen/ en Koper te voorsien; waar op wy scheydden/ met een algemeene los-branding van ons geweer/ en sy met sodanig een geschreeuw en geroep/ als sy uyt al hun kragt konden voortbrengen.

De Engelsse en wilde scheyden.

Rivier Payankatank ontdekt.

Dien nagt ankerden wy in de Rivier van Payankatank, en ontdekten die so hoog opwaarts aan/ als de selve vaarbaar was/ dog het volk was meest alle uyt jagen/ alleen sagen wy eenige oude Mannen/ Vrouwen en Kinderen/ die hun Koorn suyverden/ waar van sy ons een gedeelte beloofden/ indien wy het maar van 't Land wilden halen/ so als alle die volkeren gedaan hadden/ die daar ooyt voor-heen geweest waren.

Ankeren in Gosnols-Baay.

Swaar Onweder.

In een schoone kalmte/ roeyden wy naar Comforts-punt, en ankerden in Gosnols-Baay, dog seer schielijk overviel ons des nagts sodanigen storm-wind/ met donder en regen/ dat wy dagten Jacobs-stad nooyt weer te sullen sien. Nogtans voor wind af loopende/ sagen wy somtijds Land/ alleen door het weerligt/ en 't vuur/ dat van den hemel quam/ door welk ligt alleen wy ons voor strand en klippen konden wagten/ om niet aan stukken te stooten/ tot dat het God behaagde/ ons in die akelige duysternis/ door dat ligt te geleyden/ om Comforts-punt te vinden: alwaar wy ons selven verfristen/ en om dat wy alleen maar gehoort hadden van de Chisapeacks en Nandsamunds, so dagt het ons niet ondienstig/ so wel onse nabuuren/ die digt by ons waren gelegen/ te kennen/ als so veele volkeren/ buyten 's Lands.

Koomen by Comforts-punt.

Wy leyden het dan op het Zuyder-land aan/ en

1608

en zeylden een naauwe Rivier op/ in 't Landschap van Chisapeack, daar wy een goed Kanaal vonden/ dog omtrent den ingang veele klippen. Na dat wy omtrent 6/ of 7 Engelsse mijlen gezeylt hadden / sagen wy 2/ of 3 vlaktens / die beplant waren met huysingen / welkers zijden niet so groote pijn-en denne-boomen overgroeyt waren, als wy ooyt in dat Landschap gesien hadden. Maar siende/ nog hoorende geen volk/ en de Rivier daar seer naauw zijnde / so wenden wy ons naar de groote Rivier / om te sien / of wy daar yemand konden vinden. Wy voeren langs het Land naar Nandsamund, 't welke meest alle Oester-banken zijn. Aan de mond van die Rivier sagen wy 6 / of 7 Wilde, makende eenige bundelen / de welke aanstonts wegvlooden ; wy begaven ons aanstonts aan Land / en daar sy gewerkt hadden / stroopden wy verscheyde beuselingen/ waar op wy vertrokken.

Koomen in 't Landschap Chisapeack.

Schoone vlakte.

Ontmoetinge der wilde.

Wy waren nog so heel ver niet gegaan / of sy quamen wederom / beginnende te singen / en te danssen / en riepen ons rug-waarts ; en op die wijse begon onse eerste kennis. Eyndelijk so versogt een der hunne ons / om in sijn huys te koomen / leggende wat meerder opwaarts aan de Rivier / hy quam gewillig in onse Boot / de overige volgden agter ons langs het Land / toonende alle teekenen van vriendschap / die sy konden. Seven / of 8 mijlen zeylden wy die naauwe Rivier op / eyndelijk sagen wy aan het Wester-land verscheyde groote Koorn-velden / in 't midden der selve een kleyn Eylandje / daar een overvloed van Koorn was ; hy seyde ons / dat al het volk op de jagt was, en dat sijn huys op dat Eylandje stond, waar na toe hy ons noodigde / en met veel vriendschap verwelkomde. Aan hem / sijn Wijf en Kinderen / gaven wy eenige dingen / waar mede sy seer vernoegt scheenen te weesen.

Die de Engelsse tot sig riepen.

Schoone Koorn-velden.

De andere ondertussen gekoomen zijnde / versogten ons / wat hooger op te koomen / om ook hun-

worden versogt om der Wilden Huysen te sien.

1608

hunne huysen te sien : alhier verliet ons den eersten/ de andere roepden met ons in een hunner Canoes, tot dat wy so ver voor-by het Eyland waren/ daar de Rivier seer naauw wierd. Hier versogten wy; dat sommige van hen aan ons boord souden koomen, waar op sy na een weynig bedenken seyden ; dat sy maar hunne Boogen en Pijlen souden halen; en dan alle met ons gaan, maar aan land zijnde / en dus gewapend / wilden sy ons voor-uyt doen gaan/ maar wy konden hen niet beweegen in hun Canoe, of in onse Boot te koomen. Dit maakte ons omsigtig / om wel op onse hoede te weesen. Wy waren niet heel verre gekoomen/ of wy sagen 7/ of 8 van hunne Canoes, die alle gewapent waren / ons volgen/ wagtende naar den uytslag. Aanstonts vloogen'er weeder-zijds van de Rivier wel 2/ of 300 Pijlen op ons aan/ so vaardig als sy konden schieten/ waar op wy aanstonts weder-keerden/ om ons een open baan te maken.

Raken met de selve in geschil.

Pijlen op de Engelsse geschooten.

Die Dapper beantwoord wierden.

Terwijl sy uyt hunne Canoes so geweldig schooten/ als sy konden/ deeden wy onder hen verscheyde schooten / waar op de meesten over boord sprongen en swommen aan Land; dog 2/ of 3 ontvlugteden het door hun sterk roepen/ tot dat sy by hunne vlaktens gekoomen waren: sy ondervonden/ dat onse Musquetten verder konden schieten / dan hunne Boogen/ want wy hadden nog naauwlijks 20 schooten gedaan/ of sy waren alle agter de naaste boomen geweeken.

Canoes der Wilde door de Engelsse verovert.

Wanneer wy dus uyt hunnen val/ die sy voor ons gestelt hadden / geraakt waren/ so namen wy hunne Canoes, en bragten die alle in 't midden van 't water. Meer dan 100 Pijlen staken 'er in onse Schilden/ en omtrent de Boot/ nogtans was'er niemant van de onse gequetst/alleen Anthony Bagnall was in sijn hoed en een ander in sijn mouw geschooten. Maar dewijl wy sagen/ dat sy so seer aangroeyden/ en vermoedende/ gelijk het ook in der waarheyd was/ dat

beyde

heyde de Nandsamunds en de Chisapeacks t'samen gevoegt waren/ so quamen wy een wyle tyds by hunne Canoes ankeren/ om te overweegen/ of wy het alles in dat Eyland wilden af-branden, of hen tot bedaren brengen, tot dat wy ons met alles, wat sy hadden, voorsien hadden, 't welke genoegsaam was, om onse geheele *Colonie* te voeden. 1608

Overleg der Engelsse.

Wy besloten dan ter midder-nagt/ het Eyland te verbranden. Onderwylen begonden wy hunne Canoes in stukken te hakken/ waar op sy aanstonts hunne Boogen ter neder leyden/ en deeden teekenen/ om Vreede te maken: die wy seyden/ te willen aannemen, mits sy hun Konings Boogen en Pijlen nevens een Keten en Paarlen wilden brengen; en ons, wanneer wy wederom quamen, 400 manden met koorn geeven, anders souden wy alle hunne *Canoes* verbreeken, en verbranden hun Koorn en Huysen, en al wat sy hadden: om dit te volbrengen seyden sy; dat hun een *Canoe* ontbrak, waar op wy hen belasten; dat yemant van hen naar ons soude swemmen, om'er een te halen, en, so sy sulks niet deeden, souden wy alle hunne *Canoes* in stukken hakken. Sy riepen ons toe; dat wy sulks niet doen souden, sy wilden alles doen, wat wy begeerden, 't welk sy aanstonts volbragten/ smijtende hunne Boogen en Pijlen ter neder/ koomende met alleman met hunne manden/ en bragten ons alles/ wat wy begeerden/ waar van wy so veel mede namen/ als wy konden dragen/ en so scheyden wy goede vrienden.

Hun besluyt.

Versoek der Wilde.

Eysch des Engelsse.

Onderlinge woorden-wisseling.

Wy keerden wederom na Jacobs-stad, daar wy den 27 September des Jaars 1608 behouden aanquamen. Alwaar wy Mr. Scrivener, en verscheyde anderen/ wederom in volkomene gesontheyd herstelt vonden/ sommige dood/ en verscheyde nog ziek; en den geweesen president/ wegen oproer/ gevangen. Dog door de goede trouwe en neerstigheyd van Mr. Scrivener was den

De Engelsse keeren weder na Jacobs-stad.

Hoe sy het aldaar vinden.

1608 Oegst wel ingebragt / maar de voorraad door den regen meest verdorven. Dus was den geheelen Somer / (wanneer ons niet weynig ontbrak) voor-by gegaan / en niet veel uytgeregt / (sodanig was de regeering van Kapiteyn Ratcliffe) dan alleen dese ontdekking / waar in met wel uyt te drukken zijn alle de gevaren / toevallen en gevegten / die ik met dit weynig volk hadde geleden / en dat in so een kleyne Boot / (na gissing in so veel wijde wateren en woeste plaatsen) een ommetrek van wel 3000 Engelsse mijlen / 't welk ik alles late aan 't oordeel van den Leser / dien ik niet verdrietig wil maken / met alle omstandigheeden te verhalen.

Ontdekking van 3000 Mijlen door Smith gedaan.

VII. HOOFD-STUK.

De Regeering aan Kapiteyn *Smith* opgedragen, de aankomst van het tweede onderstand, en wat'er vervolgens voorviel.

Smith tot President aangestelt.

Den 10. October wierd my / door verkiesinge van den Raad / en versoek van 't geheele geselschap / mijne opene Brieven en Acte tot het Presidentschap gegeeven / het welke ik op geenerley wijse wilde aannemen / dog egter my genoegsaam tegens mijn sin opgedrongen. Ter deser tijd stond het gebouw / of Ratcliffes Paleys / als yets / dat noodeloos was; de kerk was herstelt; het pakhuys verbetert; en eenige plaatsen ter bewaring van den voorraad / was men verwagtende; en 't Fort tot een 5 vier-hoekige gedaante gebragt; de order van de wagt hernieuwt; de Rotschappen Soldaten / yeder op sijn beurt / oeffende men in de Wapenen; en de geheele Compagnye yeder Saturdag by het pleyn van 't Wester bol-werk / het geene men ten dien eynde daar toe bereyt hadde; 't welke de onse Smithfield noemden / alwaar som-

Soldaten in de wapenhandel geoeffent.

Smith-field.

somtijds meer dan 100 Wilde stonden/ die 't selve met verwondering beschouwden/ hoe een gelit te gelijk op een boom konde aanleggen/ en 't opgestelde Wit treffen; de Booten wierden weder toegemaakt ten Koop-handel/ de welke uytgesonden zijnde/onder 't bevel van den Luytenant Percy, die op hunne togt ons tweede onderstand ontmoeteden/die sy met hen terug namen/ om het Land der Monacans te ontdekken.

1608

Percy op een Togt gesonden.

Op wat wijse Kapiteyn Newport so een heymelijke Last-brief had gekreegen/ van niet weder te keeren, sonder een klomp Goud van die Land-streek, en eenige verseekering van de *Zuyd-Zee*, of yemant van 't verlooren geselschap, door *Walther Raleigh* uytgesonden, was ons onbekent; nog ook waarom hy een Bargie met 5 stukjes mede-bragt/ om ons tot de Zuyd-Zee te voeren/ 't geen onmoogelijk was/ ten zy wy het over 't gebergte/ 't geen wy niet wisten/ tot hoe verre het sig uytstrekte/ konden voeren.

Heymelijke Last-brief van Newport.

Wat belangt de Krooning van den Powhatan, en sijne Geschenken so van bekkens/ lampetten/ bedden en bed-steeden/ kleederen/ en sulke kostelijke voor hem nieuwigheeden/ die hadden veel beter gespaart gedient/ dan so qualyk besteet; want wy hadden voor-heen sijne gunst veel beter/ alleen door een glad stuk koper-werk verkreegen/ dan nu/door so een soort van statelyke besending/ 't geen hem ook sodanig verhooveerdigde/ dat hy ons minder dan niet agtede. Wat belangt het huuren van Polen en Duytsers tot het bereyden van pik en teer/ glasen/ moolens en wat dies meer is/ soude seer goed zyn geweest/ wanneer het Land met volk en veele noodsakelijkheeden vervult was/ maar ons ten dien eynde 17 Man toe te senden sonder voorraad/ en dat om te werken/ was niet wel aangeraden/ nog so wel overwoogen/ als het behoorde te zijn. Nogtans soude dit ons geen hinder toegebragt hebben/ al hadden sy schoon met hun 200 geweest/ alhoewel

Geschenken der Engelse door Powhatan veragt.

1608 wy nu 130 sterk waren / die genoeg te doen hadden met ons selven. Want wy hadden de Wilde tot die mschikkelijkheyd gebragt / dat / terwijl den Oegst nu was ingesamelt / wy geen vrees hadden / om ons van voorraad voor 500 Man te versorgen.

wilde door de Engelsse tam gemaakt.

Maar nu was'er niets anders / om ons ellendig te maken / dan die tijd / om ons van voorraad te versorgen / terwijl het te krijgen was / te verwaarloosen / het welk nu gedaan wierd / door de bestiering / die ons van Engeland aanquam / om dese vreemde ontdekking te volvoeren; en een seer vreemde Kroning deede ons die tijd verliesen / onse voorraad / die wy hadden / verteeren / onse manschap vermoeyen / ja te doen sterven / hebbende ons volk geen ander middel / om hun voorraad / krijgs-gereedschap en andere nood-wendigheeden te dragen / dan op hun rug. Hoe / of door wien sy sodanig onderregt zijn geweest / is ons onbekent; alleen hielden wy Kapiteyn Newport den Raads-man daar van te zijn / die dese opstellingen heeft uytgewerkt / mits hy veele hun hoop door groote beloften so verbulde / waar door beyde de Compagnyen en den Raad dese voornemens ten meesten-deele toestemden: God weet het! weynig wisten sy / wat sy deeden / nog verstonden hun eygen staat en middelen / om sijne besluyten vast te stellen / niet tegenstaande alle onheylen / die ik hen voorstelde.

Sloffigheyd der Engelsse maakt hen ellendig.

waar voor Newport de schult wierd gegeeven.

By dit Schip / dat tot ons onderstand quam / was den Raad toegevoegt / eenen Kapiteyn Richard Waldo, en eenen Kapiteyn Wynne, 2 oude Soldaten en brave Edelluyden / die / mits sy nieuwlings aangekoomen waren / van dese landssake geheel geen kennis hadden. Ratcliffe wierd wederom toegelaten / om een stem in den Raad te hebben; en Mr. Scrivener was seer begeerig / om vreemde landen te besien : so dat / alhoewel ik President was / so had nogtans het meerder-ge-

waldo en wynne in den Raad gekooren, en Ratcliffe weder aangenoomen.

deelte

1608

deelte van den Raad het gesag / en regeerde na hun welgevallen. En om mijne tegen-stellingen weg te nemen / hoe dat Pik en Teer / Wagen-schot / Klap-hout / Glas en Pot-as / konde bereyd worden / om het Schip te herladen / so moest'er voorraad versorgt werden / alhoewel niets in 't land was / en 't geen wy gehad hadden / ten meerendeele verteert / al-eer het Schip konde vertrekken. Om dese ontwerpen uyt te voeren / so antwoorde de Kapiteyn Newport ; dat hy ondernam de Pinas van 20 lasten in 't weder keeren van sijn ontdekking met Koorn te bevragten, en 't selve wederom van *Werowocomoco* en van *Powhatan* te herladen; beloovende also een groote Voorraad met sig te brengen / daar by voegende; dat mijne voorstellingen alleen maar waren, om dese Togt te verhinderen, tot geen ander eynde, dan om het selve uyt te voeren, en dat de wreedheyd, die ik aan de *Wilde* gepleegt hadde, de oorsaak wel konde zijn, om dese voorslagen te verhinderen.

Smith werd overstemt.

Aanbieding van Newport.

Sijn Beschuldigingen tegen Smith.

Om dit dan uyt te voeren / wierd al het noodiger werk nagelaten / en 120 Mannen wierden voorgestelt / die tot een by-geleyde van Newport souden dienen / in dese ontdekkinge. Maar ik / om my van alle dese mis-duydingen te suyveren / dat de Wilde so wanhoopende niet waren / als door Kapiteyn Newport wierd voorgegeeven / en hoe gewillig ik was (zedert hun gesag / mits sy 't so wilden hebben) hen by te staan met alles / dat ik konde by-brengen / en dat die krooning veel tijd soude verslinden / nam aan / selve de boodschap aan den Powhatan te verrigten / en hem te versoeken ; van in Persoon tot *Jacobs-stad* te koomen, om aldaar sijne Presenten te ontfangen. En daar Newport niet niet minder dan 120 man dorst gaan / wilde ik alleenlijk met my nemen Kapiteyn Waldo, Mr. Andries Buckler, Edward Brinton, en Samuel Collier. Met welke 4 ik ver land ging na Werowocomoco omtrent 12 Engelsse mijlen ver ; alwaar ik de Rivier Pamaunkee

Daar Smith sig van suyvert, en een edelmoedige aanbieding doet.

Gaat met 4 man na den Powhatan.

1608 passeerde in een der Wilde Canoës. Om den Powhatan, die 30 Engelsse mijlen daar van daan was; wierd aanstonts gesonden: onderwijlen onthaalde Pocahontas en hare Vrouwen my op dese wijse.

Op wat wijze Pocahontas Smith onthaalde.

In een schoon vlak Veld maakte sy een vuur, voor 't welke ik op een mat ter neder sat; schielyk wierd 'er omtrent de Bosschagie, so een yselyk gelupt en geschreeuw gehoort, dat onse Engelsse aanstonts hunne wapenen op-namen, en hielden 2, of 3 oude by hen, vermoedende, dat den Powhatan met al syn magt aan-quam, om ons te overvallen. Maar aanstonts quam Pocahontas, die my seyde; dat sy so eene soude laten dooden, dien sy wist, dat maar eenig quaad voornemen hadde, en de menigte, die toegeloopt waren, de welke Mannen, Vrouwen en Kinderen waren, betuygde aan my; dat 'er niemant was, die eenig quaad in 't sin hadde. Aanstonts wierden wy vereert met dese knoddige vertoning.

Aardige vertooning van Pocahontas met hare wijven.

Dertig jonge Vrouwlieden, quamen uyt de Bosschagien naakt voor den dag; alleenlijk van voren en agteren met eenige groene bladeren omcingelt, hunne lighamen over-al beschildert, sommige dese, geene wederom een andere kouleur, maar alle verscheyden; haar Leyds-man had een paar schoone Bokx-hoornen om haar hoofd, en een Otters-vel tot haar Gordel, en een ander over haar arm, en een Pijl-kooker op haar rug, met een Boog en Pylen in haar hand: de naast daar aan volgende had in haar hand een Degen, een ander een Knods, en wederom een anderen een lange Stok: alle even eens gehoornt, voort de rest yeder met haar bysondere uytvindselen. Dese by-na helsche geesten, met een seer helsch gelupd en geschreeuw, van agter de boomen hervoort koomende, stelden haar selven rings-gewijse omtrent het vuur, singende en danssende met een verandering van vervaarlijke toonen, dikmaals vallende in hare helsche drifte, en dan

wederom hare plegtigheeden beginnende / singen en danssen; wanneer dese Masquerade so omtrent een uur geduurt hadde / so vertrokken sy op gelyke wyse.

Wanneer nu het Vrouw-volk haar selven herstelt hadde / so quamen sy my seer ernstig versoeken / om in hare Huysen te koomen, alwaar ik so haast niet ingegaan was / of alle dese Nimphjes plaagden my meer / dan oyt / so met my als te kroonen / te omhelsen / en om den hals te hangen / seer belaglyk roepende / bemint gy my niet! bemint gy my niet! wanneer nu dese vegroeting geeyndigt was / so wierd het Gast-maal bereyt / bestaande uyt alle de lekkernyen / die de Wilde konden voortbrengen / terwijl sommige oppasten; so songen en dansten andere rondom my; welke vreugde geeyndigt zijnde / so geleyden sy my met eenige brandende stoffe / in plaatse van toortsen / na mijn verblijf-plaats.

Smith werd in hare Huysen versogt.

Manier van hun Gast-maal.

Des anderen-daags quam den Powhatan, aan wien ik mijn boodschap dede / van de Presenten / die aan hem gesonden waren / en leverde hem Namontack wederom / die na Engeland gesonden was geweest / en versogt hem te koomen by mijn Vader *Newport*, om de Presenten aan te nemen, en de wrake over de *Monacans* uyt te voeren. Waar op desen doorslepen Gast aldus antwoorde.

Versoek van Smith aan den Powhatan.

Indien uw Koning my Presenten heeft gesonden, ik ben ook een Koning, en dit is mijn land; 8 dagen sal ik wagten, om de selve te ontfangen. Uw Vader moet by my koomen, en ik niet tot hem, nog tot uw Fort, nooyt sal ik aan so een lok-aas bijten: wat belangt de *Monacans*, ik kan my over mijn eygen ongelijk wel wreeken: en wat aangaat *Atquanachuk*, alwaar gy segt; dat uw Broeder verslagen is, dat is een verkeerde weg van dese Land-streek; maar wegens eenig zout water beneden de Bergen, so is dat verhaal, dat gy daar van mijn Volk over gehad hebt, valsch.

Antwoord door den Powhatan.

1608 Waar op hy begon op de grond te teekenen / agtervolgens syn verhaal / alle syne Koningrijken. Veele redeneeringen hadden wy over en weer / dog beloofde den een den anderen met hoofse beleefdheeden te vergenoegen ; en soo keerde ik met dat antwoord wederom te rug.

met teekenen.

Waar op de Presenten hem te water / zijnde by-na 100 Engelsse mijlen / gesonden wierden / en de Kapiteyns gingen met 50 goede Schutters te lande. Wy ontmoeteden malkanderen alle tot Werowocomoco, de volgende dag wierd tot de Krooning vast gestelt / als wanneer hem de Presenten gebragt wierden / bestaande in een Hand-bekken / Lampet / een Bed met syn toebehooren / en een Scharlaken Mantel / de welke wy hem met veel moeyten omhingen ; mits hy door Namontack verseekert wierd ; dat die hem geen hinder soude toebrengen ; maar geen weynig werk was 'er van hem te doen knielen / en also de Kroon te ontfangen / dewijl hy niet wist de Majesteyt / nog de meening van het kroonen / veel minder van het buygen der knyen / 't geen men hem door veele beweeg-redenen / voorbeelden / en onderrigtingen sogt wijs te maken / 't geen hem geheel en al vermoeyde ; eyndelijk / met hard op syne schouderen te leunen / boog hy sig een weynig / terwijl 'er 3 / die de Kroon in hunne handen hadden / hem die op 't hoofd stelden / onderwijl wierd 'er door het Teyn van een Pistool-schoot / van al de Boots / die reeds vaardig waren / sodanigen Chargie gedaan / dat de Koning met een groote vreese schielijk opsprong / en sig niet weder herstelde / tot hy sag / dat alles wel was afgeloopen.

Ontmoeting van Smith en den Powhatan tot VVeromocomoco. Geschenken voor den Powhatan.

Op wat wijse hy gekroont wierd.

Om onse vriendschap te erkennen / so gaf hy syne oude Schoenen / en Mantel aan Kapiteyn Newport : maar bemerkende / dat dese syn voornemen was / de Monacans te ontdekken / so maakte hy syn werk / om dat voornemen te verhinderen / weygerende ten dien eynde / om ons Volk

Vereeringen door hem aan Newport gedaan.

1608

een Weg-wijser mede te geeven / meer / dan Namontack; en na eenige kleyne eer-bewijsingen ter weder-zijde / in vergelding van sijne Presenten / so vereerde hy Kapiteyn Newport een hoop Koorn-ayren / bedragende omtrent 7 / of 8 Schepels / en omtrent nog so veel kogten wy in de Stad / waar mede wy wederom na het Fort toe keerden.

De Engelsse keeren weder na het Fort.

Dit Schip nu / dat sig selve van 70 Personen / en een Juffrouw nevens hare Dienst-maagd (zijnde de eerste dier Sexe / die in dese Volk-planting hier gekoomen waren) ontlast hadde; so verkoos sig Kapiteyn Newport 120 Mannen / die nevens hem souden gecommandeert werden / door Kapiteyn Waldo, Luytenant Percy, Kapiteyn Wynne, Mr. West, en Mr. Scrivener, tot de verdere ontdekkinge van Monacan, latende my met omtrent 80 / of 90 Mannen / (so goed als die waren) op het Fort / om het Schip te herladen. Wanneer sy gekoomen waren by de Falles, so marcheerden sy in derde-halven dag te land omtrent 40 Engelsse mijlen / en sloegen den selfden weg in / die wy voor-heen geweest waren. De Steeden der Monacans, die sy ontdekten / wierden genoemt Massinacak en Mowhemenchouck, het volk handelde hen nog quaalijk / nog wel / nogtans namen sy tot hare seekerheyd een van hunne Koningjes mede / en verpligten hem / om de onse den weg te wijsen.

Newport onderneemt met 120 man Monacan verder te ontdekken.

Een Koningje tot weg-wijser gebruykt.

In hun weder-keeren doorsogten sy veele plaatsen / dien sy vermoeden Mijnen te weesen / waar omtrent sy eenige tijd besteeden tot het selve te louteren / hebbende ten dien eynde by hen eenen William Callicut, een Goud-suyveraar / die daar verstand van hadde. Van de Korst dier aarde / die sy gedolven hadden / wilde hy hen doen glooben / dat hy eenig Zilver hadde uytgetrokken / en waarlijk wy behoorden voor dien arbeyd al beter stof (so 't ons toescheen) gevonden te hebben. Met dese slegte proef moesten de

Proef van eenige Mijn-stoffe genoomen.

1608 onse sig vergenoegt houden/en dese schoone /vrugtbare / en wel doorwaterde Land-streeken verlaten; en wederom tot aan de Falles gekoomen zijnde/ so verbeelden hen de Wilde, dat 'er verscheyde Scheepen in de Baay gekoomen waren / en wel ten dien eynde / om hen alle omtrent Jacobsstad om te brengen.

Koomen by de Falles.

Om met ons te handelen / daar hadden sy als nog geen sin toe / en om hun Koorn op te soeken / daar hadden wy geen sin toe / mits sy het voor ons in de Bosschagie verborgen hadden: en dus bedroogen zynde arriveerden sy wederom tot Jacobs stad half ziek / alle klagende en afgeslooft door arbeyd / moeyte / honger / en ongeneugte / ter sake / dat sy maar slegts een kittelende verwagtinge / en vrugteloose seekerheeden ontdekt hadden / even als ik voorsegt hadde.

En tot Jacobs-stad.

So haast waren sy niet aan land / of ik verspreyde al ons volk / so meenig / als 'er bequaam waren / de eene tot het maken van Glas / den anderen om Teeren Pik / en sommige om Pot-as te bereyden/latende die/welke aan't Fort waren onder de opsigt van den Raad / 30 Man van ons geleyde ik omtrent 5 Engelsse mijlen de Rivier af van Jacobs-stad , om Boomen om ver te hakken in de Bosschagies / om aldaar Klap-hout te leeren maken. Onder de rest / die ik daar toe hadde verkooren / was eenen Gabriel Beadle , en Johan Russel , de eenige Hovelingen / die onder dit laatste onderstand waren / en beyde brave Edellieden. Seer vreemt quamen hen dese vermakelijkheeden voor / na de gesteltenis van hunnen staat/ mits sy nevens my aten en dronken/ werkten en hun rust hadden / en sy met my moesten doen/ alles / wat ik deede: alle dese dingen wierden so vermakelijk verrigt / so dat sy daar in binnen een week Meesters wierden ; dog de Bylen bladerden so dikmaal hunne teere Vingers / dat somtijds / eer sy de derde slag deeden / die met een Echo van een Eed verselt ging / om sulk een sonde te

Yeder een aan 't werk gestelt.

Naarstigheyd van Beadle en Russel.

te verhoeden / so wierd ik te rade; dat yeders ligtveerdig sweeren, 't geen hy deede, souae aangetekent werden, en dat so eene des avonds voor yeder eed, die hy gedaan hadde, een Kan met water van boven in sijn Hemt soude gegooten werden, waar me.e yeder misdadige sodanig gewasschen wierd / dat men in korten tijd naauwlijks / in een geheele week / een ligtveerdigen Eed soude gehoort hebben. 1608

Straffe op het vloeken gestelt.

Dog niemant behoeve hier te denken / dat ik en dese Edellieden / onse tijd doorbragten / als of wy gemeene hout-hakkers / tot het nedervellen van boomen waren / en om sulken diergelijk een werk te doen / of dat sy daar toe als huurlingen wierden aangenoomen / om sodanig een slaaf-agtig werk te verrigten; geensints want het geene sy deeden / so haast sy daar maar eenigsints toe gewent waren / scheen het hen toe / ja sommige seyden het; dat het voor hen niet anders, dan een vermakelijke tijd-korting was; immers niet 30 / of 40 sulke vrywillige borsten konde men in een dag meer doen / dan met 100 van de rest / die door dwang daar toe aangedreeven en gedwongen wierden / ja 20 goede werklieden waren beter / dan alle die nieuwlijks aangekoomene.

Voorbeeld, dat gewilligen arbeyd niet zuur valt.

Mr. Scrivener, Kapiteyn Waldo, en Kapiteyn Wynne, die by het Fort waren / behartigden yeder seer sorgvuldig hunnen pligt. Ik weder gekoomen zijnde van de Bosschagie / en siende / dat de tijd weg was / en geen voor-raad vergadert / en dat het Schip vrugteloos / en tot groote kosten niets konde uytvoeren / ging aanstonts over in de Bark / die ter ontdekkinge toegerust was / geevende order aan den Raad; dat Luytenant *Percy* met de naaste Bark, die aan het Fort quam, my soude volgen; 2 Barken hadde ik voor my selven nevens 48 Man / waar mede ik tot Chickahamania aan-lande / maar dat verbasterd gebroed was van ons gebrek so wel bewust / dat sy weygerden met ons te handelen / met so veel ongebon-

Naarstigheyd van Scrivener, VValdo en VVynne.

Smith begeeft sig in een Bark om te ontdekken.

1608 bondentheyd en smaat/ als sy konden uytdrukken. Ik/ die seer wel bemerkte/ dat sulks des Powhatans staat-kunde was/ om ons van honger te doen vergaan/ seyde hen; dat wy niet so seer om hun Koorn quamen, als wel om wraak te nemen over 't gevangen nemen der onse, en 't vermoorden van eenige onser Manschap, waar op ik mijn volk deede landen/ en gereet zijnde/ om hen met een los-brandig te begroeten/ so vlooden sy alle aanstonts/ waar op sy korts daar na hunne Gesanten sonden/ met Koorn/ Visch/ Gevogelte/ en alles wat sy hadden/ om vreede te maken; sy beklaagden hen; dat sy dat jaar een slegt Koorn-gewas gehad hadden, en derhalven selfs in groot gebrek waren; nogtans bevragteden sy onse Booten met omtrent 100 Schepels; en van gelijken die van Luytenant Percy, die niet lang daar na mede aanquam/ en hun best gedaan hebbende/ so veel sy konden/ om ons vergenoeginge te geeven/ scheyden wy goede vrienden/ en keerden so wederom naar Jacobs-stad.

Smith begeeft sig aan Land.

Gesanten door de Wilde met Levens-middelen gesonden.

Nogtans maakte dit ons doen/ het geselschap seer onvergenoegt/ dat egter niet meer vreesde/ dan van honger te sterven/ evenwel benijden sommige ons desen goeden uytslag/ die eerder gewaagt souden hebben te sterven/ dan te sien/ dat hunne moeyte so veel niet hadde konnen te weeg brengen. Ja wat meer was/ wierden'er eenige voorwerpen by Newport en Ratcliffe ontworpen/ om my buyten het Fort te houden/ en dat alhoewel ik President was/ ik mijn plaats en 't Fort soude verlaten; maar niet alleen waren hunne hoorns so veel te kort/ om dit uyt te voeren/ maar sy selve ontvlugteden naauwlijks hun eygen onheyl.

Quaad-aardigheyd eeniger Engelsse.

waar van eenige Smith buyten het Fort willen houden.

In al die tijd had onse oude Herberg so veel te doen van alle/ die maar geld/ of waar hadden/ als sy konde begeeren. Ter dier tyd wierden sy alle so volmaakt in den handel/ ik meene van de Soldaten/ Boots-luy/ en Wilde, onder den anderen/

Eygen-baat, meer als 't welstand van Virginia behertigt.

deren/ dat sy tienmaal meer sorg droegen/ om hunne vervloekte en heymelijke Koopmanschap te bevestigen/ dan voor dese volk-planting dingen/ die noodig waren/ te versorgen. 1608

Ook was het een slegte staat-kunde van Newport, en de Boots-luyden/ in Engeland te verhalen; dat wy so een overvloed hadden, waar door ons 't volk toegestuurt wierd met so weynig voorraad/ terwijle sy so veel geheyme aanslagen in 't Fort hadden/ waar door dat in 6/ of 7 weeken/ van 2/ of 300 bijlen/ beytels/ houweelen/ sikkels/ naauwlijks 20 konden gevonden worden: en wat belangt picken/ koegels/ hagel en kruyt/ of yets/ dat sy van hunne makkers konden steelen/ 't geen alles onsigtbaar geschiede; sy wisten so wel/ als wy/ hoe dat dit geheym moeste blijven/ van de Wilde alles toe te voeren met sodanigen handel/ van voor bont/ manden/ Mussaneeks, jong gevogelte/ of diergelijke waaren/ die aan de Wilde te verwisselen door de boots-luy voor onse boter/ kaas/ osse en verkens-vlees/ Aqua vitæ, bier/ bischuyt/ meel en oly: en dan te seggen/ dat hen sulks alles door hunne vrienden is toegesonden. En alhoewel ons 't Landschap Virginia geen overvloed van bont verschaft/ so is 'er nogtans niet een Scheeps-officier/ die in eene Voyagie door dese onbehoorlijke middelen/ na hun eygen bekentenis/ daar van so veel heeft verkreegen; dat hy/ in Engeland koomende/ sulks voor 30 Engelsse ponden verkogt heeft.

Verkeert verhaal in Engeland wegens Virginia.

Lorrendraayery van sommige.

Dese zijn die schoon-schijnende heyligen/ die ons in Virginia besoeken; die/ niet tegenstaande sy kost/ loon/ en drank genieten/ ons so handelen; dog nu beginnen sy sulks moede te worden/ dewijl hunnen handel nu by ons ontdekt en voorgekoomen is; niemant heeft oopt in Virginia geweest/ en alles naauw-keurig gade geslagen/ die niet en weet/ sulks waarheyd te zijn/ en nogtans de schade/ smaat/ ellende en schande/ wierd al de arme bediende/ Edele en sorgeloose Gouver-

Daar Smith over te onvreede is.

1608 verneurs toegeschreeven / die dus alle bedroogen wierden / en de regte avonturiers misleyd / en 't wel-weesen van de saak gedwars-boomt / door hunne valsche verschooningen / verhalingen / en beleyd. Laat nu uyt allen desen yeder-een oordeelen / hoe dese saak konde toenemen / zijnde dus mishandelt door sulke diefagtige ondernemingen. En indien Kapiteyn Newport, niet geseyt hadde / ik heb gesondigt (Peccavi) ik soude het Schip hebben doen ontladen en hem genootsaakt / om een Jaar lang in Virginia te blijven / om also te leeren spreeken uyt eygen ondervindinge.

Slegte Handel van Newport.

Scrivener na Werowocomoco gesonden.

Mr. Scrivener wierd met de Bark en de Pinas naar Werowocomoco gesonden / alwaar hy de Wilde meer gereet vond om te vegten / dan te handelen / maar sijne naarstigheyd was sodanig / dat hy alle hunne voorslagen verydelde / en door bemiddeling van Namontack verkreegen wy 3 / of 4 Oxhoofden met koorn / en omtrent so veel Pocones, 't welke een roode wortel is / die doen ter tijd voor een uytsteekende lekkerny wierd gehouden.

Newport na Engeland gesonden.

Kapiteyn Newport wierd wederom afgevaardigt / met de proeven van pik / teer / glas / wierook / pot-as / met so veel klap-hout en wagenschot / als'er gereet gemaakt konde worden / en Mr. Scrivener omtrent Comforts-punt ontmoet hebbende / vertrokken sy wederom na Engeland. En wy / die hier bleven / waren omtrent 200 mans; ik schreef derhalven / aan de Thesaurier en Raad van Virginia in Engeland, dese volgende Brief.

Seer Eerwaarde &c.

Brief van Smith na Engeland gesonden.

UL: Brief hebbe ik wel ontfangen, en daar in gesien, dat UL: ons schrijft; *dat onse gemoederen so seer tot* Factie, *of t' samenrottinge geneygt zijn, en te gelijk vervult met een ydele waan, om het Landschap te verdeelen sonder onse verlof, of toestemminge, en dat wy UL: voeden met de ydele hoop, daar seer weynig*

weynig vrugten van koomen, even als of wy de verborgentheyd deser Landen en saken voor ons selven wilden behouden: en dat wy uytdrukkelijk moesten de onderrigtingen, ons door Kapiteyn Newport *toegesonden, opvolgen; en dat de onkosten van dese Voyagie ten naasten by de* 2000 *ponden komt te bedragen, en ingevalle wy dese uytschot niet koomen goed te maken; dat wy daar als gebannene souden moeten blijven.* Gun my verlof; dat ik alle dese bysonderheeden beantwoorde, en verschoon my, so sulks wat ruuw geschiet. 1608

Wat belangt onse t'samen-rotting, is sodanig; dat, indien gy wilt, dat ik dit Land verlate, en wegvliede, en kan ik niet voorkoomen, immers door mijn blyven doe ik'er veel blijven, die anders, 't zy hier, of daar, souden weg vlugten. Dien onnooselen Brief, die aan de Heer *Salisbury* gesonden is, door den geweesen President en sijne t' saam-verbondene, *van het Land te verdeelen*, en wat dies meer is, wat sulks te seggen is, daar van hebbe ik geen weetenschap, altijd nooyt hebt gy van mijn hand eenig schrift daar van gesien, veel min is sulks ooyt in mijne hersenen opgekoomen. *Dat wy UL: maar alleen met hoop voeden &c.* Alhoewel dat ik geen Scholier ben, evenwel ben ik die van een School-jongen te boven gekoomen, ik begeer maar te weeten, wat of gy-lieden, of dese, die hier zijn, van onse saak weeten; maar dat heb ik geleert, onder de geduurige perijkelen van mijn leven, dat ik, mijn 's weetens, nooyt yets voor UL. verborgen hebbe gehouden, maar ik vreese? dat sommige UL. soeken te doen gelooven, saken, daar niet minder dan waarheyd in is.

Dog egter dit is waar; om wel uytdrukkelijk die ordre, die UL. ons door Kapiteyn *Newport* toegesonden hebt, geheel en al op te volgen, (alhoewel die nu volbragt zijn) daar was ik regt tegen; maar agtervolgens onse Last-brief, so was ik te vreede, wanneer ik door het meerder gedeelte

1608 deelte van den Raad overstemt wierd, alhoewel ik vreese tot ons uyterste verderf; 't welke nu in 't algemeen wel gesien word, nu het te laat is. Alleenlijk hebbe ik volgens UL: ordre Kapiteyn *Wynne*, en *Waldo* in den Raad genoomen, die hunnen eed hebben afgelegt, en den *Powhatan* doen kroonen.

Wat aangaat de kosten van dese Voyagie, die UL. schat op 2, of 3000 ponden, daar van kan ik seggen, dat wy de waarde van geen 100 ponden hebben ontfangen. En wegens dien grooten Boot, die door de Soldaten over de *Falles* soude gedragen worden, daar toe had'er *Newport* wel 120 uytgekoosen; indien hy de selve tot asch verbrant had, so soude moogelijk een stuk, of 2, die wel in een sak hebben konnen dragen, maar den selve, so als die was, daar aan souden wel 500 mannen, om die naar een vaarbare plaats boven de *Falles* te dragen, werks genoeg hebben. En voor die geene, die ter dier tijd de *Zuyd-Zee* souden vinden, en te gelijk een Mijn van Goud, door de afgesondene van *Mr. Walther Raleigh*, so was dat na onse raad-geevinge, so als ook gesegt hebbe, even als de rest. Maar geduurende die groote ontdekking van 30 *Engelsse* mijlen ('t geen so wel door een man konde gedaan worden en wel vry meer, en dat op een gepaste tijd, voor de waarde van een pond koper) so hadden sy de Pinas en alle de Boots met hen, behalven een, die ik ten dienste van het Fort by my behield. In hunne afweesigheyd vervolgde ik het nieuw begonnen werk van pik, teer, glas, pot-as en wagen-schot, waar van wy UL een kleyn gedeelte hebben toegesonden. Maar indien gy-lieden wel gelieft te overweegen, wat een oneyndigen menigte daar van in *Rusland* en *Sweeden* is, alwaar die Bosschagies door de natuur als nergens anders toe geschikt zijn, en alhoewel hier de hulp beyde van Menschen en beesten, ter deser plaatse gebruykt wierd, en de selve al meer dan 100 Jaren aan doende waren

ren geweeſt; ſo ſouden nogtans duyſenden van deſe arme Menſchen, naauwlijks levens-middelen konnen verkrijgen, als van de hand in de tand. En alhoewel U-lieder Factoren aldaar in een week ſo veel konnen op-koopen; waar mede ſy een geheel Schip konnen bevragten, of ſo veel als het UL. behaagt, ſo hebt gy alhier van ons ſulks niet te verwagten, die niet anders, dan een kleyn geſelſchap van afgematte en ellendige ſchepſels zijn, die naauwlijks ſo veel konnen by-een ſchrapen, waar mede wy het leven moogen onderhouden, om in ſtaat te zijn; van ons ſelven tegen de onſtandvaſtige *Wilde* te beſchermen: vinden wy ſo hier en daar al een boom, die daar toe bequaam is, ſo ontbreekt ons nogtans alles, van dat geene, dat die in *Rusland* hebben. Door wiens berigt dat UL. die Preſenten aan den *Powhatan* op ſijn Krooninge hebt toegeſonden, daar van hebbe ik geen kennis; maar gun my verlof, om UL. dit te ſeggen; dat ik vreeſe, dit tot onſer aller verderf ſal ſtrekken, voor al-eer wy yets weer van UL. ſullen hooren. Op des Schips aankomſt, was den Oegſt der *Wilde* eerſt ingeſamelt, waar wy na toegingen, om 't ſelve te koopen; mits het onſe niet half genoeg was voor ſo veel volks. Wat belangt de 2 Scheepsladingen met Koorn, waar mede ons *Newport* van den *Powhatan* beloofde te verſorgen, dat quam op 14 Scheepels uyt; en van de *Monacans* bragt hy ons niet anders, dan een deel ziek en by-na dood verhongert volk. Van U-lieder Schip kreegen wy geen Victualie nog eenige Voorraad, dat 20 pond waardig was, daar wy meer, dan met ons 200 ſo gretig na gewagt, ja gevaſt hadden, om van te leven; zijnde ſommige van ons volk ziek, wederom andere wat beter. Wat belangt het bootsvolk, dat moet ik bekennen, die maakten dagelijks goed çier, terwijl onſe koſt alle dagen was een weynig meel en water, waar van wy ſelf nog niet genoegſaam voorſien waren. En alhoewel 'er Viſſen in de Zee zijn, en Gevogelte in de Lugt is, 1608

1608 en Beesten in de Bossen loopen, so zijn hunne palen so wijd uytgestrekt, de selve so wild, en wy so swak en onkundig, dat wy die niet veel hinder doen. Van alle dese uytvindingen vermoeden wy; dat Kapiteyn *Newport* den autheur is. Om UL. nu te doen blijken; dat ik ter deser plaatse so veel ontdekt hebbe, als hy, en dat met minder onkosten, dan hy t'elkens heeft t' soek gebragt, so sende ik u dese by-gaande kaart so van de Baay, als de hier zijnde Rivieren, met een daar by gevoegt verhaal, van 't Land en de Volkeren, die de selve bewoonen, so als gy hier in 't breede sult sien; als ook 2 vaten met een seeker soort van gesteente en nog so yets, 't geen ik voor 't minste denke dat goed Yser is, alle so verdeelt, so gy by de aanteekeninge, daar van gedaan, kond sien, op wat voor plaatsen ik de selve gevonden hebbe. De Soldaten seggen, als ook veele van uwe Officieren, dat sy hunne huys-houding moeten onderhouden, door dat geene, dat gy hen gesonden hebt: daar *Newport* 100 pond 's jaars heeft, om u van hier tijding te brengen, daar nogtans yeder Schipper, die gy gesonden hebt, dien weg, so wel, als hy, weet te vinden, so dat die 100 Ponden genoegsaam konden bespaart werden, het welk nogtans meer is, dan wy alle hebben, die hem aan dat jaar-geld moeten helpen. Kapiteyn *Ratcliffe* werd nu *Sicklemore* genoemt, zijnde een valsch bedrieger, ik hebbe hem t'huys gesonden, op dat ons geselschap hem den hals niet breeke. Hoedanig een hy is, kan yeder een u seggen: indien hy en *Archer* wederom hier koomen, so sullen die bequaam zijn, ons een geduurigen oproer te verwekken. Indien gy ons hier yemand senden wilt, so bidde ik UL. eerder, ons te senden 30 Timmer-lieden, Lands-lieden, Hoveniers, Vissers, Smits, Metselaars, om boomen en wortelen te rojen, met hun gereedschap; dan 1000 van sulk Volk als wy hebben; want voor de sulke hebben wy huysing en voedsel, want de andere

sou-

souden onse noodsakelijkheeden maar helpen verteeren, al-eer sy in staat souden zijn, om eenig goed alhier te verrigten. Indien gy nu maar dit verhaal gelieft te overweegen, en daar nevens het onnoodig jaar-geld van Kapiteyn *Newport*. het leuteren en talmen; met het Schip hier te doen blijven (niet tegenstaande sijn roemen en snorken, van ons voor 12 Maanden van Victualie te voorsien, daar wy nogtans door sijne ontdekking 89 lamme en zieken hebben gekreegen, en voor yeder man omtrent de mate van een pint Koorn des daags, en boven al dat nog gedwongen wierden, op sijn te Rug reys hem nog 3 Oxhoofden met Victualie te vullen. Gelieft maar na *Duytsland*, of *Polen* te senden, om Glas-werkers, en dat soort van Volk voor-heen gemelt, tot dat wy in staat zijn, van ons selven te onderhouden, en wanneer sy weder-koomen, de gesondene weder af te lossen. Het ware beter, om in *Denemarken* voor die groove waaren 500 ponden voor een last te geeven, dan om de selve hier te senden, en dat wy van noodiger dingen voorsien waren. Wy zijn tot nog toe niet in staat, om met onse afgematte, swakke onweetende menschen, U L. te konnen vergenoegen, met groot voordeel; naauwlijks konnen wy ons selven van het eene tot het andere onderstand vergenoegen; derhalven bidde ik U L. seer onderdaniglijk; dat gy in het toekoomende, ons laat weeten, wat wy tot onser onderstand hebben te verwagten, om niet bloot te staan voor de beleeftheyd van het Scheeps-volk, dat die ons souden laten, en geeven, wat hen belieft, gy kont ons betigten, waar mede gy wilt, maar wy U L. niet met eenig ding. De redenen, die ons tot nog toe in *Virginia* hebben doen blijven, is, om een goeden grondslag te leggen, en dat ons beter, als tot nog toe geschiet is, vergenoeginge mag gegeeven werden, maar als nog hebt gy-lieden niet uyt te sien na voordeelige te Rug-reysen, en so blijve ik seer onderdaniglijk den uwen, &c.

1608

1608

Smith begeeft sig na Nandsamund.

Dese slegte besluyten bragten ons vol vreese en hongers-nood / so dat ik voornam / na die van Nandsamund te gaan / waar toe ik mede nam Kapiteyn Wynne, en Mr. Scrivener, die van Kapiteyn Newport weder tot ons was te rug gekoomen. Dit Volk onthield ons niet alleen de 400 Manden met Koorn / die sy ons belooft hadden/ maar wilden self met ons niet handelen (verschoonende hen daar mede; dat alles verteert was, wat sy hadden, maar ook dat hem belast was, door den *Powhatan; te houden 't geen sy hadden, ja ons selfs niet in de Rivier te laten koomen.)* So dat wy gedwongen wierden met geweld hen te dwingen.

Hoe hy aldaar onthaalt wierd.

Smith steekt een Huys in brand.

Op de eerste grootenisse van onse Musquetten vloden sy alle / en schooten niet eenen pijl wederom ; het eerste huys / daar wy aanquamen / staken wy aan brand / 't welk sy siende / versogten ; dat wy hen niet meer souden bederven, so souden sy ons de helft geeven, van 't geen sy hadden, op wat wijse sy het versamelt hadden / was ons onbewust / maar al-eer den avond quam / hadden sy onse 3 Booten geladen / en so keerden wy weder na onse verblijf-plaats / omtrent 4 mijlen de Rivier af / 't welk in een open Bosschagie was / daar wy ons onder een af hangenden berg begaven / daar de grond geheel en al met sneeuw bedekt was / en hard bevrooren / welke sneeuw wy weg-schopten / en op die plaats een groot vuur maakten / de grond wel gedroogt zijnde / deeden wy het vuur weg / en overdekten die plaats met Matten / daar wy doen seer warm lagen. Om ons voor de wind te bewaren / maakten wy eene beschutting van andere Matten / en na dat de wind was / stelden wy ons beschutsel / en wanneer de grond wederom koud wierd / so namen wy wederom een andere plaats / daar wy alvorens vuur gelegt hadden.

Accoord gemaakt.

Hoe sig de Engelsse des nagts behielpen.

Aldus bragten wy in dese ellendige staat meenig koude wintersse nagt door / nogtans waren alle dese / die gemeenelijk sodanige Togten met

ons

ons deeden / altijd gesond / vrolijk en wel gedaan. 1608
Dit volk dan verschoonden wy voor dit jaar / onder belofte ; dat sy 't volgende Jaar ook voor ons souden zaayen, en so keerden wy wederom na Jacobs-stad. *Beloften der VVilde.*

Ter deser tijd trouwde Johan Laydon met Anna Burras, 't welk het eerste trouw-geval was in Virginia. *Eerste trouw-geval in Virginia.*

Ik bleef niet lang stil / maar ging wederom nevens Kapiteyn Waldo, met 2 Barken ter verder ontdekkinge. Van Chawopoweanock, en de plaatse daar omtrent / was al het volk gevlooden / als zijnde vol agter-denken wegens onse voornemen ; tot dat wy de Rivier en het Volk van Appamatuck ontdekten / daar wy niet veel voorraad vonden / en 't geen 'er was / deelden wy onder malkanderen ; waar voor wy hen / om redens wille / Koper en sodanige dingen / die hen vergenoegden / gaven. Mr. Scrivener en Luytenant Percy gingen ook het land door-kruyssen / dog konden niets opdoen. *Smith begeeft sig op een Togt, en ontdekt Appamatuck.*

Ik siende so veel tijd te loor gaan / en dat 'er Levens-middelen ontbraken / was van voornemen nevens Kapiteyn Waldo (dien ik wist / dat trouw was in tijd van nood) om den Powhatan met al syn voorraad op te ligten / maar de onwilligheyd van Kapiteyn Wynne, en Mr. Scrivener, ter sake van een geheyme onderhandeling / die in Engeland gesmeet was / om my te bederven / deeden al wat sy konden / om dat ontwerp te verhinderen ; maar ik / die niet geneegen was / my te laten uyt-hongeren / wierd onderwijlen door den Powhatan ontbooden / om eens by hem te koomen : als ook / of ik hem eenig Volk wilde senden, om voor hem een huys te bouwen, en dat ik hem een Slijp- of Draay-steen wilde geeven, nevens 15 Degens, en eenige stukjes Kanon, een Hen en Haan, Koper en Koralen, so wilde hy my een Schip met Koorn laten laden. Maar ik / die syne listigheyd niet onbekent was / en nog- *Is van voornemen, den Powhatan op te ligten.* *Versoek van den Powhatan aan Smith.*

1608 tangs niet geneegen / eenige gelegentheyd te verwaarloosen / sond hem aanstonds 3 Duytsers en 2 Engelsse, met toesegging van groote loon / dog die tot dat voorneemen weynig bequaamheyd hadden / weetende / dat het niet noodig was / om daar een Kasteel te bouwen / nam yets anders voor met Kapiteyn Waldo, die my soude bystaan/ indien de nood sulks vereyste; terwijl Scrivener so lang mijn plaats soude verbullen / en verbaardigde de Pinas nevens 2 Barken / en 46 Mannen / die sig selven alle vrywillig tot die Reys hadden aangebooden. Ter sake van den quaden uytslag van Mr. Scriveners Reys / die sy als wanhoopende hadden te regt gestelt / zijnde hen alle bekent / dat ik niet ledig soude weder-keeren / indien 'er maar yets te bekoomen was / egter waren 'er eenige / die tot dien optogt geschikt waren/ die verschoont sogten te weesen / en ook agterbleven.

Waar over Smith Gesanten aan hem send.

Maakt sijne Vaartuygen gereet.

VIII. HOOFD-STUK.

Smiths Reys na *Pamaunkee.*

Waar mede op Reys gaat.

DEn 29 December ging ik op Reys / en sette het na Weromocomoco, zijnde in den Bark / die ter ontdekkinge geschikt was / ik selve / nevens nog 12 Mannen; en in den Pinas Luytenant Percy, Broeder van den Graaf van Northumberland, en Mr. Francoys West; Broeder van den Lord la Warre, en William Phittiplace als Kapiteyn nevens nog 12 Mannen. 9 Engelsse en 4 Duytsers en Richard Salvage wierden over Land na den Powhatan gesonden / om voor hem een Huys te bouwen / tegens dat wy daar souden gearriveert zijn.

Wy dus voor 3 / of 4 dagen van Levens-middelen voorsien zijnde / quamen den eersten avond/ daar

daar wy ons ter neder-sloegen/ tot Warraskoyack, alwaar ik my van genoegsame voorraad voorsag. De Koning van die plaats deed syn best / om my te verhinderen / den Powhatan te besoeken / maar siende / dat hy my van mijn voornemen niet konde verhinderen / sprak tot my aldus; Heer *Smith*! gy sult sien, dat den *Powhatan* u seer vriendelijk sal bejegenen, dog vertrouwt hem niet, en zijt voorsigtig, dat hy van uwe wapenen geen Meester word, want ik weet, dat hy voor heeft, om u alle om den hals te brengen. Ik bedankte hem voor syne goede raad; en om syne genegentheyd tot my nog beter te beproeven / versogt ik van hem eenige Leyds-lieden/ die my tot Chawwonock souden geleyden / mits ik aan dien Koning een present wilde doen / om hem tot een vriend te weesen.

1608

Komt tot Warraskoyack.

Alwaar de Koning dier plaats een Aanspraak aan Smith doet.

Om dit voornemen uyt te voeren wierd Mr. Sicklemore, een dapper / eerlijk en moedig Soldaat gesonden / en met hem 2 Leyds-lieden / en onderrigt / op wat wijse hy na het verlooren geselschap van Sir Walther Raleigh soude soeken. Dus van daar scheydende verseekerde ik dien Koning / een duursame vriendschap / en liet aldaar Samuel Collier en mijnen Pagie / om die taal te leeren.

Beloften van Smith daar op gedaan.

Den naast-volgenden nagt verbleeven wy tot Kecoughtan, alwaar wy 6 / of 7 dagen / wegens de uytstekende Wind / Regen / Vorst en Sneeuw moesten vertoeven / en hielden aldaar onder die Wilde onsen Kers-tijd / daar wy meer als oyt vrolijk waren / en ons versadigden met een overvloed van seer goede Oesters / Visch / Vlees / Wild-gevogelte / en goed Brood; nooyt hadden wy beter vuuren in Engeland gehad / dan wy hier in 3 Vuur-huysen van Kecoughtan kreegen; maar / wanneer wy van daar scheyden / vonden wy geen huysen / dog wy namen het so naauw niet / om hoe het weer ook mogt zijn / ons 3 / of 4 nagten onder de Boomen / op die wijse / als voor-heen ge-

Smith gedwongen te Kecoughtan te blijven.

1609 gesegt is/ by een vuur ter neder te leggen. Hier ter plaatse schoot ik/ Antony Bagnall, en den Sergeant Pising 148 Vogelen in 3 schooten.

Een meenigte vogelen geschooten.

Tot Kiskiack nootsaakten ons de Vorst en Tegen-wind een dag 3/ of 4 te blyven/ en de onbescheydenheyd van dese hovaardige Wilde te verdragen/ wiens huysen wy tot onse Herberg namen/ dog egter bewaarden wy onse Bark seer wel/ terwijl wy hen noodsaakten/ om ons te geven/ wat ons ontbrak/ alhoewel wy in't geheel maar met ons 13 waren/ nogtans ontbrak ons geen plaats/ om ons voor 't weder te verschuylen.

Onbeleefdheyd van de wilde van Kiskiack.

Den 12 January 1609. arriveerden wy tot Werowocomoco, alwaar de Rivier omtrent een halve Engelse mijl van strand af bevrooren lag; maar om geen tyd te versuymen/ so was ik met mijn Bark door het breeken van 't Ys so verre gevordert/ als de Ebbe op dese slibberige en modderige ondieptens my konde brengen; dog/ al-eer ik daar by-na tot'er dood bevrooren soude blyven leggen/ so ging ik mijn volk met mijn eygen voorbeeld voor/ en stapte ter middel door dese bevrooren modderige Ys-schollen. Wanneer de Boot wederom blottede/ fond ik een stuk 2/ of 3 van mijn Volk wederom na boort van de Pinas/ alwaar sy/ door gebrek van water/ het Ys smolten/ om van 't selve versch water te maken/ mits het water van die Rivier zout was.

Komst te Werowocomoco.

Groot ongemak van het Ys.

In de marsch dan wilde Mr. Russel in geenerley wijse agter blyven/ niet tegenstaande hy niet wel was/ en by uytstek swaar-lyvig/ die ook sig selven nevens de rest seer vermoeyt hadde/ met wien wy veel te doen hadden/ al-eer wy hem aan land kreegen/ om sijn dood bevrooren geesten weder te doen her-leven. Wy sloegen ons selven in de eerste huysen/ die wy vonden/ ter neder/ en sonden na den Powhatan om voorraad/ die ons overvloed van Brood/ Kalkoenen en Wildbraad toesond/ die ons daar mede den volgenden dag op sijne gewoone wijse onthaalde/ bragende ons

Wel-meenentheyd van Russel.

Levens-middelen van de Powhatan gesonden.

1609

ons onderwijl; wanneer wy weder wilden vertrekken? sig veynsende / als of hy om ons niet gesonden / en ook dat hy geen Koorn hadde / en sijn volk seer weynig; nogtans wilde hy ons voor 40 Degens / even-veel Manden vol beschikken. Ik vertoonde hem het Volk / 't geen daar tegenwoordig was / dat my de boodschap gedaan hadde nevens de redenen: en vraagde hem Powhatan verder / hoe hy so vergeetagtig was geworden. Waar op die Koning op een lagghende wijse seyde; dat het hem nu te binnen quam; vragende wijders na onse Koopmanschap / maar niets geleek hem / dewijl 'er geen Musquetten nog Degens by waren; schattende een Mand met Koorn waardiger / dan een Mande Koper / seggende; hy konde sijn Koorn wel waardeeren, maar ons Koper niet.

Des selfs veynseryen.

Die Smith ontdekt.

Als ik derhalven het oogmerk van desen listigen Wilde sag / begon ik hem op dese wijse toe te spreeken. *Powhatan*! alhoewel ik veelerley wegen weet, om ons Voorraad te verkrijgen, nogtans geloovende uwe beloften, om ons van nood-druft te versorgen, so heb ik niets agter-gelaten, om u te vergenoegen, en tot getuyge van onse genegentheyd, heb ik u mijn Volk gesonden tot uw gebouw, verwaarloosende het onse. Wat uw Volk hadde, hebt gy opgekogt, ja self hen verbooden, *met ons te handelen*, en denkende, terwijl de tijd voor-by is, dat wy door gebrek sullen moeten vergaan, dewijl wy niets hebben, om uwe buyten-spoorige eysschen te voldoen. Wat belangt het Schiet-geweer en Degens, daar van heb ik u lang voor-heen gesegt; *dat wy niet konnen missen*; en gy moet weeten, dat die wy hebben, ons voor gebrek daar van kan bewaren: U te verongelijken, of het uwe te ontrooven, is onse meening niet, nog die vriendschap te breeken, die wy elkanderen onderling belooft hebben, ten zy gy my dwingt door quade handelingen.

Redenvoering door Smith aan den Powhatan gedaan.

Den Koning / die na dese redenen seer aandag-

1609 telijk gelupstert hadde / beloofde; dat beyde hy en sijn volk, souden te samen brengen alles, wat sy konden, 't welk hy binnen 2 dagen doen soude. Nogtans Heer *Smith*, (seyde de Koning /) doen my sommige gelooven; dat ik U-lieden so vriendelijk niet mag ontfangen, als ik wel wilde; want seer veele berigten my; *dat uwe komst niet so seer is, om te handelen, als wel om mijn volk te overvallen, en mijn land in besitting te nemen*; die derhalven by u U-lieden niet derven koomen, mits sy u met uw volk dus gewapent vinden. Op dat wy ons dan van dese vreese ontslaan moogen, so laat uw geweer aan boord, dewijl sulks hier noodeloos is, mits wy alle vrienden zijn, en te gelijk voor altijd *Powhatans*.

Beloften door den Powhatan aan hem gedaan, door een Redenvoering.

Met sulke en diergelijke redenen versleeten wy den dag / nemende dien nagt ons verblijf in des Konings huysingen. Des daags daar aan liet hy weder aan sijn gebouw arbeyden. Die 2 Nederlanders onderwijlen / die daar overvloed hadden / en ons gebrek wisten / en bemerkende; dat hy toebereydselen maakte / om ons te overvallen / weynig denkende / dat wy so wel hem / als den honger konden ontgaan / die / om sijn gunst te verkrygen / openbaarden hem van onse staat en onse voornemens so veel / als sy wisten / en hoe dat hy ons soude voorkoomen. Een van die / zijnde van een groote geest / oordeel / en stoute voornemens / en in onsen dienst / en die seeker was voor den loon van sijnen arbeyd / en die nevens sijne lands-lieden van ons seer wel gehandelt wierd / gebruykte ik / als niet weetende / wien ik beter soude vertrouwen / en bequamer tot die saak / als een Spion / om des Powhatans voornemens te ontdekken / sijn eer en trouw in 't minste niet wantrouwende / welkers snoodheyd wy noopt ontdekten / dan een half jaar daar na.

Den Powhatan neemt voor, de Engelsse te overvallen.

Spion door Smith gebruykt.

Terwijl wy dus verwagtende waren / om landwaard in te gaan / so kreegen wy met kyven en harrewarren van den Koning 20 mudden Koorn voor

Koorn voor Koper geruylt.

door een kopere ketel / die ik bemerkte / dat hem seer wel aanstont / waardeerende de selve tot een vry grooter prijs / dog die hy ter sake van sijne schaatsheyd aannam / beloovende; dat hy ons het volgende jaar beter soude versorgen, 't zy door hem, of door die van het land der *Monacans*. Waar mede wy ter weder-zyde wel vergenoegt scheenen; waar op den Powhatan begon een reden-wisseling te maken / wegens het onderscheyd van Vreede en Oorlog / op volgende wyse. 1609

Gy moet weeten Heer *Smith*! seyde hy / dat ik driemaal al mijn volk overleeft hebbe, en niemant van dit geheele geslagt is nog in levende lijve, dan ik. Ik weet het onderscheyd van Oorlog en Vreede beter, dan yemand in mijn land. Maar nu ben ik oud en moet in 't kort sterven, mijne broeders, namentlijk *Opitchapam*, *Opechancanough*, en *Kekataugh*, mijne 2 susters, en hare 2 dogters, zijn elkanders opvolgers. Ik wenste; dat hunne ondervindingen niet minder waren, dan de mijne, en uwe liefde tot haar, niet minder dan de mijne tot u. Maar het gerugt, dat my van die van *Nandsamund* ter ooren komt, is; *dat gy komt om mijn land te verderven*; 't geen sulk een vreese in mijn volk heeft verwekt, dat niemant tot UL: derft koomen. Wat sal u dat baten door geweld te nemen, 't geen gy wel haast door liefde kond verkrijgen, en die geene te verderven, die u van voedsel konnen versorgen. Wat kond gy door den Oorlog dog winnen? want wy konnen onsen voorraad verbergen, en in de Bosschagie vlugten, waar door gy-lieden met het verongelijken van uwe vrienden van honger sult moeten vergaan. En waarom zijt gy dus agterdenkende van onse vriendschap, daar gy ons ongewapent siet, daar wy beyde 't doen en gewillig zijn UL: te voeden, 't welk gy niet anders, dan door onsen arbeyd kond verkrijgen? dunkt het u, dat ik so onnosel ben, en niet soude weeten, dat het beter is, goede kost te eeten, wel te woonen, en met mijn vrou-

Redenvoering van den Powhatan over het onderscheyd tussen Vreede en Oorlog.

1609 vrouwen en kinderen geruſt te gaan ſlapen, met UL: blijde en vrolijk te weeſen, koper, bijlen, of wat my meer ontbreekt, uwen vriend zijnde, te hebben; dan genoodſaakt te zijn van alles te vlugten, in de Boſſen in koude ter neder te leggen, ons met Eykelen, Wortelen en diergelijken tuyg te voeden, en door U-lieden ſodanig agtervolgt te worden, dat ik nog ruſten, eeten, nog ſlapen kan; wijl mijn vermoeyt volk de wagt moet houden, en ſo'er maar een tak komt te breeken, dat yeder een uytſchreeuwt, *daar komt* Smith! en dan te moeten vlugten, niet weetende werwaarts: en alſo onder een ellendige vreeſe, mijn ellendig leven te eyndigen, en mijne vermakelijkheeden aan ſulke jeugdige Menſchen, als gy en de uwe zijn, over te laten, 't welke egter door uwe onbedagtſaamheyd, ook wel haaſt een ellendig eynde kan nemen, door gebrek van dat geene, dat gy niet weet, waar gy-lieden het ſoud konnen vinden. Zijt derhalven dan verſeekert van onſe genegentheyd t' uwaarts, en dat wy U-lieden yeder jaar door onſen vriendelijken handel, met Koorn ſullen verſorgen: daarom dan wilt ons op een vreedſame wijſe koomen beſoeken, en niet met uw Geſchut en Wapenen beſpringen, als uwe vyanden.

Die Smith door een kragtige Tegen-reden Wederlegt.

Op welke liſtige Redenering/ ik aldus antwoorde; dewijl ik ſie, dat gy onſe woorden niet regt kund, of wilt begrijpen, ſo ſullen wy tragten u onſe gedagten, door onſe daden, bekent te maken, de beloften, die ik u gedaan hebbe van mijne genegentheyd, die hebben mijn volk, ſo wel, als ik, altijd onderhouden; en wat belangt de uwe, die ondervinden wy, dat yeder dag door uwe onderdanen werd geſchonden; daar wy nogtans, indien wy uwe liefde en vriendſchap maar opregt moogen vinden, het onſe gewoonte is, ſo verre van ondankbaar te weeſen, dat wy, om uwent wil alleen, onſe dorſtende begeerte na wraak hebben ingetoomt; daar ſy anders de wreetheyd, die wy over

1609

over onse Vyanden plegen, so wel konnen sien, als de ware liefde en beleeftheyd, die wy onse vrienden bewijsen. En ik denke; dat uw verstand bequaam genoeg is, om te konnen begrijpen, so wel dat geene; dat wy ondernoomen hebben, als de voordeelen, die wy door onse Wapenen boven de uwe hebben verkreegen. Indien wy U-lieder ondergang voorgenoomen hadden, al over-lang souden wy die hebben konnen uytvoeren. Uw volk, wanneer die in *Jacobs-stad* koomen, niet tegenstaande sy met hunne boogen en pijlen gewapent waren, zijn wel onthaalt. Wy denken; dat het met U-lieden is, als met ons, de Wapenen als tot cieraad te dragen. Wat belangt de vreese onser Vyanden, daar in bestaat in Oorlogs-tijden ons grootste vermaak in. Uw rijkdom hebben wy niet van nooden. En dat gy door uwe vlugt in de Bossen uw voorraad voor ons wilt verbergen, zijt verseekert; dat wy so onbedagt van honger niet sullen sterven, als gy u wel inbeeld; uwe vriendelijke voorsorge is derhalven onnoodig, want wy weeten een weg, die buyten uw kennis is, sulks uyt te vinden.

Veelerley sodanige redeneeringen hadden wy met elkanderen/ tot dat men eyndelijk begon in onderhandeling te koomen. Maar die Koning siende/ dat men sijn Wil, niet als een Wet wilde aannemen/ te weeten/ om ons te verspreyden, en onse Wapenen af te leggen, so uytede hy al sugtende andermaal dus sijne meening.

Waar op een onderhandeling volgt, die met een tweede Redeneering van den Powhatan vergeselschaat.

Heer *Smith*! seyde hy/ nooyt handel ik een *Werowance* so vriendelijk, als u, nogtans ontfang ik van niemant minder vriendschap, dan van u, Kapiteyn *Newport* gaf my degens, koper, kleederen, een bedde, linnen, of wat ik begeerde, en altijd aannemende 't geen ik hem aanbood, ja hy sond sijn Kanon te rug, als ik het maar begeerde; niemant weygerde sig voor my ter neder te leggen, en te doen, wat ik maar eyschte, dan alleen gy, van wien ik niets kan verkrijgen,

dan

1609 dan 't geen gy selve niet agt, en egter wilt gy alles hebben, 't geen gy eyscht. Gy noemde Kapiteyn *Newport* Vader, en so noemt gy my ook, alhoewel ik sie, dat gy niets wilt doen ten opsigt van ons beyden, dan wat u lust is, en so moeten wy beyde u soeken te vergenoegen, maar indien uw meening so opregt is, als gy segt, so send ons hier uwe wapenen, op dat wy sulks moogen gelooven; gy siet, wat liefde dat ik u toe-drage, 't geen my so openhertig my selfs doet vergeeten.

Smith voorsiet sig tegen de listigheeden van den Powhatan.

Als ik sag, dat die Wilde maar tijd besteede, om ons op sijn gemak om den hals te brengen, maakte ik, dat de Wilde maar aan 't werk gingen, om het Ys te breeken, op dat de Boot maar quam, om hem, en het Koorn af te halen, ook gaf ik order; dat'er meer volk aan land soude koomen, om den Koning te overvallen, met den welke ik maar tijd sogt te winnen, door over en weer praten, tot dat mijn volk alle geland waren, en om hem buyten agter-denken te houden, onderhield ik hem met dese woorden.

Verantwoording van Smith aan den Powhatan gedaan.

Powhatan! gy moet weeten; dat gelijk als ik maar eenen God hebbe, so eere ik ook maar eenen Koning, en ik woone hier niet als uw onderdaan, maar als uw vriend, en om u te believen met alles, wat ik kan. Door die giften, welke gy aan my gedaan hebt, hebt gy meer winst gedaan, dan door den handel; indien gy my wild koomen besoeken, gelijk als ik u doe, so soud gy te weeten koomen, dat het onse gewoonte niet is, onse beleeftheeden, als een verkoopelijke waare yemant aan te bieden. Brengt vry al 't volk van uw land tot u geleyde met u, 't en sal my niet mishagen, veel min daar over agter-denkende zijn. Egter om u te vergenoegen, so sal ik morgen alle mijne Wapenen aan u overgeeven, en my op uwe belofte verlaten. Ik noeme u met waarheyd *Vader*, en gy sult sien; dat ik u, als een vader sal beminnen; maar de weynige liefde, die gy aan sodanig een kind

kind toedraagt, is de oorsaak, dat mijn volk gedwongen word, na my om te sien.

1609

Onderwylen dat den Powhatan kennis kreeg/ dat sijn volk doende was/ met het Ys te breeken/ blood hy met sijn Wijf/ Kinderen/ en geheelen sleep/ ter sluyk weg. En om alle agterdogt weg te nemen/ so liet hy 2/ of 3 van sijne Vrouwen by my te praten/ terwijl hy sig stil-swijgens t' soek maakte/ en liet so stil/ als 't doenlijk was/ door de sijne het huys besetten/ 't welke ik so haast niet bemerkte/ of ik maakte met mijn Pistool/ Schild en degen/ sodanig een ravagie onder dese naakte Duyvels; dat op den eersten schoot/ dat sy by en omtrent my den eenen over den anderen tuymelden/ waar op de rest de eene gints/ en d'anderen derwaarts vlooden; so dat ik en Johan Russel, met wien ik alleen vergeselschapt was/ sonder eenigen hinder onse leger-plaats verkreegen.

Den Powhatan pakt sig weg van Smith.

Smith maakt ruym baan onder de Wilde.

Wanneer sy sagen/ dat ik het so wel ontsnapt was/ en by mijn 18 man/ (want ik geen meer volk by aan land hadde) gekoomen was/ so gebruykten sy al hun verstand/ en sogten sulks te verschoonen/ en de geheele saak te ontveynsen.

Verschooning der Wilde.

Powhatan, om sijn vlugt te verschoonen/ en de schielijke komst van so een menigte der sijne/ sond my door een ouden Reden-voerder/ die ten dien eynde daar toe besprooken was/ een groote Bracelet/ en een Paarl-snoer; middelerwijl bemerkte hy/ dat de Boot met volk van onse Pinas/ tot ons herwaarts aan-quam/ so seyde die;

Presenten aan Smith gesonden.

Heer *Smith!* onse *Werowances* zijn alle gevlooden, om dat sy uw schiet-geweer vreesen, en dewijl sy wisten, dat'er, wanneer het Ys gebrooken was, meer volk koomen soude, so send dan dese, die hier zijn, om het Koorn te bewaren, dat het niet gestoolen werde, 't geen anders buyten uw weeten wel soude konnen gebeuren: en alhoewel 'er door u haastigheyd veele der onse gequetst zijn;

Verantwoording van den Powhatan door een Redenvoerder aan Smith gedaan.

nog-

1609 nogtans is *Powhatan* uw vriend, en sal sulks blijven. En terwijl het Ys nu gebroken is, so wil hy, dat gy uw Koorn sult weg-senden, en so gy van sijn volk wilt hebben, die u helpen, so send uw Schiet-geweer weg, 't geen mijn volk sodanig afschrikt, dat sy, gelijk hy u beloost hadde, tot u niet koomen derven.

Listige Aanbieding van de Wilde.

Onderwijlen dat sy voor ons volk manden gebragt hadden, om'er ons Koorn mede na de Booten te dragen, so booden sy ons seer vriendelijk hunnen dienst, om, terwijl wy beesig waren, onse Wapenen te bewaren, op dat niemant die soude steelen. Een groote menigte van hun beste manschap, die'er so bars, als halve Duyvels uytsagen, waren egter so gedwee, dat sy, wanneer wy maar mijnen maakten, om onse lonten op de haan te setten, en aan te leggen, dat wy hen met weynig woorden bevoolen, hunne boogen en pijlen in onse bewaring te laten, en ons Koorn op hunne rugge te laden, en sonder veel dwang naar onse booten bragten, om ons so af te vaardigen.

Schrik der Wilde voor 't geweer der Engelsse.

De Bark raakt aan de grond.

Maar onse Bark, door de Ebbe op de grond geraakt zijnde, deede ons blijven, om de volgende vloed en 't hoog water af te wagten, so dat wy wederom na onse oude Leger-plaats keerden. Powhatan en sijne 2 Duytsers waren onderwijlen woedende van begeerte, om mijn hoofd te hebben, want, indien sy my maar konden ombrengen, dagt hen, was alles het hare, verwaarloosende derhalven niet de minste gelegentheyd, om sulks uyt te voeren. De Virginianen versleeten derhalven de tijd met de grootste vreugde, die sy konden bedenken, tot aan den avond, wanneer sy alle weder-keerden na den Powhatan, welke die geheele tijd alle sijne magt gereet gemaakt hadde, om my op het Avond-maal in het Huys te overvallen. Niet tegenstaande dit alles bewaarde my de al-siende God, en dat door vreemde middelen;

Powhatan begeerig, om Smith te dooden.

Virginianen bedrijven veel vreugde.

Poca-

1609

Pocahontas, sijne aller-dierbaarste Juweel/ en Dogter/ quam in de nare nagt door de akelige Bosschagie tot ons/ en seyde tot my; dat my so datelijk goede spijse soude toegesonden werden: Dog dat den *Powhatan* met al de toebereydselen, die hy gemaakt hadde, en al de magt, die hy konde by-een brengen, soude na het maal koomen, om ons om te brengen, indien die geene, die ons die spijse bragten, het niet konden doen, met onse eygene wapenen, wanneer wy aan 't eeten waren. En daarom, indien wy ons leven lief hadden, so wenschte sy, ja bad ons; dat wy so aanstonts van hier souden vlugten.

Pocahontas waarschouwt Smith voor den Powhatan.

Tot erkentenis van hare onderrigting wilden wy haar alles geeven/ daar sy maar vermaak in had/ en 't geen haar aan-stont: maar/ seyde sy/ met tranen/ die langs hare wangen rolden/ niet te durven; en dat sy hoopte, dat haar niemand sien soude; want, indien *Powhatan* sulks te weeten quam, dat sy een dood mensch was, waar op sy aanstonts weg liep/ van waar sy gekoomen was. In minder dan een uur quamen 'er 8 stoute Karels/ met groote schootels Wild-braad en andere spijse/ seer onbeschaamdelijk/ willende; dat wy onse Lonten (wiens rook hun ziek maakte) souden uytdoen, en so souden neder-sitten, om te eeten. Maar ik dede hen eerst van yeder schootel proeven/ en eeten; het welk gedaan zijnde/ sond ik eenige wederom rugwaarts na den Powhatan, om hem te seggen/ dat hy en de sijne maar haast souden maken, om te koomen, dat wy tegen sijne komst bereyt waren, en hen souden afwagten. Wat ons belangde, dat hunne snoode schelmery ons bewust was, en wat sy met my en de mijne voor hadden onder 't eeten van dat Avond-maal. Maar dat ik hem, en alle sijne snoode schelmery soude voorkoomen, so dat sy doen mogten, wat sy wilden.

't Welk Smith haar soekt te vergelden.

8 Stoute wilde koomen in 't huys by Smith.

Waar van eenige met een boodschap van Smith na den Powhatan werden gesonden.

Niet lang hier na quamen 'er andere afgesondene/ om te sien/ wat nieuws 'er was; daar na

Komst van andere wilden.

1609 nog andere. Dus bragten wy die nagt over / so wel op onse hoede zijnde / als sy / tot dat het hoog water was / egter beweesen wy de Wilde so veel vriendschap / als sy ons; ja dat wy begeerig waren / om den Powhatan in alles te vergenoegen / so als hy versogt hadde; ja wat meer was / wy lieten by hem Edward Brijnton, om gevogelte te schieten / en de Duytsers, om sijn huys te volbouwen; hoopende / dat op onse Reys na Pamaunkee, de vorst soude gedaan zijn / en dat wy hier na een beter gelegentheyd souden vinden / indien de nood sulks vereyste / weynig droomende van des Duytsers verradery.

Edward Brijnton aldaar gelaten.

IX. HOOFD-STUK.

Hoe de *Engelsse* den overval tot *Pamaunkee* ontquamen.

Bedriegelijke Boodschap van den Powhatan aan Jacob-stad.

WY hadden so haast geen zeyl gemaakt / of den Powhatan keerde wederom / en sond Adam en Francoys, die twee stoute Duytsers, na Jacobs-stad, en veynsde voor Kapiteyn Wynne; dat alles wel was, en dat *Smith* nog meer wapenen van nooden hadde, tot sijn gebruyk, en versogten; dat hen dit mogte gegeeven werden; gelijk geschiede / en dat hun komst mede was, om wat buyten-gewoone Rariteytjes, en Kleederen vercierſel; by welke schoon-schijnende redenen / sy nog 6 / of 7 van de hunne mede-bragten / die sulks bevestigden / waar door die afgerigte dieven aanstonts voorsien wierden / met een groot deel Degens / Pieken / Musquetten / Hagel / Kruyt en wat dies meer is.

Eenige Wilde hadden sy by der hand / die het aanstonts weg droegen / die des volgenden daags onverwagt weg trokken / latende hunne Makkers / om te volgen / en onderwijlen so veel me-

de

de te nemen / als sy konden ; door welke dienst sy by den Powhatan souden blijven / als syne beste vrienden / om / so sy dagten / bevrijt te weesen / van de ellende / die de Volk-planting soude mogen / en konnen overkoomen. Den Powhatan had hunnen anderen Makker Samuel tot Pands-man by hem gehouden / dog sag / dat die door hunne naarstigheyd hem omtrent 300 Bylen / 50 Degens / 8 Musquetten / en so veel Pieken besorgt hadden. Brijnton en Richard Salvage siende / dat de Duytsers so naarstig geweest waren / om de Wilde van wapenen te voorsien / waren so stout / om een aanslag op Jacobs-stad te ondernemen / dog die misslukte / en sy gevangen / verwagtende eer-lang te regt gestelt / en ter dood gebragt te werden.

1609

Vergelding den Boodschappers daar voor belooft.

Aanslag op Jacobs-stad te vergeefs ondernoomen.

Binnen een dag 2 / of 3 arriveerden wy tot Pamaunkee, de Koning onthaalde ons veele dagen met gasteryen / en vrolijkheyd. De dag vastgestelt zijnde / om onsen handel te beginnen / so gingen ik / Luytenant Percy, Mr. West, Mr. Russel, Mr. Behethland, Mr. Crashaw, Mr. Powell, Mr. Ford, en meer andere ten getale van 15 / na des Opechancanoughs Huys / omtrent een vieren-deel uurs van de Rivier / daar wy niet vonden / dan een lam karel / en een jongen / en 't geheele Huys van alles verlaten. Niet lang wagteden wy hier / of hunnen Koning quam / en na hem verscheyden van sijn Volk / geladen met Boogen en Pylen / maar sulke slegte waaren / en die nog tot so een hooge prijs geschat wierden / behaagden ons niet / so dat ik den Koning op dese wijse begon aan te spreeken.

Smith wel van den Koning van Pamaunkee onthaalt.

Slegte waaren van de Wilde gebragt.

Opechancanough! de groote liefde, die gy met uwe tong uytet, schijnt ons door u doen enkel bedrog te zijn; 't voorlede jaar bevragtedet gy ons Schip met vriendschap, maar nu noodigt gy my, om van honger te vergaan; gy weet mijn gebrek, en u overvloed, van 't welke ik door dese, of geene middelen deel moet hebben. Gedenkt, dat

VVaar over Smith den Koning aanspreekt.

1609 het een Koning past, *sijn woord te houden.* Hier is mijn Koopmanschap, waar van gy u keur kont nemen, voor de rest wil ik handelen met uw Volk.

Daar de Koning sig seer in vergenoegt toont.

De Koning scheen seer vriendelijk desen voorslag te willen aannemen / en om sijn voornemen een beter glimp te geeven / verkogt ons al 't geen hy hadde / tot ons genoegen / beloovende ons; dat 'er des anderen-daags meer Volk zijn soude, en van alles voorsien. De Bark en de Pinas wierden aan de sorg van Mr. Phetiplace overgelaten. Ik marcheerde met mijn 15 Mannen na des Konings Huys / daar wy 4 / of 5 man vonden / die daar so even gekoomen waren / yeder met een groote Mande. Niet lang hier na quam de Koning selfs / die ons met een gemaakte blymoedigheyd seyde; wat moeyte hy gehad hadde / om sijn woord te houden. Maar Mr. Russel bragt ons tijding / dat wy alle verraden waren, want dat 'er ten minsten wel 700 *Wilde*, die alle wel gewapent waren, en het geheele Huys, en de daarom leggende Velden beset hadden, gesien wierden. Den Koning gissende / wat Russel seyde / gelijk ook wy aan sijn buyten-gewoone vreese / die ons sijn voornemen ontdekte / wel konden bemerken / 't geen ook sommige van ons geselschap / siende de groote meenigte / seer verslagen maakte / so moedigde ik de onse aan in deser voegen.

Smith gaat met 15 mannen na des Konings huys.

Waar in hy van 700 wilde beset word.

Waarde *Lands-lieden* ! indien de boosheyd van mijne schijn-vrienden niet grooter was, dan het gevaar van dese Vyanden, ik soude daar minder om geeven, al waren sy veel meerder, indien gy maar derft doen, so als ik. Maar dit pijnigt my, dat schoon ik hen al ontvlugte; dat onse quaadaardige Raad, met hunne geopende Mond-gunstelingen, my na de meening der *Engelsse* voor een Vreede-breeker sullen uytmaken, en soeken my de nek te breeken. Ik wenste, dat sy hier waren, 't geen die voor *Heylige* stelt, en my tot een *Onderdrukker.* Maar dit is het slimst van alle, waar in

Waar over Smith sijn volk tot dapperheyd aan-moedigt.

1609

in ik bid, dat gy my met uwe Raad wilt te hulpe koomen. Sullen wy met dese beginnen en nemen hunnen Koning gevangen, die wy niet wel konnen bewaren, en beschermen ons selven. Indien wy yeder onsen man op onse tanden nemen, en so vervolgens met alle die in den huyse zijn; so sal de rest seekerlijk wel vlugten, maar wat sullen wy daar by winnen, niet anders dan hunne verslagene lighamen, en dan voorts sterven, wegens gebrek van victualie. Wat belangt hunne furie, dat is het minste gevaar, want u is wel bekent, dat al schoon ik alleen, door 2, of 300 van de hunne wierd aangevallen, ik wist my met Gods hulpe een weg te banen, en mijn lijf te bewaren. Wy nu zijn met ons 16, en sy slegts ten hoogste maar 700, en ik verseekere u, dat God ons met kragt sal by-staan, dat so gy maar staan derft, en uwe musquetten lossen, de rook selve sal genoegsaam zijn, om hen de vrees aan te jagen. Het zy nogtans, hoe 't wil, laat ons vegten, als mannen, en ons niet laten dood-slaan, als beesten; want door dat middel, gelijk u bekent is, heeft God my dikmaal verlost, en op hem sal ik als nog vertrouwen. Maar eerst sal ik hen een voorslag doen; *dat wy ergens om moeten vegten*: en maken met hen dies wegens een beding: so u dese beweeging gelijkt, so belooft my alle; *dat gy moedig sult zijn.*

Dog de tijd liet niet toe / vordere beweeg-redenen te gebruyken / dog alle riepen sy; dat ik soude uytvoeren, wat ik besloten hadde, of sterven met my. Waar op ik in forsse taal den Koning dus toesprak.

Dat hem van sijn volk belooft werd.

Ik sie / *Opechancanough*! uw t' samen-spanning, om my te vermoorden, maar ik vrees'er niet voor: tot nog toe heeft u nog mijn volk (dog door mijn beleyt) eenig geweld gedaan. Neemt derhalven uwe Wapenen, gy siet de mijne, en mijn lighaam sal so naakt zijn, als het uwe. Dit Eyland, hier op dese uwe Rivier gelegen, is daar toe een bequame

Onvertsaagde Aanspraak van Smith aan den Koning

1609 quame plaats, so gy maar anders daar toe lust hebt, *en wie van ons overwinnaar blijft, sal Heer en Meester over des anders volk weesen.* So gy geen volk genoeg hebt, ik geef u tijd, ga, en haalt'er meer, en dat so veel, als gy wilt, dog laat yeder een mande met koorn mede brengen, waar tegen ik de waarde in koper sal ter neder leggen; gy siet, ik heb niet meer, dan 15 mannen by my, en 't spel sal zijn, *die overwinnaar is, zal 't alles hebben.*

Listig versoek des Konings aan Smith.

De Koning / die met 40 / of 50 van sijn voornaamste Volk omringt was / tragte op een vriendelijke wijse mijn agter-dogt van ondankbaarheyd weg te nemen / door een groot present / dat voor de deur lag / en versogt my; dat ik sulks wilde aannemen. Het oogmerk was / om my buyten de deur te lokken / daar het lok-aas was / omringt ten minsten van 200 Mannen en wel 30 / die onder een groote boom / als in een hinder-laag / lagen / yeder met sijn Pyl en Boog gereet / om te schieten. Ik gaf order / dat yemand van mijn Volk soude gaan sien, of'er bedrog was, en ontfangen het present; dog die weygerde sulks / niet tegen-staande al de rest sig aanbooden / dat te doen / 't geen ik niet wilde toestaan / seer moeyelijk zijnde over dien lafhertigen / waar op ik Luytenant Percy, Mr. West, met de overige beval / binnens Huys over-al wel toe te sien; Mr. Powell, en Mr. Behethland, gebood ik; de deur wel te bewaren; en dus in mijne verwoetheyd / vatte ik de Koning by syne lange hayr-lok / in 't midden van mijn Volk / en sette hem mijn gelade Pistool op de borst; en leyde den beevenden Koning / by-na dood van vreese / onder sijn Volk; die aanstonds sijn Arm-wapen / Boog en Pijlen aan my overleverde / terwijl sijn volk weynig dagten / dat yemant op die wijse hunnen Koning soude derven handelen / die / om sig selven te bewaren / aanstonts sijne Presenten over-gaf / en deede een groote meenigte van sijn volk ongewapent voor hem koomen;

Smith neemt den Koning gevangen.

men; terwijl ik de Koning (gelijk gesegt is) by sijn hayr-lok vast hield / so sprak ik hem en sijn volk aldus aan: 1609

Ik sie; dat gy Inwoonders van *Pamaunkee*, een groote begeerte hebt, om my te vermoorden, en de lange verdraagsaamheyd waar mede ik uwe ongeregtigheeden geleden hebbe, heeft u so stout gemaakt, om u sulks te verbeelden. De reden, waarom ik uwe moed-willigheeden verdragen hebbe, is de belofte, die ik gedaan hebbe, voor dien God, die ik diene, dat ik uw vriend soude zijn, tot dat gy my regtveerdige redenen gegeeven hebt, om u vyand te weesen. Indien ik dese beloften houde, sal mijn God my bewaren, en gy kont my geen hinder toebrengen, had ik mijne beloften gebrooken, die souden my vernietigt hebben. Maar indien gy maar eene pijl geschooten had, waar door maar eene drop bloets van my, of de mijne soude gestort zijn geweest, of dat gy maar 't minste van dese koralen, of koper soud gestoolen hebben, ik soude u met mijn voet weg geschopt hebben, gy sult sien, dat ik my self niet wreeken wil, (gelijk ik soude konnen doen) so lang ik hoore, waar'er maar een van u volk te vinden is, die de naam van een *Pamaunkee* te zijn, niet wil ontkennen. Ik ben nu te *Rassaweak* niet, daar ik by-na in 't Meyr verdronken hadde, alwaar gy my gevangen naamt; nogtans om dat gy doen-maals uwe beloften hield, en my wel handelde, en mijn leven bewaarde, heb ik so veel genegentheyd voor u gehad, dat niet tegenstaande al de ontkenninge van uwe verraderyen, ik by-na overreden worde, my self te verloochenen. Dog so ik het *Wit* ben, daar gy na doelt, hier staan ik, laat yemant op my schieten, die het hart heeft. Gy beloofde my, mijn Schip te bevragten, eer ik van hier vertrok, en so sult gy ook doen, of anders denke ik het te laden met uwe doode lighamen: nogtans so gy als vrienden koomen wilt, om te handelen, nog ander-maal, beloove ik, u geen moeyte aan

Doet een Aanspraak aan de Inwoonders van Pamaunkee.

1609 te doen, of ten ware gy my daar toe eerst reden gaaft; en uw Koning sal vry zijn, en mijn vriend weesen, want ik ben niet gekoomen, om hem, of een van de uwe te beschadigen.

waar over de wilde seer versla-gen zijn.

Hier op smeeten sy alle hunne Boogen en Pijlen weg / en man / vrouwen en kinderen bragten hunne waaren te voorschijn; 2 / of 3 uuren lang / overdrongen sy my sodanig en vermoeyden my / dat ik genoodsaakt was / my selven ter zijden te begeeven / om wat te rusten / latende Mr. Behethland, en Mr. Powell om hunne presenten te ontfangen / maar sommige Wilde bemerkende / dat ik vast in slaap was / en mijne Lyf-guarde / eenigsints so hier en daar sorgeloos verspreyt / so quamen 'er 30 / of 40 Man / van hunne Keurlingen / yeder met een Knods / en een Engels Swaard in hunne handen / en begonden op het Huys aan te vallen / die door omtrent 2 / of 300 andere ondersteunt wierden. 't Gerugt en de haast / die sy maakten / om in te dringen / maakten so veel beweeging / dat ik van mijne slaap ontwaakte / en half verbaast zijnde / vloog schielijk op / grijpende mijn Swaard en Schild; terwijl Mr. Crashaw en andere van gelijken daar onder schooten / waar door sy haastiger de deur uytdrongen / dan sy daar ingekoomen waren. Het Huys dus ontledigt zijnde / terwijl wy de Koning / en sommige van die hem omringden / vast hielden / begon hy met een lange reden desen indrang te verschoonen. De rest van den dag wierd door-gebragt met weder-zijdse vriendelijkheyd; ons volk op nieuw gaven hunne presenten / waar voor wy het beste / dat sy by haar hadden / weder ontfingen / en wat wy haar meer gaven / scheenen sy wonderlijk vergenoegt te zijn.

De wilde vallen op 't huys van Smith aan.

Die so wel begroet wierden, dat de vlugt moesten nemen.

weder-zijdse geschenken.

Voorvallen aan het Fort gebeurt.

Ondertussen gebeurde dit na ons vertrek aan ons Fort. Mr. Scrivener, hebbende brieven van Engeland ontfangen / wilde nu hem selven (gelijk men segt) of Strout, of Koning maken, die begon allengskens syn genegentheyd tot my te ver-

verminderen / daar ik hem altijd so hoog geschat hadde / als my selven ; hy dan was van meening / den overval van den Powhatan voor te koomen. Eenige dagen na mijn vertrek / so wilde hy een Reys doen na het Varken-Eyland, en nam met hem Kapiteyn Waldo, (alhoewel ik hem last gelaten hadde / op mijn Weder-komst dat te doen / en hem als-dan te ondersteunen) nevens Mr. Antony Gosnol en nog 8 andere. Maar so geweldig was de Wind / en buyten-gewoone Vorst / dat de Boot sonk / maar waar / en hoe / heeft niemant oopt konnen te weeten koomen.

1609

Voornemen van Scrivener.

Scrivener vergaat met 8 andere in een boot.

De Sloep was overladen / en sodanig gestelt / dat die / schoon ledig geweest zijnde / sy daar in niet souden hebben konnen behouden blyven : egter konde hy daar van niet afgetrokken werden / alhoewel Waldo en wel 100 andere / niet twijffelden aan het geen hen soude overkoomen. De Wilde waren de eerste / die hunne doode lighamen vonden / 't welk hen niet weynig aanmoedigde / om hunne voorgenoome ontwerpen uyt te voeren. Om my dit droevig nieuws bekent te maken / was'er niemant / die dat doen wilde / mits ale die in het Fort waren / dat weygerden / alleen Mr. Richard Wijffin nam op sig daar na toe te gaan / om my dat te verwittigen.

waar over de wilde stout wierden.

Op dese Reys ontmoeteden hem over-al / daar hy door-trokt / veele gevaren / en swarigheeden. Eens op een nagt / dat hy by den Powhatan huysvestede / bemerkte hy / dat aldaar groote toebereydselen ten Oorlog gemaakt wierden ; en my daar niet vindende / so verbeelde hy sig vast in / dat my eenig ongeluk was overgekoomen. Pocahontas, die hem voor een tijd verborgen had / vond met hem eenige / die hem langs de Landweg souden helpen soeken / door welk middel / na veel moeyte en ongemak / wy hem eyndelijk in 't midden van alle dese geseyde oproeren / na 3 dagen reysens / vonden. Ik dat ongelukkig nieuws gehoort hebbende / besvoer hem ; dat hy sulks

Ongemakken, die VVyffin op sijn Reys overquamen.

Komt by Smith.

1609 voor mijn by-hebbend Volk verbergen soude, en ik door my met het beste gelaat, dat ik konde, myne droefheyd ontveynsende, quam, wanneer de nagt gekoomen was, met alle myne Soldaten veylig aan boord; latende Opechancanough, volgens mijn belofte, in vryheyd om des te beter den Powhatan in myn te Rug-reys te besoeken.

Dreygementen van Powhatan aan sijn volk.

Den Powhatan had, op een ongemeene wyse, sijn volk met de dood gedreygt, indien sy door de een, of d'ander middel *Smith* niet om den hals bragten. Des anderen-daags had hy al 't omleggende Land op-ontbooden, om (dog ongewapent) te koomen handelen: sy seyden, ongenegen te zijn, om verradery te pleegen, en dat sy voorheen daar toe gedwongen waren, dat sy het vegten so seer hateden, als de dood, mits sy altijd bedugt waren voor een quaden uytslag.

Dat sig daar tegen kant.

De wilde soeken te handelen.

De Son had nog niet lang op geweest, of de Velden waren vol met Volk, alle voorsien met Manden, om ons daar door van boord aan land te lokken. Niets kon'er van hen verkreegen worden, sonder mijne tegenwoordigheyd, ook wilden sy niet, dat men een Kanon, of Musquet soude voor hun gesigt brengen. Ik siende, dat sy hen daar op begonden te scheyden en so een schoone kans niet willende laten voor-by gaan, besorgde de Pinas en Bark so wel, dat die als in een hinder-laag lagen, waar op ik met Luytenant Percy, Mr. West, en Mr. Russel, wel gewapent aan land stapte, andere had ik (dog ook ongewapent) besteld, om 't geen'er gebragt wierd te ontfangen.

Smith verforgt sijne Vaartuygen.

De Wilde schooten met hoopen na my toe. Den Oever verstrekte ons, als een affnijding, tot een Wijk, waar door wy hen seer schoon na onsen wensch kreegen. Ik had geen genegentheyd, om hunnen Koning te besoeken: en die, weetende, dat de meeste van hen ongewapent waren, quam met 2, of 300 man, in de gedaante van 2 halve Manen my besoeken, nevens omtrent 20 Man-

De Koning komt Smith besoeken.

Mannen en so veel Vrouwen / alle geladen met geschilderde Manden. Dog / wanneer sy ons seer na-by gekoomen waren / so vlugteden alle de Vrouwen en Kinderen. Want als sy op dese wijse de Velden beset en omringt hadden / so dagten sy hunne saak seeker te hebben; dog egter waren sy sodanig met vreese bevangen / dat sy naauwlijks bequaam waren / om hunne Boogen te spannen: ik / die met mijne 3 Mannen reeds vaardig stont / deynsde al aanleggende / tot dat sy in 't bereyk van mijne hinder-laag geraakten / die op 't gegeeven teeken yen selven ontdekten / waar op ik weck na de Bark; 't geen de Wilde so dra niet bemerkten / of sy namen de vlugt / en lieten hunne hielen sien / als rekenende / dat voor hen 't beste voordeel te weesen. 1609

De wilde nemen de vlugt.

Dien self den nagt sond ik Mr. Crashaw, en Mr. Ford na Jacobs-stad, na Kapiteyn Wynne, die onderwegen tussen Werowocomoco en het Fort / 4 / of 5 van de t' saam-verbondene Duytsers ontmoeteden / gaande na den Powhatan, die om alle vermoeden / als of sy na de Wilde overliepen / voor d' andere te verbergen / met hen weder-keerden na het Fort / en aldaar bleeven.

2 Engelsse door Smith na Jacobs-stad gesonden.

De Wilde hoorende / dat onse Bark des nagts de Rivier af was gevaren / waren niet weynig bevreest / denkende / dat wy om meer manschap gesonden hadden / dewijl wy hunne uytterste ondergang / met het vernielen van hunne Huysen / Schuyten / Koper / e. s. v. gedreygt hadden / waar op de Koning des anderen-daags aan my een Paarle-snoer sond / om de saak een keer te doen nemen / versoekende; dat wy met ons Volk wilden blijven; met beloften / alhoewel sy selfs gebrek hadden, om ons Schip te volladen, en om alle agter-denken weg te nemen, souden sy het selve aan boord brengen, so dat sy ons binnen een dag 5 / of 6 / van alle deelen wel 10 / of 12 mijlen in 't rond / niet tegen-staande de ongemeene Vorst en Sneeuw / op hunne naakte ruggen voorraad bragten.

Vrees der wilde voor de Engelsse.

Versoek des Konings aan Smith.

Niet

1609

Smith met eenige van de sijne vergiftigt.

Niet tegen-staande dese vriendschap en handel/ so hadden sy eenig vergift weeten te bereyden/ waar mede sy my/ Mr. West, en eenige andere hadden weeten te vergiftigen/ 't geen ons wel ziek maakte; dog egter nog geen hinder toe-bragt.

Onvertsaagtheyd van Wequrtanow.

Wocuttanow, een stout jong Karel/ weetende/ dat hy verdagt wierd gehouden/ van so een vergiftig present gebragt te hebben/ maakte met 40/ of 50 van sijne voornaamste Makkers (mits hy my maar met weynig Volk tot Potauncak sag) een stoute Bravade/ om dat hy verwagtende was/ dat wy op hem sulks souden wreeken.

Die daar over van Smith mishandelt word.

't Welk ik bemerkende/ haalde hem uyt het midden van de sijne/ en roste hem niet alleen wakker wat af/ maar slingerde en schopte hem/ als een Hond/ denkende het niet waard te zyn/ hem meerder straffe toe te brengen. Waar op sy alle in de Bosschagie weg vlugteden/ denkende het een groote saak te zijn/ dat sy dien dans ook ontsnapt waren/ blijvende de rest der hunne beesig/ met het laden van onse Bark/ om des te eerder van ons verlost te weesen/ brengende onderwijlen veele uytvlugten by/ om den genoemden Wocuttanow te verschoonen/ zijnde een Soon van een hunner voornaamste Koningen/ behalven den Pow-

Verschooningen door de Wilde hier over gedaan.

hatan, seggende vorder; indien sy die geene konden uytvinden, die het vergift gebragt hadde, dat sy die aan ons souden overleveren, en wy die konden straffen na ons goed-dunken.

Redeneeringen des Schrijvers over dese Volk-planting.

Yemant soude mogen denken; dat is vreemt/ so veel geweld te maken/ om een weynig Koorn/ so kan ik seggen/ dat indien het Goud geweest was/ dat wy het veel gemakkelyker souden gekreegen hebben/ en indien ons 't voorige ontbrooken hadde/ de geheele Volk-planting soude hebben moeten vergaan. In tegen-deel soude men van ons denken moogen/ wel seer lank-moedig te zijn geweest/ om alle dese verongelijkinge te verdragen/ nogtans met hen-lieden maar vreese aan te jagen/ verkreegen wy alles/ wat sy hadden; daar wy/ indien wy

ons

1609

ons hadden willen wreken / door hun verlies / ons selven groot nadeel souden toegebragt hebben.

Youghtamund en Mattapanient ontdekt, alwaar de Bewoonders alles brengen.

Wy deeden ook de Landen van Youghtamund en Mattapanient op / alwaar het volk van het weynige / dat sy hadden / met sulke klagten / en tranen / die van de oogen der vrouwen en kinderen afvloeyden / mede-deelden / dat yemant te wreed soude zijn / om een Christen te weesen / die niet met mede-doogen soude zijn aangedaan geweest. Maar had dese ongelukkige ontdekking van Monacan gedaan geweest / in de Maanden van October, November en December, wy souden een Schip van 40 Ton gemakkelijk hebben konnen bevragten / en wel twee-maal so veel van de Rivieren Rapahanock , Patawomek en Pawtuxunt.

Staat-kunde van Smith.

De voornaamste oorsaak / dat wy ons sodanig na hen voegden / was / dat wy als vrienden souden scheyden / gelyk wy deeden / en dat wy niet de minste oorsaak van quaad vermoeden aan den Powhatan wilden geeven / om hem te doen vlugten / na wien wy nu souden gaan / om hem / en al syn voorraad mede te nemen. Om sulks uyt te voeren / so sond ik / so haast wy aan de Stad quamen / Mr. Wijffin en Mr. Coe aan Land / om alles te ontdekken / en een weg te banen tot het voorgenoomen ontwerp.

Raad door de Duytsers aan den Powhatan gegeeven.

Maar sy ondervonden / dat die snoode Duytsers den Powhatan geraden hadden / sijn nieuw Huys tot *Werowocomoco* te verlaten , en al sijn Koorn en ander voorraad met hem weg te voeren : ook vonden sy het volk aldaar so qualijk genegen / dat sy wel blijde waren / om hun leven te behouden / van daar te vlugten: so dat ik siende / dat mijn oogmerk verydelt / en 'er niets te krijgen was / en veel tijd van nooden / om ons over onse verongelykinge te wreeken / sond Mr. Michael Phetiplace over land na Jacobsstad , waar na toe wy ook zeylden / met alle spoed / die wy konden / hebbende in dese Reys voor

Een Gesant door Smith na Jacobsstad gesonden.

1609 25 pont Koper / en 50 pont Yser en so veel Koralen / genoeg verkreegen / om 46 Man 6 weeken te onderhouden / en door yeder man / een maand voorraad van levens-middelen / boven dien tot een vergeldinge / terwijl geen bysondere handel wierd toegestaan / anders dan ten behoeve voor 't gemeen / ook hadden wy omtrent 200 pont Harte Hier-vet verkreegen / en leverden aan Kapiteyn Merchant 479 Schepels Koorn.

Goede voorraad door de Engelsse opgedaan.

Dat wy ons dusdanig na den tijd schikten en ons na so een stout volk voegden / die ons met hunne dagelijkse verraderyen plaagden / sal moogelijk yemant / als een al te sagte handeling voorkoomen: wederom andere niet wel gevallen / dat wy de grond niet met hun bloed spoelden; ook dat wy geen vertooninge maken van vreemde uytbindingen; so in den handel / door moorden / rantsoeneren / vernielingen / even als de Spanjaards, de naakte lighamen van sulke onnoosele zielen deeden: ook sal andere dit verhaal niet smakelijk zijn / mits het niet opgesmukt is met een verhaal van Goud- en Zilver-mijnen / en diergelijke kostelijkheeden / als de Spanjaards en Portugysen in Oost- en West-Indiën vonden.

Verscheyde Bedenkingen des Schrijvers aan den Leser gegeeven.

Om 't gebrek hier van hebben wy (die de eerste Ondernemers geweest zijn) ook niet weynig smaat en veragting moeten lijden / daar nogtans by dat deftig Win-gewest / die edel-moedige Avonturiers / met lof en eer behoorden gekroont te werden. Ik moet bekennen / dat de Wereld aan hunne gedenk-waardige verdiensten niet genoeg kan toebrengen / en ons suyveren van de onweetenheyd der blinde Werelds-beschuldiging / dese volgende woorden sullen een redelijk verstand genoegsaam vergenoegen.

Smaat en veragting de eerste ontdekkers van Virginia overgekoomen.

Het was des Spanjaards geluk / dat sy landeden in so een gedeelte der Wereld / daar een ontelbaar getal volks was / die de grond so wel bearbeyd hadden / met dat geluk / waar door die hen tot aller tijd voorraad verschafte. En de tijd had

waarom de Spanjaards gelukkig in hun ontdekken waren.

had die tot die volmaaktheyd gebragt / dat zy hen Goud en Zilver uytleverden / en het meeste van dien sodanige gerieffelijkheeden / als die Landerpen uyt-leverden / so dat / al dat geene / het welk de Spanjaards verkreegen / was voornamentlijk den roof en buyt deser Landerpen / en geensints den arbeyd van hunne eygene handen. Maar hadden dese vrugtbare Landerpen so woest / so barbarisch / so qualijk bevolkt / so weynig beplant / bearbeyt en bebouwt geweest / als Virginia , het is waarschijnelijk / dat hunnen eygen arbeyd hen alsoo weynig profijt soude toegebragt hebben als de onse. Maar indien Virginia bevolkt / beplant / bebouwt en met so een schat van dierbare gesteentens verciert geweest was / en met sulke kostelijke waaren / als 'er in de Indiën waren / en hadden wy dan niet meer gedaan en verkreegen / daar wy hen tot een voorbeeld gehad hadden / de Wereld soude als-dan ons / en onse verdiensten gelastert moogen hebben / en ons schande en eerloosheyd tot vergelding gegeeven hebben.

1609

In wat voegen ongelukkig souden zijn geweest.

waar in het ongeluk der Engelsse in Virginia bestont.

Maar ons aangaande / 't geval wilde / dat wy in een land aanquamen / even als het van God geschapen was / daar wy alleen vonden een ledig / onbereyd / en verspreyd volk / onweetende van Goud / of Zilver / of van yets dat van waarde was / en sorgeloos van yets / dan 't geen hen maar van de hand tot de mond diende / uytgesondert beuselingen / die van geen waarde waren / daar niets was / dat ons aanmoedigde / dan 't geen wy by geval vonden / dat de natuur aldaar voort-bragt / 't welk / al-eer wy het / tot een vergelding van onsen arbeyd en moeyte / verkreegen / ten genoegen van ons / kostelijk viel ; wy moesten de Landen ontdekken / 't volk onder gehoorsaamheyd brengen / en handelbaar maken / ja hen leeren / 't geen tot eenige handeling vereyst wierd / op dat alsoo de vrugten van onsen arbeyd / ons eenige vergeldingen mogten toebrengen / om alsoo een Volk-planting (Colonie) voor ons eygen

HoeVirginia in de eerste ontdekking gevonden wierd.

Wat moeyelijkheeden de Engelsse hier uytstonden.

gen

1609 gen selfs te planten/ waar toe wy eerst voorraad moesten maken/ om daar van te konnen bestaan/ al-eer wy de waaren dier Land-streek tot volmaaktheyd konden brengen/ 't welk ongetwijffelt van so veel nut voor Engeland sal weesen/ als West-Indiën voor Spanjen, indien het anders maar wel aangelegt word/ niet tegen-staande alle de meeningen/ die daar van te huys opgegeeven worden/ die het tegen-deel besluyten/ even als wel-eer sommige gedaan hebben tegen de Spanjaards en Portugysen. Ten besluyte dan tegens al het gerugt van veele hunner meyninge/ kan ik alleen dit seggen tegen dese/ die in de 3 eerste jaren dese Volk-planting begonnen hebben/ niet tegen-staande alle hunne factien/ muyteneringe/ en ellende/ hoe edel-moedig sy dat alles zijn te boven gekoomen/ segt my eens/ of de Spanjaarden wel ooyt door sulke geringe middelen/ als door een Bark van 22 ton/ die somtijds met 7/ 8/ 9/ of ten meesten met 12/ of 16 Mannen bemant was/ ooyt sodanige schoone en vaarbare Rivieren ontdekt hebben/ die hen so veel verscheyde Koningen onderworpen maakten/ Volk/ en Volkeren tot gehoorsaamheyd bragten/ en onder Contributie met so weynig bloed-stortinge stelden.

Verdediging des Schrijvers hier omtrent.

En indien het gelukt hadde/ dat wy in het opspeuren van dese Landschappen rijkdommen ontmoet hadden/ wy hadden hen ook seekerlijk tot gehoorsaamheyd/ en tot het op-brengen van schatten gebragt/ dog indien wy sulks niet uytgevonden hebben/ wy sullen die niet benijden/ die het in latere dagen doen konnen. Nogtans konnen wy niet anders doen/ dan ons beklagen/ dat het geval gewilt heeft/ daar te eyndigen/ daar wy eerst geleert hebben te beginnen/ en egter de regte weg gevonden hebben/ hoe men daar in sal voortgaan.

waarom dese volkeren niet zijn ondergebragt.

X, HOOFD-

1609

X. HOOFD-STUK.

Op wat wijse de *Wilde* de *Engelsse* onderdanig wierden.

Wanneer de Scheepen vertrokken waren / so was al de voorraad (behalven die ik verkreegen hadde) door de regen / die'er in de Somer gevallen was / verrot / en van de rotten en wormen sodanig bedorven / dat de varkens het naauwlijks wilden eeten / nogtans was het der Soldaten spijs / tot op onse weder-komst / so dat wy bevonden; dat'er niets gedaan was / dan de victualie verteert / gelijk ook het meeste gedeelte van onse koopmanschap / en een goed gedeelte van onse krijgs-tuyg overgevoert naar de Wilde: Dog na het oversien van onse voorraad / so vonden wy nog een genoegsaam onderhoud / tot het naaste Herfst-saysoen / so dat de vreese / van te vergaan, wierd verdreeven; wy verdeelden dan ons geselschap in tienen / vijftienen / of na dat de saak het vereyste; 6 uuren des daags waren wy beesig met werken / de rest in uytspanningen en vrolijke oeffeningen / maar de ongebondentheyd van 't grootste gedeelte maakte / dat ik dit volgende voorsloeg. Voorraad bedorven. 't Volk in Rotschappen verdeelt.

Mijne *Lands-lieden!* de lange ervarentheyd van onse onlangs geledene ellende, hoope ik, dat genoegsaam is, om u alle te overreden, tot een dadelijke verbeteringe van een yeder, en denkt niet; dat nog mijne moeyte, nog de beurse van onse avonturiers, ooyt bequaam sullen zijn, om uwe ledigheyd en traagheyd te voldoen. Ik segge dit niet tot U lieden alle, want ik weet; dat verscheyde van u beter eere en vergeldinge verdienen, ja veel beter, dan het hier is te verkrijgen: maar het grootste gedeelte van U lieden moet of naarstiger zijn, of sterven, alhoewel gy tot nog Smith vermaant sijn volk tot haar Pligt te behertigen.

1609 toe onder 't gesag van den Raad verdragen zijn, aan wien ik U lieden dikmaal hebbe aanbevoolen. Gy siet selve; dat de armoede geheel in my sijn sit-plaats heeft genoomen: so dat gy dit nu voor een Wet moet gehoorsamen; *dat hy, die niet werkt, niet sal eeten* (uytgesondert door ziekte, of onbequaamheyd) want den arbeyd van 30, of 40 eerlijke en naarstige onder ons, sal niet genoeg zijn, om 150 ledige lanterfanten te onderhouden. En al schoon gy u mogt verbeelden, dat ons gesag alhier niet anders is, dan een ydele schaduw, en dat ik niemants lijf soude derven aanraken, of dat ik het met het mijne soude moeten verantwoorden; so sullen nogtans de opene Last-brieven U lieden 's weekelijks voorgeleesen worden, welkers inhoud u het tegen-deel sal bekent maken. Ik wensch derhalven; dat gy lieden sonder eenige twist, de neer-gestelde ordres sult soeken na te koomen, want daar zijn nu geen meer Raads-lieden, om u te beschermen, nog mijne betragtinge te dwars-boomen. En daarom hy, die misdoet, die heeft niet anders, dan sijne behoorlijke straffe te verwagten.

Hier op maakte ik eenige artijkelen / als een openbaar bevel / van yeder mans werk en een vergeldinge na sijne verdiensten / om de goede aan te moedigen / en de rest door schaamte aan te setten / tot verbeteringe; door dit middel wierden veele veel naarstiger / egter waren 'er nog veele / die door straffe tot hunnen pligt moesten werden aangedreeven / want een yeder wierd sijn taak geset / en geen verschooninge was 'er voor yemant / die my sogt te bedriegen; nogtans wisten de Duytsers de Wilde so heymelijk krupt en loot / degens / en andere beuselingen te beschikken / dat / alhoewel wy het verlies bemerkten / wy het niet konden uytvinden / dan wanneer het te laat was.

Dat van een goede uytwerking is.

Bedriegery der Duytsers.

Al dees tijd bleeven de Duytsers by den Powhatan, de welke hen vriendelijk onthaalde / mits sy de Wilde in den handeling van onse Wapenen onder-

derweesen / en dewyl hunne makkers niet volgden / gelyk sy verwagteden / so sonden sy Francoys, eene van hun geselschap / zijnde een stout jong karel / die sig vermomt hadde / als een Wilde, naar het Glas-huys / een plaats in de Bosschen / omtrent een groot vieren-deel uurs van Jacobs-stad, daar hun by-eenkomst was / daar sy alle hunne onverwagte schelmeryen uytvoerden / om na de reden daar van te vernemen.

Een vermomde Duytser soekt Smith te overvallen.

Veertig man hadden sy in een hinderlage gelegt / om my te overvallen / dat ik so haast van desen Duytsman niet gehoort hadde / of ik sond eenige uyt / om hem te vangen / maar hy hadde hem t' soek gemaakt / dog om sijn weder-keren naar den Powhatan te beletten / vaardigde ik aanstonts 20 mannen uyt / om hem te vangen / en ik alleen keerde van 't Glas-huys rug-waarts. Op den weg ontmoete ik den Koning van Paspaheg / een seer stoute en sterke Wilde, welkers redenen te swak waren / om my in sijn hinderlaag te leyden / en siende my maar alleen met een Sabel gewapent / had de stoutheyd om op my te schieten / dog ik voor quam de schoot / en raakte met hem aan 't worstelen / dog de Wilde my ook voorkoomende / al-eer ik myn Sabel trok / bragt het so ver; dat hy met my in de Rivier geraakte / daar hy van voornemen was / om my te verdrinken. Lange worstelden wy beyden in 't water / tot dat ik sodanigen vat kreeg aan sijnen strot / dat ik hem by-na soude verworgt hebben / dog hebbende eyndelijk mijn Sabel getrokken so soude ik hem den kop geklooft hebben / maar siende / hoe jammerlijk hy om sijn leven bad / bragt hem gevangen in Jacobs-stad, daar ik hem in de ketens sloeg.

Hinderlaag tot dien eynde gelegt.

Koning van Paspaheg schiet op Smith.

Die Smith na veel worstelens gevangen neemt.

Te Jacobsstad in de ketens geslagen.

Den Duytsman wierd eerlang ook binnen de Stad gebragt / welkers schelmery ons al een lange tyd was verdagt geweest; nogtans wist hy sodanige gemaakte verschooninge by te brengen / (die Kapiteyn Wynne, door gebrek van sijn taal / niet al te wel konde verstaan) als met hunnen

Een Duytser gevangen.

1609 handel by den Powhatan; dat hy, om sijn leven te bewaren, gedwongen was, hem van onse Wapenen te voorsien, waar over hy by uytstek klaagde/ ja! dat hy die met geweld hen hadde afgedwongen, en dat hy nu met perijkel van sijn leven het ontvlugt was, en dat hy het niet eens in sijn gedagten hadde gehad, om tot hem weder te keeren; maar dat hy alleen in het Bosch gegaan was, om wal-neuten te soeken. Nogtans niet tegenstaande alle dese schoone praatjes en de open-hertige belijdenis van Paspahegh van sijne schelmery/ sogt hy het te ontvlugten.

Sijn verantwoording.

Ik stelde voor/ om de andere Duytsers ook in handen te krijgen; dat men deses *Duytsmans* leven bewaren soude. Onderwijlen deede dien armen Wilde ook daar toe sijn best/ met dagelijks van de sijne boden naar den Powhatan te senden; maar sy keerden alle vergeefs wederom/ seggende; dat die niet wilden wederkeeren, alschoon den *Powhatan* hen niet gebood te blijven, en om hen 15 mijlen weegs op de ruggen van sijn volk te dragen/ waren sy niet magtig. Dagelijks quamen deses Konings wijven / kinderen en veel ander volk hem besoeken/ en bragten hem veel Presenten/ welke hy alle seer mildelijk weg schonk aan de onse/om daar door sijn versoening te maken. Hy vertrouwde hem seer op de belofte/die ik hem gedaan hadde. Dog hy bemerkende; dat sijne bewaarders agteloos over hem waren/wist het (al hoewel hy geboeyt was/) te ontsnappen. Kapiteyn Wynne, die hem vervolgde/ vond verscheyde troupen van Wilde, die hem de weg verhinderden/en met een vlugt van pijlen naar hem schooten.

Smith soekt meer Duytsers in handen te krijgen.

Koning van Paspaheg ontkomt het met de vlugt.

Als wy dit/ in 't weder-keeren naar het Fort/ ter ooren quam/ nam ik 2 Wilde gevangen/ met namen Kemps en Tussore, de aller-stoutste schelmen van die geheele Land-streek; met dese sond ik Kapiteyn Wynne, en nog 50 uytgelesene mannen/ en Luytenant Percy, om den ontvlugten Koning

wilde door Smith gevangen genoomen.

ning weder te eyſſchen/ en dit ongelijk te wreeken/ 1609
gelijk ſulks ſoude geſchied zijn/ indien ſy hunne
onderrigtinge maar hadden opgevolgt/ maar ſy
wierden miſleyd door deſe 2 ſchelmen/ die de on-
ſe beloften deeden/ om een ſtuk koper, dien Ko-
ning met ſijn geheel geſlagt, te bedriegen, en in
handen der onſe te leveren, waar op ſy dien nagt
weg gingen; maar ſo haaſt was de Son des an-
deren daags morgens niet opgegaan/ of ſy ver-
toonden hen ſelven/ hen uyt-dagende/ dat ſy maar
by hen ſouden koomen, om hen te bevegten, een
goede wijl ſchermutſelden ſy tegen den anderen/
ſchoon egter van de onſe niemant gequetſt wierd/
waar op ſy vlugteden/ waar na de onſe 2 Canoes
van hen namen/ en verbranden des Konings huys/
en keerden ſo weder naar Jacobs-ſtad.

wat beloften deſe aan Smith gedaan hadden.

's Konings Huys door de Engelſſe verbrant.

Ik vreeſende/ dat deſe bravades de Wilde mog-
ten aanmoedigen/ begon by my ſelven/ 't geen ik
voorgenoomen hadde/ uyt te voeren/ waar door
'er 6/ of 7 van de hunne gedoot wierden/ en ſo
veele gevangen. Ik verbrande eenige van hunne
huyſen/ nam hunne Booten/ en Vis-want/ en
voerde de ſelve naar Jacobs-ſtad tot mijn eygen
gebruyk/ zijnde van voornemen niet ſtil te zijn/
tot dat ik my ſelven gewrooken hadde/ over alle
die geene/ die my verongelijkt hadden.

Plondering en verbranding door Smith gedaan.

In mijn optogt paſſeerde ik langs Paſpahegh
naar Chickahamania, de Wilde deeden hun beſt/
om my in hun hinder-laag te lokken/ maar ſien-
de; dat ik daar op geen agt wilde ſlaan/ maar
hun land-ſtreek paſſeeren/ ſo vertoonden ſy hen
ſelven voor my in de beſte Oorlogs-wijſe/ als ſy
konden. Ik/ om hunne moed te beproeven/ maak-
te de mijnen/ als of ik vlugte; dog ſo haaſt qua-
men ſy my niet van na-by te kennen/ na dat ik
maar eene ſchoot gedaan hadde/ of ſy ſmeeten
hunne Wapenen ter neder/ en verſogten Vreede.
Hunne Reden-voerder was een luſtig jong karel/
genaamt Okaning, wiens aanmerkelijke reden
ſijne opmerkinge verdient/ en luyde aldus:

wat hem op den weg ontmoette met de wilde.

Vreede door de wilde verſogt.

1609 Heer *Smith*! mijn meester is hier tegenwoordig onder ons, en dagte; dat het Kapiteyn *Wynne* was, en niet gy, over hem was hy van voornemen sig te wreeken, dewijl hy dien nooyt beledigt hadde. Indien hy u misdaan heeft met sijn gevangenis te ontvlugten, so weet; dat de Vissen swemmen, de Vogelen vliegen, en even die selve beesten soeken hunne strikken te ontworstelen, en te leven. Wilt dan hem niet beschuldigen, die een Mensch is. Hy bid u; dat gy u selven te binnen brengt, wanneer gy een gevangene waart, wat moeyte hy deede, om uw lijf te bewaren. Indien hy u naderhand verongelijkt heeft, so weet; dat hy daar toe is gedwongen geweest: maar 't zy, hoe 't wil, wy zijn genoegsaam gewrooken, door onse 2 groote verliesen. Wy bemerken seer wel, en weeten; dat gy van voornemen zijt, ons te bederven, alle, die hier koomen, versoeken uwe vriendschap, om hunne huysen te mogen bewoonen, en hunne landen te bouwen, van wiens vrugten gy deel-genoot sult zijn; so niet, sal niemant als gy, daar 't slimste by varen; want wy konnen over-al (hoewel met wat meer arbeyd) ons ter neder-slaan, en land bebouwen, en wy weeten; dat gy niet leven kunt, sonder den inkomst van onsen Oegst, en den onderstand, die wy u brengen. Indien gy ons Vreede belooft, wy sullen u gelooven; maar indien gy voort wilt gaan met u te wreeken, so willen wy het land verlaten, en u ten besten geeven.

Okaning een Redenaar doet een Aanspraak aan Smith.

Op dese woorden beloofde ik hen de Vreede / ten ware dat sy my op nieuw verongelijkten / op voorwaarde; dat sy my voorraad souden toebrengen. Dus scheyden wy alle seer goede vrienden / 't geen wy ook bleven / tot dat ik dat Land verliet.

Smith staat hen Vreede toe.

Wanneer ik wederom tot Jacobs-stad aanquam / so wierden my klagten gedaan: dat de *Chickahamanians*, die tot dees tijd toe met ons gehandelt hadden, en onse vrienden scheenen, onder dien dek-

Klagten over de wilde aan Smith gedaan.

dek-mantel ons bestoolen hadden. Onder andere dingen / die sy ons ontvreemt hadden / was'er een / die een Pistool nam / en daar mede was weg geloopen; waar op wy 2 jonge Wilde (gebroeders zynde) vatteden / en gevangen hielden / die wy wisten / dat sijne mede-makkers waren. Om dit Pistool wederom te krijgen / so wierd de eene gevangen gehouden / en de andere wierd wederom gesanden / om het Pistool binnen de tijd van 12 uuren wederom te beschikken, of by foute van dien, dat men sijn Broeder soude ophangen.

1609

Pistool door een wilde gestoolen.

Dreygementen daar tegen gedaan.

Ik; die my over dien armen naakte Wilde erbarmde / die in een donker hol sat / sond hem spijse / en een deel houts-kool / om vuur te maken: voor midder-nagt keerde den anderen met het Pistool al wederom / maar dien armen gevangen was in sijn gevangenis / door den smook / dien hy gemaakt hadde / sodanig gebrant / dat hy als dood daar neder-lag. Den anderen beweende sijn dood so jammer-hertig / en borst uyt in sulke bittere klagten / dat ik / om hem gerust te stellen / seyde / indien sy na desen nooyt meer souden steelen, dat ik hem wilde levendig maken; hebbende egter weynig gedagten / dat hy weder bekoomen soude. Nogtans deeden wy ons best / so met Aqua Vitæ, als Edik / waar door het God beliefde / hem wederom te doen bekoomen / maar so duyselig en vreesagtig / dat men soude gesegt hebben; dat hy buyten sijn sinnen was / het welke den anderen alsо veel pijnigde / en smertede / als hem voor-heen sijn dood deede. Van welke ziekte / (onder belofte van een goed gedrag) ik hem beloofde te herstellen: en deede hem voor een vuur te slapen leggen / die / na dat hy dien morgen seer wel geslapen hadde / sijn volkomen verstand wederom verkreeg / en daar hy gebrant was / genesen / en na dat hen yeder een stuk koper gegeven was / vertrokken sy so wel vergenoegt / dat sy dit onder de Wilde voor een mirakel verspreyt hadden / ja wel so / dat Smith een doode konde levendig maken.

Een gevangene wilde gesmoort.

Die Smith wederom doet bekoomen.

Dat by de Wilde voor een mirakel wierd gehouden.

1609

Een ander van des Powhatans verstandigste Wilde, die een groote sak met bosskruyt hadde verkregen / en het agterste gedeelte van een harnas / was tot Werowocomoco in een geselschap van de sijne / en om sijn buyten-gewoone verstand te toonen / droogde hy het selve in dat Wapen-stuk / even so / als hy de Soldaten in Jacobs-stad ook wel had sien doen. Maar hy droogde het so lang / (terwijl sy daar over lagen te loeren / om de uytwerking van sijn vernuft te beter te beschouwen /) dat het vuur vattede en hem / nevens 2 / of 3 andere om den hals bragt / en de rest sodanig brande; dat sy daar namaals noyt geen vermaak meer in namen / nog daar mede wilden te doen hebben.

Boskruyt brengt 2, of 3 Wilde om den hals.

Dese en diergelijke vreemde gevallen / verbaasde en schrikte / beyde den Powhatan, en sijn volk sodanig af / dat sy van alle deelen des Lands met Presenten quamen / en versogten de Vreede / wederbrengende verscheydene gestoolen dingen / die wy noyt souden geeyst / nog nimmer op gedagt hebben / en na desen sonden / so wel den Powhatan, als sijn volk die geene / die gestoolen hadden / na ons in Jacobs-stad te rug / om hunne straffe te ontfangen; en also wierd het geheele Land so volkoomen vry voor ons / als voor hen selven.

Vreede van alle Oorden by Smith door de Wilde versogt.

Nu sal ik / so veel als ik selfs heb ondervonden / een beschryving van het Landschap Virginia doen.

XI. HOOFD-STUK.

Beschrijving van het Landschap *Virginia*.

Gelegenheyd van Virginia.

VIrginia is een Landschap / gelegen in America tussen de 34 / en 45 graden Noorder-breedte / 't welk paalt Oost-waard aan den grooten Oceaan; ten Zuyden legt Florida; ten Noorden Nieuw-Vrankrijk; dog ten Westen zijn de bepalingen onbekent. Van dese geheele Land-streek is mijn voornemen niet te spreeken / maar alleen van dat gedeelte / 't welk door de Engelsse bevolkt is in den jare 1606 / leggende onder de 37 /

38/ en 39 graden. De gematigtheyd van dit Land komt seer wel met de Engelsse gesteltenisse / wanneer sy 't Land maar eens gewent zijn / over-een/ 't welk hier door blijkt; dat alhoewel by veele gelegentheeden ons volk ziek raakte / het selve egter door seer geringe middelen herstelt wierd / en gesond bleef / alhoewel'er veele gelegentheeden zijn / die haar niet alleen ziek souden maken / maar selfs doen sterven. 1609 Des selfs gematigtheyd.

De Somer is daar so heet / als in Spanjen; de Winter so koud / als in Vrankrijk, of Engeland; de Somer-hitte is in Juny, July, en Augustus; dog de koele winden verminderen seer de hevigheyd dier hitte. 't Voornaamste van de Winter is van half December, tot half Maart. De koude is by uytstek scherp / dog hier gelt het spreek-woord / strenge Heeren regeeren niet lang. Saysoenen des jaars.

In den Jare 1607 was'er een buyten-gemeene Vorst door geheel Europa, de welke ook van gelijken in Virginia seer streng gevoelt wierd: maar het volgende jaar had men tegen 8/ of 10 dagen quaad weder / wel 14 dagen Somer-weder. Strenge Vorst in het jaar 1607.

De winden zijn hier seer veranderlijk; maar diergelijke donder en weerligt / tot suyvering van de lugt / heb ik selden gehoort / of gesien in Europa. Uyt den Zuyd-Westen / koomen de grootste buyen met donder en hitte. De Noord-Westen wind is gemeenelijk koel / en brengt schoon weder met sig. Uyt den Noorden heeft men de grootste koude / en van den Oost en Zuyd-Oosten / als van de Barmudas, vogt en regen. Winden. Donder en blixem. Aart der winden aldaar.

Somtyds heeft men daar groote droogten en op andere tijden veel regen / alhoewel 'er voor 't een en 't ander geen groote noodsaakelijkheyd is / ter sake dat wy daar al die rariteyten / en vrugten van Europa niet sien / alhoewel de selve daar in groote overvloed / door 's Menschen neerstigheyd / souden konnen gequeekt worden / gelijk bleek by die geene / die wy daar planteden. Ongestadigheyd van het weder.

Daar is maar een Haven / om'er ter Zee aan te Goede Haven.

1609 koomen / en die is aan de mond van een seer goede Baay / de welke 18 / of 20 mijlen breed is. De Kaap ten Zuyden word Henriks-Kaap genoemt / ter gedagtenis van onsen Vorst. Het Land is Bergagtig Land / als duynen / en langs de stranden groeyt een overvloed van pijn-en denne-boomen.

Henriks Kaap.

Aart des Lands.

De Noord-kaap word genoemt Charles Kaap ter gedagtenis van den Hartog van York. De Eylanden / die daar voor leggen / Smiths-Eylanden, na des selfs ontdekker. Binnen in de selve legt een Landschap / dat de voorrang wel mag hebben / over de aller-vermakelijkste bekende plaatsen / so om sijn uytgestrektheyd / als bevaarbare Rivieren: noopt konden Hemel en Aarde beter over-een koomen / om een plaats geschikter ter wooninge voor Menschen te bereyden / indien het maar wel bebouwt / en met arbeydsaam volk voorsien was. Hier zijn bergen / heuvelen / vlakteng / valleyen / rivieren / beeken / die alle seer vermakelijk in een schoone Baay loopen / die aan de mond omringt zijn / met vrugtbaar en aangenaam land. In de Baay en de Rivieren zijn verscheyde Eylanden so groote / als kleyne / eenige bosagtig / en andere vlak / de meeste van dien laag en onbewoont. Dese Baay ligt Noord en Zuyd / in de welke het water vloeyt omtrent de 200 Engelsse mijlen / (dese gebruyken wy alhier doorgaans) en heeft een Kanaal van over de 140 mijlen / des selfs diepte is tussen de 6 / en 15 vademen / zijnde in sijn breedte ten meesten-deele ruym 10 / of 14 mijlen. Van 't hoofd deser Baay tot den Noord-westen / is het Land bergagtig / en by-na lijn-regt ten Zuyd-Westen; so dat / hoe Zuydelijker men is / en te verder van dese Baay / men de Bergen vind. Van waar verscheyde Beeken afkoomen / die sig daar na tot in 5 verscheyde bevaarbare Rivieren scheyden. Dese loopen van den Noord-Westen tot het Zuyd-Oosten / so dat yeder Rivier binnen de 15 / of 20 mijlen / de een van

Charles Kaap.

Smiths-Eylanden.

Beschrijving van 't Landschap Virginia.

Gelegenheyd van de Baay.

Waar uyt veele Rivieren vloeyen.

1609

van den anderen in de West-zijde van dese Rivier vallen.

Beschrijving der Bergen.

De Bergen zijn van verschepde natuur / want ten hoofde van dese Baay / zijn de steen-klippen van een stoffe / als de moolen-steenen. Sommige van marmor &c. Ook vonden wy veele stukken gelijk kryſtal / die door het water van dese Bergen waren ter neder gesmeeten. Want in de Winter zijn die overdekt met een menigte sneeuw / en wanneer dat smelt / valt het water met sulk een geweld neder-waarts / dat het in verschepde naauwe valleyen / een groote vloed veroorsaakt / 't welke men anders naauwelijks in die Rivieren zijnde kan bemerken. Het water spoelt van de rotzen so een glinsterende stoffe / dat de grond in sommige plaatsen als verguls schijnt / alwaar beyde rotzen en de grond so blinkende zijn te beschouwen / dat een beter oordeel / dan 't mijne / overreedet is geworden te seggen / dat het onwaarschijnelijk was. De opper-vlakte des Aardrijks vertoont in veele plaatsen / dat de grond van natuuren weeldrig is / en wel voort-brengt. De kouleur van de aarde / die wy op verschepde plaatsen vonden / gelijkt na Bolus Armena, Terra Sigillata, Vermilioen / Vollers aarde / Marmor / en diergelijke andere kouleuren. Maar in 't algemeen is het ten meesten-deele een swarte zandige aarde / en op veele plaatsen een vette slijmerige kley / en wederom op andere plaatsen een seer dorre zand-grond. Dog de beste grond word bekent door de vrugten / die se voort-brengt / als door de grootheyd der boomen / en den overvloed van 't onkruyd e. s. v.

Glinsterende stoffe uyt de Rotsen vloeyende.

De Grond aldaar.

Heuvelen en Valleyen.

Het Land is niet bergagtig / en egter niet laag / maar met sodanige vermakelijke vlakke heuvelen / en vrugtbare valleyen voorsien / die seer aardig over 's hands leggen / en seer bequamelijk door frisse beeken en spring-bronnen bewatert werden / dat niet minder geryffelijk dan vermakelijk is. By de Rivieren zijn verschepde vlakke Beemden / begrij-

Beeken en Spring-bronnen.

1609 begrijpende sommige 10/ sommige 50/ sommige 100 morgen/ sommige meer en minder. Andere Vlaktens zijn'er weynig/ dan alleen daar de Wilde hunne wooningen hebben; dog alle overgroept met boomen en onkruyd/ zijnde een opregte wildernis/ so als de natuur het selve heeft voortgebragt/ en het God in den beginne gemaakt heeft.

5 Vaarbare Rivieren.

Aan de West-zijde van de Baay/ seyden wy/ waren 5 schoone en vermakelijke bevaarbare Rivieren. De eerste van die/ en de naaste aan de mond van de Baay/ heeft sijn loop van den West-Noord-Westen/ en word genoemt Powhatan, na de naam van een voornaam Landschap/ dat daar legt.

Rivier Powhatan.

De mond van die Rivier is omtrent 3 mijlen in de breedte/ nogtans dringen de on-dieptens het kanaal so digt aan 't Land/ dat een kleyn stuk geschut het water-pas sal overschieten. 150 Mijlen is de selve vaarbaar: de on-diepten/ en bogten/ zijn onnoodig hier uyt te drukken. De selve valt van de Klippen seer ver om de West/ in een Landschap/ bewoont van een Volk/ genaamt Monacans. Maar over-al/ daar 't selve in onse ontdekking voorkomt/ word het genoemt Powhatan. En verder op/ so als het selve naarstig is waargenoomen/ zijn Water-vallen/ Klippen/ On-dieptens e. s. v./ 't geen de selve hooger op onvaarbaar maakt. Van daar in sijn loop neder-waarts is de Rivier verrijkt/ met veele goede Breeken/ die door een on-eyndig getal van Vlieten/ en vermakelijke Bronnen onderhouden werden/ de welke sig in de selve gedienstelijk verspreyden/ even als de Aderen in een 's menschen lighaam. Ten Zuyden valt voor eerst in/ de vermakelijke Rivier van Appamatuck. Naast daar aan ten Oosten zijn 2 kleyne Rivieren van Quiyoughcohanocke: Een weynig verder is een Baay/ daar 3/ of 4 kleyne Beekjes/ en In-hammen vallen/ 't geen de Inwoonders van Warraskoyack als omringt/ en dan de Rivier

Des selfs loop.

Verspreyding van des selfs Takken.

Appamatuck, Quiyoughcohanock,

vier van Nandsamund, en eyndelijk de Beek van Chisapeack. Van de Noord-zijde is de Rivier van Chickahamania, de agterste Rivier van Koning Jacobs-stad; nog is 'er een andere by het Cederen-Eyland, alwaar wy 10 weeken leefden alleen van Oesters; ook is 'er een bequame Haven voor Vis-schuyten tot Kecoughtan; so dat alles sig selven in Baayen en Inhammen draayt, waar door het die plaats seer vermakelijk maakt, om te woonen, zynde hunne Koorn-velden daar in omringt, leggende als halve Eylanden. 1609 Nandsamund, Chisapeack, Chickahamania,

De meeste van dese Rivieren zijn bewoont door verscheyde Volkeren, of eerder Huys-gesinnen, die hunne naam voeren na dese Rivieren. Sy hebben ook yemant, die over hen regeert, als haren Koning, de welke sy Werowances noemen. In een half Eyland aan de Noord-zijde van dese Rivier, hebben de Engelsse een Volk-planting, in een plaats, by hen genoemt Jacobs-stad, zijnde genoemt naar den naam van Koning Jacobus. Koningen VVerowances genoemt. Jacobs-stad,

De eerste en die de naaste zijn aan de mond der Rivier, zijn de Kecoughtans, de welke, behalven hare vrouwen en kinderen, niet boven de 20 Krijgs-lieden hebben. De Paspaheghes (in wiens Land de gesegde Jacobs-stad is, omtrent 14 mijlen van de Baay) niet boven de 40. Van de Rivier, genaamt Chickahamania, omtrent 250. De Weanocks 100. De Arrowhatocks 30. De plaats, die genaamt is Powhatan, omtrent 40. Aan de Zuyd-zijde van de Rivier hebben de Appamatucks 60 Krijgs-lieden. De Quiyougcohanocks 25. Nandsamunds 200. De Chisapeacks 100. Van dese plaats draagt de Baay sijn naam; in alle dese plaatsen is een bysonder hoofd, den welken sy noemen Werowance, behalven de Chickahamanians, die geregeert worden van hunne Priesters en Mede-hulpers, of hunne oudste, genaamt Caw-cawwassoughes. In de Somer verschaft geen plaats meerder overvloed van Steur, en in Kecoughtans, Paspaheges. VVeanocks, Arrowhatocks, Appamatucks, Quiyougcohanocks, Nandsamunds, Chisapeacks Steur in overvloed.

de

1609 de winter Gevogelte / bysonder by vriesend weder. Ik vong eens 52 van de selve op een tijd / en op een ander 68. Van het laatste van Mey, tot het eynde van Juny, worden 'er weynig gevangen / maar wel jonge van 2 voet / en ruym 1 elle lang. Van die tijd tot het midden van September van 3 / of 4 ellen lang / en weynig andere. En in 4 / of 5 uuren vangt men gemeenlijk met een Net 7 / of 8 / dikmaals meer / maar selden minder. In de Rivieren is 't geheele jaar door een overvloed van kleyne Vis / so dat / indien yemand de moeyte wil nemen / van met Hoeken te vissen / kan 'er een overvloed van bekoomen.

Gevogelte.

Veel Vis aldaar.

14 Mijlen neder-waarts van de Rivier Powhatan, is de Rivier Pamaunkee, de welke vaarbaar is 60 / of 70 mijlen / dog met kleyn Vaartuyg 30 / of 40 mijlen verder. In de gewoone vloed van het zout water / verdeelt het sig van selfs in 2 fraaye Armen. Aan de Zuyd-zijde woont het Volk van Youghtanund, die omtrent 60 Krijgs-lieden hebben. Die aan de Noorder-arm Mattapanient woonen / hebben 'er 30. Daar de Rivier sig verdeelt / word het Land genaamt Pamaunkee, en onderhoud omtrent 300 brave Soldaten. Omtrent 28 mijlen lager om de Noord-zijde van dese Rivier / is Werowocomoco, daar haren grooten Koning woonde / wanneer ik hem gevangen nam / dog daar zijn niet boven de 40 bequame Krijgs-lieden. 10 / of 12 mijlen lager aan de Zuyd-zijde van dese Rivier / is Chiskiack, die niet meer / dan 40 / of 50 van dese menschen heeft. Dese als ook Appamatuck, Irrohatock en Powhatan, zijn de voornaamste Band-genooten van hunnen grooten Koning. De rest zijn overheerde Landschappen.

Rivier Pamaunkee.

Inwoonders van Youghtanund.

VVerowocomoco,

Chiskiack.

Al-eer wy koomen tot de derde Rivier / die van de Bergen valt / so is 'er nog een andere Rivier (omtrent 30 mijlen vaarbaar) koomende van het Binnen-land / genaamt Payankatank, de Inwoon-

Rivier Payankatank.

woonders hebben omtrent 50/ of 60 Mannen in dienst. 1609

De derde vaarbare Rivier is genaamt Toppahanock, dese is vaarbaar omtrent 130 mijlen. Voor-aan het selve woont het Volk/ genaamt Mannahoacks, omtrent de Bergen/ maar die zijn boven de plaats/ die wy beschreeven hebben. Op dese Rivier aan de Noord-zijde is het volk Cuttatawomen, met 30 strijdbare Mannen; hooger zyn de Moraughtacunds, met 80 der selve. Beneden hen Rapahanock met 100. Verder na boven is nog een ander volk/ genaamt Cuttatawomen met 20. Ten Zuyden is de vermaakelijke Zetel van Nantaughtacund, hebbende 150 Mannen. Dese Rivier/ gelijk ook de 2 voorige/ is vervult met Vis en Gevogelte. Toppahanock, Mannahoacks, Cuttatawomen, Moraughtacunds, Rapahanock, Nantaughtacund,

De vierde Rivier/ genaamt Patawomek, is 6/ of 7 mijlen in de breedte/ en vaarbaar ruym 140 mijlen/ en voorsien/ als de andere/ met veel schoone Rivieren en Spring-bronnen/ de welke vallen van de aangrensende Bergen. Veele van dese Bergen zijn beplant/ en leveren niet weynig overvloed van verscheyde Vrugten/ gelijk de Rivier een overvloed van Vis. De selve is wederzijds bewoont. Voor-aan ten Zuyden is Wighcocomoco, en heeft 130 Krijgs-lieden; beneden 't selve Sekacowone, die 'er 30 heeft. De Onawmanient 100. En de Patawomekes meer dan 200. Hier verdeelt sig de Rivier in 3/ of 4 bequame Armen. De grootste van die kleyne is genaamt Quiyough, strekkende Noord-west/ maar de Rivier selve streckt sig Noord-oost/ en is een gedurige vaarbare stroom. Aan de West-zijde van des selfs Arm is Tauxenent, en heeft 40 Krijgslieden. Ten Noorden van dese Rivier is Secowocomoco, die 'er ook 40 heeft. Wat verder legt Potapaco, hebbende 20. In het Ooster-gedeelte is Pamacaeack, met 60. Daar aan volgt Moyowance met 100. En eyndelijk Nacotchtanke met 80. Omtrent dese plaats maakt de Rivier sijnen Rivier Patawomek. VVighcocomoco, Sekacowone Onawmanient, Patawomekes, Rivier Quiyough, Tauxenent, Rivier Secowocomoco. Potapaco, Pamacaeack Moyowance Nacotchtanke.

1609 nen loop neder-waard / een vermakelijke Valley / op sommige plaatsen overschaduwt met hooge klip-agtige Bergen / waar van daan on-noemelijke soete en vermakelijke Water-vlieten afvloeyen.

Rivier Pawtuxunt. De vijfde Rivier Pawtuxunt is kleynder als de andere / maar des selfs kolk is op sommige plaatsen wel 16 vademen diep. Hier meer / als op andere plaatsen / is een ontallijke meenigte van verscheyde soorten van Vis. Aan dese Rivier woonen de Volkeren Aquintanacksuak, Pawtuxunt, en Mattapanient genaamt. Hunne voornaamste kragt / voor so veel wy konden bemerken / bestont in 200 Mannen / die by den anderen woonen / so verspreyt niet / als de voor-genoemde / en zijn ook boven alle / die wy daar vonden / veel beleefder / om yemand wel te onthalen.

Volkeren van Aquintanacksuack Pawtuxunt en Mattapanient.

30 Uuren gaans ten Noorden is een Rivier / die tot nog toe onbewoont is / dog egter vaarbaar / die wegens des selfs roode Leem (de Bolus gelijk) wy de Bolus-Rivier noemden.

Bolus-Rivier.

Aan het eynde van de Baay / daar de selve 6 / of 7 mijlen in de breedte is / verdeelt sig de selve in 4 Takken; de beste komt van het Noord-westen uyt de Bergen / en hoewel men met Canoës een dag reysens / of 2 de Rivier kan opvaren / so konden wy egter met onse Boot / wegens de klippen / geen uur gaans opkoomen.

Is vol Klippen.

Aan dese Rivier woonen de Sasquesahanocks, na-by de selve; ten Noord-Westen is een inham van een half uur lang / aan 't hoofd der selve liet ons de Ebbe op het droog sitten / alwaar wy veel afgekapte boomen sagen. Het naaste getyde bleeven wy langs de strand na Wilde soeken / want in 30 uuren zeylens / hadden wy geen der selve gesien; en also dat Land onvrugtbaar is / voeren wy een ander Riviertje op / van omtrent 2 uuren gaans: in 't weder-keeren ontmoeteden wy 7 Canoes der Massawomeks, wy onderregteden

Sasquesahanocks.

mal=

malkanderen door teekenen / mits wy den anderen niet een woord verstonden.

Volkeren van Tockwogh ontdekt.

Des daags daar aan Oost-waard op / ontdekten wy een Rivierțje / en een weynig volk van Tockwogh.

Plaats daar Smith een dreg verloos

Wy hadden het ongeluk / van onse dreg te verliesen in de Klippen van Sasquesahanocks; daar wy over de 200 mijlen van huys waren / en dat maar met een Boot van omtrent 2 lasten en 12 man / om dese ontdekking te doen / in de welke wy op die groote wateren / en in die onbekende landen / over de 12 weeken lagen / hebbende tot ons onderhoud niet als een weynig meel en water / en naauwlijks half genoeg voor de helft van die tijd / dog wy bequamen eenige spyse van de Wilde; en eenige Wortelen en Visch / die wy somtijds door Gods bestiering vonden / en vingen; ook waren'er maar 2 Boots-gesellen / die nevens my de zeylen wisten te regeeren / de andere / onbevaren gasten zijnde / hadden weynig kennisse van sulk een moeyelijken arbeyd / dog de nood leerde hen in korten tijd dat geene / dat haar naderhand onverschrokken maakte.

Dat hem grootelijks verleegen maakte.

't Geene nu / dat ik door dese geringe middelen verrigt hebbe / laat ik aan 't oordeel van den Leser / en van die Kaart / die ik dog in 't kleyn daar van gemaakt hebbe / en dat van so eene groote uytgestrektheyd van dat Land.

Geschenken der Sasquesahanocks.

Maar om voort te gaan / 60 van dese Sasquesahanocks bragten ons vellen / boogen / pijlen / schilden / koralen / swaarden / en tabaks-pijpen tot een geschenk. Selden siet men sodanige groote en wel-gemaakte Menschen / die by ons / so wel als by hunne nabuuren / Reusen geleeken. Sy scheenen egter eerlyk en eenvoudig; met veel moeyte beletten wy hen; dat sy ons niet aanbaden als Goden. Dit is so het vreemste van alle dese Landen / so wel wegens hunne kleedinge / als hunne spraak / welk laatste over-een komt met hun gestalte / klinkende gelijk een stem in een kluys.

1609 Hare kleederen zijn van Beyren-en Wolve-vellen: sommige hebben rokken van Beyre-vellen met de hoofden in dier vorgen gemaakt/ dat hun hoofd door den hals van 't vel gaat/ en de ooren werden aan de schouders vast gemaakt/ so dat de neus en tanden voor over de borst nederhangen/ met een anderen opgespouwen Beyren-kop van agteren/ met een poot aan de neus hangende/ hunne halve mouwen zijn de halsen van Beyren/ met de pooten aan de neuse hangende/ de armen steeken sy door den mond. Een ander/ in plaats van een Juweel/ had het hoofd van een Wolf in een keten hangen; sijn tabaks-pyp was wel een elle lang/ met een vogeltje/ hartje/ of yets diergelijks/ op de ketel daar van aardig gesneeden/ die groot genoeg was/ om 'er yemand de kop mede in te slaan/ nevens boogen/ pijlen en knodsen/ met der selver grootheyd over-een koomende. Dese zijn den Powhatans naauwlijks bekent. Daar zijn omtrent 600 dappere strijdbare mannen/ hare dorpen zijn wel omcingelt met storm-palen/ om sig te beter tegens de Massawomeks, hunne dood vyanden/ te konnen beschermen. Vijf van hunne voornaamste Werowances zijn in onse Boot gekoomen/ om met ons over de Baay te varen/ waar van'er een op de volgende Print-verbeelding onder letter F te sien is.

Kleeding deser volkeren.

Aardige Tabaks-pijp.

Der selver Werowances koomen by de Engelsse.

De kuyt van sijn been was wel een elle in 't rond/ en alle sijne leden naar even-mate; so dat hy ons scheen de wel-gemaaktste man te zijn/ die ooyt oogen beschouwt hadden. Het hayr aan de eene zijde van sijn hoofd was lang/ maar aan de andere zijde kort geschooren/ hebbende over de kruyn een streep hayrs/ gelijk een hane-kam. Sijne pijlen waren ruym ander-half el lang/ boven aan van een gespleeten/ gelijk wit krystal/ in de gedaante van een hert/ een duym breed van wijdte/ en ruym anderhalf duym in de lengte/ die hy op sijn rugge droeg in een wolfs-vel/ dat hem voor een pyl-kooker verstrekte/ hebbende sijn boog in de

waar van een van een groote gestalte.

Sijn opschik

de eene hand/ en sijn knods in de andere/ so als voor-heen gesegt is. 1609

Aan de Oost-zijde van de Baay is de Rivier Tockwogh, daar een volk van omtrent 100 mannen sig neder geslagen heeft/ en omtrent 7 mijl van de Rivier is een Fort/ seer wel gepallissadeert/ en met basten van boomen bekleet. Naast daar aan zijn de Osinies, die omtrent 50 mannen uytmaken. Rivier Tockwogh. Osinies.

Wat Zuydelijker aan de Oost-zijde van de Baay/ is de Rivier Rapahanock, na-by dese is de Rivier Kuscarawaock. Langs de welk een volk woont van omtrent 200 mannen. Daar naast aan komt de Rivier Tantswighcocomoco, daar omtrent 100 mannen zijn. Het volk/ dat sig langs dese Rivieren onthoud/ is kleyn van gestalte/ van spraak seer van de andere verschillende/ en veel woester. Een volk van omtrent 40 mannen op de Rivier Acohanock, en dat van 80 op de Rivier Accomack, staan in een gelijke rang met de beste in des Powhatans Landen/ spreekende ook de selve taal/ en hy heerst als Koning over hen allen. Rivieren Rapahanock Kuscarawaock, Tantswighcocomoco.

Voorts toogen wy na het Zuyden van Chawonock en die der Mangoags, om de selve/ so als Mr. White die beschreeven heeft/ op te soeken. Onder de volkeren/ die des Powhatans Landen omringen/ zijn dese van bysondere geslagten/ en talen. De Chawonockes, Mangoags, Monacans, Mannahokes, Massawomekes, Powhatans, Sasquesahanocks, Atquanackukes, Tockwoghes, en de Kuscarawaockes. Van die alle is'er niet een/ die den anderen verstaat/ sonder Taalsman: hare wooningen zijn in een kaart klaarder aangeweesen/ die ons doet sien den weg der Bergen/ den loop der Wateren/ met der selver draayingen/ ondiepten/ inhammen/ breedte van de wateren/ wijdte van plaats e. s. v. Dit is in de kaart aan te merken/ dat/ alwaar men de kruysjes siet/ is eygen ontdekking/ het overige wat volkeren des Powhatans Landen omringen.

1609 rine is ter neder gestelt volgens berigt van de Wilde.

In Virginia word wel onkruyd, maar geen gras gevonden.

In Virginia zijn veel voortreffelijke planten en levendige Schepselen / dog egter weynig / of geen gras / behalven 't geene op de lage landen wast; want het geheele Land is over-al vol boomen / door welkers gedurig druppen / en de weelderigheyd van de grond / het niet als onkruyd voort-brengt / 't welke egter door een weynig naarstigheyd haast te verhelpen was.

Schoone Eyke-boomen aldaar.

Het hout / 't geen daar het gemeenste is / is dat van Eyken / of Noote-boomen. Veele Eyken zijn so lang / en so regt / dat sy balken uytleveren van derde-half voet in 't vierkant / en wel 27 ellen lang. Van dit hout zijn'er 2 / of drierderley sooten: de Eykelen van de eene soort is de bast wat witter / als die van de anderen / ook wat soeter / die gekookt zijnde / een soete Oly uytlevert / die sy / om hun hoofd en leden mede te besmeeren / in kalebassen bewaren. Daar is een vrugt / die men tot brood maakt / of andersints toebereyt / om te eeten. Daar zijn eenige Ypen-boomen / swarte Noote-boomen / en Esschen. Van de Esschen en Ypen maakt men pot-asch / so de boomen heel groot zijn / so sal de asch goed weesen / en tot groote klompen loopen / maar van kleyne boomen word het tot gruys / en is so goed niet / als de andere; daar zijn 2 / of 3 sooten van groote nooten / daar is een soort van hout / dat wy Cypres noemden / om dat het hout / de vrugt en bladeren daar naar het meest gelijken / van dese zijn'er eenige wel 3 vademen in de rondte / van de wortel af seer regt / en wel 50 / 60 / ja 80 voet hoog / sonder eene tak / of zij-scheut.

Goede Oly daar uyt koomende.

Pot-asch aldaar gemaakt.

Hout na Cypres gelijkende.

Overvloed van Moerbe-sye-boomen.

Daar de Wilde woonen / vind men eenige Moerbesye-boomen / en land-waard in / op sommige plaatsen / daar van geheele kleyne Bosschen. Men had'er aangevangen / om zyde te winnen / en de wormen tierden seer wel / tot'er tijd / dat die het opsigt daar over hadde / ziek wierd / waar

door

door de de selve van de Rotten wierden opgegeeten. 1609

Op sommige plaatsen zijn Karstanjes so goed / als de beste in Vrankrijk, Spanjen, Duytsland, of Italien. Daar zyn 3 soorten van Pruymen. De roode en witte zijn de onse gelijk / die op de heggen wassen / maar de andere / die sy Putchamins noemen / groeyen aan boomen so hoog / als een Palmeta, de vrugt is gelijk een mispel / eerst groen / dan geel / daar na rood / onrijp zijnde sal sy yemant de mond scheef trekken / met groote pijn; maar rijp geworden zijn se so lekker / als een Abricoos. De Kerssen zijn de Pruymen van Damast niet ongelijk / maar wegens de kouleur en smaak / noemden wy die Kerssen. Daar zijn ook eenige wilde Appelen / die seer kleyn / zuur en bitter zijn. Lekkere Karstanjes en 3 soorten van Pruymen. Kerssen.

Veele Wijn-stokken zijn'er in verscheyde plaatsen / die tot de bovenste van de hoogste boomen opklimmen / dog dese dragen weynig druyven; maar by de Rivieren / of woon-plaatsen der Wilde, daar die van 't geboomte niet overschaduwt werden / daar zijn die van vrugten overladen / dog men snyd / nog perst die niet. Van dese hegge druyven hebben wy eens 20 kannen Wijn gemaakt / van smaak gelijk de Fransse Wijn van Bretanje; de selve soude geheel goed zyn / indien se maar wel gehavent en bereyt wierde. Daar is nog een ander slag van Druyven / die sy Messamins noemen / dese is vet en het sap dik / dog de wijn / die daar van komt / is van geen goede smaak. Wijn-stokken. Messamins-druyven.

Sy hebben een kleyne vrugt / die aan kleyne boomen groeyt / en een bolster heeft als een Karstanje / maar de vrugt selve is niet grooter / als een kleyne Eykel. Dese noemen sy Chechinquamins, en houden die voor een groote lekkerny. Ook hebben sy een Besye / gelijk een kruys-besye / van de selve groote / kouleur en smaak / dese noemen sy Rawcomens en eeten die raauw / of gekookt. Dese vrugten / die de Natuur selfs een groot gedeel- Vrugt Chechinquamins, en Rawcomens

1609 te van 't Jaar voort-brengt / bereyden sy aldus; de Okker-nooten / Karstanjes / Eykelen en Chechinquamins worden gedroogt / om te bewaren. Als sy Okker-nooten van nooden hebben / breeken sy die tussen 2 steenen / dog so / dat een gedeelte van de schil aan de vrugt blijft vast kleeven / derhalven droogt men die ander-maal op een mat over een horde / dan stoot men die heel kleyn in een houte vijsel / en men mengt de selve met water / op dat de schillen op de grond souden sinken / dit water siet'er uyt / als melk / 't selve noemen sy Pawcohiccora, 't geen dat sy dan bewaren / tot dat sy het van nooden hebben. De vrugt / genaamt Putchamins, die onse Mispelen gelijk zijn / worden op matten over horden gedroogt / die men bewaart gelijk de Pruymen. Van de Karstanjes en Chechinquamins maken sy een kooksel en brood / voor aansienelijke personen / op hunne groote gast-malen.

Bereyding vanner vrouten.

Putchamins

Behalven dese vrugt-dragende boomen / is 'er ook een witte Populier-boom / en een ander diergelijk / die een klare wel-rjekende gomme uytgeeft / den Terpentijn gelijk / de welke sommige een Balsem noemen. Daar zijn ook Ceders / en Sassefras-boomen / dese geeven ook van selfs eenige gom. Wy hebben het ook in 't 't werk gestelt / om de gom daar uyt te trekken / maar de Natuur heeft van sig selven meer uytgelevert / dan wy door onse konst konden bekoomen.

Populier- Ceder-en Saffefras-boomen.

In de wateragtige valleyen wast een soort van Besyen / die sy Ocoughtanamins noemen / dese gelyken de kappers seer wel / des Somers droogt men die / en moeten wel een halven dag gekookt worden / eer men die derft eeten / anders zijn de selve by-na als vergift. De Mattoum wast gelijk onse biesen: het zaad gelijkt de Rogge wel / dog het is veel kleynder / dit word van hen voor een lekker brood geagt / en gegeeten met ongel van wild-braad. Des Somers zijn'er Aard-besyen / die in April rijp worden; ook Moer-besyen / die

Ocough-tanamins.

Mattoum.

Aard-besyen.

in May, of Juny hunne rijpheyd bekoomen. De Braambeysen / ook een vrugt / die de Inwoonders Maracoks noemen / is een seer gesonde vrugt / niet ongelyk de Limoenen. 1609 Maracoks.

In het voor-jaar vind men over-al in de Bosschen veelerley kruyden / die goed zijn / om te kooken en voor zalade te nuttigen / so vind men 'er violen / porceleyn / zuuring e. s. v. behalven veele andere / die wy gebruykt hebben / welkers namen wy niet en kenden. De voornaamste wortel / die sy tot spijse hebben / is by hen Tockawhoughe genaamt / en wast gelijk Lisch in de Broeken / of Meyren / waar van men op eenen dag genoeg voor een geheele week kan vergaderen. Dese wortelen zijn van groote en smaak gelijk Aardappelen; voor en al-eer dat men die derft eeten / legt men een grooten hoop by-een / en men dekt de selve met Eyken-bladeren en Varen-kruyd / dan met aarde / dan daar na maakt men een vuur daar om aan alle kanten / dat 24 uuren duurt / want raauw is de selve niet beter / als vergift / dog schoon hy al gebraden zijnde door de verminderinq van 't vuur niet murw genoeg is / of dat sy die / dun gesneeden / en in de Son gedroogt / met meel / of yets anders mengen en nuttigen / en het veroorsaakt groote pijn en prikkeling in de keel / so is het egter in de Somer hun gemeen brood. Alderhande kruyden. Wortel Tockawhouge. Der selver bereyding.

Nog hebben sy een andere wortel / by hen Wighsacan genoemt: gelijk de eene tot spijse dient / so verstrekt dese tot geneesingen. Dit worteltje kneust men en legt het so op een quetsuur. Pocones zijn kleyne wortelen / die op de Bergen groeyen / die gedroogt en gestooten zijnde / rood worden / en men gebruykt voor geswellen en pijnen / de gewrigten daar mede bestrijkende. Ook beschilderen sy daar mede hun hoofd en kleederen / en houden dat in groote waarde. Wighsacan-wortel. Pocones, en haar gebruyk.

Musquaspen is een wortel / omtrent so groot / als een vinger / bloed-rood / in 't droogen krimpt Musquaspen

1609 die schier tot niet; hier mede beschilderen sy hunnen Matten en Schilden e. s. v.

Pellitory. Ook is'er Spaanse Pellitory, Sassefras en veele andere kruyden/ die de Apothekers vergaderen/ en goed in de Genees-middelen zijn.

Ajuyn. In de lage Broek-agtige Landen/ zijn'er veele plaatsen met Ajuyn bewassen/ dog de selve zijn kleyn/niet grooter als het bovenste lit van een duym.

Hunne Dieren. Hunne voornaamste Beesten zijn wild/ die van de onse niets verschillen; in de woestijnen aan de hoofden der Rivieren zijn'er veel/ maar tussen de Rivieren weynig; daar is een dier/ gelijk een

Dier Aroughcun. Das/ die sy Aroughcun noemen/ dat sig gemeenelijk onthoud op de boomen/ gelijk den Eekhoorn.

Eekhoorns. Hunne Eekhoorns zijn so groot/ als onse kleyne Konijnen/ eenige daar van zijn enkel swart/ ook swart en wit/ dog het meeste deel is graauw.

Aspanick, of vliegend Eekhoorntje. Ook is'er een kleyn dier/ by hen Aspanick genaamt/ maar wy noemden 't selve een vliegend Eekhoorntje/ om dat het sijn huyd so weet te spannen/ en sijn beentjes uyt te strekken/ dat men het heeft sien springen over de 50 ellen verre.

Oppassom. De Oppassom heeft het hoofd/ gelijk dat van een Swijn/ de staart als die van een Rat/ en is omtrent so groot/ als een Kat/ het heeft onder sijn buyk een sakje/ in 't welke het sijne Jongen draagt en soogt.

Mussaseus. De Mussaseus, is een dier van gedaante en aart/ onsen Water-rat gelijk/ en veele der selve ruyken seer sterk na Muscus.

Hasen, Beyren, Bevers. Hare Hasen zijn niet grooter/ als onse Konijnen; ook siet men'er weynige van. Hare Beyren zijn seer kleyn/ by die van Moscovien en Tartaryen te vergelijken. Haren Bever is so groot/ als een gemene Water-hond/ maar uytermaten kort van beenen/ sijne voorste zijn als die der Honden/ en de agterste/ als de Swanen/ sijn staart is kaal en gelijkt een raket/ de Inwoonders eeten de selve voor een groote lekkerny.

Sy

1609

Sy hebben veele Otters / de welke sy als de Weyzen met strikken vangen / alle die genoemde dieren verstrekken hen ook tot spijse. Utchunquoyes is als een wilde Kat. Hare Vossen zijn gelijk onse zilverhayrige Konijnen / kleyn van gestalte / maar hebben sulk een lugt niet / als in onse landen. De Honden daar te lande / zijn gelijk Wolven / sy huylen wel / maar bassen noyt. Hunne Wolven zijn niet veel grooter / als onse Vossen. Ook weeten wy / dat daar te lande Marters / Bonsings / Wesels en diergelijke beesten zijn / dewijl wy veele van sulke vellen daar gesien hebben / dog noyt gemerkt / dat dat ongedierte schade aan onse hoender-eyeren / of kiekens heeft gedaan / ook zijn daar de Slangen / of Vliegen niet vergiftig; hoewel de selve in het Zuyd-America seer gevaarlijk / ja doodelijk zijn.

Otters, op wat wijse gevangen. 't Dier Utchunquoyes, Vossen, Honden, Wolven. Marters, Bonsings, Wesels, Slangen en Vliegen sonder vergift.

Van al 't gevogelte is de Arend de grootste verslinder. Daar zijn verscheyde soorten van Valken / maar die alle asen meest op Visch. De Patrijsen zijn niet veel grooter als onse Quartels / de wilde Kalkoenen / als onse tamme. Daar zijn Merlen met roode hals-veederen / en verscheyde soorten van kleyn gevogelte / sommige rood / andere blaauw / naauwelijks so groot / als een Winter-koningsken / dog die zijn'er des Somers weynig. Des Winters is 'er overvloed van Swanen / graauwe en witte Kranen met swarte vleugelen / Putoyren / Gansen / Reygers / Eynden / Pijlstaarten / Papegayen en Duyven. Van alle dese soorten is'er een groote overvloed / desgelijks eenige vreemde soorten / ons van naam onbekent. Dog des Somers zijn'er weynig / of geene te sien.

Arend, Valken, Patrijsen, Quartels en Kalkoenen. Merlen. Swanen, Kranen, Putoyren, Gansen, Reygers, Eynden, Pijl-staarten en Papegayen.

De Visschen / die ons meest bekent waren zijn Steur / Roch / Tong / Stingrays, welkers staart seer gevaarlijk is. Witte Zalm / Schol / Haring / Conijn-visch / Schelvisch / Aal / Lamprey / Katvisch / driederley soorten van Baars / Krabben / Garnaat / Kreeften / Oesters / Alikruyken

Alderhande soorten van Visch.

1609 en Mosselen: maar de aller-vreemste Visch is een kleyn visje / juyst als des draaks beeld van St Joris, uytgeseyt sijne beenen en vleugelen: ook is'er de Padde-visch / die / so ras hy in de lugt komt / sodanig opswelt / dat hy schijnt te barsten.

Kleyn Visje en Padde-visch.

Smiths gedagten over de Mijnen aldaar.

Wat het ingewand der aarde belangt / daar van kan men weynig met seekerheyd seggen. Ons ontbraaken Mijn-stof-scheyders / want die sig uytgaven die konst te verstaan / hebben onder de afspoelingen der bergen / eenige glinsterende steentjes en loveren weeten te vinden / vleyende sig daar door van voor sulke konstenaars geagt te zijn. Dit is egter waar / dat in veele gewesten / op dien Land-streek / verscheyde kostelijke Mijnen gevonden worden. In 't kort / van dese rotzen soude men moogen gelooven / dat'er andere Mijnen zijn / als die van Yser en Staal / so 'er maar middelen / en Mannen / sulks verstaande / gevonden wierden / om die berg-stoffen uyt te vinden / en te konnen onderscheyden.

't Jaar in 5 Getijden verdeelt.

Sy verdeelen 't Jaar in 5 getyden. De Winter noemen sommige Popanow: de Lente Cattapeuk: de Somer Cohattayough, de Zaay-tijd Nepinough: den Oegst en Herfst noemen sy Taquitock: van September tot half November, houden sy hunne voornaamste Feesten / en doen hunne Offerhanden / dan hebben sy vrugten in overvloed so wel geplante / als ongeplante; als rijp en groen Koorn / Visch / Gevogelte / Wild / dat alle uytermaten vet is. De grootste arbeyd / die sy doen / is in het planten van hun Koorn / dewijl het Land over-al so is met hout bewassen. Om dan het aardrijk te bereyden / so verpletteren sy de bast der boomen digt aan de wortel / die sy dan met vuur sengen / op dat de selve niet meer wassen soude. Des jaars daar aan slaan sy met een kromhout het onkruyd met wortel en al uyt de aarde / als dan planten sy het Koorn / en dat wel op dese wijse; sy maken met een stok een gat in de grond / daar sy 4 terwe korlen / en 2 boonen in doen: welke

Oegst en Herfst.

Bereyding des Aardrijks.

Hun manier van Zaayen.

welke gaten 4 voeten van malkanderen zijn. De Vrouwen en Kinderen moeten steeds wieden/ en als 't een halve mans langte hoog is gewassen/ doen sy om de wortel een hoop aarde. 1609

In den April begint men te planten/ dog het voornaamste geschiet in Mey, en dit duurt tot half Juny. Het geene sy in April planten/ dat maayen sy in Augustus, dat van de Mey in September, en dat van Juny in October. Yeder halm van hun Koorn draagt gemeenelijk 2 ayren/ sommige 3/ dog selden 4/ veele maar 1/ en wel eenige geen/ yeder ayre heeft gemeenelijk van 200/ tot 500 korlen. De halm groen zynde heeft een seer soet sap/ gelijk als het suyker-riet/ 't welk de oorsaak is/ dat als sy de vrugt groen versamelen/ sy aan de halmen suygen/ gelijk wy aan onse groene peulvrugten/ want sy oegsten hun Koorn groen in/ gelijk wy onse Peulen doen/ en dat is beter/ dan als 't ouder is. Sy planten ook Erweten/ die sy Assentamens noemen/ en 't zijn de selve/ die men in Italien Fagioli noemt/ en hunne Boonen zijn die/ welke de Turken de naam van Garnanses geeven/ en die sy voor een lekkerny schatten. Planten en maayen. Vrugtbaarheyd van het Koorn. Des selfs soetigheyd. Hunne Erweten en Boonen.

Het Koorn/ dat roosten sy/ wanneer het nog groen is in de ayren/ en stampen het in een houten vijsel/ met een houten stamper/ dan rollen sy het op in de bladeren van hun Koorn/ en kooken het selve voor lekkerny. Hun koorn/ dat te laat geplant is/ en niet rijp wil worden/ bewaren sy/ met het selve in heete asch te braden; 't selve dan in de Winter met boonen gekookt/ word by hen voor een groote lekkerny gehouden/ sy noemen het Pausarowmena. De oude terwe weeken sy eerst een nagt in heet water/ en des morgens stooten sy die in een vijsel/ en siften het dan in een mantje/ by gebrek van een seef; het groove stooten sy weder als vooren/ terwijl sy het in die mand met hun hand omroeren/ de bloem ontfangen sy in een houte schootel/ tot dat fatsoen ge- Manier om hun Koorn aldaar te bereyden.

1609 gemaakt door 't branden en schrapen met schulpen. Dese blom met water gemengt / maken sy tot koeken / die sy onder de asch bakken / en daar na met water wasschen / en van selfs wel haast opdroogen; men kookt'er ook koekjes van in water / en 't sop eet met brood / by hen Ponap genaamt; de grutten / of de stukken van de korlen / die'er over blyven / suyveren sy met in een schootel te wannen / of wel in de wind. De semelen een uur 3 / of 4 met water gekookt / is by hen een gemeene spyse / Ussatahamen genaamt: dog eenige / die meer spaarsaam / dan vies zijn / branden de pitten van de ayren tot poeder / dat sy Pungnough noemen / en mengen dat in meel; maar het smaakt niet wel / nog in brood / nog in kooksel.

Op wat wijse Koeken bakken.

Ponap.

Ussatahamen.

Pangnough.

Haar Visch / of Vlees kooken / of braden sy so lang / dat sy het een maand / of meerder / sonder bederven / konnen bewaren / hun Vlees-of Vis-nat eeten sy als andere gemeene spys.

Bereyding van hun Visch.

In May planten sy ook Pompoenen / onder haar koorn / en een vrugt / gelyk een Meloen / maar kleynder en ook so goed niet / die sy Macoks noemen: en by uytstek voort-setten / en rijp worden in September en duuren tot in 't laatste van October. Dese vrugten worden ingesamelt door hunne vrouwen en kinderen. Van andere soorten van vrugten te planten / hebben sy weynig / of geen kennis / ook soude haar dat verveelen / want by-na drie vierde van 't jaar nemen sy hun jaargetyden waar / en leven van 't geene / dat het Aardryk voortbrengt / so dat het met hun gaat / van de hand in de tand.

Pompoenen en Macoks.

Op wat wijse de vrugten worden ingeoegst.

De aangenaamheyd van de Lugt / de vrugtbaarheyd des Aardryks en de gelegentheyd der Rivieren / zijn so goed voor het leven / en 't gebruyk der menschen / dat'er geen plaats op die breedte / of onder die Lugt-streek / bequamer is / tot vermaak / voordeel en levens-middelen.

Aangename Lugt.

Aller-

1609

Allerhande dieren varen hier wel / als Paarden/ Geyten / Schapen / Esels / Hoenders e. s. v. als bleek by die geene / die men hier gebragt heeft. De Wateren / Eylanden / en Inhammen hebben hunne veylige Havens voor Oorlog-en Koopvaardy-scheepen / ook voor allerley vaartuygen / als van visschers en andere. In de Inhammen en Rivieren is veel Visch / ook plaatsen / bequaam voor Zout-pannen / Scheeps-werven / Smeeden/ en wat voor hand-werken dies meer zijn.

Dieren konnen daar wel aarden.

Moscovien en Polen ontfangen Jaarlijks veele duysenden voor pek / teer / harst / pot-asch/ vlas/ touw / steur / masten/ sprieten/ wagen-schot/ bont/ glas / en diergelijke; so ook Sweden voor hun yser en koper / Vrankrijk voor wijn / kanefas en zout; Spanjen; voor yzer / staal / vijgen / rozijnen en sek / Italien trekt veel van onse voornaamste Koopmanschappen / voor des selfs zijde en fluweelen; Holland geneert sig / om met alle man te handelen / en voor yders deur te vissen. Alle dese volkeren schikken sig na malkanderen / om hunne nood-wendigheeden te verkrijgen / dog alles is wankelbaar / en hangt veel af van Oorlog en Vreede: behalven dat moeten'er veele onkosten gemaakt / en Reysen om gedaan worden / met gevaar van 't selve / so ter Zee als te Land / van Stormen en Rovers.

Koophandel van yeder vreemt Landschap.

Hoe veel voordeel dan heeft Virginia boven alle dese bloeyende ryken / wanneer men aldaar alle dese dingen binnen den omtrek van omtrent 34 uuren gaans kan bekoomen / die of de Natuur daar voortbrengt / of door de konst konnen bereyt worden / so'er maar neerstige lieden waren / om te arbeyden. Sommige egter hebben getwijffelt/ of 'er wel koper was / egter is'er groote waarschijnelykheyd / dat men 'er onder so veel bergstoffen / door den arbeyd ook koper soude konnen bekoomen. So soude hier dan konnen opgeregt worden een Queek-school voor Krijgs-lieden / een Oeffening voor Zee-varende / een Handel-plaats

Smiths Lof van Virginia.

Sijne gedagten om het selve te bewoonen.

voor

1609 voor Kooplieden en een Belooning voor de goede. Ook sond'er een werk te doen vallen/ dat alles te boven ging/ en God het aangenaamste soude weesen / te weeten / om die arme menschen te brengen tot de kennisse Gods / en sijn Heylig Euangelium.

Werd door weynig mannen bewoont.

Het Land is niet volk-rijk/weynig Mannen zijn 'er / de Vrouwen en Kinderen maken het grootste getal uyt. Binnen de 20 uuren van Jacobs-stad moogen omtrent de 5000 Menschen zijn / maar Mannen / die bequaam zijn / om Wapenen te voeren / naauwlijks 1500. Om so veel Menschen by-een te onderhouden / daar toe hebben sy geen middelen / vermits sy so weynig voorraad uyt hun land trekken / hoe vrugtbaar het selve ook weesen mag. De meeste / die men by-een gesien heeft / zijn omtrent 6/ of 700 geweest / ten tijde als sy hen versamelden / om my te Pamaunkee te overvallen / wanneer ik maar 15 man by my hadde / om hunne woede te weder-staan.

Beschrijving der Inwoonders.

Hoe weynig Land dat'er nog is ontdekt / in vergelijking / van dat ons nog onbekent is / so verschillen sy egter veel in gestalte / maar insonderheyd in spraak / so als boven gesegt is. Eenige van de selve zijn seer groot / als de Sasquesahanocks, andere seer kleyn/ gelijk de Wighcocomocos; maar in 't gemeen zijn sy seer lang en gaan regt op hun lijf / van een fraaye gestalte ; sy zijn/ wanneer sy eenige jaaren bereykt hebben/ bruyn van kouleur / want sy worden wit gebooren; in 't gemeen hebben sy swart hayr / en weynig zijn'er / die eenen baard hebben; vermits de Mannen de eene helfte daar van laten afscheeren/ en de andere helfte dragen sy lang. De Vrouwen zijn hunne Barbiers / de welke met 2 schelpen / het hayr / op sodan'gen wijse / als men wil / afschrappen. Ook werden de Vrouwen op veelerley manieren geschooren / over-een koomende met hare jaren / egter blijft'er altijd een party lang. Sy zijn seer sterk en vlug van lighaam / en konnen

Op wat wijse de Vrouwen de Baarden der Mannen scheeren.

nen in 't felste van de Winter / in 't Bosch / onder een boom by 't vuur / of des Somers in een hinder-laag / onder het onkruyd / of in 't gras leggen. 1609

Sy zijn in alles onbestendig / behalven in dat geene / daar toe haar de vreese dwingt stand-vastig te weesen ; sy zijn wel loos / dog egter vreesagtig / gaauw van bevattinge / en seer vernuftig / eenige zijn stout / de meeste voorsigtig / dog alle wild en woest. Sy zijn alle seer begeerig na koper / koralen / en diergelijke beuselingen. Sy worden ligt toornig / en so quaad-aardig / dat sy het gedane ongelijk niet ligt vergeeten. Selden sullen sy malkanderen yets ontvreemden / uyt vreese / dat de Duyvel besweerders het souden ontdekken / en sy derhalven vervolgt / ende gestraft werden / dat sy daar voor bevreest zijn / is seeker ; maar dat sy yemands misdaad door hunne besweeringe souden konnen ontdekken / dat komt in my niet. De Vrouwen wagten sig seer voor onkuysheyd / sonder toestemming van hare Mannen. Elk huysgesin kent sijn eygen landeryen / en tuynen / en yeder leeft meest van sijn eygen arbeyd.

Imborst deser volkeren.

De Vrouwen zijn seer kuysch.

Aangaande de kleeding der Virginianen, daar mede is het so na de Hoflijke / als volgens de Burgelijke swier en dragt van lijfs-gestalte / aldus geleegen : de groote en aansienelijke Heeren laten 't hayr tamelijk lang wassen / en binden het onder de Ooren met een knoop te samen / dog op de kruyn / dragen se het in maniere van een haane-kam geschoozen ; daar sy dan weder-zijds na vooren een Veder van d'een / of d' ander schoone Vogel in steeken / en agter de ooren insgelijks 2 / die wat korter zijn. Aan de Oor-lellen hangt een groote Peerl / of een gedroogde Vogels-klaauw. Het gantse lijf prikken se / of bemaalen het met onderscheyde gefigureerde perken / en vry verschilliger / als die van Florida. Hun hals-en arm-banden zijn van Peerlen / of kopere knoopen gemaakt / daar se veel mede op hebben. Onder

Kleedinge der Mannen van Virginia.

Hun Cieraad.

1609 der de borst / hert en buyk en de plaatsen / daar se gewoon zijn ader te laten / als se krank zijn / hebben se ettelyke lit-teekenen. Om 't lighaam van omtrent de navel / binden sy de huyd van eenig wild dier / dat seer schoon bereyt is / waar van hen de staart na beneeden by de beenen afhangt. Sy dragen een pijl-kooker / die wel voorsien is; en in d'eene hand houden se een gespanne boog / in d'ander een pijl / om sig aller-weegen te beschermen: en dus opgeschikt verschijnen se ten krijg / of gaan te gast / of besoeken de hooge feesten.

Wapenen.

Cieraad en gedrag der Secotise Vrouwen.

De Secotise Vrouwen zijn vry huys van lijf en leeden / dragende een kransje op 't hoofd: het hayr is hen na vooren afgeschooren / de rest tamelijk kort / en hangt hen tot aan de schouderen ongevlogten. Sy hebben kleyne oogen / zijn plat en breed van neus / en hebben een wyde mond / met een laag voorhoofd. Sy zijn meest met peerlen / of gepolijste beenen aan de ooren en 't voorhoofd vercierd / en de wangen / kin / armen en schenkelen zijn eeven met in-prikkingen bemaalt / als die onder de kopsters handen geweest zijn. Sy dragen ook hals-kettingen / die konstig doorstooken / of gebeeld zijn. Uytgaande en onder 't volk koomende / slaan sy de handen met d'onderste armen kruysslings over malkander; zijnde alleen van de navel / tot over midden de dyen / met een rond schorte-kleed gedekt / dat na beneeden met steertelingen afhangt: en aldus gaan se spanceeren / als se sig verlustigen willen.

Hare Gedaante.

Cieraad.

Kleeding der Priesters.

De Priesters onder hen / zijn tamelijk oud en wel ervaren; hebbende het hayr soodanig gants afgesneeden / dat se als met een gekamde / of borstelige storm-hoed gedekt zijn; en dragen mede yets aan en omtrent de Ooren. Sy zijn omhangen met een Mantel / die van de schouder afhangt / en met seer schoone vellen overtrokken / waar mede sy tot na-by de knyen overdekt zijn; heel de rest van 't lighaam dragen se bloot. Dusdanige

nige zijn meest alle groote Tooveraars / die hun vermaak en tijd-verdrijf aan de loopende wateren nemen / en aldaar wilde Eynden en Swanen met de boog schieten. 1609

Hun Levens-manier.

De Edel Jonkvrouwen zijn even van dragt / als de Vrouwen van Secota ; alleen dat sy een hals-band van groote ronde Peerlen aan den hals dragen / door-mengt met kleyne kopere bolletjes. Het hayr boven 't voor-hoofd / is hen na voren met 2 trappen geschooren / de rest der agter-tuyten / in drie boegen opgekoppelt / dat een deel na onder los af-waayt. Sy hebben mede een groote mond / maar zijn over-schoon van oogen ; de handen leggen se gemeenelijk op de voor-schouderen / en bedekken daar mede / (tot teeken dat se jonge Dogters zijn) hare borsten : dog met de rest van 't boven-lijf tot de beneeden-helft der dyen / gaan se naakt.

Dragt der Edele Jonk-vrouwen.

Hare Gedaante.

De voornaam gegoede Heeren / of deftige Burgers van 't Eyland en Stad Roanoack hebben de hayren insgelijks haneKams-gewijs geschooren / maar laten de rest even als het Vrouw-volk in losse tuyten / die se aan 't agter-hoofd te samen binden. Sy hebben mede Peerlen / Oor-en Arm-ringen ter gesyder plaatsen : en tot teeken / dat se meer eere als andere waardig zijn / hangen sy een Peerl-ketting met een vierkant Tafel-plaatje om den hals / dat met eenige zegel-merken is ingedrukt. Het onder-lyf is hen van de Navel af / met een cierlijk kleed bedekt / dat met een franje-lijst / als met kampanen / tot na-by de knyen hangt / de rest is naakt gelijk de Vrouwen / en slaan / in 't spreeken met yemand / ook even soo de armen over malkander / toe teeken van aandagt en oplettendheyd.

Dragt en Cieraad der voornaamste Burgers van Roanoack.

De Swarte konstenaars / of Tooveraars / zijn by de Virginianen gemeen : dese weeten seldsame gebeerden en grillen te maken / als sy voor-geeven met de boose Geesten te raad pleegen / om agter 't geheym van hunner vyanden toeleg te ge-

1609 raaken. Sy laten 't hoofd geheel en al bescheeren / uytgesondert de kam / of verheeve striem over de naad des hoofds / boven het eene Oor dragen se een Vogel / waar in het Waar-teeken van hun ampt bestaat. Sy gaan gants naakt / uytgenoomen de schaam-deelen / die se met een ruyge Beeste-huyd behangen / en dragen op zij een groote Goochel-Tas met afhangende snoer-reepen. En om dat dese by toeval wel eens de waarheyd aan 't volk voorseggen / vinden hare bedriegende guychelaryen groot geloof by 't slegte volk. Wat verder de Winter-kleeding / en Burger-dragt der Virginianen aangaat / en welk der Vrouwen hanteering in 't behandelen hunner Kinderen zy / wijst dit by-gevoegde Print-tafereel uyt / dat wy met al het reeds geseyde / volgens de by-gevoegde merk-letteren tot des selfs beschouwing / aldus genoegsaam agten verklaart te zijn.

Dekſel en Cieraad der Swarte Konſtenaars.

A. Edel-vrouw in *Secota.*
B. Edel-Jongvrouw in *Secota.*
C. Een Priester te *Secota.*
D. Een Edel-vrouw of Wijf van *Pomejooc.*
E. Maniere hoe de Vrouwen haar Kinderen op de rug dragen, te *Samonguepeuc.*
F. Dragt der Vorsten en groote Heeren in *Virginia.*
G. Een Voornaam Burger, van *Roanoack.*
H. Winter-kleeding der Oude van *Pomejooc.*
I. Een Tooveraar, of Swarte konstenaar.

Woon-plaatsen der Virginianen.

Hare Gebouwen zijn voor 't meeste gedeelte by de Rivieren / of niet verre van een versse Bron: hare huysen worden gebouwt / op de wijse van onse Prieelen / van jonge takken gebogen / en gebonden / en met matten / of basten van boomen so netjes toegedekt / dat het'er so warm is / als of'er

A

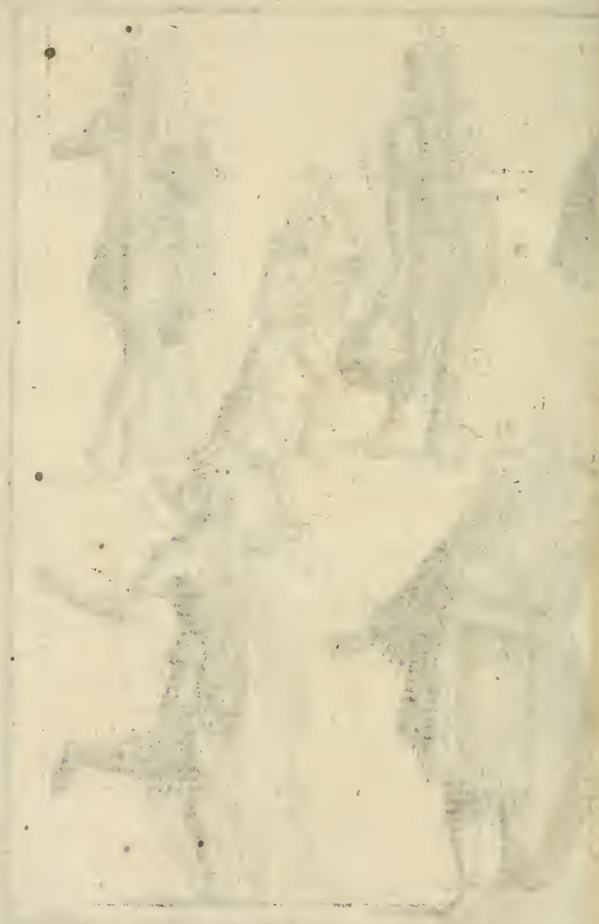
B

F

G

y. I.

of'er een kaghel stont/ wat weer het ook is/ maar het rookt'er seer/ alhoewel'er een gat boven het vuur is. 1609

Sy liggen tegen over 't vuur op horden van riet/ met een mat bedekt/ waar onder een horde van hout is/ ruym een voet boven de aarde. Daar op leggen sy rondom in 't huys/ met de hoofden tegen de voeten by 't vuur/ sommige met matten/ en eenige met vellen bedekt; andere moeder-naakt op de vloer ter neder/ van 6 tot wel 20 toe/ in een huys. Hunne Slaap-plaatsen.

Hunne huysen zijn in 't midden van hare tuynen/ of velden/ de welke kleyne plaatsen zyn van 10 tot 20/ 50 en 100 morgen min/ of meer. In sommige plaatsen staan van 2/ tot 50 huysen byeen/ dog door kleyne bosschen/ of boomen een weynig van elkanderen gescheyden. Na by hunne woon-plaatsen is een kleyn bosch/ of oude vervallene boomen op de grond/ ter oorsake dat sy sig daar van bedienen/ om te branden. So dat men in die bosschen met een Paard te vier-voet soude konnen rennen/ werwaarts men wilde/ indien men door Beeken/ of Rivieren niet wierde belet. Schikking der Huysen. waar toe hen de Bosschen dienen.

De Mannen/ Vrouwen en Kinderen hebben hunne bysondere namen/ naar 't goed-dunken van hunne Ouders. Hunne Vrouwen (seggen sy) worden ligt verlost van hunne Kinderen/ egter hebben sy die seer lief. Om de selve tegen ongemak te gewennen/ wasschen sy die in de koudste morgen-stonden in de Rivieren/ smeeren en verwen hen de huyd sodanig/ dat die so hard word/ als of de selve geloopt ware/ so dat hen geen ongemakken van de lugt konnen deeren/ so haast sy den Ouderdom van 2 Jaren bereykt hebben. Op wat wijse de Kinderen van hen gehandelt worden.

De Mannen besteeden hunnen tijd/ met Visschen/ Jagen/ in den Oorlog/ of sodanige Mannelijke Oeffeningen/ het een schande agtende/ om eenig Vrouwen werk te doen/ waar van daan Der Mannen Werk.

1609 het komt / dat de Vrouwen seer arbeydsaam zijn / en de Mannen den meesten tijd ledig.

Als ook der Vrouwen en Kinderen.

De Vrouwen en Kinderen doen den arbeyd / die maken matten / potten / korven / vijsels / stooten het koorn / bakken het brood / bereyden de spijse / zaapen en planten / versamelen de vrugten / dragen alle lasten / en wat dienstbaar werk daar meer zy.

Hoe sy vuur ontsteeken.

Sy maken met 'er haast vuur / door het draayen van een spitse stok in een vierkantig hout / dat daar door van selfs in brand raakt / waar mede sy dan mosch-bladeren / of diergelijke ligte stoffe ontsteeken.

Levens-manier op seekere tijden des jaars.

In de Maanden van Maart en April leven sy meest van de Vis-vangst / Kalkoenen en Eekhoorns. In May en Juny beplanten sy hunne Velden en leven van Vis / Eykelen en Okkernooten; sommige / om meerder spijse te bekoomen / versprey den sig in kleyne troupen / en leven van Vis / Dieren / Krabben / Oesters / Landschild-padden / Aardbesyen / Moerbesyen en wat dies meer is.

In Juny, July en Augustus, is hunne spijse de wortelen van de Tocknough Besyen / Visch / en groene Terwe. Het is vreemd te sien / hoe hunne Lighamen door de spijse veranderen / even gelijk het Vee en wilde dieren / so dat sy dan vet en dan mager / dan wederom sterk en dan swak gelijken / na het nuttigen hunner spijse. Den Powhatan, hunne Groot-vorst / en eenige andere / die voorsigtig zijn / braden hum Visch en Vlees / om dat tegen eene schaarsheyd te bewaren.

Verandering der Lighamen door de spijs.

Maaksel hunner Boogen en Pijlen.

Hare Pijlen en Boogen gebruyken sy so wel in 't Visschen / als op de Jagt / en tot den Oorlog. Sy maken hunne boogen / als wy de onse / de selve met schulpen tot dat fatsoen schrappende: hare Pijlen maken sy van regte jonge scheuten / waar op sy tot een hoofd setten / een been van 2 / of 3 duym lang / waar mede sy de Eekhoorns schieten / die sig op de boomen onthouden: een

een andere soort van Pijlen maaken sy van riet/ 1609
't geen sy met hout weeten te lappen/ en die heb-
ben tot hun hoofd eenige stukken van Krystal/
scherpe steen/ de spoor van een Kalkoen/ of een
Vogels-bek.

Voor een Mes gebruyken sy een splinter van een riet/ om de veeren daar mede na behooren te snij-den. Om de kerf van de Pijl te maken gebruy-ken sy de tand van een Bever/ in een hout geset/ daar mede sy het allengskens hol maken/ het hoofd van de Pijl word gemaakt met een beentje/ dat sy daar toe altijd aan hun arm-band dragen/ of met een stuk van een steen/ of glas/ in de ge-daante van een hert/ het welke sy aan het eynde der Pijlen lijmen/ met een lijm/ dat van harts-hoorn/ en zenuwen gemaakt is/ welke lijm in geen koud water smelten sal. Als ook der Messen.

In den Oorlog gebruyken sy Schilden/ die van de basten der boomen gemaakt zijn/ nevens een houten degen/ die sy op de rugge dragen; dog somtijds in steede van dien/ gebruyken sy een harts-hoorn/ aan een stuk houts gehegt/ voor een piek/ ook wel een lange steen/ ten selven eynde aan beyde eynden scharp gemaakt. Dit zijn hunne voornaamste Werk-tuygen en Wapenen. Schilden en Swaarden.

Sy visschen veel in schuyten/ die sy van een boom maken/ de welke sy hol weeten uyt te bran-den/ want het gebrande schrappen sy met schul-pen/ of steenen uyt/ in het fatsoen van een bak: eenige der selver zijn ander-half ellen diep/ en 40/ of 50 voeten lang/ en konnen wel 40 menschen voeren/ maar het meeren-deel zijn kleynder/ en voeren 10/ 20/ of 30 Menschen/ na dat sy groot zijn. Hoe hunne Vaartuygen bereyden. In de plaats van riemen bedienen sy sig van kleyne houte schoppen/ met dese roeyen sy veerdiger/ dan onse roey-schuyten. Der selver Riemen.

De Vrouw-lieden spinnen/ tussen de handen en knyen/ de basten van boomen/ de zenuwen der dieren/ of een soort van gras/ dat sy Pem-menaw noemen/ hier van maken sy een draad/ Manier van Spinnen.

1609 die seer gelijk is / en dat seer geswint. Dit garen dient hen tot veele saken; als aan hunne huysen/ kleedinge en vis-netten/ die so wel gebreyd zijn/ als de onse Ook maken zy'er hengel-tuygen van; hunne vis-haken maken sy van een been / dat sy schrappen gelijk hunne pijlen / tot so lang / dat het de gedaante van een kromme spelde / of vis-haak bekomt / of met de schilfers van been / gebonden aan de spleet van een houtje / aan welk eynde van dat tuygje sy het aas vast maken. Sy gebruyken ook lange Pijlen aan een lijn gebonden / daar sy de visch in de Rivieren mede schieten: maar die van Accawmack gebruyken werp-pijlen / als Javelijnen met dese werpen sy na de Visschen / als die in 't water swemmen; sy maken ook van yser-draat seer konstige werk-tuygen/ daar sy veel Visch mede vangen.

Hengels, om te Vissen.

Op wat wijse de Vis word gevangen.

In 't Visschen en Jagen doen sy groote moeyten / dog also sy van hunne kindsheyd daar in geoeffent zijn / nemen sy het voor vermaak / en zyn daar op hoveerdig / wanneer sy daar wel in ervaren zyn / en door hun geduurig omswerven en reysen / weeten sy alle de voordeelen en de beste plaatsen / daar het Wild / de Beesten / 't Gevogelte / en Visschen het meeste zijn / te bekoomen; so ook waar de meeste wortelen en besyen zijn.

Virginianen zijn goede jagers en vissers.

Als sy op de Jagt gaan/ so verlaten sy hunne woon-plaatsen / en voegen hen in troupen by-een even als de Tartaren doen / en gaan met hunne huys-gesinnen na de aller-woeste plaatsen/ alwaar sy de tijd door-brengen met Jagen en Vogel-vangen / op de gebergten.

Han manier van jagen.

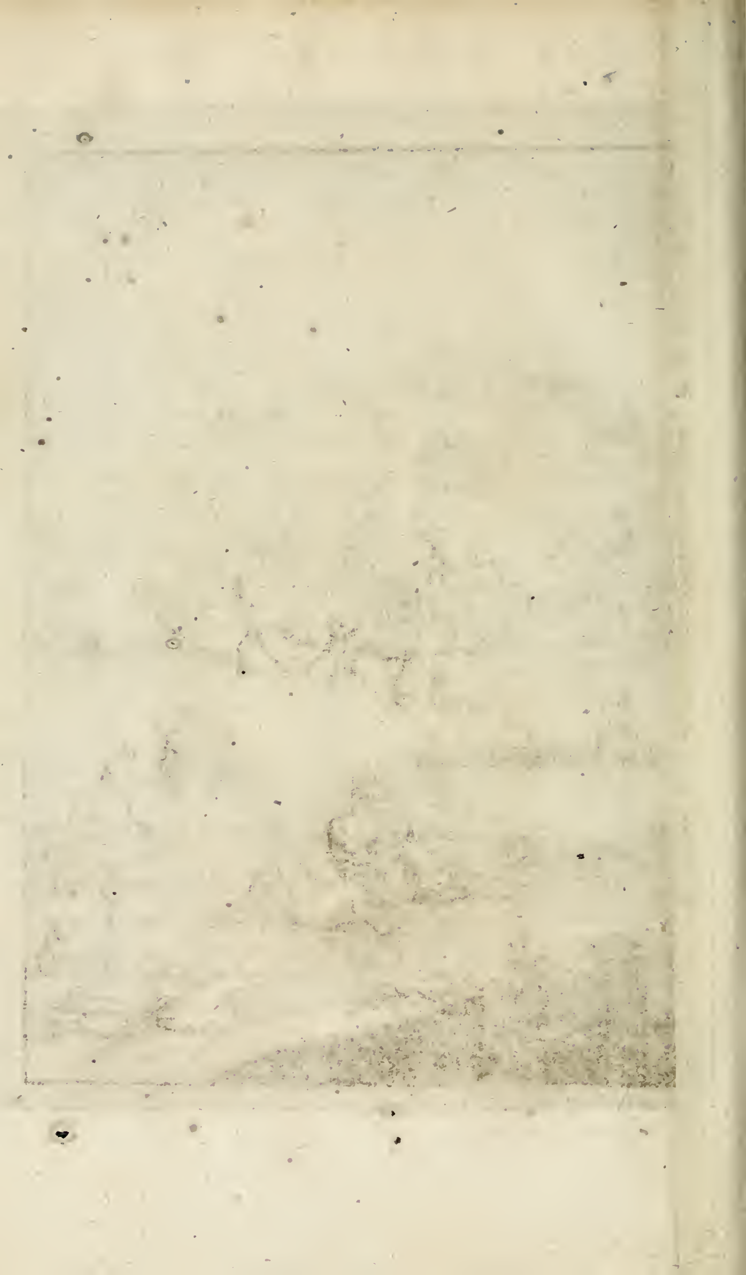
By de water-bronnen / daar sy veel vermaak vinden / en van al het wild / dat tussen de Rivieren geraakt / ontkomt'er weynig hunne woede; en die woeste plaatsen weeten sy een dag-reysens 3 / of 4 wonderlijk wel door te gaan. Hare Jagt-huysen zijn gelijk onse Speel-huysjes met matten overdekt. De Vrouwen moeten hen alles op de Jagt nadragen / als Koorn /Eykelen/ Vijsels/

Pligt der Vrouwen op de jagt.

Vijsels / Pak en Sak / met alles / dat sy ten ge-bruyk van nooden hebben. Ter bestemder plaats gekoomen zijnde / doet elk sijn best / om sijn gaauwigheyd te toonen; want door hunne uytnementheyd in dese Oeffeningen verkrijgen sy hare Vrouwen. Wel 50 ellen ver konnen sy een wit treffen / of meerder / als sy in 't wilt schieten. 1609

Wanneer sy in de woestijnen op de Jagt gaan zijn sy wel 2 / of 300 by-een; het wild gevonden hebbende / omringen sy 't selve met veele vuuren / en stellen sig daar tussen in. Eenige nemen hunne stand-plaatsen in 't midden; het wild verschrikt door die vuuren / en hun geschreeuw / jaagt men in dien kring / daar men dan so op eene reyse 6. 8. 10. ja wel 15 dood-schiet: sy jagen 't ook wel in de Rivieren / daar sy 't dan / in hunne booten sittende / dood schieten. Wanneer sy op 't land een dier geschooten hebben / volgen sy 't na gelijk de honden / op het spoor van hun bloed. Eyeren / Patrijsen / Kalkoenen / Hasen / vet / of mager / ja alles / dat in hun geweld komt / verslinden sy. Onder sodanig jagen was het / dat sy my vonden / wanneer ik na den oorsprong van de Rivier Chickahamania sogte / daar sy mijn volk dood-sloegen en my gevangen namen / in een moeras / daar is het / dat ik dese Oeffeninge van hen met aanmerkingen gesien hebbe.

Manier van jagen in de Woestijne.

Op wat tijd Smith gevangen wierd.

Als een alleen op de Jagt gaat / so gebruykt hy de huyd van een dier / opgevult zynde aan het hoofd / hals en zijde opgesneeden / so dat sijn hand aan den hals kan koomen / en sijn Lighaam bedekkende met de huyd / kruypt hy van den eenen boom tot den anderen / en so 't gebeurt / dat het wild hem siet / en op hem star-oogt / so wend hy het hoofd tot sijn meeste voordeel / en beweegt het selve / als of hy keek / sig lekte / of at / en gaat so voort gelijk een dier / om binnen scheuts te geraken / en wanneer hy sijn schoot gedaan heeft / so volgt hy het op 't spoor van sijn bloed / tot dat hy 't gevangen heeft.

Lootheyd der Virginianen in het jagen.

1609

Hunne Raad-slagen over den Oorlog.

Als sy gesint zijn te Oorlogen / so bedienen hunne Werowances sig gemeenelijk eerst van den raad der Priesters en Duyvel-beswerders / ook van hunne Bond-genooten / en oude Vrienden / maar den Raad der Priesteren word gemeenelijk gevolgt. Den Werowance, of d'een / of d'ander wakker karel / word tot hoofd van yeder volk gestelt. Selden gebeurt het / dat sy om Landeryen / of Goederen Oorlogen / maar wel om Vrouwen en Kinderen / dog meest uyt Wraaksugt.

Wat volkeren hunne Vyanden zijn.

Sy hebben veele Vyanden / namentlijk alle de Westelijke Landen / aan geene zyde het gebergte / en aan de oorsprongen der Rivieren. Aan het hoofd des Powhatans zijn de Monacans, welkers voornaamste woon-plaats is te Rasauweak, aan welke de Mowhemenchuges, Massinnacacks, Monahassanughs Monasickapanoughs en andere volkeren Schattingen betalen / aan het hoofd der Rivier Toppahanock is een volk / genaamt Mannahoacks, dese zijn Cijnsbaar de Tauxanias, Shackaconias, Ontponeas, Tegninateos, Whonkenteaes, Stegarakes, Hassinnungaes en verscheyde andere volkeren / alle Bond-genooten van de Monacans, hoewel seer verschillende van taal / en ook veel woester / levende ten meeren-deele van wilde dieren en vrugten. Aan geene zijde van 't gebergte / daar de Rivier Patawomek sijn oorsprong heeft / woonen / naar 't seggen der Wilde, de Massawomekes, zijnde eene groote Natie / en seer volkrijk. Volkeren leggende aan dese Rivieren / insonderheyd de Patawomekes, de Pawtuxuntes de Sasquesahanocks, en de Tockwoghes werden steeds van haar geplaagt / en over welkers wreedheyd sy by my geduurig klaagden / en sterk aanhielden; dat ik, met mijn geselschap hen van dese beulen wilde bevrijden, ten welken eynde sy my / spyse / geleyde en bystand aanbooden / nevens eene eeuwige onderwerpinge; waar toe ik groote genegentheyd hadde / en het gesint was uyt

Woon-plaatsen van verscheyde volkeren.

Versoek der Wilde aan Smith.

wyt te voeren. Maar de Raad doen-maals mijne 1609
voorspoed benydende / dagten het niet raadsaam / Daar sig
voorgeevende; dat sy my met 40 mannen in die den Raad
onbekende gewesten, en so verre Land-waard in tegen
niet wilden wagen; alhoewel ik sulks met 12 man stelde.
(gelijk voor-heen gesegt is /) had derven onderne-
men / en alsoo is die schoone gelegentheyd verwaar-
loost. Op 7 schuyten vol van dese Massawome- Buyt op de
kes vielen wy aan / omtrent het hoofd van de Massawome-
bogt; welkers schilden / korven / degens / ta- kes behaalt.
baks-pypen / schootels / boogen en pylen / wel
toonden / dat sy die gewesten verre overtroffen;
so ook de behendigheyd in hunne kleyne booten
van basten van boomen gemaakt / en wederom
met basten t' samen genaayt / en die met gomme
wel digt gestreeken / beweesen wel / dat sy een
groot water besaten.

Tegen alle dese hunne Vyanden zijn de Pow- Manier van
hatans somtijds genootsaakt te vegten. Hare vegten der
voornaamste aanvallen geschieden / door list / ver- Powhatans.
raad / of verrassingen. De Vrouwen en Kin-
deren der Werowances dooden sy nooyt / maar
houden die gevangen. Hunne Oorlogs-wijse ver-
toonden sy ons eens / en wierd tot Mattapanient
tot ons vermaak aldus verrigt.

Als sy sig geverst en vermomt hadden op de Spiegel-
verbaarlijkste wijse / die sy konden bedenken / so gevegt der
verdeelden sy hen selve in 2 hoopen / yeder van Powhatans
omtrent 100 koppen / den eenen noemden sy Mo- tot vermaak
nacans, den anderen Powhatans, yeder troup der Engelsse
had sijnen hoofdman. Dese / verbeeldende de gehouden.
Vyanden / bleeven een Musquet-schoot van de
anderen; 15 waren'er in het eerste gelit geplaatst /
yeder gelit was omtrent 5 / of 6 ellen van den an-
deren / niet in ryen / maar tussen de gelederen /
in sulker voegen / dat de agterste gelederen so wel /
als de voorste / konden schieten. Wanneer sy sig
op dese wijse in slag-orde gestelt hadden / wierd
van yeder der Partyen een / met dese boodschap
afgesonden; Dat indien alle, die overwonnen, en

 die

1609 die door de vlugt ontquamen, sig binnen 2 dagen quamen te onderwerpen, het leven soude werden geschonken, maar de Vrouwen en Kinderen souden de overwinnaars ten buyt blijven.

Hun manier van aan te vallen.

Dese Boden waren so haast niet te rugge gekeert / of Partyen toogen tegen den anderen / aan yder vleugel / met een Officier van agteren / in steede van een Luytenant / yder behoudende sijn plaats op een behoorlijke manier / egter singende en springende / op sulk een wijse / als sy alleen in den Oorlog gewoon zijn te doen. Op de eerste vlugt der Pijlen maakten sy sulk een ysselijken geschrey en getier / dat men soude gesegt hebben; dat de Hel uytgebrooken was / dewijl die geen gevaarlijker furien konde maken. Na dat sy hunne Pylen verschooten hadden / raakten sy seer aardig hand-gemeen / los-brandende en de hertred nemende / onderwijl dat yder rye den anderen te hulpe quam. Die de over-hand kreeg vattede sijnen Vyand by het hoofd-hayr / en wierp hem ter aarde / en 't scheen / als of hy hem met sijnen houten degen de harssenen hadde willen inslaan / en die begaven sig weder na de agterste / om het gevegt staande te houden.

Ook hertred te nemen.

Wanneer de Monacans verminderden / so wierd door de Powhatans halve-maans gewijse op haar geschooten. Dese / niet willende ingesslooten zijn / namen alle / op een hoop na / de vlugt na hunne hinder-lage / in de welke sy de andere listiglijk leyden. De Monacans verborgden sig onder het vers volk; daar op yiden de Powhatans naar hunne helpers; de Monacans, sulks siende / namen de gelegentheyd waar / om na hun gros van 't Leger te keeren / en so begaf sig yder party na sijn Leger-plaats. Al hun bedrijf / getier / en gebeerden / so wel in 't aanvallen / als wijken / wierd na hunne wyse en schikkinge met sulk een dapperheyd uytgevoert / dat dese vreemde manier van doen / seer vermakelijk was te beschouwen.

Hoe den anderen in een hinderlaag lokken.

Tot

Tot een Musijk-Instrument hebben sy een grooten Rotting / daar sy op speelen als op een Hoboys. In den Oorlog gebruyken sy een groote houte Schoetel / daar sy een vel / so styf over spannen dat men 'er op slaan kan / als op een Trommel. Maar hunne voornaamste Instrumenten zijn Ratels / van kleyne Pompoen-schillen gemaakt / van dese soort weeten sy een verscheydenheyd van geluyt te doen geeven / als of het een Bas, Tenor, of diergelijke was / waar mede sy hunne stemmen volgen / somtijds wel 20 / ja 30 te gelijk / dat sulk een geraas maakte / dat het een mensch veel-eer soude verschrikken / dan vermaken. 1609 Hunne Musicale Instrumenten.

Wanneer een voornaam Bevel-hebber / of Werowance aan hun Woon-plaats komt / so spreyt men een Mat voor hem / even als de Turken een Tapijt doen / om op te sitten; tegen over hem op een andere Mat sitten sy selve / waar na die alle te gelijk hem met een Sang-gejuyg welkom hieten: dit gedaan zijnde / doen 2 / of meer van de aansienelijkste onder hen / een aanspraak / waar in sy hunne liefde jegens hem betuygen. Dese aanspraak werd met sulken yver en so veel kragt gedaan / dat hen de sweet-droppelen langs de kaken biggelen / dat sy ten eynde adem zijnde / naauwlijks meer spreeken konnen; so dat men meynen soude / dat sy seer verstoort / of uytsinnig waren: met de spijse / die men voor handen heeft / werd hy na hunne wijse treffelijk onthaalt; des nagts werd hem aan sijn Verblijf-plaats een By-slaap / een Vrouw-mensch / wel rood geschildert met Pocones en Oly / beschikt. Op wat wijse malkanderen onthalen.

Voor koper / koralen / en diergelijke snuysteryen reuylen sy Vellen / Vogelen / Vis / Vleeg / ja 't koorn-gewas van hun Land / dog de voornaamste rijkdom bestaat in hunne spijse. Reuyling van waaren.

Yeder jaar in de voor-tijd / maken sy hen-selven ziek / met het sap van een wortel / Wighsacan ge- Geneesing hunner Ziektens.

1609 genaamt / het welke sy met water gemengt indrinken / in so een over-maat / waar van sy sodanigen stoel-gang hebben / dat sy in 3 / of 4 dagen daar na hunne gesondheyd naauwlijks konnen bekoomen. Somwijlen werden sy wel met de water-sugt / geswellen / pijnen / en diergelijke qualen gequelt. Tot des selfs geneesinge hebben sy een Bad-stove / als een Duyven-huys so digt / dat een weynig vuur daar in / met een Pot overdekt / den zieken geweldig doet sweeten.

Kragt van feeker hout voor de Geswellen.

Voor de geswellen gebruyken sy een seeker soort van verrot hout / dat seer ligt aangestooken werd / het geen in de gedaante van Kruyd-nagelen gemaakt is / dat sy op de geswollene party / na sy die geprikt en gestooken hebben / al brandende leggen / en dan de verdorventheyd met de mond daar uytsuygen. Met dese wortel Wighsacan, geneesen sy gemeenelijk de versche wonden. Maar om een geswel te openen / of om een insnijding te maken / daar toe zijn hunne beste werk-tuygen / de scherf van een steen gemaakt. Oude / of ingebreetene sweeren / of quetsuuren / worden onder hen selden geneesen. Sy hebben veele openbare Genees-heeren / die met hunne betoveringen en ratelen / en een deel helsche woorden en geberden / sig gelaten de inwendige smerten door de navel van den buyk / of uyt de ontstookene party te konnen trekken. Evenwel hadden sy sulke groote gedagten van onse Heel-meesters / dat sy sig verbeelden / dat alle hunne plaasters / allerley seer konden geneesen.

Hunne Genees-heeren.

Gods-dienst der Virginianen.

Daar is tot nog toe in Virginia geen plaats ontdekt / die so woest soude zijn / of men heeft'er eenige soort van Gods-dienst / Wild / Boogen en Pijlen. Alles dat hen schade kan toebrengen / sonder dat sy het konnen vermijden / dat aanbidden sy na hare wijse met een soort van Godsdienstigheyd / als by voorbeeld / het vuur / 't water / weer-ligt / ons geschut / paarden / e. s. v. Maar haren oppersten God / die sy aanbidden/

bidden/ is den Duyvel/ die sy Okee noemen/ en meer uyt vrees/ dan liefde dienen; sy seggen; dat sy met hem spreeken/ waarom sy sig/ so veel sy konnen/ na sijne gedaante schikken. Sy hebben sijn beeld in hare Tempelen/ seer leijk uytgehouwen/ geschildert en verciert/ met kopere ketenen en koralen behangen/ overdekt met een huyd/ welkers wanschapenheyd met sulk een God wel over-een-komt.

1609 — Bidden den Duyvel aan.

In yeder Landschap van een Werowance is een Tempel/ en een Priester/ ook wel 2/ 3/ of meer. Haar voornaamste Tempel is te Uttamussack tot Pamaunkee, na by 't welke is het Huys/ Tempel/ of Plaats des Powhatans.

Hunne Tempelen.

Op de kruyn van sommige rood-zandagtige Bergen in de Bosschen zijn 3 groote huysen/ vol gepropt met Beelden hunner Koningen/ Duyvelen/ en Graf-steeden van hunne Voorsaten. Dese Huysen zijn by-na 60 voeten lang/ op hunne manier Preels-gewijse gemaakt. Dese plaatsen worden onder hen heylig gehouden/ dat geen andere/ dan hunne Priesters/ of Koningen/ sig derven verstouten/ daar in te gaan. Ook derven de Wilde de Rivier opwaarts daar niet voorby varen/ sonder een stuk koper/ witte koralen/ of Pocones op een plegtige manier daar in te werpen/ uyt vrees/ dat hunnen Okee, vergramt/ sig daar over sonde wreeken.

Groote Gods-dienstigheyd en Eerbied voor 3 Huysen, vol beelden.

In dese plaatsen zijn gemeenelijk 7 Priesters. De opperste verschilt van de andere in sijn gewaat; dog de mindere zijn naauwlijks kenbaar uyt het gemeene volk/ behalven dat die so veel gaten in de ooren niet hebben/ om 'er Juweelen aan te hangen.

Onderscheyd der Priesters.

Des Hooge-priesters opschik bestaat uyt een Hoofd-ciersel/ dat op dese wijse is toegemaakt. Sy nemen 12/ 16/ of meer Slange-vellen/ en stoppen die vol Mosch nevens veele Wesels-vellen/ en ander ongedierte/ die men so aan elkanderen

Opschik der Priesters.

1609 deren bint / dat se boven op het hoofd koomen te staan / gelijk een Veder-bos / met een krans van veeren daar rond-om; vellen hangen om sijn hoofd / hals en schouderen / en bedekken eeniger-maten sijn aangesigt. De aangesigten van alle de Priesters / sonder onderscheyd / worden so lelijk geschildert / als men versinnen kan; yeder heeft een Ratel in sijn hand / waar van 'er een onder de selve voor een Bas verstrekt. Hare Dienst bestaat meest uyt liederen / de welke de Opper-priester begint / waar na hem alle de andere volgen; somtijds maakt hy gebeeden in afgebrooken spreuken / by sprongen met vremde gebaarden / en by yeder ruste / maakt hy een korte sugt.

waar in hun Dienst bestaat.

Plegtelijke Hoogtijden.

Men kan niet bemerken / dat sy den eenen dag meerder / dan den anderen agten. Behalven in groote benauwtheyd / 't zy wegens gebrek / of vreese voor vyanden. In hare zegen-pralingen / insamelingen hunner vrugten / komt al 't Volk van 't gantse Land / Mannen / Vrouwen en kinderen tot die plegtigheeden by-een; welkers dienst en aandagt op dese wijse gepleegt worden. Men stookt een groot vuur in een huys / of op 't veld / daar men met ratelen en gejuyg om danst en singt / 3 / of 4 uuren agter een; somtijds stelt men een man in 't midden / daar men om singt en springt / terwijl hy de gantschen tijd de hand beweegt / als of hy de maat sloeg.

Sy hebben ook verscheydene besweeringen / waar van 'er een gedaan wierd / terwijl ik by hen gevangen was / gelijk in het voorgaande gesegt is.

Altaren, en wat daar op geoffert werd.

Sy hebben ook Altaren / Pawcorances genaamt; dog dese staan niet by hunne Tempelen / maar by hunne Huysen in de bosschen / of wel in de woestijne / daar yets ongemeens is voorgevallen. Als men dese Altaren voor-by gaat / so verhalen sy u 't geen daar geschiet is / en dat leeren sy hunne kinderen van geslagte tot geslagte / als zijnde de beste gedenk-teekenen van hunne oudheeden /

den; op de selve offert men bloed / smout van Wild, en Tabak. Dit doen sy / als sy uyt den Oorlog koomen / van de Jagt / of wel by veele andere gelegentheeden. 1609

Daar is nog een ander by-geloof onder hen in gebruyk / in gevallen van Tempeesten omtrent 't water / in hunne Rivieren / of op de Kusten. De Duyvel-besweerders loopen na de water-kant / of in hunne Schuyten daar langs varende / en na dat sy een hels-getier gemaakt hebben / en veele gebeeden gedaan / werpen sy Tabak / Koper / Pocones, en diergelyke vrugten in 't water / om dien God / welke sy meynen / in sulke stormen seer gestoort te zijn / te paayen. Eer sy beginnen te eeten / werpen die geene / welke onder hen de beste willen zijn / 't geen sy het eerste snyden / in 't vuur / en geen ander gebed om een zegen word 'er onder hen bespeurt. Offerhande in Tempeesten.

In sommige Gewesten van 't Land offeren sy jaarlyks eenige hunner kinderen / gelyk 'er omtrent ruym 3 uuren van Jacobs-stad, te Quiyoughcohanock, een sodanige offerhande verrigt wierd / met 15 der kloekste jongens / van omtrent de 10 / of 15 jaren / die sy wit verfden. Wanneer men de selve voor 't volk te voorschyn brengt / so word dien voor-middag by 't volk met singen / danssen en ratelen rond-om de selve besteed. Des namiddags stelt men die kinderen aan de wortel van een boom / die dan door 't man-volk bewaakt worden / yeder met een goede stok in de hand / die van t'samen gebonden riet gemaakt is / staande in een dobbelde rye. 5 Jongelingen worden 'er bestelt / om door die rye de kinderen af te halen / wanneer nu yeder op syn beurt een kind afhaalt / so slaan hem die wakers wel vinnig op het bloote lyf / 't geen sy geduldig verdragen / en die kinderen voor die on-barmhertige voor slagen beschermen. Ondertusschen schreyen en weenen de Vrouwen / bereydende Matten / Vellen / Mosch / droog Hout / en alles / 't geen tot de begraaffenis hunner Offerhande der Kinderen.

1609 ner kinderen noodig is. Na dat de kinderen op die wijse door de wagters geraakt zijn / so scheuren de selve de takken met sulk een geweld van de Boomen / dat sy de stammen selfs koomen te splijten / en maken kranssen van 't loof en bladeren / om hunne hoofden te bedekken. Wat voorder met die kinderen gedaan is / hebben wy niet gesien / nog komen te weeten koomen; dog men heeft se alle in een dal als dooden op een hoop geworpen. Alwaar men dan een Gast-maal voor het geheele geselschap maakt.

Gastmaal tot dien eynde aangerigt,

Den Werowance, of Priester word dan gevraagt / wat dit slagten te beduyden heeft? so antwoord hy; dat alle de kinderen niet dood zijn, maar dat de *Okee*, of Duyvel de geene, die hem by lot toevallen, so lang uyt de slinker borst des selfs bloed suygt, tot dat sy sterven. De overgeblevene worden door die voor-gemelde Jongmans 9 Maanden in de woestijne bewaart / geduurende die tijd vermoogen sy met niemant te verkeeren / en van dese worden hunne Priesters en Duyvel-besweerders gemaakt. Dese offerhande werd by hen so noodig geagt / dat in geval van versuym / haren Okee, of Duyvel / en alle hare andere Quiyoughcosughes, of Goden / hen geen Wild / Kalkoenen / Koorn / of Vis souden willen geeven / en daar en boven een groote slagting onder hen maken.

Priesters hier over gevraagt en hun Antwoord.

De Begraaf-plaats hunner Koningen is gemeenelijk digt by hem. En wanneer die sterft / handelt men het doode lighaam op dese wijse; eerst neemt men het ingewant daar uyt / dan legt men het selve op een Horde / tot dat het heel droog geworden is / dan stopt men het vol / met koper / koralen / en diergelijke prullen; den hals en de meeste van hunne leden behangt men met Braseletten / kopere Ketentjes / Paarlen / en diergelijke dingen / die sy gewoon zijn te dragen / daar na worden die sorgvuldig opgewonden in witte vellen / en dan in matten gerolt / in plaats van

Begraaf-plaats der Koningen.

Hoe het Lijk word opgeschikt.

een

een Dood-kleed; en eyndelijk legt men hem in 't Graf/ dat boogs-gewyse van Matten opgemaakt is; het over-blyfsel van hunne schatten set men in korven aan hare voeten. Dese Tempelen en Lighamen worden door hare Priesteren bewaart. 1609

Op wat wijse in het Graft geset.

Tot der gemeene Lieden begraaffenissen maakt men een diep gat in de aarde met scharpe staken/ en hare lighamen in vellen en matten gewonden zijnde/ legt men se nevens hare kleynodien onder de grond op houten/ en men overdekt se met aarde. De Begraaffenis volbragt zijnde/ so besmeeren de Vrouwen haar aangesigten met swarte Kool en Oly/ en sitten 24 uuren in de huysen/ schreyende en misbaar makende by beurten/ om also de groote van hare droefheyd te uyten.

Begraafplaatsen der gemeene Lieden.

Gewoonte der Vrouwen in het lijk te beweenen.

Sy gelooven; dat hunne Werowances, of Priesters/ die sy ook Quiyoughcosughes, of Goden agten te weesen/ als sy dood zijn aan de over-zijde der Gebergten/ na der Sonnen-ondergang gaan/ en aldaar in de gestalte van hunnen Okee blijven/ hunne hoofden geschildert met Oly en Pocones, en dat wel swierig opgeschikt met pluymen en ander cieraad/ hebbende in overvloed Koralen/ Bijltjes en Tabak/ anders niet doende/ dan met hunne Voorsaten danssen en singen. Dog het gemeene volk aangaande/ gelooven sy niet/ dat die weder opstaan/ maar gelijk de beesten in 't graf verrotten sullen.

Gedagten der Opstandinge van de Groote en Gemeene lieden.

Wy hebben ons best gedaan/ om hen van die blinde Afgoden-dienst af te brengen/ insonderheyd den Werowance van Quiyoughcohanock, wiens zeeden/ bevatting en goede genegentheyd alle anderen in dese Landen verre te boven ging/ en alhoewel men hem niet konde beweegen sijne valsse Goden te verlaten/ so geloofde hy egter; dat onsen God de hunne so seer over overtrof/ als ons schiet-geweer het hare; ja heeft ook dikwils Boden na Jacobs-stad geschikt/ om my te versoeken; dat wy onsen God wilden bidden, dat hy hen regen wilde geeven. In dese beklaagelijke

Gevoelens van den Werowance van Quiyoughcohanock over den waren God.

1609

Beklaaglijke staat deser volkeren.

onwetenheyd / geeven dese arme menschen hen selven aan den Duyvel over / mits sy hunnen Schepper niet kennen / en wy / die hun taal niet wel konden spreeken / ook niet in staat waren / om hen dat te leeren.

Hun manier van Regeering.

Alhoewel het volk van dat Land seer barbaris is / so heeft het egter een sodanige Regeering / dat de Overigheyd / wegens het wel gebieden / en de Onderdanen / wegens behoorlijke onderwerpinge en gehoorsaamheyd / veele plaatsen / die seer wel gemaniert willen geagt zijn / te boven gaan. Haar Gemeene-best is een een-hoofdige Regeering: want een als Keyser heerscht over veele Koningen / of Bevel-hebbers. Haar Opper-hoofd word Powhatan genaamt / na een van sijne voornaamste woon-plaatsen / maar sijn eygen naam is Wahunsonacock. Eenige Landschappen heeft hy van sijne Voorsaten ge-erft; namentlijk Powhatan, Arrohateck, Appamatuck, Pamaunkee, Youghtanund en Mattapanient. Alle sijne andere Landen / die in de Kaart aangeteekent staan / segt men / dat sijne overwinningen zijn. In sijne Erf-landen heeft hy Huysen / op de wijse van Prieelen gebouwt / van 30 en 40 ellen lang / en in yeder huys voorraad na de tijd van 't jaar / tot sijn onderhoud. Te Werowocomoco aan het Noorden van de Rivier Pamaunkee had hy sijn verblijf / toen hy myn gevangen wierd / zijnde omtrent 14 mijlen van Jacobs-stad, daar hy het meeste van de tijd bleef woonen / maar naderhand schepte hy so weynig vermaak in onse Nabuurschap / dat hy na Orapakes week / in een woestyn / tussen Chickahamania en Youghtanund.

Hun Opper-hoofd, Powhatan genoemt.

Gedaante sijner Huysen.

Sijn Verblijf-plaatss

Gedaante van den Powhatan.

Hy is een lang wel gemaakt man / hebbende een donker gesigt / grijsagtig hayr / dog so dun van baard / dat hy 'er geen gelijkt te hebben / oud omtrent 60 jaren / sterk van lighaam / bequaam om alle ongemakken te verdragen. Sijn Lyf-wagt / die hy gemeenelyk by hem heeft / bestaat uyt 40 / of

50

50 der langste van dat Land-volk. Aan de 4 zyden van syn huys zijn alle nagten 4 Schild-wagten / omtrent een Boog-scheut van den anderen / die alle half uuren de een den ander toeroepen met het schudden van een vinger tussen syne lippen; en so yemand van hen in gebreeke blijft / die word van een bediende wel dapper afgerost. 1609 Hoe hy bewaakt word.

Een mijl van Orapakes in een Kreupel-bosch / heeft hy een huys / daar hy alle syne schatten bewaart / te weeten Huyden / Vellen / Koper / Paarlen en Koralen / de welke hy weg legt voor syn begraaffenis; so ook roode Verf / Boogen en Pylen / Schilden en Knodsen; dit huys is in de lengte 50 / of 60 ellen; niemant mag daar in koomen / dan alleen de Priesters. Aan de 4 hoeken van dat huys staan 4 Beelden / by manier van Schilder-gasten / een Draak / Beyr / Luypaard / en 't vierde verbeeldende een Reus / alle seer slegt gemaakt / dog na haar beste konst. Schat-huys.

Hy heeft so veel Vrouwen als hy wil / waar van 'er een / als hy te bedde legt / sit aan 't hoofd-eynde / en een ander aan sijne voeten: maar wanneer hy sit / so sit'er een aan sijne regter / en een ander aan sijne slinker hand. Als hy de selve moede is / besteed hy die aan hen / die se best verdienen. Wanneer hy eeten wil / so wel voor als na de maaltijd / brengt hem een van sijne wijven water in een houten schootel / om sijne handen te wasschen / en een ander staat met een Veder-bos / in plaatse van een Hand-doek gereet / om de selve af te droogen / die men daar na weder droogt. Heeft veele Wijven. Hoe van dē selve gedient word.

Sijn Rijk daalt niet af op sijne Kinderen / maar op sijne Broeders / die 3 zijn / als Opitchapam, Opechancanough en Cataraugh, en na hare dood op sijne Susters; eerst op de oudste / vervolgens op de andere / en na de dood van die / op de Erfgenamen van de oudste Suster; maar noopt op de Erfgenamen der Mannen. Wie hem in de Regeering opvolgen.

Terwijl ik hier besig ben met des Powhatans geslagt te beschrijven / sal ik nog een geval hier

1609 by vorgen / van 't geene Pocahontas / de Dogter van den Powhatan, gebeurt is.

Voorval van Pocahontas in het besoeken harer Vrienden.

't Geschiede dat Pocahontas, (Dogter van den meer-maals gemelden Powhatan, die hem seer waard en lief was / van welke het gerugt in Engeland met de naam van Nom-pareille was gekoomen) aldaar uyt een hoog-geboozen gemoed en vorstelijk voornemen / indien ik het so noemen mag / in het af weesen van Kapiteyn Argall, had voorgenoomen / sig te verlustigen / en hare vrienden te Patawomek te gaan besoeken; hebbende haar ondertussen in de gedaante van een Kramerin verstelt / als of sy eenige van hare Vaders Koop-waaren had te verhandelen / en met dese ter Markt quam.

Is belust, om Argall te besoeken.

Als sy haar aldus omtrent 3 Maanden aldaar had opgehouden / so gebeurde het / dat Kapiteyn Argall, of uyt gedane beloften / of om sijne saken te verrigten / aldaar aanquam / den welken Pocahontas, dewijl sy haar selven over-al tegens de Engelse vriendelijk had getoont / of om hare vriendschap met hem te vernieuwen / hertelijk verlangde te besoeken / dog met een onbekent gewaad / om dat sy veel onheylen / die daar uyt mogten ontstaan / vreesde / gelijk sy dan ook deede.

Argall neemt voor, om Pocahontas te vangen.

Dit was niet so dra ter ooren van Kapiteyn Argall gekoomen / of hy beraadslaagde met sijnen ouden Vriend Japazaws, als hem also seer / sijn Broeder beminnende / wat hy doen soude / om Pocahontas in sijn geweld te krijgen / en tot sijn gevangene te maken; want, seyde hy / dat het nu de beste tijd en gelegendheyd was, om sijne beloften en verseekeringen, die hy van te vooren so menigmaal aan hem gedaan hadde, te doen stand grijpen, en met der daad te betoonen; om also door het randsoen van Pocahontas de Engelse, die by den Powhatan gevangen waren / te verlossen / en de wapenen / die den Powhatan op een listige wijse had weeten in handen te krijgen / wederom te

be-

bekoomen / beloovende daar en boven / haar eerlijk en wel te sullen handelen. 1609

Dewijl nu Japazaws verseekert was / dat Kapiteyn Argall Pocahontas wel soude handelen / en onderhouden / beloofde hy aan Argall, dese saak op het alderbequaamste middel uyt te voeren / en te doen / wat hy hem gebood. Om nu dit werk-stellig te maken / en sijn oogmerk te bereyken / gebruykte hy syn Wijf tot een werktuyg (als zijnde dese Sexe in een bedrog uyt te voeren scherp-sinniger / en veel bequamer / dan de Mannen) om de kruyken te beschikken. Het werk wierd dan op de volgende wijse begonnen. Hy belaste sijn wijf / dat sy met *Pocahontas*, *Argall* aan het water soude uytgeleyde doen, aldaar gekoomen zijnde, soude sijn Wijf een groot verlangen toonen, om het Schip der *Engelsse* te sien, versoekende daar ten dien eynde verlof toe van haren man, om haar dit toe te staan: Daar op soude *Japazaws* sig als-dan toornig en gestoort aanstellen, haar niet alleen haar bede afslaan, maar haar voorhouden; *dat sulks niet betaamde, dewijle sy sonder geselschap van Vrouwen was.* Dit soude sy dan met groote droefheyd van haren man opnemen, en sig houden, als of se weende en schreyde (volgens het gemeene spreek-woord / dat de Wijven met haar schreyen, yeder een verleyen.)

't welk Japazaws belooft uyt te voeren.

waar toe sijn wijf het werk-tuyg soude zijn.

Dit wierd alles so wel besorgt / dat de man sig vertoonde / als of hy mede-lyden met hare tranen hadde / stond eyndelijk hare bede toe / om aan boord te varen; dog onder dit beding / so *Pocahontas* haar wilde geselschap houden. Hier gebruykte men de grootste moeyte toe van de wereld / om haar hier toe te overreden / dat sy daar in bewilligde / want Pocahontas was nog wel indagtig die groote onbillijkheeden / waar mede haar Vader de Engelsse had bejegent / en twijffelde / of sy wel onbekent soude blijven; maar door het veelvuldig aanhouden van dit wijf besloot sy

Listen hier toe gebruykt.

1609 eyndelijk / om met malkanderen aan boord te varen.

Pocahontas vaart aan boord en werd gevangen.

Hier was alles so wel besorgt / dat de Vogel niet uyt de knip ontsnapte ; men ging terstond aan het avond-eeten / verdrijvende ondertussen de tijd met geneuglijke vertellingtjens / voornamelijk waren Japazaws en sijn wijf geweldig in haar schik / welke / om hare vreugde te betoonen / Argall op een voet trad / willende daar mede te kennen geeven / dat het wild-braad gevangen en in sijn magt was. De Maaltijd geeyndigt zijnde / wierd Pocahontas in des Konstapels kamer te slapen gelegt / maar Japazaws en sijn wijf raakten met Argall weder in gesprek / als verhalende hunne geswindheyd in het volbrengen van dit werk / waar mede sy sig alle te rust begaven.

Ongerustheyd van Pocahontas.

Des anderen-daags 's morgens vroeg / was Pocahontas, welke dit bedrog tot nog toe weynig gemerkt hadde / maar egter vol sorg was / het eerst uyt de kooy / versogt Japazaws; om weder van boord te varen ; dog Kapiteyn Argall had hem al bereyds wel begiftigt met een kleyn koper keteltje / en andere geringe snuysteryen / welke hy in so groote waarde hield / dat hy buyten alle twijffel sijn eygen Vader wel soude verraden hebben: hy vertrok met syn wijf ongemoeyt aan Land ; maar Pocahontas moest binnen boord blijven ; waar op Argall haar eenige bysondere oorsaaken / die hem hier toe aanleyding hadden gegeeven / verhaalde ; namelijk / dat haar Vader eenige *Engelsse* had gevangen genoomen, veel van hun Geweer, Musquetten, en andere Instrumenten, welke hy op verscheydene tijden door bedrog de onse had ontnoomen, tegen reden en billigheyd by sig hield, of sy schoon, de selve niet konden gebruyken, so weygerde hy nogtans, de selve weder te geeven.

Redenen door Argall tegens Pocahontas gevoert.

Die Pocahontas seer ontstelden.

Op dese Reden-voering begon haar Pocahontas, also sy van dese verraderlijke aanslag onkundig was /

was/deerlijk te beklagen/en haar ellende te be- 1609
treuren/ Japazaws maakte voor het uyterlijk een
ysselijk misbaar/ sig beklagende; dat hy van de-
se hare gevangenis de oorsaak was geweest/ dog
sy wierd eyndelijk door het vriendelijk ansprecken
van den Kapiteyn so verre gebragt; dat sy sig
geduldig aan sijne beschepdenheyd over-gaf. Sy werd na
wierd na Jacobs-stad gevoert/ en aanstonts een Jacobs-stad
Ken-bode na haren vader/ den Powhatan, afge- gevoert.
vaardigt/ om hem te berigten; hoe sijn Dogter
in het geweld der *Engelsse* was geraakt, en so lang
hun gevangene moest blijven, tot'er tijd over de
gevangene *Engelsse*, het Geweer en Wapenen, door
verraad afgenoomen, was gehandelt.

Dese nieuwe Tijding konde den Koning wey- Over het
nig vermaak aanbrengen/ maar wierd seer be- welk den
droeft en kleyn-moedig/ eens-deels wegens de lief- Powhatan
de/ die hy sijn Dogter toe-droeg/ anders-deels sig seer
wegens de gevangene Engelsse, voor wien hy een ontstelde.
groote genegentheyd hadde/ schoon hy de selve
nergens toe wist te gebruyken: so ook met onse
Wapenen/alhoewel hy daar niet mede konde om-
gaan/ nogtans schepte hy groot vermaak/ om
de selve te beschouwen. De Koning kon sig hier
op/ dewijl hy sijne Raad daar nog niet over had
vergadert/verklaren/ ja hy schorte sijn antwoord
3 geheele Maanden op/ en wierd in al die tijd
niet van hem vernoomen.

Na dese tijd/ van andere daar toe overredet 7 Engelsse
zijnde/ liet hy 7 Engelsse los/ en sond yeder met door den
een ondeugend musquet tot de onse/ met volgen- Powhatan
de boodschap; dat, indien het ons beliefde, hem los gelaten,
sijne Dogter weder ter hand te stellen, wilde hy en met een
de onse een volkoomen vergenoeging geeven, en Boodschap
voor de ongemakken, de onse door de sijne aan- gesonden.
gedaan, en voor de andere musquetten, so die ge-
brooken, als die hem ontstoolen waren, 500 Schee-
pels koorn geeven, en een eeuwige Vreede met de
onse oprigten. De onse namen hunne Lands-lie-
den/ Musquetten en eenig Koorn aan/ en deeden

1609 hem te gelijk weeten/ dat sijn Dogter heel vrolijk leefde, en heel beleeft van de onse wierd gehandelt, en ook niet anders soude gehandelt worden, so hy maar een goed voornemen omtrent de onse had: dog dat de onse niet konden gelooven; dat hem de Wapenen gestoolen, of andersints gebrooken, of verlooren waren, daarom wilden de onse op geenerley wijse, voor dat hy dese wederom ter hand stelde, sijn Dogter volgen laten, en soude hem als-dan vry staan, een eeuwige Vreede, of Vyandschap met de onse te houden. Door dese antwoord wierd alles afgebrooken.

Antwoord door de Engelsse daar op gedaan.

Argall met Pocahontas na den Powhatan gesonden.

Kort daar na sond de Heer Thomas Dale een Schip met 150 wel uytgeruste Mannen en eenige andere kleyne Vaartuygen/ onder het gesag van Kapiteyn Argall, de Stroom opwaarts. Dese quamen aan de voornaamste Wooning van den Powhatan, hebbende des selfs Dogter met sig gevoert/ of sy hem hier door konden beweegen/ of andersints een schermutseling met hem te houden/ indien hy so veel moed en dapperheyd hadde/ gelijk als het gerugt van hem gegaan was/ of dat hy de Musquetten/ en andere Werk-tuygen/ die de onse nog te vorderen hadden/ weder wilde ter hand stellen: eenige der geene/ die hy aan de onse had gesonden/ zijn wederom tot hem geloopen/ om hem te overreeden/ de 500 Scheepels koorn te geeven.

Nieuwsgierigheyd der Wilde.

De geheele weg/ die de onse doortrokken/ liepen des Konings Onderdanen tot de onse/ hen vragende; wat de oorsaak van de komst der onse in dien oord was? waar op hen geantwoord wierd; dat sy *Pocahontas* aan haren Koning weder wilden ter hand stellen, so dra de onse hare Wapenen, Mannen en Koorn ontfingen, en ingevalle van weygering, op het hevigst met hen te vegten, hare huysen in vlam te setten, hen hunne *Canoes* te ontrooven, hunne Vis-tuygen te vernielen, en hen alle schade en bederf toe te brengen.

Op dit woord quam 'er uyt een verborgen hinder-laag sodanigen wolk van Pijlen in de Scheepen der onse / als of het pijlen regende / en wierd daar door een der onse sodanig in sijn voorhoofd gewont / dat hy gevaar liep / om te sterven / dog wierd door de vlijtigheyd van een Wond-heelder weder herstelt. 1609 Pijlen op de Engelsse geschooten.

Dewijl de onse nu door dit middel een regte oorsaak hadden / om sig aan hunne Vyanden te wreeken / landden de onse ten eersten met de Booten / en lieten den rooden haan wakker in hunne huysen kraayen / so dat'er 40 verbrant wierden / en alles plonderden / wat sy vonden / by welk toeval / gelijk sy naderhand selfs bekenden / 5/ of 6 Indianen omquamen / met dese wraak hielden sig de onse voor dat maal vergenoegt. wraak hier over genomen.

Des anderen daags daar aan / wanneer de onse de Vloed verder opvoeren / riepen hen eenige Indianen toe / als begeerende te weeten / waarom de onse aldaar geland waren, hunne huysen verbrand, eenige der hunne beschadigt, omgebragt, en hunne goederen gerooft hadden? Waar op hen door de onse geantwoort wierd; dat sy quamen met een vreedsaam gemoed, om het hunne te ontfangen, liefde en vriendschap te onderhouden, en nog meerder te bevestigen, en indien sy sulks erlangen konden, dat sy sig met aller spoed weder te rug souden begeeven; daar en boven, seyden de onse / waren sy ook gesint, en daar toe stark genoeg om hen te wreeken, en die geene te straffen, door de welk hen dese hoon en wrevel was aangedaan. Dewijl nu sulks volbragt, en egter niet swaar genoeg was, gelijk sy wel verdient hadden, so lieten sy het nogtans daar by blijven, en begeerden voortaan, so het hen geliefde, de Vreede te onderhouden. Daar de Wilde redenen van begeerden. Antwoord daar op gedaan.

Hier op bragten de Wilde tot hun verschooning by; dat sy die geene niet waren geweest, die na de *Engelsse* geschooten hadden; maar dat sulks geschiet was door eenige stroopende *Indianen*, en Verschooning der Wilde hier over bygebragt.

1609 boose Boeven, die het voornemen der *Engelsse* onbekent was. Daar en tegen beloofden sy; dat sy geen quaad aan de *Engelsse* sogten te doen, maar hen alle hulp toebrengen, om dat geene, waarom sy gekoomen waren, te helpen uytvoeren, en so dra sy aan de wooning des Konings quamen, wilden sy hier over ten eersten sijne meening hem afvragen, en baden derhalven; dat sy hier toe 24 uuren tijd mogten hebben, om een Boode derwaarts af te vaardigen, want, seyden sy / dat hy so langen tijd van doen hadde, eer dat hy weder konde koomen.

Hun versoek.

Dog dewijl dese des anderen daags niet weder quam / als ook niet de minste tijding / so voeren de onse de Vloed meerder opwaarts / en quamen aan de voornaamste wooning van den Powhatan, geleegen in een kleyn vlek / dat Matchot genoemt wierd / alwaar de onse het anker in de grond sinceten. Aan dese plaats vertoonden sig 400 wel uyt-geruste Indianen met Pijl en Boog gewapent / gereet / om de onse te onfangen / de welke de bravade maakten / als willende de onse het aan Land koomen verhinderen / dat de onse evenwel in weerwil van hen hadden voorgenoomen te doen / gelijk dan aanstonds daar op een begin maakten / en de plaats / waar de onse konden landen / was aan een hooge oever / alwaar de Vyand een groot voordeel had / om hen sulks te beletten: maar het scheen / dat sy also wel / gelijk de onse / niet voor hadden / malkanderen eenig leet eerst aan te doen.

Engelsse koomen aan de woonplaats van den Powhatan.

Aan Land gekoomen zijnde / zijn de Indianen, als of sy nergens voor vreesden / niet het minste voor de onse geweeken; maar op en neer / heen en weder door de onse geloopen / van welke de voornaamste na onsen Koning vraagden / met de welke sy gaarne wenschten te spreeken, op dat sy de oorsaak van de aankomst der onse mogten weeten. Als sy nu sulks verstaan hadden / antwoorden sy; dat sy vaardig en bereyt waren, om sig

Vraag door de Wilde aan de Engelsse gedaan.

sig te beschermen, ingevalle de onse hen wilden aangrijpen. Ook begeerden sy niet meer tijd, als dat sy 2, of 3 Mannen tot haren Koning konden afvaardigen, om sijne meening te verstaan, en by aldien sijn antwoord met de begeerte der *Engelsse* niet over-een quam, so wilden sy een sware Veld-slag met de onse ondergaan, waar in bloed genoeg stond vergooten te worden, en wilden op die wijse met de klagten der onse een eynde maken. Hier mede beoogden sy/ om eenig uytstel te verkrijgen/ op dat sy tijd mogten gewinnen/ om alle hunne saken na haar wel-gevallen te schikken. 1609

Hoewel nu de onse hun loosheyd en bedrog bemerkten/ bewilligden sy egter in hunne begeerte/ en beloofden hen tot den middag des anderen daags; dat hen in die tijd niet de minste schade soude toegebragt werden, of yemant van de hare soude aangehouden werden, ook, eer den strijd soude beginnen, souden de Tambours en Trompetters een teyken geeven. Op welke beloften 2 Broeders van Pocahontas, zijnde des Powhatans Soonen/ also sy niet verre van daar geleegen waren/ haren Suster quamen besoeken/ om met haar te spreeken. Sy hadden so haast de selve niet gesien/ en vernoomen/ dat sy so wel van de onse gehandelt wierd/ also sy te vooren het tegendeel hadden geloost/ of wierden sodanig van vreugde verboert/ dat sy seyden/ haren vader buyten alle twijffel te sullen overreden, om het so verre te brengen, dat haar Suster mogte werden vry gekogt, en een vaste en onverbreekelijke Vreede opgerigt. Waar op dese 2 Broeders met de onse gingen/ om aan de Scheepen te varen/ na dat eerst 2 Engelsse, te weeten Johan Rolf en Sparkes waren afgevaardigt/ om de saken der onse waar te neemen.

Beloften door de Engelsse hier op gedaan.

Pocahontas werd door 2 van hare Broeders besogt.

Eer dat dese onderhandelingen voorvielen/ had sig een voornaam Man/ met name Johan Rolf, die sig tot dees tijd toe heel wel had gedragen/ en daar over by de onse in hoog-agting was/ so verre

Rolf versoekt om Pocahontas te trouwen.

1609 verre met Pocahontas door de liefde ingelaten / dat hy by haar had te weeg gebragt / dat sy hem hare liefde had belooft / en trouw-beloften gedaan. Waar over aan de Heer Thomas Dale wierd geschreeven / om sijn meening hier over te moogen weeten / en sijn toestemming te begeeren / desgelijks had ook Pocahontas het selve aan hare Broeders bekent gemaakt. Dit voornemen behaagde de Heer Dale seer wel / en dit was ook de eenige oorsaak / waarom hy sig so vriendelijk en buygsaam jegens de Wilde aanstelde. Ook was dit Huuwlijk den Powhatan niet on-aangenaam / gelijk sulks uyt de schielyke toestemming is af te neemen; want omtrent 10 dagen hier na sond hy een sijner voornaamste Bloed-verwanten / met name Opachisco, met nog verscheyde andere Afgesanten / om dit Huuwlijk te voltrekken / en dat ook dese sijne 2 Soonen de Bruyloft souden bywoonen / welke ook met groote statie / na gelegenheyd des Lands / is voltrokken / en is Pocahontas daar na / als Rolf weder-keerde in Engeland, in de Christelijke Gods-dienst neerstig onderweesen / in 't by-zyn van veele Ridders en andere Menschen gedoopt / en in dese belydenis tot haar dood toe volstandig gebleeven.

Dat door Dale werd toegestemd.

Als mede door den Powhatan.

Van dese tijd af aan hadden de onse een vaste vriendschap / en getrouwe handeling / niet alleen met den Powhatan selfs; maar ook met alle sijne Onderdanen; also dat'er niets voorviel / waar door onse Volk-planting alhier niet in geduurige rust bleef. Over dese geslootene Vriendschap en Vreede met den Powhatan sal het niet ongerijmt zijn / dat ik ook gewag make van de Vreede / met de Chickahamanias getroffen. De Chickahamanias zyn snedige en hoog-moedige Menschen / die een lange tijd vry van des Powhatans gebied geleeft / en onder hen selfs Wetten en Regeering gehad hebben. Dese / als sy verstaan hadden / dat de Vreede tussen de onse en den Powhatan geslooten was / gelijk het geriigt sig daar van door het gant-

waar door groote Vriendschap tusschen den Powhatan en de Engelsse ontstont.

Chickahamanias maken Vreede met de Engelsse.

1609

gantsche Land verspiedt had / hebben sy 2 Afgesanten uyt de hunne / met 2 vette Herten / tot een Present voor onsen Koning (dus noemden sy gemeenelijk den Oversten / de Heer Thomas Dale) afgevaardigt / en booden hen selfs, goede onderdanen van de *Engelsse* te willen zijn, aan: daar by doende / of sy schoon te vooren geswoorene Vyanden van de *Engelsse*, gelijk de *Engelsse* van hen hadden geweest; dat sy nu (so het de onse geliefde) niet alleen getrouwe en stand-vastige Bondgenooten, maar ook getrouwe Onderdanen, van Koning *Jacobus* wilden zijn, en hem jaarlijkse schattingen opbrengen. Ten dien eynde wilden sy hunne oude naam van *Chickabamanias* verlaten, en daar en tegen de namen, waar mede sy de onse gewoon waren te noemen, namelijk *Tassantessus*, aannemen: ook dewijl sy als toen geen Opperhoofd, of Regeerder over hen hadden, so baden sy seer ootmoedig aan de Heer *Thomas Dale*, des Konings Steede-houder in die Land-streek, hun Opper-hoofd, Koning en Regeerder te willen zijn, en alle Burgerlijke en Hals-saken op sig te neemen, alleen begeerden sy; dat sy na hunne eygene Wetten en Vryheyd mogten leven. Ook dewijl Hy, om sijne veelvuldige geschefren en beesigheeden, die hy wegens sijn volk op sig droeg, by hen niet altijd konde tegenwoordig zijn; dat sy als-dan mogten geregeert worden door 8 van hunne voornaamste en oudste Mannen, gelijk als sijn President en Raad. Dit was den Inhoud van hunne boodschap en gesandschap.

Belofften dien aangaande gedaan.

Daar op stelde de Heer Dale een gesette tijd / waar in hy aan hen eenige Gesanten en Gevolmagtigden senden soude, die hen eenige Bedingen souden voorstellen, en ingevalle sy begeerig waren, om de selve aan te vaarden, wilde hy de versogte Vreede en Vriendschap annemen, en hunnen Regent en Opper-hoofd zijn. Voor het vereerde Wild-braad sond hy hen eenige koopere dingen / 't welk sy beleefdelijk weygerden aan te nemen.

Voorstel door Dale gedaan.

Als

1609 Als nu de bestemde dag gekoomen was / begaf sig de Heer Thomas Dale, met Kapiteyn Argall vergeselschapt / by hen hebbende 50 wel toegeruste Mannen, op dat'er niet eenig verraad mogt onderschuylen / in een goed Schip / en scheepten na de Chickahamanias, welke aan een arm van de Vloed / omtrent 7 Engelsse mijlen / van Jacobsstad, woonen. Als sy aldaar aanlandeden / vonden sy het volk / volgens hunne beloften / by den anderen vergadert / en hieteden de onse / naar hunne beste gewoone manier / welkom; overmits nu de onse niet lang tijd hadden / om aldaar te verblijven / so sonden sy ten eersten om hunne voornaamste mannen / die nog niet by de hand waren / de welke den volgenden dag aanquamen / en sig in den Raad aldaar ter neder setteden.

Dale begeeft sig na de Chickahamanias.

Kapiteyn Argall (welke de plaats van de Heer Thomas Dale toen-maals bekleedde / die sig om eenige redenen van daar hield / en binnen boord bleef) begon na eenige voorgaande t' samen-spraken te verhandelen / op wat wijse dese Vreede te sluyten / en aan weder-zijden te bevestigen; dat hy tot dien eynde van sijn Opper-hoofd was afgesonden, en dat alle voorige ongelijkken wederzijds niet souden gedagt werden, dog op de te vooren voorgestelde voorwaarde.

Reden-voering door Argall gedaan.

So dra was dit niet voor-gehouden / of de gantsche vergadering stond dit gewillig toe / ook bood sig de selve aan; dat sy de Vreedens Artijkelen gaarne wilden gehoorsamen: daar op begon de voornaamste van de 8 oude Mannen een Reden-voering te doen; eerst tot de oudste des Volks / daar na tot de jonge / en ten laatsten tot de Wijven en Kinderen / en wierd hen den Inhoud van de Vreedens Artijkelen / hoe stipt die te houden waren / te gemoet gevoert. Ook hield hy hen voor / wat de onse beloofft hadden hen-lieden te bewijsen / namelijk; niet alleen hen te beschutten voor geweld en de woede des *Powhatans*, waar voor sy te vooren het meest waren bevreest geweest, maar ook voor alle

Die door hen alleen wierd goed gekeurt.

Aanspraak door een oude Wilde gedaan.

le andere inlandsche en uytlandsche Vyanden, hen met Koopmanschappen, Kooper, Glasen, Koralen, Pijlen en andere noodwendigheeden voorsien. Ten laatsten, dat hen het beste behaagde, dat de onse belooft hadden, hen by hunne eygene Wetten en Vryheeden te beschermen, en daar toe door 8 hunner voornaamste Mannen te laten regeeren. 1609

De redenen / waarom de Chickahamanias sulks van de onse begeert / en sodanige onverwagte Vriendschap aan de onse aan-booden / zijn voornamelijk dese; te weeten / dat sy de toorn van den Powhatan vreesden / als zijnde nu door de Vreede met de onse magtig genoeg geworden / om hen / wegens hunne ongehoorsaamheyd en afval te straffen / en hen wederom onder sijn jok / en gehoorsaamheyd te brengen; want dit volk had sig / gelijk gesegt is / op hunne kragten en dapperheyd verlaten / en een lange tijd het jok van den Powhatan afgesmeeten en sijne gehoorsaamheyd onttrokken; derhalven waren sy bevreest; dat de Koning sijne voorige heerschappy soude verkrijgen / en met de Engelsse ondernemen / om hen wederom onder sijn magt te brengen / weshalven sy liever onse Engelsse tot hare beschermers / als desen Koning verkoosen / als alle beyde ten Vyand te hebben / en evenwel daar na sig de wreedheyd van den Powhatan souden moeten onderwerpen; want hen was al te wel bekent / dat den Powhatan een wreed Mensch / en vol grouwel en geweld was / daar en boven onversoenelijk en wraak-sugtig. Om dese reden begeerden sy een volk met de onse te zijn / om de boosheyd van den Powhatan te konnen wederstaan / voor de welke sy nu niet meer / dewijl sy geen Chickahamanias, maar Tassantessus, en Onderdanen van Koning Jacobus waren / behoefden te vreesen / en de onse hen te beschermen sig verbonden hadden. Wat de Chickahamanias tot den Vreede bewoog. Imborst van den Powhatan.

Als nu alle dese Redenen geeyndigt / en de Vreede

1609 de behoorlijker wijse gesloten was / so heeft Kapiteyn Argall tot bevestiging der selve / de 8 verkoozene Raads-mannen / yeder met een groot stuk koper en een Tamahauk beschonken / en hen verbonden / om dat geene, wat in de Vreedens Artijkelen was beslooten, getrouwelijk en naarstig na te koomen, welke geschenken sy met groote dankbaarheyd aannamen / vererende hier tegen wederom aan den Kapiteyn Wild-braad / Kalkoenen / versche Visch / Matten / Korven en diergelyke geschenken / waar mede sy voorsien waren / en hier mede wierd de by-een-komst afgebrooken. Naderhand bragt een yeder van hen-lieden aan de onse Huyden / Matten / Korven / Tabak en diergelyke Waaren / om te verruylen / ook wierden sy so gemeen onder de onse / als of sy gebooren Engelsse waren / en den aart der onse hadden aangedaan.

Geschonken aan de Wilde gedaan.

Met andere geschenken wederom vergolden.

Om dese tijd was de Heer Thomas Dale van vooneemen / een Gesandschap aan den Powhatan te senden; dewijl nu Ralph Hamor, Geheym-schrijver daar seer toe genegen was / en des te beter een verhaal van konde doen / so wierd dese bediening hem opgelegt en aanbevoolen; voor Taals-man wierd hem een Engelsse Jonge / genaamt Thomas Salvage, mede gegeeven / de welke te vooren 3 jaren by den Powhatan had gewoont / en ook seer lief van hem gehouden wierd / dese had in die tijd hunne Taal seer wel geleert. Het oogmerk van het gesandschap bestont hier in / om een Dogter des *Powhatans* te beweegen, dat sy *Thomas Dale* ter Vrouwe wierd. Egter was Pocahontas genoegsaam in de magt der onse / om de Vreede te doen stand blijven; want de Koning haar als sijne Ziele beminde.

Ralph Hamor voor Gesant na den Powhatan afgevaardigt.

Oogmerk van het Gesandschap.

Met dese Boodschap begaf sig de Gesant op weg / hebbende tot sijn geselschap dese Jonge en 2 Indianen, tot geleyds-mannen / en reysde over de 60 Engelsse mijlen derwaarts: omtrent by des Konings Hof gekoomen zijnde / geleegen aan den oorsprong van de Vloed Pamaunkee, by de Stad / Matchot

Gesant begeeft sig op weg.

Matchot genaamt/ bleef hy aldaar een nagt over in een opene Bosschagie aan de over-zijde van de Stad/ by dese Vloed/ sonder dat hen-lieden aldaar eenig ongemak overquam. Op dat hy nu niet onvoorsiens aldaar mogte gevonden worden/ belaste hy aan sijne Indianen, om een *Canoe* te bekoomen, ten eynde hy aldaar, mede over het water voeren, en den Koning sijn komst bekent maakten. Dese Indianen volbragten dese boodschap terstond/ en gaven den Koning dit alles te kennen/ namelijk; dat aan de over-zijde 2 *Engelsse* Gesanten waren, die yets van hunnen Overste aan den *Powhatan* te seggen hadden.

1609

Vernagt in een open Bosch.

Den Koning des selfs komste aangedient.

Hier op wierd van des Konings weegen aanstonds een Canoe aan de over-zyde gesonden/ waar mede de Engelsse wierden over-gevoert: de Powhatan wagte de Gesanten aan den oever selfs op/ en hiette hen wellekom/ sijn eerste groetenisse deede hy aan den jongen/ met dese woorden; mijn *Soon!* zijt wellekom, ghy hebt u in dese 4 jaren seer vreemt tegen my aangestelt, ik had u verlof gegeeven; dat ghy na *Paspaheg*, die nu *Jacobs-stad* genoemt werd, uwe vrienden soud besoeken, en ghy zijt sedert tot nu toe niet wederom gekoomen, ghy zijt mijn Kint, my van Kapiteyn *Newport* geschonken, ik heb nog by het leven van *Namontack*, eene mijner Onderdanen na *Engeland* gesonden, om te verneemen, of hy my eenige tijding van uwent wegen konde brengen, en tot nog toe is de selve niet weder gekoomen, alhoewel in die tijd veele Scheepen van daar zijn aangelant, hoe het aldaar met hem vergaan is, is my onbekent.

Powhatan ontfangt den Gesant en spreekt den Tolk aan.

Als de Powhatan op dusdanige wijse sijne redenen tot den jongen had ge-eyndigt/ wende hy sig tot den Gesant/ en deede sijne groetenisse sonder eenige Reden-voering; want vatte hem ten eersten by de keel/ hem rond-om bevoelende/ als of hy hem de strot wilde toe-nijpen/ dog de Gesant vreesde sulks geensints/ als wel weetende/ dat hy dit

Hoe hy den Gesant handelt.

1609 niet dorfde bestaan; daar na vraagde hy de Gesant; waar dat de Ketting van Paarlen was? als hem nu de Gesant antwoorde; daar niets af te weeten: voerde hy den Gesant daar op te gemoet/ ik meen die Ketting, die ik mijn Broeder *Thomas Dale*, als hy hier quam, tot een geschenk hebbe gegeeven, tot een teeken, dat van de gemaakte Vreedens tijd af aan, wanneer hy een *Engels* Gesant soude senden, als dan met dusdanige Ketting soude moeten voorsien zijn, en de selve aan sijn hals dragen, en indien sulks niet by hem gevonden wierde, dat ik hem als dan mogte binden, en onverrigter sake wederom na huys senden.

Onderlinge woorden-wisselingen.

Verantwoording van den Gesant aan den Powhatan.

Hier op wierd den Gesant seer verleegen/ in twyffeling/ wat hier op te sullen antwoorden/ dog hy nam een kort beraad en seyde; dat hy van dusdanige affending sijnes Broeders niet onweetende was, welke te vooren aan hem verrigt was; dog hy had daar door niet anders gemeent, als wanneer hy eenige Last onvoorsiens en buyten gewoonte wilde verrigt hebben, dat hy namelijk een *Engelsman* sonder eenig geselschap van *Indianen*, of sonder Leydsman tot hem affond, als-dan met dusdanige Ketting soude moeten voorsien zijn, tot een Teeken, dat hy van hem gesonden was; maar ingevalle yemant met eenige van des *Powhatans* eygen volk met hem quamen, gelijk heden geschiede, dewijl hier 2 van sijne eygene Lands-lieden, waar onder een van sijne Raden was, die dese dingen wel bekent waren, gevonden wierden; was sulks een genoegsaam getuygenis, en derhalven onnoodig, met dusdanige Ketting te moeten verschijnen.

werd in des Konings Huys gebragt.

In dese verantwoording nam de Koning genoegen en leyde hem in sijn Huys/ dat niet boven een steen-worp van de Vloed lag/ als de Gesant daar in quam/ sette de Koning sig neder op sijn bed-steede/ maar daar was geen bedde in/ als alleenelijk een slegte mat/ op yeder zijde van den Koning saten sijne Wijven/ in een seer goede orde/

1609

dze / waar van de oudste niet over de 20 jaren bereykte / welke sy hare Koningin noemden / het gantsche huys was met haar beset / buyten rondom wierd het selve met 100 Lijf-wagten bewaart / hebbende hunne Pijl-kookers / vol Pijlen / op den rug / dese hielden aldaar goede wagt.

Het eerste / dat de Koning den Gesanten voorbragt / was een Pijp Tabak / waar van hy alder-eerst begon te rooken / en gaf het daar na aan den Gesant / als nu dese ook genoeg gesmookt hadde / gaf hy de selve aan den Powhatan wederom / die niet weygerde / om de selve met eygene handen van den Gesant wederom te ontfangen. Als toen begon hy den Gesant te vragen; wat de Heer *Thomas Dale* deede, en hoe het al met sijn Dogter *Pocahontas* ging, ook wegens het Huuwlijk, en hoe het al met sijn Schoon-soon stond, of het hen beyden wel geviel, hoe sy t' samen leefden, en of sy malkanderen ook lief hadden.

Pijp tabak hem aangebooden.

Vraag aan den Gesant door den Powhatan gedaan.

Waar op de Gesant hem tot antwoord gaf / en verhaalde; dat sijn Schoon-soon heel wel vergenoegt was, en sijn Dogter ook wel te vreeden, ook haar gantsche leven niet daar van daan begeerde: waar over de Koning hertelijk begon te lagchen / en seyde / sulks was hem lief. Nu vaar voort, sprak de Koning verder / de oorsaak uwer komste alhier aan my te openbaren: waar op de Gesant antwoorde; dat hy een heymelijke last hadde, die alleen aan hem soude geopenbaart worden, buyten het by-zijn van andere, edog mogt wel eene van sijn Raad, genoemt *Papaschicher*, en eene sijner Leys-lieden, die van den handel wel wist, daar by blijven.

Antwoord hier op gegeeven.

Onderlinge woorden.

Terstond gaf de Koning order; dat alle so Mannen, als Wijven, uyt het huys souden vertrekken, uytgesondert sijne 2 Koninginnen / die om lief of leet / het koste / wat het wilde / begeerden te vertrekken en den Koning verlaten: als nu al den hoop buyten de deur was / sprak hy tot den Gesant; dat hy sijn aanbrengen soude te kennen geeven.

1609

Des Gefants voorftel aan den Koning.

Hier op liet de Gefant / door fijn vertolker den Koning aanfeggen. De Heer *Thomas Dale*, uwen Broeder, en onfe opperfte Bevel-hebber laat u op het alder-vriendelijkft groeten, en wenfcht u de vreede! ten getuygenis hier van, heeft hy ook een gefchenk aan u door my gefonden, beftaande in 2 groote ftukken kooper, 5 fnoeren witte en blaauwe koralen, 5 houte kammen, 10 vis-angels, en een paar meffen, daar en boven heeft hy my belaft, *indien het u mogte believen, om eenige Mannen af te fenden, met de welke hy u een meulen-fteen fal te rug fenden*; defe gefchenken waren den Koning feer aangenaam / weshalven den Gefant al voort voer / de overfchoone en deftige geftalte van uwe jongfte Dogter, welke de Faam door uw gantfche gebied heeft uytgefchatert, is ook ter ooren van uwen Broeder *Thomas Dale* gekoomen, tot welken eynde hy my herwaarts heeft afgevaardigt, om, u wegens de broederlijke liefde, die ghy hem toedraagt, te verfoeken, haar te vergunnen, om tot hem te koomen, ten deele om de liefde, die de Heer *Dale* tot haar draagt, als ook om haar Sufter te befoeken, en by aldien fy volgens het gemeen geroep, alfo bevonden word, gelijk het wel gelooffelijk is, fo wilde uwe Broeder, met uwe toeftemming, haar heel gaarn voor fijn naafte gefelfchap, en tot fijn liefste Vrouw nemen. Onderwijlen viel de Koning hem in fijne reden / over welk de Gefant bad / hem dog te willen hooren fpreeken, en als-dan, wanneer het hem beliefde, daar op te antwoorden: de oorfaak fijnes begeerens is, voer de Gefant voort / dewijl hy fig in een vafte vreede en vriendfchap met u verbonden heeft, en te gelijk met u een volk mooge maken, gelijk hy daarom hoopt, en dat vertrouwen heeft, door fodanigen band der liefde, een natuurlijke vereeniging tuffen beyde te maken, infonderheyd dewijl hy befflooten heeft, de tijd fijnes levens in uwe Landen over te brengen. Waar over hy niet alleen een fterke verfeekering van uwe

trouwe

trouwe wil hebben, maar ook sig selfs met de alderdierste eeden wilde verbinden.

Als de Gesant op dusdanige wijse hadde ge-eyndigt; begeerde hy daar op antwoord van den Koning/ waar toe hy sig gewillig toonde/ en de selve met een groote deftigheyd (volgens sijne Lands-wijse) begon te uytten. Ik neme seer gaarne de groetenis van uwen Koning, met alle liefde en vriendschap aan, de welke ik ook met alle mijne onderdanen, so lang ik leve, sal soeken te onderhouden, sijne vriendschap neffens de geschenken neme ik ten hoogsten aan, of wel schoon die so groot niet zijn, gelijk ik wel van Kapiteyn *Newport* heb ontfangen, die ik uytnemende lief heb gehad. Dog wat aangaat de saak wegens mijn Dogter in het huuwlijk met de Heer *Dale* te verbinden, welke mijn Broeder begeert, is onmooglijk, dewijl ik de selve voor weynig dagen aan een *Werowance* heb ten huuwlijk gegeeven voor 2 Scheepels *Rawrenokes* (zijnde een soort van kleyne ronde steenen/ uyt Oester-schelpen gemaakt/ die sy in plaats van geld gebruyken/ waard 6 Engelsse Penningen) ook is sy drie dagen reysens hier van daan. Antwoord des Konings hier op.

Waar op de Gesant ten antwoord gaf; ik weet uwe magt en sterkte, en wanneer het u belieft, in desen uwen Broeder te wille te zijn, kond ghy de selve ligt wederom laten halen, en den *Werowance* dese sijne *Rawrenokes* weder ter hand stellen, en sonder eenige beschuldiging van ongelijk de selve wederom tot u nemen: te meer, dewijl sy nog niet volkoomen 12 jaren oud is, en om dese redenen nog te jong, om te trouwen; daar en boven beloofde hem de Gesant/ de verbintenis van Vreede des te sterker te maken, ook dat hy een dubbelde vergelding voor sijn Dogter soude bekoomen, namelijk van de Steentjes, Kooper, Pijlen en andere Waaren meer, die hem souden behagen. Weder-antwoord van den Gesant.

Op dese Aanbieding gaf den Powhatan ten antwoord; dat hy sijne Dogter so hertelijk beminde, als Die den Powhatan wederom beantwoord.

1609 als ſijn eygen lijf en leven, en of ſchoon hy veele Kinderen hadde, ſo behaagde hem dog niemant ſo wel, als deſe, en wanneer hy deſe niet konde ſien, was het niet moogelijk, dat hy langer leven ſoude, want als ſy by de *Engelſſe* was, wiſt hy wel; dat dit niet geſchieden ſoude, daarom had hy by ſig beſlooten, de ſelve op geenerley wijſe in handen van de *Engelſſe* te laten koomen, daar gebeurde ook wat 'er wilde, derhalven bad hy den Geſant, hier op niet langer te dringen, maar ſodanigen antwoord aan ſijnen broeder weder te brengen.

Vertoog van den Powhatan aan den Geſant.

Verder ſeyde den Powhatan; ik begeere geen meerder verſeekering, als alleen de toeſegging, welke uwe Koning my gedaan heeft, van mynent wegen heeft hy mijne Dogter tot een onderpand, welke de gantſche tijd hares levens een genoegſame verſeekeringe ſal zijn, als ſy geſtorven is, ſal hy een andere uyt mijne Kinderen hebben; maar als ſy nog leeft, agt ik het niet broederlijk van uwe Koning, my 2 van mijne Kinderen op eenmaal te berooven. Verder geef ik hem te verſtaan, ſchoon hy niemant in gijſeling hadde, dat hy het daar niet voor houde, dat ik niet te gelooven, of te vertrouwen ben, van wegen eenige aangedane ongelijken aan my, of mijne Onderdanen, daar zijn ſo veele van de mijne verſlagen, als'er willen, daar ſal door my geen oorſaak van een Vreede-breuk meer gegeeven worden, de Vreede begeere ik aan het eynde van mijn leven te onderhouden, en nimmermeer gelegenheyd tot onvreede te geeven; want ik ben nu oud, en wenſchte gaarne mijne dagen in Vreede over te brengen. Dog ingevalle de *Engelſſe* my eenig leet doen, wil ik my verre van hen verpakken; want mijn Land is groot genoeg: dit hoop ik ſal mijn broeder genoeg zijn. Boven dien, dewijl ghy nu moede zijt, en ik ſlaperig, willen wy onſe reden afbreeken.

Daar op riep hy eenige ſijner bedienders / en belaſte

belaste hen / eenig brood voor den Gesant te brengen, ondertussen ontschuldigde hy sig; dat hy van de aankomst des Gesants niet verwittigt was, en derhalven niet in staat was, om hem na waarde te onthalen, dewijl sy nu op alle hare andere spijse brood eeten / was'er in 2 groote houte bakken so veel / als in een schepel gaan kan / zijnde het selve rond en in de gedaante van kaats-ballen gemaakt / waar van de Gesant een weynig at / en het overige aan de hongerige oppassers wierd mede-gedeelt; na den eeten beval de Koning een groot glas vol Sek te brengen / dese drank had Kapiteyn Newport hem voor 6 / of 7 jaren vereert / die hy tot die tijd toe sorg-vuldig had bewaart / daar van gaf hy den Gesant en die by hem waren / yder 3 lepels vol in een Oester-schelp. Dus de maaltijd ge-eyndigt zijnde / gaf de Koning order / de Gesanten in haar verblijf-plaats te brengen, alwaar sy die nagt souden uytrusten. Naauwlijks hadden sy hier een half uur geleegen / of sy wierden sodanig van de vlooyen geplaagt / dat sy daar niet konden duuren / maar gingen buytens huys / en bleeven die nagt over onder eenige planken op een matje.

1609

Maaltijd den Gesant voorgeset.

Sek aan den Gesant geschonken.

Slegte Slaap-plaats voor den Gesant.

So dra den dag aanbrak / quam den Powhatan selfs by den Gesant; hem vragende; wat hy deede? bragt hem terstond in sijn huys / alwaar tot een ontbijt bereyt stont een groote schootel vol Indiaanse boonen en erwten / onder malkanderen gekookt / en so veel brood / dat'er wel 12 hongerige mannen genoeg aan hadden. Een uur daar na bragten sy versch gekookte visch / en nog een weynig tijd daar na gebradene Oesters / Kreeften en Krabben / ondertussen was sijn volk uytgegaan / om eenig Wild-braad en Vogelen / so als haar Land voort-brengt / te jagen: dese quamen omtrent 10 uuren wederom / en bragten met sig 3 Rheen en een Hert / zijnde een seer lekker en goed Wild-braad / 2 groote Indiaanse Hanen / welke alle nog dien selven dag wierden vaardig ge-

Ontbijt den Gesant voorgeset.

Als mede Wild-braad.

1609 maakt/ en als het avond-eeten geeyndigt was/ wierd 'er naauwlijks de grootе van een boon over-gelaten.

Wanneer nu de Gesant sig na den eeten ter rust hadde begeeven/ is den Powhatan selfs omtrent 12 uuren by hem en sijnen Taals-man gekoomen / wekte hen uyt den slaap op / seyde hem aan; dat de *Papaschicher* en een ander van de sijne hem des morgens wederom souden begeleyden, en belaste den Gesant gantsch ernstelijk; dat hy by sijn broeder in gedagtenisse mogt blijven, ten eynde hy hem dese navolgende waaren wilde senden, namelijk 10 stukken Kooper, een Scheermes, een Yser tot de Vogel-vangst dienstig, en een matige Meulen-steen, die door 4, of 5 mannen konde gedragen werden, die als-dan groot genoeg tot sijn gebruyk soude zijn, 2 yvoire Kammen, want sulke stukken waren hem van Kapiteyn *Newport* vereert; want de houte Kammen, seyde hy kon een sijner onderdanen ook wel maken, 100 Vis-angels, of, so sy het konden missen, een geheel Vis-tuyg, een Kat en een Hond. Met welke dingen, so sijn broeder hem wilde senden, hy hem in tegen-deel soude beschenken met eenige Huyden; die hy tegenwoordig, so hy voorgaf/ niet by den anderen hadde. Dog de Gesant wist wel; dat hy 'er genoeg van voorsien was/ maar sijn gierig herte wilde eerst te veel verseekering hebben.

Versoek van den Powhatan aan den Gesant.

Als hy met dusdanige boodschappen den Gesant belast hadde/ vraagde hy hem; of hy ook alles wel ter deegen verstaan en onthouden hadde, van yeder stuk in het bysonder, 't welk hy hem, om te verrigten aan-bevoolen hadde; dog was niet het antwoord van den Gesant niet vergenoegt; maar om meerder seekerheyd / liet hy eenige maalen den Gesant het voor-gehoudene opseggen / en dewyl hy twijffelde / of de Gesant yets mogte vergeeten/ vertoonde hy hem een Schryf-tafeltje / waar in hy hem belaste/ alles op te teekenen.

Onbeleeftheyd van den Pouwhatan.

Des

1609

Des morgens waren de Indianen; als ook den Gesant heel vroeg op/ die sig vast veerdig maakte/ om de Reys weder aan te nemen; dog sy namen eerst een ontbijt/ 't welk bestont in een gesooden Indiaans Hoen/ en daar na gaf den Powhatan hen-lieden een geheel Turks Hoen/ met het geene'er overgebleeven was / en 3 korven vol Brood op de Reys mede.

Den Gesant maakt sig gereet, om te vertrekken.

Terwijl de Gesant nu gereet stont/ om te vertrekken/ gaf den Powhatan aan hem en de sijne/ yeder een bereyde Herts-huyd / so wit als sneeuw/ en sond aan sijn Soon en Dogter voor yeder ook eene; vragende nogmaals; of de Gesant de Boodschap, die hy aan sijnen broeder brengen soude, nog wel indagtig was, die hy hem wederom moeste herhalen/ daar op seyde hy; dat sijn broeder een goed genoegen wilde hebben, en ingevalle van weygering, so wilde hy 3 dagen verder vertrekken, en nimmermeer eenig *Engelsman* sien: maar andersints, wanneer hy hier na sijne Gesanten tot hem wilde senden, soude hy die vriendelijk ontfangen, en na sijn gering vermoogen genoegen geeven, doen bragt hy de Gesant selfs wederom aan den oever / en omtrent 10 uuren namen sy afscheyd van den anderen/ en de Gesant quam gelukkig wederom by de sijne.

Geschenken aan den Gesant vereert.

Boodschap den Gesant door den Powhatan belast.

Vertrek van den Gesant.

Den Powhatan, nog yemant van sijn volk kan leesen/ of schrijven. De Wetten/ naar welke hy regeert/ zijn alleen gewoontens: evenwel/ als 't hem behaagt/ so is sijn Wille een Wet, en moet gehoorsaamt worden; niet alleen als Koning/ maar als een halve God/ gelijk sy hem ook agten. Sijne Onder-koningen/ die men Werowances noemt/ zijn gehouden na de gewoontens te regeeren/ en als sodanige hebben sy de magt/ om yemant aan lijf en leven te straffen. Dog het woord Werowance, dat wy Koning overset-ten/ is gemeen aan alle hare bevel-hebbers/ want in hare spraak hebben sy maar weynige woorden/ en weynige oorsaken/ om meer als eenen gebieder

VVetten van den Powhatan.

Beduydenis van VVerowance.

1609 bieder te gebruyken / dien sy gemenelijk Werowance, of Caucorouse noemen / dat Kapiteyn te seggen is.

Hoe de Inwoonders hun Land besitten.

Sy alle kennen haar eygen Landen / Wooningen / de plaatse waar / en hoe verre yeder mag gaan jagen / vissen / of Vogelen vangen / maar alles is afhangelijk van haren grooten Werowance Powhatan, den welken sy Schattingen van Vellen / Korâlen / Koper / Peerlen / Wild / Kalkoenen / wilde Dieren / en Koorn / geeven. Sy derven sijn bevel in 't allerminste niet overtreeden. Het is een vreemde saak om te sien / met

Groot gesag van den Powhatan.

hoedanig ontsag / en Gods-diensstigheyd / dit gantsche volk den Powhatan gehoorsaamt / want op sijn bevel legt men alles aan sijne voeten / en so hy maar in 't minste een strak aangesigt toont / hunne kloekste geesten sullen van vreese beeven / geen wonder / want hy handelt met hen op een seer verbaarlijke en Tyrannische wijse / in 't straffen der geene / die hem vergramnen.

Des selfs wreede straf-oeffening.

By voorbeeld / so heeft hy eens eenige misdadigers / aan handen en voeten laten binden / en in een groot vuur van glimmende koolen / ringsgewijse gemaakt / daar midden in laten werpen / om so dood te branden. Sommige doet hy het hoofd op den Altaar / of slag-steen leggen / en aldaar de herssenen met knodsen inslaan. Als hy eenen berugten vyand / of misdadiger dooden wil / laat hy den selven aan een boom vast binden / en den Beul snijd hem met mossel-schelpen / of riet / de leden van lit tot lit af / werpende die t' elkens in 't vuur / en so voort met het selve werktuyg / doet hy hem het vel van sijn hoofd en aangesigt afvillen / voorts snyd men hem den buyk op / en daar na verbrand men den selven met boom en alles. Op dese manier (volgens haar eygen seggen) heeft men George Caffen gehandelt.

Voorbeeld daar van door Smith gesien.

Haar gemeene wijse van straffen geschiet met stok-slagen. Op het bevel des Powhatans, hebben wy een man op sijne knyen sien leggen / die

van

van 2 anderen op sijn bloote vel wierd geslagen / tot dat hy in onmagt viel / sonder eens te schreyen / of te kikken. Een Vrouws-persoon heeft hy / om dat sy de Hoer gespeelt had / met haar bloote billen 24 uuren op een groote steen doen sitten / en haar 9 dagen agter een alle 3 dagen eens / niet als koorn en water doen geeven. Des niet tegenstaande, beminde hy die seer. Ook zijn'er genoeg openbare Hoeren.

1609

Straf over Hoerery.

In 't Jaar 1608 verraste hy het volk van Payankatank sijne nabuuren en onderdanen. De reden daar van was ons onbekent / den aanslag geschiede op dese wijse. Voor-eerst schikte hy eenige van de sijne / om onder haar te vernagten / die op de bestemde tijd alle op den roof vielen / doodende 24 Mannen en vilden het vel van hare hoofden / daar het aan de zijde lang hayr heeft / met schelpen en riet af / en bragten die als gevangene mede / als ook de Vrouwen / Kinderen en den Werowance, schenkende die den Powhatan, die sijne gevangene moesten blijven / en hem dienen: de vellen met des selfs hayr-vlegten / hing hy aan een touw / dat tussen 2 boomen was geschooren. Op dese wijse heeft hy van sijne overwinningen gezege-praalt / tot Werowocomoco; op die selve wijse was hy van voornemen / om met my en mijn geselschap gehandelt te hebben.

Powhatan verrast die van Payankatank.

Dit is het aanmerkelijkste / dat my te binnen komt wegens de ware waardy en hoedanigheyd van Virginia, 't geen ik met voordagt by een versamelt hebbe / om mijne Vrienden en den Leser genoegen te geeven.

XII. HOOFD-

XII. HOOFD-STUK.

Wat'er in 3 Maanden, dat de *Engelsse* Victualie hadden, voorviel; hoe de opgelegde Voorraad door de Rotten wierd verslonden; op wat wijse sy sig 3 Maanden lang met sodanige Vrugten, als het Land van natuuren voortbragt, moesten behelpen.

Put in het Fort gemaakt.

TEr deser tijd deeden wy gerust onse dingen/ so dat wy in 3 Maanden 3/ of 4 lasten Pik/ Teer/ en Pot-asch maakten; als ook een proefje Glas; ook maakten wy een Put in het Fort/ die ons by uytstek soet Water uytleverde/ waar van wy tot dees tijd toe gebrek gehad hadden. Ook hadden wy omtrent 20 Huysen gebouwt; en onse Kerk herstelt: Netten en Viswant toebereyt/ en om alle onordentelijkheyd en dievery/ so wel van ons eygen volk/ als die der Wilden te verhinderen/ bouwden wy in de kromte van het Eyland een Blok-huys/ alwaar wy een Guarnisoen in leyden/ om den handel met de Wilde te onderhouden/ en om geen Wilde nog Christen te laten gaan/ of koomen/ sonder mijn ordre.

Blok-huys getimmert

Omtrent 20 morgen Lands hadden wy omgraven en beplant. In 18 Maanden bragten 3 zeugen ruym 60 biggen voort/ 500 kuykens voeden sig selven/ sonder dat wy hen eenig graan gaven. De Varkens wierden op het Varken-Eyland gebragt; alwaar wy ook een Blok-huys bouwden/ daar wy besetting in leyden/ om ons kennis te geeven van eenige Scheepen/ die daar wilden landen/ die wy/ om in oeffening te houden/ Klap-hout en Wagen-schot lieten maken/ en boomen ter neder-vellen. Ook bouwden wy een Fort tot een Wyk-plaats/ leggende op een Berg/

Groote vrugtbaarheyd der Beesten.

Fort op een Berg gebouwt.

Berg/ die over het selve gebood/ na-by een seer bequame Rivier/ 't geen seer beswaarlijk overvallen konde worden/ en voor ons seer ligt was/ om te beschermen/ dog al-eer het volenydigt konde werden/ so maakten dese volgende ongelegentheeden/ dat wy sulks voor een tijd moesten staken. 1609

In 't ondersoeken van ons koorn-magasijn/ vonden wy 't selve wel half verrot/ en de rest sodanig verinindert/ door de veel duysenden van Rotten/ die so aanwiessen/ dat wy niet wisten/ wat wy doen souden/ om het weynigje/ dat wy nog hadden te behouden/ welke Gasten ons van de Scheepen toegekoomen waren: dit bragt ons by-na buyten ons verstand/ want daar was in 't Land niet anders/ dan 't geen de Natuur voortbragt.

Voorraad door de Rotten verteert.

Tot dees tijd toe/ dat wy Kemps en Tassore onder ons gevangen/ en in boeyens hielden/ deeden wy dubbeld werk/ en leerden ons/ op wat wijse wy het land moesten bearbeyden/ en beplanten: die wy daarom/ als ook uyt gebrek van Victualie hunne vryheyd gaven; dog ons geselschap behaagde hen so wel/ dat sy ons naauwlijks begeerden te verlaten. En om hunne genegentheyd uyt te drukken/ so bragt het Land-volk ons na hun vertrek 16 dagen na den anderen/ ten minsten yeder dag 100 Eekhoorns/ Kalkoenen/ Herten/ en andere wilde beesten.

De Engelsse leeren het Land beplanten.

Maar dit gebrek van Koorn deed/ dat wy al ons begonnen werk moesten staken/ dewijl'er werk genoeg voor ons was/ om voorraad op te soeken/ 60/ of 80 Man wierd met den Vaandrig Laxon, langs de Rivier gesonden/ om by Oesters te leven/ en 20 met Luytenant Percy, om te besoeken/ hoe het aan Comforts Punt soude gelukken met Visschen: maar in 6 weeken konden sy het niet eens worden/ om een net uyt te werpen: mits den Luytenant sig selve gebrant hebbende met Bosktruyt/ daar seer ziek van lag.

Engelsse om Voorraad aan verscheyde oorden gesonden.

Mr.

1609 Mr. West met even so veel volk / wende het na de Falles, maar niets was daar te vinden / dan een weynig Eykelen; so dat van den opgelegden voor-raad / die'er nog was / yeder Man een evengelijk deel had. Daar nogtans door naarstigheyd / en ondernemingen van omtrent 30 / of 40 Man / dese geheele Colonie voor-heen gevoet was. Wy hadden meer Steur / dan de Menschen en Honden konden eeten / 't welk wy door arbeyd so met de selve te droogen / te stooten en stampen / en met Kaviaar / Harte-vlees en andere gesonde kruyden te mengen / brood / en goede spijse van maakten: andere deeden wy wortelen van Tockwogh opsoeken / waar van sy in een dag so veel vergaderden / dat sy brood genoeg daar van voor een geheele week hadden. So dat van dese wilde vrugten en 't geen wy vingen / wy nog seer wel / in opsigt van sulke kost / leefden. Maar sodanig was den vreemden aart van omtrent 150 Mannen / dat indien sy niet door dwang waren gedrongen geweest / met wil / of tegen-wil om met geweld / hun eygen voedsel te doen vergaderen / en bereyden / dat sy eerder souden gestorven / of de een den anderen gegeeten hebben.

Steur en Kaviaar voor brood gebruykt.

Brood van Tockwogh gemaakt.

Onwilligheyd des Volks.

Dese wilde vrugten bragten ons de Wilde menigmaal / en alhoewel ik de onredelijke begeerte van dese ydel-sinnige en vraatagtige Leuyaarts niet wilde voldoen / met het verkoopen van onse Ketels / Seyssens / Werk-tuyg / en Yser; ja selve onse Swaarden en Spietsen / tot ons Geschut / ja tot Huysen toe / indien sy het daar toe maar hadden konnen brengen / van maar leuy en ledig te weesen / dat sy om die vrugten der Wilde maar te verkrijgen / aan hen alles wel souden afgestaan hebben / en wel bysonder om eenige manden met Koorn / die sy hoorden / dat by den Powhatan was / 't geen wel 50 mijlen van ons Fort lag: alhoewel 'er reeds wel by-na al de helft van verkogt was: om haren snooden aart op te volgen / ja om het overschot te verkrijgen / souden

Smith weygert de begeerte der Leuyaarts te voldoen.

sy

1609

sy hare zielen wel verkogt hebben/ alhoewel het niet genoegsaam was/ om hen een week te voeden. Duysenderley waren hare klagten/ voorstellingen en raad-geevingen/ al om door hunne snoode voorgeevingen my te dwingen/ en so gelegentheyd te soeken van het Land te verlaten. Door 't gebrek/ daar sy in waren/ was ik genoodsaakt hun dwaas beklag te verdragen/ tot dat ik den stigter en oproer-maker hadde uytgevonden/ dat een Verwer was/ een seer doortrapt Karel/ dien ik so om dese/ als sijn voorgaande booshcyd/ na waarde strafte/ en de rest voerde ik dese reden te gemoet.

Snoode klagten des Volks.

waar van den oproer-maker gestraft word.

Mijne mede Soldaten! ik kan naauwlijks denken, dat'er yemant van my aan UL. een vals verhaal soude doen, of dat'er yemand onder u so onnoosel soude zijn, dat ik van voornemen soude weesen, om UL. uyt te hongeren, of dat den *Powbatan* voor tegenwoordig Koorn genoeg heeft voor hem selven, en niets voor u, of, indien ik wiste, waar yets te krijgen ware, dat ik sulks niet begeerde, of wilde; dat van UL. gehaalt wierd. Ik kan niet denken; dat'er yemant onder u alle so quaad-aardig weesen soude; en daarom sal ik als nog mijne driften binnen houden. Mits ik nog voor de aldersnedigste mijn best wil doen. Maar laat de ydele hoop, van door den *Powbatan* geholpen te worden, nooyt in uwe herssenen op-koomen, want ik denke niet langer, u door dwang tot uw pligt aan te setten, maar uwe traagheyd, en indien gy u tot lasteren, en om te schelden, overgeeft, te straffen. En indien ik yemand vinde, die met de Pinas naar 't nieuw-gevonden Land soekt over te loopen; laat dien verseekert zijn, van so dra hy dat in 't sin heeft, dat hy wel haast aan een Galg sal landen. Niemant van u kan ontkennen, of ik hebbe dikmaal met het gevaar van mijn eygen leven, het uwe bewaart; en dat (indien uwe eygen wille de overhand hadde gehad) gy 'er al lang om koud soudet geweest hebben, 't zy ik wilde, of niet;

Deftige Aanspraak van Smith tegen de Leuyaarts.

1609 niet; maar ik betuyge by dien God, die my geschapen heeft; dat dewijl de noodsakelijkheyd geen magt heeft, om UL. voor u selve te doen sorgen, en die vrugten in te samelen, die de aarde voortbrengt, dat gy die niet alleen voor u selven sult opsoeken, maar ook voor die, de welke ziek zijn. Wat my belangt, ik hebbe van de Victualie, die'er nog is, niet meer, dan de slimste van u alle; en alle mijne buyten-gewoone *Engelsse* voorraad, die ik hebbe, gy sult sien; dat ik 't selve onder de zieke sal uytdeelen. En dese slegte kost der *Wilde*, over welke gy op so een veragtelijke wijse misnoegt zijt, en die u als in de mond gebragt word, waar van gy segt; *dat u Maag niet kan verdouwen*, daar van seg ik u, indien gy beter wilt hebben; dat gy'er na sult omsien, dewijl die te verkrijgen is; en daarom sal ik die weg met u inslaan, dat gy versorgen sult 't geen'er is te verkrijgen. De zieke sal men van honger niet laten vergaan, maar die sullen gelijk met ons, van onsen arbeyd deelen, en hy, die dagelijks so veel niet vergadert, als ik doe, sal des anderen daags beneden de Rivier geset, en van het Fort als een ydele ledig-ganger gebannen worden, tot dat hy betering beloove, of van honger sterve.

waar tegen eenige murmureeren, dog is van een goede uytwerking.

Over dese aanspraak / en ordre murmureerden veele / seggende; dat die seer wreed was; dog die was de oorsaak; dat veele sig so wel droegen; dat'er van 200 (uytgesondert / die verdronken waren) niet boven de 7 stierven: want Kapiteyn Wynne en Mr. Leigh, waren al gestorven / eer dat gebrek voorviel / en die'er stierven / stierven niet uyt gebrek / maar ter sake van de behoudenis der andere. Veele waren'er gehuysvest by de Wilde, waar door wy van alle hunne passagie / velden / en wooningen kennis kregen / en hoe sy hunne vrugten vergaderden / en handelden so wel als sy selve; want sy wisten; dat wy in Jacobs-stad sodanig een magt voerden / dat niemant het hart hadde / om ons de waarde

van

van een spelde te verbreemden / of te verongelijken. 1609

So wel handelden dese arme Wilde die geene / welke daar gehuysvest lagen / dat verscheyde der Soldaten weg liepen / naar onse oude gevangens Kemps en Tassore, die seer verblijt waren / dat hen gelegentheyd voor-quam / om hunne liefde aan ons te betuygen / so dat sy de selve / in plaats van wel te onthalen / 't gestoolene aan te nemen / en geloof te geeven aan 't geene sy hen aanbooden / van sig te wreeken over 't ongelijk / dat ik hen aangedaan hadde / in de wind sloegen / want Kemps deed aan sijne Lands-luy een verhaal / en vertoonde aan hen / hoe dat hy by ons zijnde gehandelt was / en boesemde hen onse wet in; dat die niet wilde werken, ook niet moest eeten, wanneer wy by-na van honger souden hebben moeten vergaan / dreygende die overloopers dood te slaan / tot dat hy van de sijne verkreeg / dat die / en alle de sulke door geweld wederom by my gebrogt wierden / dat my so wel vergenoegde / dat ik de eene beloonde / en de andere strafte; waar door verscheyde andere / die ook van voornemen waren geweest / die te volgen / nu eerder te huys wilden werken / dan leuy en ledig onder de Wilde te woonen / van de welke men meerder hoop hadde / van goede Christenen en beter onderdanen te maken / dan van sulk slag / die het maar nabootsten / van beyde te willen zijn. Want alle dese Koningen / en het beste soort van dat volk waren so afgeschrikt / om ons te mishagen / dat selfs eenige van die geene / die wy voor-heen / om dat sy ons benadeelt hadden / gestraft hadden / ons smeekten; dat wy het aan hunnen Koning, of hun Lands-volk niet souden seggen, die hen ook daar over nog souden straffen, ja hen naar *Jacobs-stad* souden doen voeren, om also onsen President vergenoeginge te geeven, en hunne liefde te betuygen.

Overloopers werden door de Wilde terug gesonden.

Daar Smith seer over vergenoegt was.

Schrik op de Koningen en Onderdanen wegens de Engelsse gevallen.

1609

Mr. Sicklemore quam van Chowonake wederom te rug/ maar had weynig hoop/ en nog minder seekerheyd/ om de saken so te vinden/ als de selve door Sr. Walther Raleigh was opgegeeven en hen nagelaten. De Rivier/ so als hy die sag/ was niet heel groot/ en slegt bevolkt/ het Land meest overwassen met Pijn-boomen/ en so hier en daar begroeyt met het vreemt gewas Pemminaw, 't geen wy noemden Sy-gras. By de Rivier was de grond heel goed/ en by uytstek vrugtbaar.

wederkomst van Mr. Sicklemore.

Sy-gras.

Mr. Nathanael Powel en Anas Todkil, wierden door die van Quiyoughquohanock, geleyt naar de Mangoags, om die op te socken/ maar konden nergens eenig berigt van brengen/ mits al dat volk gestorven was. Desen eerlijken/ bequamen/ en wel woord-houdenden Koning/ beter dan al de rest/ beminde ons het aller-meest/ en alhoewel hy seer yverig was over sijnen valssen God/ nogtans wilde hy seer gaarne bekennen; dat de onse, de sijne so verre overtrof, als ons Geschut, hun Boog en Pijlen.

Gedagten van een Heydensch Koning wegens den waren God.

In de May sond hy my dikmaal May-giften/ versoekende daar nevens; dat ik onsen God om Regen soude bidden, of dat anders sijn Koorn soude bederven; want, liet hy'er by seggen; dat sijn God seer vertoornt was. Drie dagen reysens geleyden sy hen door de Bosschen/ en bragten hen in een hoog Land/ naar den Zuydwesten/ daar sy so hier en daar by een kleyne Bron/ of Beek een stuk Koorn-land sagen/ maar geen Rivier konden sy bemerken; het volk is in allerley opsigt/ ook al gelijk de rest/ uytgesondert hun taal/ sy leven/ ten meeren-deele van wortelen/ vrugten en wilde beesten/ en handelen met hen/ die aan de Zee en verder Landwaard in geleegen zijn/ met drooge Visch/ Koorn en Beeste-vellen.

Des selfs versoek aan Smith.

Quiyoughquohanocks beschreeven.

Om dien Duytsman, en eenen Bently, eenen anderen vlugteling/ wederom te verkrijgen/ gebruyk-

1609

bruykten wy ter deser tijd / eenen William Volday, een Switser van geboorte / met beloften van Pardon / indien sy wederom quamen. Weynig verwagteden wy / dat desen dubbelden Schelm / ons eenige Schelmery soude doen; die ons wel ter degen leerde / dat in het aller-meeste vertrouwen het grootste verraad was; want desen Goddeloosen huychelaar door den schijnbaren haat / die hy den leupen aart van sijne snoode medemakkers toedroeg / hebbende nu gelegentheyd door dien last verkreegen / bragt hen alles / dat sy begeerden / tot het uytvoeren van hunne ontwerpen / van de geheele Colonie uyt te roeyen. Met veel verlangen verwagteden sy den Spanjaard, of 't een / of 't ander Schip / aan den welken sy van voornemen waren / hen op te begeeven / om also hier van daan te geraken. Maar om een aanvang te maken / so dagt het hen noodsakelijk / voor-eerst daar mede te beginnen; van door twist ons te noodsaken, dat wy ons van den anderen souden verwijderen; en daar na den *Powhatan* te beweegen, dat hy ons sijne magt soude bysetten, waar door sy niet alleen ons Vee, en Varkens, die wy hadden, souden verstrooyen, onse Stad in brand steeken, onse Pinas overweldigen, en also de meeste der onsen, tot sijnen dienst en hem onderworpen te maken.

Pardon aan eenige vlugtelingen belooft.

Ontrouw van een Switser.

Des selfs Goddeloos voornemen.

Dit Goddeloos ontwerp hadden sy de misnoegden bekent gemaakt / en ingeboesemt / waar door veele hen wierden toegedaan / die dit Duyvels Bloedt-verwandschap toestemden. Dog eenen Thomas Douse, en Thomas Mallard (welkers herten ysde / op 't overdenken van sulk een Onchristelijken daad) ontdekten het alles vrywillig aan my / ik ried hen sulks geheym te houden / en bewoog Douse en Mallard, voort te gaan van met hen aan te spannen: alleen daarom / om de eer-vergetene en onweerroepelijke Duytsers en onstantvastige Wilde in sodanige strikken te leyden / die ik voor hen bereyt hadde / dat vee-

Daar Smith de lugt van kreeg.

1609 le van hen niet weder denken souden / sig van ons Eyland te begeeven. Maar so haast was dese snoodheyd niet by de onverduldige menigte ter ooren gekoomen / of sy vielen my lastig / om dese Duytsers, van ons voor altijd weg te verbannen / ja veele waren'er / die sig aanbooden / om hen in 't gesigt van den *Powhatan* om hals te brengen, waar van de eerste was Luytenant Percy, en Mr. John Cuderington, 2 so geresolveerde en stoute Mannen / als ergens konden gevonden werden. Maar ik hadde andere gelegentheyd en bedieninge voor hen / en gaf order aan Mr. Wyffin en Sergeant Jeffrey Abbot, heenen te gaan, en hen van kant te helpen, of dood te schieten.

Aanbieding van sommige om de muytemakers te dooden.

Maar de Duytsers ontschuldigden hen sodanig / beschuldigende Volday, van wien sy vermoeden / dat die hun toeleg ontdekt hadde / so dat Abbot dien last niet wilde volvoeren / alhoewel Wyffin sulks wel wilde doen / mits die het voor een bedrog opnam / de Koning / verstaande dese hunne sending en last / die sy hadden / sond aanstonts yemant naar my / en liet my seggen; dat hun verblijf aldaar sijn schuld niet was, dat sijn volk verhindert wierd, om sijn last uyt te voeren: ook dat hy hen niet wilde beschermen, veel min eenige gelegentheyd van misnoegen geeven.

Ontschuldiging des Konings wegens dese Schelmen.

Aankomst van Kapiteyn Argall.

Terwijl dese dingen aldus voorvielen / quam'er aan dese kust eenen Kapiteyn Argall, en Mr. Thomas Sedan, afgesonden door eenen Mr. Cornelius, om met dese Colonie te handelen / ook om na Steur te visschen / met een wel-geladen Schip met Wijn en andere goede provisie. Alhoewel dit voor ons niet gesonden wierd / so wierden wy egter genoodsaakt / mits ons gebrek / dese goederen aan te slaan. Hy bragt ons nieuws van een groot onderstand / en wat toerustinge / dat'er door de Heer La Warre gedaan wierd / en brieven / die my seer beschuldigden / van de har-

Smith beschuldigt van harde handeling.

de

de handelingen met de Wilde, en dat ik op het weder-keeren der Scheepen / die niet na genoegen bevragt hadde. Niet tegenstaande dat / hielden wy het Schip daar / tot dat de Vloot soude zijn aangekoomen. 1609

Dat is waar / dat Argall een verlooren reys deede / dog wy versorgden hem weder van levens-middelen / en sonden hem na Engeland, met een waaragtig verhaal / van onse onmagt / en hoe onmoogelijk het was, de Scheepen met so een rijkdom, als sy verwagtende waren, wederom rug-waarts te konnen senden, en hunne onderrigtinge op te volgen, mits der *Wilde* moed-willigheeden, die onverdragelijk waren, of yets te doen, so als 't vereyst wierd, ten zy ons genoegsame middelen en volk wierd toegesonden, waar door men hunne begeerte konde volbrengen, andersints was al 't geene sy deeden verlooren, en dat 'er niet anders dan verwarringe soude ontstaan.

Argall met een berigt na Engeland gesonden.

De Schelmery van Volday versweegen wy. Adam quam / op het beloofde Pardon / wederom by ons / maar Samuel bleef by den Powhatan om te hooren / hoe het verder gaan soude met onse gelegentheyd / door dit onderstand. Van alle hunne t' samen-spanninge had ik genoegsame kennis / en wy stelden ons in staat / om op onse hoede te weesen / so wel / dat ons of door hen / of door de Wilde, niet konde gedaan worden; om also met gemak ons te konnen wreeken / wanneer wy wilden / dewijl dese geheele Land-streek ons meerder vreesde / dan den Powhatan; en ik had so eene goede alliantie / met alle mijne aangrensende na-buuren / dat al de rest so uyt vreese / als genegentheyd / alles deede / wat wy wilden hebben. En alhoewel dese vlugtelingen sulken beweeging maakten / en deeden alles / wat sy konden / om den Powhatan tot hen over te halen / ja selfs met te seggen; dat Koning *Jacob* my soude doen sterven,

Een der overloopers komt wederom.

Schelm-stukken der gevlugte.

 om

1609 om dat ik hem, en sijn volk so hart handelde.

Verantwoording door Smith te borde gebragt.

In allen desen kan men sien / hoe ik alle die weder-waardigheeden / verraderyen / en verdeeltheeden / daar ik mede te worstelen hadde / manmoedig sonder bloed-storting ben te boven gekoomen / als ook het goede / dat ik verrigt hebbe; hoe weynige dat'er stierven; wat voedsel die Landstreek van natuuren voortbragt / door wat geringe oorsake men tot hongers-nood soude konnen gebragt werden / of door de Wilde om hals raken / dien ik alle met kloek-moedigheyd en neerstigheyd / tot mijn wil / wist te bestieren. In de 2 eerste jaren / had ik door myne ondernemingen de Wilde menigmaal tot eene buygsame handeling gebragt; alhoewel men sien kan / hoe het nijdig gesag my altijd dwars-boomde / en mijne beste betragtingen vernietigde. Dog egter geraakte ik hier door in agting onder de Wilde, 't geen andersints onmoogelijk soude geweest zijn / om dat te weeg te brengen / het geen ik uytvoerde. Niet tegenstaande mijne veele stribbelingen / nogtans edel-moedige en prijs-waardige daden / die ik verrigtede / soude ik al over-lang in de andere Wereld geweest zijn / had ik niet voorsigtig geweest en geleert te verdragen / so dat ik ten desen opsigte / door ondervinding / mijn doen en laten geleert heb. En nogtans al het geene ik met so veel moeyte verkreegen heb / so wierd het mijn ongelukkig lot / om te eyndigen / wanneer ik eerst geleert had / op wat wijse te beginnen. En alhoewel ik dese onbekende moeyelijkheeden verliet / en die aan mijn onwettelijke navolgers gemeensaam ende gemakkelijk gemaakt hadde / die alleen / met in Jacobs-stad te blijven / hen inbeelden meer kennisse te hebben / dan de geheele Wereld hen konde onderrigten. Na dat sy nu na mijn vertrek alle mijne Soldaten hadden / nevens een drie-voudige magt / en wel ruym so veel beter middelen / so kan de Wereld oordeelen door dat

Waarom Smith by de Wilde geagt wierd

Sijne verdeediging aan de Wereld.

1609

dat geene/ wat ik in hun afweesen gedaan hebbe/ wat sy wel souden in mijne tegenwoordigheyd hebben konnen doen/ so ik hunne onbescheydentheyd niet hadde voor-gekoomen: het blijkt klaarlijk/ wat redenen sy hadden/ om my weder naar Engeland op te senden; als ook dat ik nog oproerig/ muyt-sugtig/ nog oneerlijk was. Maar sy hebben het klaarder doen blijken/ sedert mijn vertrek naar Engeland; dewijl sy myn volstrekte gesag/ geheel in hun magt hadden/ met alle die voordeelen/ en gelegentheeden/ die ik door mijnen arbeyd verkreegen hadde/ gelijk ik verlegen ben/ dat sy het met hunne daden blijkbaar gemaakt hebben/ so ben ik ongeneegen te seggen/ wat redenen my daar toe hebben aangeset; dit zy alleen maar/ om de waarheyd aan den dag te brengen.

Beschuldigt sijn navolger.

XIII. HOOFD-STUK.

Aankomst van het derde Onderstand.

OM alle dese oneenigheeden en quade voortgangen te herstellen/ en dat den Thesaurier/ den Raad/ en de Compagny van Virginia, die Retouren en die voordeelen niet sagen/ die sy waren verwagtende; en dat die geene/ die sig daar onthielden/ geen genoegsame middelen hadden/ om te konnen bestaan; so bragt dat so veel te weeg/ dat sijne Majesteyt de voorgaande Last-brief introk/ en sy een nieuwe op hunne eygene name verkreegen. De oude Commissie dus vernietigt zijnde/ door de kragt van een andere/ waar door den seer eerwaardigen Sir Thomas West, Lord de la Warre Generaal van Virginia soude zijn; Sir Thomas Gates, sijn Luytenant; Sir George Somers, Admiraal; Sir Thomas Dale, hoog-Marschalk; Sir Ferdinando Wainman,

waarom de Koning de eerste Last-brief introk.

Thomas West Generaal van Virginia gemaakt.

1609 Generaal van de Ruytery; en so voorts alle andere bedieningen / aan seer aansienelyke Mannen / en dat voor hun leven: (alhoewel niemant van hen alle oopt in Virginia geweest was / uytgesondert Kapiteyn Newport, die ook een Commissie hadde van Vice-Admiraal:) deese voorname Heeren / bragten met malkanderen so een aanmerkelijke somme te samen / waar door sy Sir Thomas Gates, Sir George Somers en Kapiteyn Newport, met 9 Scheepen en 500 Man affsonden. Yeder van hen had een Last-brief; dat die eerst quam aan te landen de oude soude intrekken: sonder kennisse / of toestemminge van die geene / welke na so veel levens gevaar en so veel ongemakken geleeden te hebben / het Ys gebrooken en den weg gebaant hadden.

Een Vloot van 9 Scheepen na Virginia gesonden.

Na dat nu alle dingen gereet waren / so konden die 3 Kapiteyns over de rang niet over-een koomen / en geraakten derhalven in een Schip / waar door alle 3 hunne Last-brieven by den anderen in het Schip / genaamt het Zee-geval, geraakten; sy gingen t' zeyl van Engeland, in May 1609. Een kleyne Kits vergong op Zee door een Orkaan; den Admiraal / met 150 Man / 2 Ridders / hun nieuwe Last-brief / hun vragt-brieven / nevens de wijse van hunne bestiering / en het meeste gedeelte der Victualie en voor-raad quam niet te regt. Met de andere 7 Scheepen arriveerde Ratcliffe, wiens regte naam / gelijk voor-heen gesegt is / was Sicklemore, en met hem dese 7 Kapiteynen / als Martin, Archer, Wood, Webbe, Moone, King, Davids en verscheyde Edellieden van goeden huyse / en een groot Geslagt.

Twist over de rang ontstaan.

Een Schip vergaat.

wat Scheepen in Virginia aanquamen.

Maar gelijk Ratcliffe een seer lastig en ongemakkelijk Mensch op Zee was geweest / so verhoetelde hy ook alles / wanneer hy aan Land quam: om welke redenen hy voor-heen / gelijk gesegt is / na Engeland was opgesonden / dog nu wederom koomende / begunstigt zijnde met den Tytel

Ratcliffe draagt sig slegt in Virginia

Tijtel van Kapiteyn der Passagiers, hy dan siende/ dat den Admiraal na allen schijn verlooren was/ begon met die nieuw geselschap sijne banden vast te maken/ en sodanig tegen my uyt te varen/ dat sy my alle doodelyk hateden/ selfs eer sy my eens gesien hadden. 1609

Als ik door mijne wagten en verspieders verstaan had/ dat'er een Vloot Scheepen op koomende weg was/ weynig droomende van so een aan-merkelijken onderstand/ vermoede; dat het Spanjaards waren. Waar op ik met alle spoed de saken sodanig schikte en ordonneerde/ dat hunne aankomst weynig gevreest wierd/ veel min wanhoopte men/ indien het tot een gevegt mogt koomen/ aan een goeden uytslag; ook waren de Wilde voor het meeste gedeelte seer gewillig/ om ons met hun beste magt hulpe/ en bystand te bieden. En hadde het maar so uytgevallen/ wy souden gelukkig zyn geweest/ want dan souden wy hen voor onse Vyanden gehouden hebben/ daar wy hen nu moesten ontfangen/ als onse Lands-lieden/ en Vrienden. Sy deeden alles/ wat sy konden/ om my van kant te helpen/ ons opgelegde voor-raad na hen te nemen/ het Fort/ onse Wooningen en de Regeering te overvallen/ ja om ons alle tot hunne knegten en slaven te maken/ tot dat sy ons souden t' onder gebragt hebben/ en geheel en al uytgeroept/ so dat sy waarlyk eerder quamen/ om ons te verstrikken/ dan om ons onderstand te doen.

Smith stelt sig in staat tegens dese Scheepen.

word slegt van hen gehandelt.

Aan duysenderley ellende/ wierden wy door dese ongebondene Kapiteyns/ nevens hun ongeregelt geselschap/ over-gegeeven/ (mits den Admiraal door dien Orkaan/ nevens de Last-brief/ so als gesegt is/ van hen geraakt was) veele onredelyke quanten waren hen toegedaan/ quansuys om een quaad nood-lot te ontvlugten/ die nevens hen schikkinge wilden maken van de Regeering/ den eene dag het eene/ den anderen dag/

Muyteneering des Volks.

1609 wat anders besluytende / van daag moest de oude Last-brief stand houden / en morgen wederom een nieuwe / den volgenden dag weer niets; in 't kort sy wilden alles regeeren / of alles verwoesten / nogtans moesten wy hen minnelijk verdragen terwijl sy ons sogten te bederven / daar wy nogtans met hunne dwaasheyd voor oogen te stellen / en sulks soekende te verbeteren / des Werelds smaad op onsen halse geladen hebben / met aan hun bloed schuldig te weesen. Gelukkig souden wy geweest zijn / ingevalle sy noopt aan-gelant waren / en wy van hunne hulp versteeken / en so voor altijd aan ons eygen noodlot waren over gelaten. Wyl onder dat volk op aarde geen meerder verwerringe / of ellende konde gebeuren / dan hunne oproerigheeden ons veroorsaakten.

waar door groote verwerringen ontstonden.

Ik de begeerte / die dese trotse Menschen hadden / om te regeeren / en dat mijn gesag so onverwagt verminderde / siende / wilde seer gewillig van alles afstaan / en keeren wederom naar Engeland; maar siende; dat'er weynig hoope was / dat dese nieuwe Last-brief soude over-koomen / so wilde ik dese oproerige geesten in hunnen voortgang steupten. Het soude te verdrietig / te vreemd / en by-na ongelooffelijk schijnen / indien ik in het bysonder / alle die oneyndige gevaren / t' samenspanningen / en listen soude verhalen / die ik onder dese oproerige dagelijks moest verdragen / en ontvlugten / waar van de voornaamste ik wel haast kort op de hielen sat / tot dat mijn ledige tijd my beter diende / om over hen regt te doen / en alle gelegentheyd van vorder onheyl weg te nemen. Mr. Percy wierd sijn versoek toegestaan / om (mits hy seer ziek was) weder naar Engeland te keeren; en Mr. West met 120 uytgelesene Mannen sond ik naar de Falles; Martin met omtrent so veel naar Nandsamund, met behoorlijke voor-raad na hun getal.

Smith soekt weder na Engeland te keeren.

Percy toegestaan, om te vertrekken.

Mijn

1609

Mijn jaar zijnde nu ten naasten-by geeyndigt/ so maakte ik Kapiteyn Martin mijn navolger/ om also de order/ van 's Jaarlijks een President te verkiesen, op te volgen; maar hy/ kennende sijne eygene onbequaamheyd/ des volks quaad-aardigheyd/ en de weynige agting/ die sy voor hem hadden/ gaf het selve binnen de tyd van 3 uuren wederom over aan my/ en Martin vervolgde sijn weg naar Nandsamund. Dat volk/ 't welk wy onder Contributie hadden/ handelde hem vriendelijk; nogtans was sijn agterdenkende vreese sodanig/ dat hy in het midden van hunne vrolykheyd/ hunne arme naakte Koning gevangen nam/ en maakte sig Meester van alle sijne gedenk-teekenen en huysen/ en sloeg hem daar ter neder/ hem selve aldaar versterkende.

Martin tot President aangestelt.

Dat hy aan Smith weder afstaat.

Koning der Wilde gevangen genoomen.

Maar sodanig was hy na allen schijn van vreese getroffen/ dat het de Wilde aanmoedigde om op hem aan te vallen/ waar door eenige van sijn volk quamen te sneuvelen/ en verlosten hunnen Koning/ en voerden wel 1000 Scheepels koorn weg/ waar op hy geene de minste beweeging maakte/ om hen te onderscheppen/ maar sond aan my/ die doenmaals aan de Falles was/ om eenige koegels; de welke hem van Jacobsstad aanstondts wierden toegesonden. Dog hy besteede die so wel/ dat de selve niets uytvoerden/ en hy selve keerde wederom/ beklagende sijne flaauwhertigheyd/ ja wat meer was/ hy liet de sijne overig aan 't geval/ en begaf sig selve naar Jacobs-stad.

Die weder door de sijne verlost wierd.

Lafhertigheyd van Martin.

Hier ter plaatse kan ik niet nalaten de moedigheyd van eenen George Forrest te melden/ die in dien aanval getroffen was van 17 Pijlen/ die alle nog in sijn Lighaam staken/ waar van'er een door en door was gegaan; en egter nog 7 dagen leefde/ toonende sig in al die tijd so kloek-hertig/ als of hy maar een kleyne wonde ontfangen hadde/ waar van hy door gebrek

Dapperheyd van Forrest.

1609 gebrek van een wond-heelder quam te sterven.

Lathertigheyd van Mr. West.

Mr. West, die sijn volk by de Falles geplaatst hadde / keerde ook aanstonts wederom naar Jacobs-stad, ik/die hem gevolgt was / om te sien / op wat wijse hy sijn Compagny daar gestelt hadde / ontmoetede hem op de weg / en was wel verwondert / over so eene spoedige te rug-komst / en bevont sijn volk so onbequaam gelegert / en dat in een plaats / die den vloed der Rivier onderheevig was / en te gelijk omringt van verscheyde ondragelijke ongemakken.

Versoek aan den Powhatan gedaan.

Om sulks te herstellen / wierd'er aanstonts na den Powhatan gesonden; dat hy ons de plaats, ook *Powhatan* genaamt, wilde verkoopen, met belofte / van hem tegens de *Monacans* te beschermen; de voorwaarden behelsden; dat hy nevens sijn volk het Fort en de Huysen soude aan ons voor een gedeelte koper overgeeven; dat alle, die sig aan dievery souden schuldig maken, aan hem souden gesonden worden, om aldaar hunne straffe te ontfangen, dat yeder huys, als eene Contrubutie, een Scheepel koorn soude opbrengen, en dat voor een duym-breed kooper in 't vierkant, en een gedeelte *Pocones*, 't welk als een Jaarlijkse Schatting naar *Jacobs-stad* soude werden gesonden, tot eene schuld-erkentenisse voor hunne bescherminge, en al wat sy vorder konden missen, souden wy na bescheydenheyd met den anderen verhandelen.

Muyteryen der Engelsse.

Maar beyde dese uytnemende plaats / als ook dese goede Voorwaarde / wierden door de wederspannelingen der onse verworpen / veragtende beyde my / en mijne groote voorsorge / en gesag. In so verre hingen sy af / van de nieuwe Last-brief van den Generaal / dat sy nergens op agt sloegen. Het slimst van allen was den spijt / waar mede sy my bejegenden; ja my toeduymende / dat al het Land der *Monacans*, hun Goud, en Waaren, ja niets tot my soude gebragt worden,

Quade bejegeningen aan Smith.

den, dan als het hen beliefde. Niet tegen-staande dat / ben ik verwondert / wanneer ik my te binnen brenge / hoe ik alleen met 5 Mannen durfde ondernemen (alhoewel ik wist / hoe gretig sy na mijn bloed dorsteden /) so na-by hen te koomen / en te beveelen; dat men de voornaamste van dese oproer-makers soude gevangen nemen, welkers getal tot by-na 120 Man aangroeyde / 't geen my noodsaakte te wijken; dog onderwijlen overweldigde ik een van hunne booten / waar mede ik het na hun Schip wende / waar in alle hunne voorraad was / 't geen ik na my nam / en wonder wel viel het uyt / dat ik de boots-gesellen so genegen en stand-vastig voor my vond / andersints soude'er weynig moogelijkheyd voor my geweest zijn / om het te konnen ontvlugten. 1609

Dapperheyd van Smith.

Dog veele andere waren'er / die meerder redelijkheyd / mits het geen sy ondervonden hadden / gebruykten; die van dat sy eerst daar te lande gekoomen waren / gehoort hadden het goed getuygenisse / dat veele oude Soldaten van my gaven / terwijl sy selve met hunne eygen oogen mijne daden / die ik met sulk eene bescheydenheyd uytvoerde / gesien hadden. Als daar waren de Kapiteynen Wood, Webbe, Moone, Fits, James, Mr. William Powel, Mr. Partridge, Mr. White, en verscheyde andere / die / wanneer sy de quaad-aardigheyd van Ratcliffe en Archer nevens hunne mede oproer-makers bemerkten / des selfs geselschap verlieten / en hielden sig aan my als mijne getrouwe vrienden. Maar het slimste van allen was / dat de arme Wilde, die dagelijks hunne Contributie aan my opbragten / van dat onnatuurlijk volk so geplaagt wierden / wien sy hun Koorn ontstalen / hunne verciersels ontroofden / ja de selve sloegen / breekende hunne huysen / en namen verscheyde gevangen; so dat sy dagelijks aan my klaagden / dat ik so een volk tot hunne bescherming daar gebragt hadde, die hen slimmer, dan hunne vyanden de *Monacans* handel-

werd by eenige in hoog-agting gehouden.

Quade bejegeningen der Engelse aan de Wilde.

Klagten daar over aan Smith gedaan.

1609 delden, al het welke sy tot nog toe, ter liefde van my, hadden verdragen, dog dat sy vergiffenis versogten, indien sy na desen hen selven beschermden, terwijl ik die dog niet konde straffen, of tot reden brengen, gelijk sy al lang verwagt hadden; ja tot so verre vielen sy my lastig / om hunne misdaden te straffen / dat sy my aanbooden (indien ik hen wilde voorgaan) voor my, tegens hen te vegten.

Smiths yver voor het gemeene wel-weesen.

Wanneer ik nu 9 dagen daar besteet hadde / hen soekende tot beter gedagten te brengen / met aan hen te vertoonen / hoe sy sig selven bedroogen, met die glinsterende hoop van die *Zuyder-Zee*-mijnen, kostelijke waaren, en groote overwinningen, die sy hen so dwaaslijk verbeelden, op te doen, sag ik egter dat ik niet konde uytregten, derhalven maakte ik t' zeyl / en keerde wederom naar Jacobs-stad.

Overval der Wilde.

So haast was het Schip niet onder zeyl / of de Wilde besprongen dese 120 Man in hun eygen Fort / terwijl'er veele van daar in de Bosschen waren geloopen; sy versloegen'er veele / en maakten de rest so vol vreese / dat hunne gevangene het ontsnapten en sy veylig wederom keerden / met de swaarden en kleederen van die geene / die sy verslagen hadden. Maar al-eer wy een halve mijl waren voort-gevaren / geraakte ons Schip aan de grond / 't geen ons nog eens de vry-moedigheyd deede nemen / om met hen in onderhandeling te koomen; dog wy vonden hen so wonderlijk verbaast / door desen aanval / van so weynige Wilde, dat sy hen aanstonts selfs / sonder eenige voorwaarde ter beschheydenheyd / en aan de genade van ons over-gaven; waar op ik aanstonts 6 / of 7 van de voornaamste muyte-makers deede vatten / de rest sond ik naar den Powhatan, dat nieuw-gemaakte Fort hadden de Wilde al seer aardig met lange dikke stokken / en basten van boomen versterkt / so dat het bequaam was voor hen / om sig tegens alle de Wilde van geheel Virginia

De Muyte-makers geeven hen aan Smith over.

ginia te beschermen / 3 huysen waren 'er in / genoegsaam geschikt ter woningen / en omtrent 100 morgen Lands / die al gereet waren / om bezaaypt en beplant te werden / geen plaats was 'er in geheel Virginia, 't geen onses beduunkens so sterk / en vermakelijk lag / 't geen wy daarom ook noemden Non such (Sonder wederga.) Ik bevreedigde de Wilde aanstonts / hen weder-geevende aan yeder party / 't geen sy verloozen hadden; en so wierden wy alle weder goede vrienden. 1609

Een Plaats Non-such genaamt.

Nieuwe Officiers wierden daar gemaakt / om 't bevel te hebben / en ik maakte my gereet / om te vertrekken / als wanneer ter selver tijd Kapiteyn West, daar aan-quam / wiens edel-moedige natuur desen oproerigen hoop so seer misbruykt hadde / die geene nu / die daar aan Land waren; siende dat sy al de voorraad / en krijgs-tuyg in hunne handen hadden / begonden als vooren oproerig te worden / ja het ging so hoog / dat ik hen aan hun eygen geval overliet; waar op sy Non-such verlieten / en trokken na West-Fort, en ik met alle spoed / die ik konde / naar Jacobs-stad, alwaar my op mijne reys dit droevig ongeval bejegende.

Smith maakt sig gereet, om te vertrekken.

Non-such verlaten.

Slapende door vermoeytheyd in mijn Boot (want het Schip was 2 dagen te vooren vertrokken) stak yemand mijn kruyt-sak in brand / waar door het vlees van mijn lighaam omtrent 10 duymen in 't vierkant so jammerlijk versengde / dat ik om dien pijnelijken brand te blussen / en die uyt mijn kleederen te krijgen / ik over boord sprong in de diepte der Rivier / alwaar ik / al-eer sy my konden weder krijgen / by-na verdronken had. In dien staat sonder Heel-meester / of hulp-middelen / moest ik omtrent 100 mijlen ver reysen. Wanneer ik nu tot Jacobs-stad aanquam / daar ik alle toebereydselen / of tot Vreede / of Oorlog sag vaardig maken: om voorraad te verkrijgen / so wierd Ratcliffe en Archer nevens de rest van hun mede-makkers door my voor het krijgs-geregt

Smith met Bos-kruyt gebrant.

Komt tot Jacobs-stad.

1609 regt gedaagt / dog hunne beschuldigende gewisse vreesende voor het verlaten van hunne plaats / eene regtvaardige vergeldinge te verkrijgen / te meer / wanneer sy my sagen / naauwlijks magtig om te komen staan / en by-na sinneloos / ter sake van myne ondragelyke smerte / hadden nog dat snode voornemen / om my in mijn bed te vermoorden; maar het hert ontsonk die geene / die my met een Pistool van kant soude gemaakt hebben. Sy dan niet weetende / wat sy best souden by der hand nemen / verbonden sig alle te samen / om de regeering met geweld na hen te nemen / om so hunne regtveerdige straffe te ontsnappen. Ik had egter kennisse van hunne voornemens / en om sulks te wederstaan / booden mijne oude Soldaten my aan; dat ik hen maar vryheyd wilde geeven, om dien om den hals te brengen, die mijne bevelen soude wederstaan, egter wilde ik sulks niet toestaan / maar sond om de Schippers van de Scheepen / en overleyde met die / om wederom naar Engeland te vertrekken.

Snood voornemen, om Smith te vermoorden.

Trouwheyd van de oude Soldaten aan Smith getoont.

Siende / dat'er in het Fort niets was / om mijne wonden te heelen / en dat de Scheepen den volgenden dag souden vertrekken / en mijn Last-brief soude vernietigt worden / niet weetende waar ik / so voor my selven / als mijne Soldaten / voor 't geen sy verloozen hadden / vergelding soude eyssen / wist ik niet / aan wien sy sig souden aangeeven / terwijl men niet konde raden / wie die nieuwe Last-brief soude aanvaarden / en ik reeds versteken was van mijn gesag / 't geen my vermoeden deed hebben / de oorsaak te zijn van alle dese muytenerringe; behalven dat mijne wonden so pijnelijk waren / en mijne smerte so ondragelijk / dat seer weynige my 't leven toeschreeven; behalven dat sag ik in geen staat te geraken / om mijne saken te herstellen / die tot so verre verloopen waren / veel min dese muytery te onderdrukken / ordre te stellen tot een genoegsame voorraad / so als mijn voornemen was / ook wist

Smith in een sobere staat.

1609

wist ik seer wel/ hoe/ staande dese saken mijne eygen daden/ en tegenwoordigheyd/ wel vereyscht wierd/ als mijne goede bestiering/ het welke nu niet konde zijn/ derhalven ging ik aanstonts naar buyten/ van voornemen zynde/ om voor hen na goede Gouverneurs uyt te sien/ en ordre te stellen tot dempinge van hunne muytery/ dog konde niemant van bequaamheyd vinden/ die het selve soude willen aannemen. Onderwijlen dat ik weg gegaan was/ versogten sy Mr. Percy (die mede naar Engeland dagt te gaan) dat hy hun President wilde zijn, en by hen blijven. In minder dan een uur was dese verwisseling begonnen/ en besloten. Wanneer nu de Compagny verstont/ dat ik hen wilde verlaten/ en dat sy de rest van 't volk/ die hen alle Presidenten en Raden noemden/ in de Wapenen sagen/ so begonden'er verscheyde dese nieuwe Bevel-hebber te flikflooyen/ die nu al hun verstand te samen spanden/ dat ik hem mijne Last-brief wilde overgeeven/ dat ik na veel gedoens/ en verscheyde bittere verwijtingen weygerde/ seggende; dat ik hem mijne Last-brief niet wilde overgeeven, en dat ik de *Colonie* soude laten sonder Commissie, en wilden sy die hebben, sy konden my die ontsteelen, maar nooyt soude ik die overgeeven, aan sulk een volk, als sy waren.

Versoek aan Percy.

Harde taal van Smith.

Dog indien my dat droevig ongeluk niet was overgekoomen/ ik soude wel haast dese heet-gebakerde/ en oproerigheeden gedempt hebben/ so maar de Scheepen my hadden agter-uyt gezeylt/ ik soude wel sodanigen schikking onder de Wilde gemaakt hebben/ waar door wy nog Spanjaard, nog Wilde, nog hongers-nood/ souden hebben behoeven te vreesen/ veel min ons Wettelijk gesag; maar tot so duuren prijs/ als wy het gekogt/ en betaalt hadden/ wel weeten te beschermen. Maar wat sal ik seggen/ sy moesten my/ laten gaan/ 't zy sonder roem gesegt/ die in alle mijne ondernemingen/ de geregtigheyd tot mijn eerste leyds-

Smiths verantwoordingen.

1609 man hadde / en de ondervinding tot mijn tweede; die altijd de snoodheyd / leuyheyd / hovaardy / en den hoon meerder veragte / dan eenige gevaren / die noyt meerder voor my nam / dan mijne Soldaten nevens my / die hen noyt na eenige gevaren wilde senden / daar ik my selven niet aan 't hoofd stelde; die noyt sien wilde / dat de mijne yets ontbrak / van 't geen ik selfs hadde / of door eenige middelen wist te verkrygen; die eerder gebrek wilde lijden / dan yemant yets ontfutselen / eerder honger / dan niet te betalen; die de daden meer beminde / dan woorden; gierigheyd en bedrog meerder hatede / dan de dood; wiens ondernemingen het leven / der Engelsse en wiens verlies hun dood was.

Hoe Jacobsstad na het vertrek van Smith gelaten wierd.

Op mijn vertrek liet ik de Engelsse met 3 Scheepen / 7 Sloepen / Goederen / die opgelegt waren tot den handel / den Oegst eerst versch ingesamelt / en van 10 weeken voorraads voorsien / 490 en verscheyde andere Mannen / 24 stukken Kanon / 300 Musquetten en Snaphanen / Koegels / Hagel / Kruyd / en Lont in overvloed / Schilden / Pieken / Houwers en Degens / meer dan sy tot hunne Manschap van nooden hadden / van der Wilde Taal en Wooningen goede kundschap / en daar by meer dan 100 wel-gewapende en geoeffende Soldaten; Netten om te Visschen / Werk-tuyg van allerley soort / Kleedinge tot hun behoefte / en eenige Paarden / 5 / of 600 Varkens / en ruym so veel Hoenderen met hunne Kiekens / eenige Bokken en Schaapen / ja al wat daar gebragt en de gefokt was / wierd'er gelaten. Maar wat was het / nergens wierd agt op gegeeven / 't ging al van de hand in de tand / en alles / wat sy hadden / wierd onnuttelijk doorgebragt / nergens op agt geslagen / en egter dersden se nog eenige schoon-schijnende klagten tegens my uytbraken. Waar van de uytwerkinge was / dat men de Scheepen wel 3 weeken langer ophield / al-

Agteloosheyd des Volks, om het selve te verteeren.

al-eer sy konden vertrekken. So dat men tijd en kosten veel beter hadde konnen besteeden / maar het quam seer wel over-een met de rest van hunne snoode handelingen. 1609

Behalven dat Jacobs-stad seer wel en sterk was gefortificeert / en bebouwt met omtrent 50 / of 60 Huysen / so liet ik hen nog 5 / of 6 bysondere Forten / en Plantagien / alhoewel die so kostelijk niet waren / als onse navolgers hen wel ingebeelt en verwagt hadden / altijd die waren beter / als sy in vervolg van tijd gemaakt hadden. In al die tijd hadden sy niet meer / dan een Timmerman in die Land-streek / en 3 anderen / die niet veel konden / dog egter begeerte hadden / om dat hand-werk te leeren / 2 Smits / 2 Zeple-makers / en die geene / die sig toeschreeven arbeyds-lieden te zijn / waren ten meesten-deele Soldaten / en de sulke / die als Avonturiers waren / om hen te versellen / of die sy konden beweegen / om met hen te gaan / die ook niet wisten / wat een dag werkens in had. Voor de rest waren het arme Edellieden / Hand-werklup / Dienst-knegten / Pyp-geesten / en diergelijke / die tienmaal meer bequaam waren / om een begonne Volk-planting te bederven / dan op te regten / of te helpen beschermen. Want wanneer nog vreese Gods / nog Wetten / nog schaamte / nog het ongenoegen van hunne Vrienden hen / daar sy van daan quamen / konde in toom houden / so was'er weynig hoop / om een van 20 alhier goed te maken. Niet tegen-staande so moet ik bekennen / dat verscheyde onder hen / een beter gemoed kreegen / en naarstiger wierden / dan men wel verwagt hadde: nogtans een goed Werkman soude in een dag meer wesentlijk werk verrigt hebben / dan 10 van hen in een week. En daarom mogten sy met reden sig meerder verwonderen / hoe wy nog so veel konden uytvoeren / dan ons so quaad-aardig handelen / om dat wy niet meerder uytgevoert hadden / en de vrugt van

wel-gebouwtheyd van Jacobs-stad.

Hand-werks-lieden aldaar gelaten.

Quade Inborst der gebleevene Engelse.

1609 onsen arbeyd / wie weet / aan wien wy dat nog hebben overgelaten.

Ondeugenheyd van Volday.

Maar om te sien de Regtvaardigheyd Gods over de Duytsers, so weete den Leser; dat Volday, waar voor-heen af is gesprooken / een middel had weeten uyt te vinden / om naar Engeland over te steeken / alwaar hy der Kooplieden Ooren vol blies / met te seggen / wat rijke Mijnen hy gevonden hadde, en wat groote diensten hy hen in 't vervolg wilde doen, voor welke onderrigting sy hem seer wel beloonden. Hy keerde derhalven met de Heer la Warre wederom / maar men bevont / dat hy een voorname bedrieger was / die ook seer ellendig sijn leven eyndigde. Adam en Francoys, sijne 2 mede-makkers / die naar den Powhatan gevlugt waren / beloofden aan hem / op de aankomst van dien Heer / veele wonderen / die sy souden uytregten / indien hy maar wilde toestaan; dat sy naar hem mogten vertrekken. Maar den Koning siende; dat sy eyndelijk / 't zy met / of sonder sijn verlof dog souden gegaan hebben / antwoorde; gy, die Kapiteyn *Smith* om mijnent wil hebt bedrogen, soudet ook seekerlijk my bedriegen, om uw versoening by dien Heer te maken. Waar op hy sijn volk beval; dat sy hen de harssenen souden in slaan.

Als mede van Francoys en Adam.

Verwijt van den Powhatan aan dese schelmen.

Om dit te besluyten / de hoogste eer / die ooyt de grootste Monarch toe-quam / was de uytbreyding van hunne Heerschappy / en het opregten van Gemeene-besten. En alhoewel veele sig de overwinnaars der Wereld hebben toegeschreeven / nogtans waren'er vry meer deelen van de Wereld / waar van sy nooyt gehoort hadden / en die hen nooyt hadden onderworpen / want de Meders, Persianen, en Assyriers, hebben nooyt geheel Asia overwonnen / nog de Grieken niet anders / dan maar een gedeelte van Europa en Asia. De Romeynen, 't is waar / hadden een groot gedeelte van beyde; maar van het Neder-Zuyder

Vertoog van Smith wegens het oprigten van Regeeringen.

Met voorbeelden bygebragt.

der-en Wester-gedeelte van Africa 't geheel America, en Terra incognita, of 't Onbekende Land, waren sy geheel onweetende: en onse kennisse is tot nog toe onvolmaakt. Dat hunne beginselen/ eynde en bepalingen / geschikt wierd door den Almagtigen / is klaar: maar te overweegen/ door wat geringe middelen / veele van hen/ die begonnen hebben / is wonderlijk. Want sommige schrijven / dat Romen in sig selven / gedurende de regeeringe van Romulus, het getal van 1000 Huysen niet te boven ging. En de Carthagers wierden tot so groot een staat / daar sy in den beginne geen grooter ommetrek / dan de riemen van een Ossen-huyd besloegen / dat sy met Romen om de Heerschappy des Werelds vogten. Ja Venetien, dat ter deser tijd het wonder der Aarde is / was in sijn eerste beginsel maar een Moeras / bewoont door slegte Visserss. Van gelijken Ninive, Thebe, Babilon, Delus, Trojen, Athenen, Mycena, en Sparta, wierden van kleyne beginselen / tot seer vermaarde Staten / alhoewel hunne overblijffselen thans maar bestaan / in de bloote naam. Nu dit ons kleyn Gemeene-best / het Landschap Virginia, bestont maar / gelijk gy gehoort hebt / slegts uyt 38 Persoonen / en is sedert 2 jaren aangewassen tot 200. Nogtans door dese geringe middelen is dese Volk-planting in Virginia so geagt geraakt / dat verscheyde Heeren / dappere Ridders / en deftige Edellieden / begeerig zijn geweest het selve te sien / gelijk sommige ook gedaan hebben / en nu na so veel moeyte en onkosten van 15 jaren / so sware somme / en volk / word die nu so ontrust. Indien wy te regt overweegen onsen voortgang / en wat de Spanjaards, en de rest gedaan hebben / wy hebben geen reden / om te wanhoopen; want met so kleyne kosten / hebben sy noyt grooter ontdekkinge gedaan / met sulke seekere proeve van bysondere waaren / dan'er in sulke korte tijd van

1609

Opkomst van Virginia.

1609 Virginia is gekoomen/ en dat door sulke geringe middelen.

Als mede van Nieuw-Engeland. Nieuw-Engeland is als uyt de duysternisse hervoort gebragt/ en verschaft een vragt/ van nabij de 200 Scheepen/ alwaar nu opgeregt is een deftige volk-planting. Wat belangt de Sommer-Eylanden, die zijn niet minder dan ooyt/ en nogtans hebben dese van een vry minder/ en meerder moeyelijkheeden hun beginsel genoomen/ dan ooyt Romen, Carthago, of Venetien.

E Y N D E.

RE-

REGISTER

Der voornaamste Saaken, vervat in de *Scheeps-Togt* van *Johan Smith* na *Virginia*.

Ge-

I. *Ja-*

I.

. . werd

L. *Lan-*

L.

M.

. . doet

P.

T.

W.

EYNDE.

Berigt voor den Boekbinder, waar de Figuuren moet ſtellen.

Pag. 30	——	*y* 3
41	——	*y* 4
156	——	*y* 1
160	——	*y* 2
181	——	*y* 5
184	——	*y* 6
187	——	*y* 7

Nota.

De Pagina's 11. 12. 13. 14. 15. 16. die aan 't Blad A vaſt gedrukt zijn, moeten weg-geſneden werden, dan volgt het wel.